

Malî Hukuk Dergisi

JOURNAL OF FISCAL LAW

**VERGİ HUKUKU, MALÎ SUÇLAR VE CEZALAR,
ŞİRKETLER HUKUKU, KAMBIYO MEVZUATI,
DIŞ TİCARET VE TEŞVİKLER, GÜMRÜK UYGULAMALARI,
MUHASEBE, SERMAYE PİYASASI HUKUKU,
AVRUPA BİRLİĞİ**

*TAX LAW, FISCAL CRIMES AND PENALTIES, COMPANY LAW,
EXCHANGE REGULATIONS, FOREIGN
TRADE AND INCENTIVES, CUSTOM ENFORCEMENTS,
ACCOUNTING, CAPITAL MARKET LAW, THE EUROPEAN UNION*

**MALÎ GELİŞMELER, MAKALELER, ANAYASA MAHKEMESİ
KARARLARI, DANIŞTAY KARARLARI, YARGITAY
KARARLARI, VERGİ MAHKEMESİ KARARLARI,
TEBLİĞLER, ŞİRKÜLERLER, GENELGELER,
İÇ GENELGELER, MUKTEZALAR,
RESMÎ GAZETE ÖZETLERİ,
MALÎ HUKUK İLE İLGİLİ ÖNEMLİ BİLGİLER,
YENİ YAYINLAR**

*FISCAL DEVELOPMENTS, ARTICLES, THE CONSTITUTIONAL
COURT' DECISIONS, COUNCIL STATE DECISIONS, COURT OF
CASSATION DECISIONS, TAX COURTS' DECISIONS, COMMUNIQUÉS,
CIRCULARS, CIRCULAR LETTERS, DOMESTIC CIRCULAR LETTERS,
TAX RULINGS, ABSTRACTS OF OFFICIAL GAZETTE, MAJOR
INFORMATION OF FISCAL LAW, NEW PUBLICATIONS*

TR Dizin Hukuk Veri Tabanında Dizinlenmektedir

Malî Hukuk Dergisi
Journal of Fiscal Law

“Hakemli Dergidir”/“Peer reviewed Journal”

Sayı/Issue: 259

Yıl/Year: 2026

Yayın Sahibi/Publisher: Legal Yayıncılık A.Ş. adına Sahibi ve Genel
Yayın Yönetmeni/On Behalf of Legal Yayıncılık
INC. Publisher and Executive Editor
Av./Atty. Lütfürrahman BAŞÖZ

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü/

Responsible Manager: Av./Atty. Ramazan ÇAKMAKCI

Koordinatör/Coordinator: Av. Arb./Atty. Mediator Seçil SAĞEL

Yayıncının Adı/Name of Legal Yayıncılık A.Ş.

Publishing Company: (Sertifika No./Certificate No. 27563)

Basım ve Cilt/Printing and Volume: Net Kırtasiye Tanıtım ve Matbaa San. Tic. Ltd.
Şti. (Net Copy Center)
(Sertifika No./Certificate No.: 47334)
Tel: 0212 249 40 60

Basıldığı Yer/Place of Publication: İnönü Cad. Beytülmalcı Sk. No: 23/A
Gümüşsuyu/Beyoğlu-İstanbul

Basıldığı Tarih/Publication Date: Temmuz/July 2026

Yönetim Yeri/Place of Management: Caferağa Mah. General Asım Gündüz Cad.
(Bahariye) Sekizler Apt. No: 59 D: 6-7
Kadıköy/İstanbul
Tel: 0 216 449 04 85-86 Faks/Fax: 0 216 449 04 87

E-posta/E-mail: legal@legal.com.tr

URL: www.legal.com.tr

Yayın Dili/Published on Language: Türkçe/İngilizce

Yayın Türü/Type of Publication: Uluslararası, Süreli, Aylık Hukuk Dergisi/
*This journal is a peer reviewed international
law journal published per month*

Yurt Dışı Temsilciliği

Legal Publishing Albania Shpk

Rruga Sami Frasheri, pallati 14, hyrja 11, ap. 8 ne

Tirane/Albania

www.legalalbania.com

info@legalalbania.com

Basılı ISSN: 1305-4074

Online ISSN: 2149-4185

Dergiye yapılan atıflarda “MHD” kısaltması kullanılmalıdır.
For citations please use the abbreviation: “MHD”

Katkıda bulunmak isteyenler için iletişim bilgileri:
All correspondence concerning articles and other submissions should be addressed to:

E-mail: akademi@legal.com.tr

Telefon/Phone: 0 216 449 04 85-86

Faks/Fax: 0 216 449 04 87

Posta Adresi/Postal Address:

Caferağa Mah. General Asım Gündüz Cad.
(Bahariye) Sekizler Apt. No: 59 D: 6-7 Kadıköy/İstanbul

Bu dergide yayımlanan yazılarda ileri sürülen görüşler yazarlara aittir.

Articles published in this journal represent only the views of the contributors.

Copyright © 2026

Bu derginin tüm yayın hakları LEGAL YAYINCILIK A.Ş. 'ye aittir. Yayınevinin izni alınmadan eğitim ve tanıtım amaçlı kısmi alıntılar hariç olmak üzere hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

All rights reserved. No part of this publication may be copied, reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by means, without the prior expressed permission in writing of the LEGAL YAYINCILIK A.Ş.

MALÎ HUKUK DERGİSİ

Caferağa Mah. General Asım Gündüz Cad.
(Bahariye) Sekizler Apt. No: 59 D: 6-7 Kadıköy/İstanbul
Tel: (216) 449 04 85 - 449 04 86 Faks: (216) 449 04 87
İnternet adresi: www.legal.com.tr
E-mail: legal@legal.com.tr

Dergimizin web sayfası için "<https://legal.com.tr/dergi/malihukukdergisi>" adresini ziyaret edebilirsiniz.

GENEL EDİTÖR
EDITOR IN CHIEF

Prof. Dr. Hakan ÜZELTÜRK - İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi

DİL EDİTÖRÜ
LANGUAGE EDITOR

C. Mengü ACUN - M.A., J.D.

YAYIN KURULU*
EDITORIAL BOARD

Prof. Dr. Barış BAHÇECİ - İzmir Ekonomi Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Balca ÇELENER - Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Ege GÖKTUNA - Özyeğin Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. S. Ateş OKTAR - Emekli İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi
Prof. Dr. Ümit Süleyman ÜSTÜN - Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

DANIŞMA KURULU*
ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Antonia Agullò AGUERO - Pompeu Fabra University Faculty of Law,
Barcelona-Spain
Prof. Dr. Mustafa AKKAYA - Emekli -Atılım Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Murat ALIŞKAN - Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Dr. Mustafa ALPASLAN - SMMM -KGK Serbest Denetçi
Prof. Dr. Sıtkı Anlam ALTAY- Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Doç. Dr. Erdem ATEŞAĞAOĞLU - İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Erkan AYDIN - Marmara Üniversitesi İktisat Fakültesi
Prof. Dr. Ludovic AYRAULT - Sorbonne Law School, Paris 1 Pantehon - Sorbonne-
France
Hakan Hasan ARI - Yeminli Malî Müşavir
Yahya ARIKAN - TÜRMOB Genel Sekreteri
Prof. Dr. İrfan BARLASS - İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Murat BAŞARAN - Vergi Başmüfettişi

* Alfabetik sıralama soyadı dikkate alınarak yapılmıştır.

- Prof. Dr. Özgür BİYYAN** - Bandırma Onyedİ Eylöl Üniversitesi, İİBF
Prof. Dr. Duran BÜLBÜL - Atılım Üniversitesi İİBF
Dr. Georges CAVALIER - Université Jean Moulin Lyon 3 Faculté de Droit, Lyon-France
- Prof. Dr. Gülay COŞKUN** - Emekli Yıldız Teknik Üniversitesi İİBF
Mustafa ÇAMLICA - Yeminli Malî Müşavir
- Prof. Dr. Volkan DEMİR** - Emekli Galatasaray Üniversitesi İİBF
Dr. Öğr. Üyesi Bumin DOĞRUSÖZ - Altınbaş Üniversitesi İktisat Faköltesi
Dr. Öğr. Üyesi Ezhan DOĞRUSÖZ - Marmara Üniversitesi İktisat Faköltesi
Adem DURAK - Yeminli Mali Müşavir
Fatih DURAL - Yeminli Malî Müşavir
Sedat ERATALAR - Yeminli Mali Müşavir
- Prof. Dr. Adnan GERÇEK** - Bursa Uludağ Üniversitesi İİBF
Prof. Dr. Ayşe GÜNER - Marmara Üniversitesi İktisat Faköltesi Maliye Bölümü
Prof. Dr. Gülsen GÜNEŞ - Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Faköltesi
Prof. Dr. Marco GREGGI - University of Ferrara Department of Law, Ferrara-Italy
Feridun GÜNGÖR - Yeminli Mali Müşavir
- Yan HE** - The Capital University of Economics and Business, Beijing-China
Prof. Dr. Aykut HEREKMAN - Emekli - Anadolu Üniversitesi İİBF
Assoc. Prof. Dr. Simon ISTVÁN - Eötvös Loránd University (ELTE) Faculty of Law, Budapest-Hungary
Mehmet İPEK – Avukat
- Prof. Dr. Yusuf KARAKOÇ** - Dokuz Eylöl Üniversitesi Hukuk Faköltesi
Av. Prof. Dr. Filiz KESKİN - Emekli İstanbul Arel Üniversitesi - Vergi Hukukçusu
Prof. Dr. Nataša Žunić KOVAČEVIĆ - University of Rijeka Faculty of Law, Rijeka-Croatia
- Serdar KOYUTÜRK** - Vergi Konseyi Eski Genel Sekreteri
Doç. Dr. Resul KURT - SGK Emekli Başmüfettiş
Mehmet KÜÇÜKKAYA - Avukat
Mustafa KOÇ - Yeminli Malî Müşavir
- David MASSEY** - The University of Central Lancashire Faculty of Business and Justice, Preston, Lancashire, United Kingdom
Prof. Dr. Tekin MEMİŞ - Emekli Beykent Üniversitesi Hukuk Faköltesi
Adnan NAS - Yeminli Malî Müşavir
Öznur ONAT - Avukat
- Prof. Dr. Yenal ÖNCEL** - Emekli - İstanbul Üniversitesi İktisat Faköltesi
Osman ÖZEN - Yeminli Mali Müşavir
Asım ÖZGÖZÜKARA - Yeminli Malî Müşavir

Assoc. Prof. Dr. Ana Macho Belen PEREZ - Pompeu Fabra University Faculty of
Law, Barcelona-Spain.

Prof. Dr. Nevzat SAYGILIOĞLU - Atılım Üniversitesi İşletme Fakültesi

Dr. Veysi SEVİĞ - Emekli- Marmara Üniversitesi İİBF - İTO Müşaviri

Prof. Dr. Elif SONSUZOĞLU - Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Başar SOYDAN - Marmara Üniversitesi İktisat Fakültesi

Prof. Dr. Doğan ŞENYÜZ - Bursa Uludağ Üniversitesi Emekli Hukuk Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Fethi ŞUA - Yeditepe Üniversitesi

Prof. Dr. Sultan TAHMAZOĞLU ÜZELTÜRK - İstanbul Medipol Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Metin TAŞ - Emekli -Gazi Üniversitesi İİSBF

Ferruh TUNÇ - Yeminli Mali Müşavir

Bora UNUTMAZ - Vergi Başmüfettişi

Mustafa UYSAL - Vergi Konseyi Eski Başkanı

Cahit YERCİ - Vergi Başmüfettişi

Prof. Dr. Güneş YILMAZ - Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi

Prof. Dr. Hatice YURTSEVER - Celal Bayar Üniversitesi İşletme Fakültesi

Dr. Sinan H. YÜKSEL - Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi

MALİ HUKUK DERGİSİ YAYIN İLKELERİ

PUBLICATION AND SUBMISSION REQUIREMENTS OF JOURNAL OF FISCAL LAW

1. Mali Hukuk Dergisi, ayda bir yayınlanan hakemli bir dergidir.
The Journal of Fiscal Law is a peer reviewed journal published per month.

2. Dergimize ait bağımsız web sayfası adresi aşağıdaki gibidir;
<http://malihukuk.legaldergi.com.tr/>
The URL for our journal's independent website is as follows:
<http://malihukuk.legaldergi.com.tr/>

3. Dergi'de yayınlanabilecek yazılar, mali hukuk alanını ilgilendiren içerikte her türlü makale, karar incelemesi ve kitap incelemesi ile çevirilerdir. Yazıların dili, Türkçe veya diğer Avrupa dilleridir.

This is a journal of law focusing on legal issues concerning fiscal law. Articles, case notes and comments, discussions of legislative development, book reviews and other similar type of papers which are written in Turkish and in other European languages are welcome.

4. Dergi'de yayınlanmak üzere gönderilen yazılar başka bir yerde yayınlanmamış ya da yayınlanmak üzere gönderilmemiş olmalıdır.

Articles that will be sent to the editor should not be published elsewhere, nor be submitted to other journals simultaneously.

5. Yazılar Microsoft Word (Microsoft Office 98 ve üzeri versiyonlar) formatında (.doc veya.docx dosya uzantılı olarak) yazılmış olmalıdır. Ayrıca yazılar, aşağıdaki şekil şartlarına uygun olarak kaleme alınmış olmalıdır:

Kağıt boyutu: A4

Üst: 2,5 cm; Alt: 2,5 cm; Sol: 2 cm; Sağ: 2 cm

Metin: Times New Roman, 12 punto, 14 nk satır aralığı, iki yana yaslı

Dipnotlar: Sayfa altında, Times New Roman, 10 punto, 12 nk satır aralığı, iki yana yaslı

Articles should be submitted as Microsoft Word (either with.doc or.docx file extensions) documents (Microsoft Office 1998 or higher versions). Articles should be written according to the following style guidelines:

Paper size: A4

Top: 2.5 cm; Bottom: 2.5 cm; Left: 2 cm; Right: 2 cm

Text body: Times New Roman, 12 points, at 14 nk line spacing, justified

Footnotes: Times New Roman, 10 points, at 12 nk line spacing, justified

6. Dergi’de yayınlanmak üzere gönderilen makaleler “[https:// malihukuk.legaldergi.com.tr/dergi.jsp](https://malihukuk.legaldergi.com.tr/dergi.jsp)” adresinde yer alan dergi sistemine yazar tarafından yüklenmelidir. Makale yükleme için yazarların belirtilen dergi sistemi üzerinden email adresleri ve oluşturacakları şifre ile kayıt olmaları gerekmektedir. Kayıt ve makale yükleme aşamalarına ilişkin detaylı bilgi için “<https://legal.com.tr/icerik/yayin-ilkeleri>” adresimizde yer alan “Dergi Platformu Yazar Kullanım Kılavuzu” incelenmelidir. Makale yükleme işlemi tamamlandıktan sonra yayınevi tarafından gerekli değerlendirme yapılacak olup, makale yazarları süreç takibini anılan sistem üzerinden gerçekleştirebilecektir. Makalenin basılı olarak teslimi gerekmemektedir.

The articles that are sent for publication, have to be uploaded by the author to the journal system that’s address is “<https://malihukuk.legaldergi.com.tr/dergi.jsp>”. In order to upload the article to the system, authors have to sign up with their own e-mail addresses and adjust a password to register. The “Journal System Usage Guide” in the address of, <https://legal.com.tr/icerik/yayin-ilkeleri>, the steps should be viewed for the exhaustive information about signing up to the system and uploading the articles. After the articles are uploaded by the author, the article will be evaluated by the publishing house. The evaluation steps can be seen on the system. The printed version of the article is not required to be delivered to the publishing house.

7. Yazıyla birlikte yazarın (veya yazarların) adına, unvanına, çalıştığı kuruma, açık adresine, kolay ulaşım sağlanabilecek telefon numaralarına, elektronik posta adreslerine ve “<https://orcid.org>” adresinden alınacak ORCID koda ilişkin bilgiler ve fotoğraflı özgeçmişi de editöre ulaştırılmalıdır.

Along with the paper, the following must be submitted to the editor: the name, and the title of the author (authors), his/her institutional affiliation; his/her street address, telephone number (s) where he/she could be easily reached; his/her e-mail address (addresses), and the information about ORCID code which would be obtained through the web address of <https://orcid.org> and CV (should be attached photo)

8. Dergi’ye gönderilen makaleler Türkçe ve İngilizce **başlık** ile hem İngilizce hem de Türkçe **özet (öz)** kısmı içermelidir. Özet (öz) yazımında en fazla 160 kelime kullanılmalıdır. Makaleler en az 5, en fazla 10 adet anahtar kelime/keywords içermelidir.

*Papers submitted to the Journal must have **titles, and abstracts** both in Turkish and in English. Abstracts should be include up to 160 words. Papers must contain at least 5 and at the most 10 keywords.*

9. Dergi'ye gönderilen makalelerde, ilgili makaledeki konuyu tanımlayan Türkçe ve İngilizce uygun **anahtar kelimeler** bulunmalıdır.

*All articles should be accompanied by a sufficient number of **key-words** in Turkish and English that reflect the content of the article.*

10. Dergiye gönderilen makalelerde **atıf dipnotları ve kaynakça** Oxford University Standard for the Citation of Legal Authorities (OSCOLA) stilinde hazırlanmalıdır.

***Citation footnotes and bibliography** should be prepared in Oxford University Standard for the Citation of Legal Authorities (OSCOLA) style in the articles that sent to journal.*

11. Metin içerisinde başlıklar, aşağıdaki şekilde düzenlenmelidir:

I. KALIN VE TÜMÜ BÜYÜK HARF

1. Kalın ve Sadece İlk Harfler Büyük

A. Kalın ve Sadece İlk Harfler Büyük

a. Normal/Düz ve Sadece İlk Harfler Büyük

aa. Normal/Düz ve Sadece İlk Harfler Büyük

Headings within the text should be formatted as follows:

I. **BOLD AND ALL CAPS**

1. **Bold and Capitalize Only the First Letters**

A. **Bold and Capitalize Only the First Letters**

a. **Normal/Regular and Capitalize Only the First Letter**

aa. **Normal/Regular and Capitalize Only the First Letter**

12. Etik ilkeler ve kurallar konusunda 'Yayın Etiği Komitesi'nin (Committee on Publication Ethics - COPE (<https://publicationethics.org/>)) yönergesini esas almıştır.

On the subject of ethical principles and rules, it took the directives of the Committee on Publication Ethics -COPE (COPE: Committee on Publication Ethics) as a basis.

13. Dergi'ye gönderilen makalelerin yazım bakımından son denetimlerinin yapılmış olduğu ve **basılmaya hazır olarak** verildiği kabul edilir.

*All submissions are regarded as **ready to publish** and already proofread by the author himself.*

14. Tüm Hakem Raporları, **ULAKBİM** (Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi) **Hukuk Veri Tabanı Komitesi** tarafından denetlenmesine olanak verecek şekilde 5 yıl saklanır.

*All reviewers' evaluation reports will be kept for at least five years after publication and copies of these reports will be sent to the **ULAK-BİM** (Turkish Academic Network and Information Center) **Law Database Committee** whenever required.*

15. Dergi'ye ait yeni sayı yayınlandıkça, bu sayı tek bir **PDF** kopyası şeklinde **ULAKBİM Online Dergi Takip Sistemine (ODİS)** yüklenir. Ayrıca Dergi'nin 2 adet basılı kopyası da ULAKBİM'e kargo ile ulaştırılır.

*Each Publisher issue of the Journal will be uploaded as a **PDF** file to the **Online Journal Watch System of ULAKBİM (ODİS)**. Also two copies of the published issue will be delivered to ULAKBİM by cargo.*

16. Dergi basıldıktan sonra ilgili sayının yazarlarına ve bu sayıda hakemlik yapmış olanlara ücretsiz olarak gönderilir.

Free copies of the published issue will be sent both to the author (s) and to the reviewer (s).

Hakem Değerlendirme Sistemi/Arbiter Evaluation System

17. Yayın Kurulu'nda ilk değerlendirilmesi yapılan makaleler, anonim olarak hakeme gönderilecek, hakemden gelen rapor doğrultusunda makalenin yayınlanmasına ya da düzeltme istenmesine ya da yayınlanmamasına karar verilecek ve yazar durumdan en kısa zamanda haberdar edilecektir. Tamamlanmış veya düzeltilmiş yazı, Yayın Kurulu'nca, tekrar hakeme gönderilir.

After the initial assessment of the articles is completed by the editorial board, the articles will be submitted to a peer reviewer anonymously. In accordance with the reviewer's report, editing may be requested, the article may get published, or the article may be rejected. The author shall be notified of the decision as soon as possible. The editorial board shall submit the final, or the edited article to the peer reviewer one more time.

18. Her makale için hakem sayısı en az iki olup, iki hakemin görüşlerinin farklı olması durumunda editör veya üçüncü bir hakemin görüşü alınacaktır.

For each paper there would be at least two arbiters; when these two arbiters have conflicting opinions, either the editor or a third arbiter will be consulted.

19. Dergi, hakemin yazarı bilmemesi esasına (**kör hakemlik**) dayanır. Hakeme gönderilecek makalelerde de yazarın kimliğine ilişkin bilgilerin gizliliği sağlanır.

*All articles submitted are subject to a **blind peer review**. The identity of the author (s) and reviewer (s) will not be revealed to the other party.*

Dergi Hakkında

Mali Hukuk Dergisi (MHD), ayda bir yayımlanan hakemli bir dergidir. 2005 yılından beri yayın hayatını sürdürmekte olan dergide hakem denetiminden geçmiş makaleler, karar tahlilleri, içtihat ve mevzuat kronikleri ile eser incelemelerine yer verilmektedir. Her sayıda Türk ve yabancı akademisyenler ve hukuk uygulamacıları tarafından kaleme alınan, mali hukuk ile ilgili değerli eserler yayımlanmaktadır.

Okuyucularımızın göndereceği mali hukuk alanına ilişkin makaleler ve diğer türdeki eserlerle (karar tahlilleri, eser incelemeleri vb.), dergimizin daha da zenginleşeceğine inanıyoruz.

Dergimizin etik ilkeleri, yayın ve intihal politikasına ilişkin detaylı bilgilere <https://legal.com.tr/dergi/malihukukdergisi> adresinde yer verilmiştir.

About Journal

The Journal of Fiscal Law (MHD) is a peer reviewed journal published per month concentrating on issues of law and considers for publication articles, case notes and comments, discussions of legislative developments and book reviews. It has been in publication since 2005. Each issue contains scholarly works concerning Fiscal law bulletin/journal, authored by scholars and practitioners around the globe.

We welcome your contributions in the form of articles, notes, comments or reviews on topics reflecting a broad range of perspectives on fiscal law; with your contributions and support our journal will progress.

Detailed information about our journal's ethical principles, its policy on publication and plagiarism may be found in the following address: <https://legal.com.tr/dergi/malihukukdergisi>

Kişisel Verileriniz Hakkında Bilgilendirme

Dergimiz, Legal Yayıncılık A.Ş. tarafından hakemli, uluslararası ve süreli yayın vasfıyla yayımlanmakta olup abonelik kapsamında daha önce bize bildirmiş olduğunuz adresinize gönderilmektedir.

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve ikincil mevzuat kapsamında, Dergimizin dağıtım faaliyetinin gerçekleştirilebilmesi amacıyla isim, unvan, adres ve iletişim bilgileriniz işlenmekte ve ilgili kurye/kargo şirketine aktarılmaktadır. Söz konusu kişisel verileriniz, aksi yönde bir talebiniz olmaması halinde Dergimizin yayınlandığı süre boyunca mevzuata uygun olarak saklanacaktır.

6698 sayılı Kanun uyarınca, söz konusu faaliyet kapsamında veri sorumlusu Legal Yayıncılık A.Ş. olup, Kanunun 11. maddesi kapsamındaki haklarınız için legal@legal.com.tr veya abone@legal.com.tr adresine e-posta yoluyla başvurabilirsiniz.

Regarding Your Personal Information

Our journal published by Legal Yayıncılık A.Ş. is a peer reviewed, international, and a periodical publication. As a part of your membership status, it is mailed to the address that you previously supplied to us.

Under the 6698 numbered Law on the Protection of Personal Information, and secondary legislation, your name, your title, your address, and your contact information are recorded, and communicated to the relevant shipping company for the purpose of distributing our periodical. Unless you request otherwise, during the term of our publication, your personal information shall be kept in accordance with the legislation.

Under the 6698 numbered Law, Legal Yayıncılık A.Ş. is the responsible party for the data. Regarding your rights under article 11 of the Law, you may get in touch with us by e mailing to us either at legal@legal.com.tr or abone@legal.com.tr

GÜNDEM/AGENDA

... Yorumsuz ...

European Commission Proposes Landmark Tax Simplification Package to Streamline Compliance and Boost Competitiveness

24 June 2026, <https://taxation-customs.ec.europa.eu>

On 24 June 2026, the European Commission adopted an ambitious tax simplification package that includes two legislative proposals aimed at simplifying EU tax rules, reducing compliance burdens for businesses, and strengthening the competitiveness of the Internal Market. The direct taxation Omnibus and the Recast of the Directive on Administrative Cooperation (DAC) are designed to modernise the EU's direct tax framework, make it more efficient and better adapt it to the current economic environment, while maintaining the same level of strong protection against tax fraud, avoidance and evasion. The package is estimated to bring savings and reduce compliance costs for business by approximately EUR 7.9 billion. The Commission's proposals are part of a wider commitment to simplification that aims to simplify the EU acquis, create a more business-friendly environment across the EU, and boost EU competitiveness. By simplifying complex rules and eliminating unnecessary requirements, the package enables businesses to focus their resources on growth, innovation, and investment.

The direct taxation Omnibus Directive: Simplifying EU tax rules

The Taxation Omnibus introduces a comprehensive package of measures to modernise the EU's direct tax framework, making it simpler, more efficient and more supportive of investment, growth and competitiveness across the Single Market.

A central element of the package is the abolition of withholding taxes on cross-border payments of dividends, interest and royalties between EU companies. By removing a longstanding barrier to cross-border investment, this measure will strengthen the Single Market, enhance the competitiveness of European businesses and support the development of the Savings and Investment Union by facilitating the free movement of capital across the EU. In addition, the scope of the Parent-Subsidiary Directive will be extended to pension institutions, enabling them to benefit from withholding tax exemptions on dividends received from other Member States.

The Omnibus also introduces a common minimum standard for the tax treatment of investments in R&D-related tangible assets. By allowing full and

immediate expensing in all Member States, the measure will make the EU a more attractive destination for research, innovation and high-value investment.

To reduce complexity and improve legal certainty, the package streamlines the interaction between the Controlled Foreign Company (CFC) rules and the global minimum tax framework (Pillar Two). It removes overlapping requirements and introduces a harmonised model for the CFC regime, ensuring more consistent application across Member States.

The Omnibus further simplifies business financing rules by modernising the interest limitation provisions of the Anti-Tax Avoidance Directive (ATAD). The removal of implementation options and the increase of the mandatory de minimis threshold will reduce administrative burdens and improve the usability of the rules. In addition, low-risk third-party borrowing and market-based financing arrangements will be excluded from the scope of the limitation rule, providing targeted relief where there is no significant risk of tax avoidance.

The package also strengthens tax dispute resolution mechanisms by addressing procedural shortcomings that have often delayed or prevented the settlement of cross-border tax disputes. This will enable businesses to resolve tax conflicts more swiftly and with greater certainty.

To facilitate cross-border business activity, the Tax Merger Directive will be expanded to cover all forms of corporate reorganisations recognised under EU company law. As a result, mergers, divisions and asset transfers will be able to take place on a tax-neutral basis, making cross-border restructuring more seamless and efficient.

Taken together, these measures will reduce compliance costs, enhance legal certainty and create a more investment-friendly tax environment. By removing obstacles to cross-border activity and fostering innovation, the Taxation Omnibus will support sustainable growth, strengthen the competitiveness of European businesses and deepen the integration of the Internal Market.

Recast of the Directive on Administrative Cooperation (DAC): Reducing reporting burdens and improving the efficiency and effectiveness of administrative cooperation

By codifying the nine existing directives into a single, more coherent legal instrument, the recast improves legal clarity for both businesses and tax administrations. At the same time, the recast introduces several key simplifications and improvements that will reduce administrative burdens for EU businesses and make the framework more efficient and effective.

One of the most impactful changes is the reduction of reporting obligations. The recast removes reporting requirements on cross-border tax arrangements for approximately 3,000 multinational enterprise groups that are already

subject to the 15% global minimum tax under Pillar Two rules, generating annual compliance cost savings of €300 million. Additionally, it eliminates reporting requirements for all other companies (including SMEs), in relation to certain cross-border tax arrangements that have demonstrated to be of limited added value to tax administrations, reducing reporting overall volumes by 35% and saving €40 million each year.

The recast also supports the circular economy by increasing the reporting threshold for the online sales of goods. This change removes reporting obligations on over 10 million sellers, particularly private sellers of second-hand goods, delivering compliance cost savings of €678 million for digital platforms.

To streamline compliance processes, the recast introduces a single notification obligation for the purposes of country-by-country reporting and the central filing of top-up tax information returns. This measure will save businesses over €260 million annually by eliminating duplicate notifications.

Moreover, the recast improves taxpayer identification by introducing a new verification tool. This ensures that tax administrations can efficiently and effectively identify all reported taxpayers,

Finally, the recast enhances the coverage of the existing framework, by making it mandatory to exchange information on all categories of income and capital. This will enable tax administrations to obtain access to more complete information to effectively apply their national taxation rules.

Together, these measures will reduce compliance costs for EU businesses by over €1 billion annually while ensuring that tax administrations remain fully equipped to safeguard tax revenues and combat tax fraud, evasion, and avoidance.

Next Steps

Both proposals will now be submitted to the European Parliament for consultation and Council for adoption. This package is part of the Commission's simplification agenda, aiming to reduce administrative burdens by at least 25% (35% for SMEs) by 2029.

Prof. Dr. Hakan ÜZELTÜRK
Legal Mali Hukuk Dergisi Editörü

MALÎ HUKUK DERGİSİ

Sayı: 259/Yıl: 2026

İÇİNDEKİLER

Makaleler.....	XXV
Araştırma Makalesi	
Kamu Borç Yönetimi ve Para Politikasının Koordinasyonu <i>İç Denetçi Mehmet ÇETİN</i> <i>Doç. Dr. İsmail ENGİN.....</i>	<i>1</i>
Finansal Küreselleşme, Kurumsal Kalite ve Yenilenebilir Enerji Tüketimi: Next-11 Ülkelerinden Kanıtlar <i>Dr. Öğr. Üyesi Burhan ERDOĞAN.....</i>	<i>37</i>
Kripto Varlıkların Hukuki Niteliği ve Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu Bağlamında Değerlendirilmesi <i>Dr. Öğr. Üyesi Müslüm GÜMÜŞ.....</i>	<i>57</i>
TMS 7 Kapsamında Dolaylı Yöntemle Nakit Akış Analizi: THY A.O. Üzerine Bir Uygulama <i>Dr. Murat KATI.....</i>	<i>85</i>
Malî Gelişmeler.....	111
Danıştay Kararı.....	125
Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu Kararı.....	127
Bölge Adliye Mahkemesi Kararları.....	137
Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Dairesi Kararları.....	139
İdari Görüşler.....	169
Sirküler Listesi.....	171
Sirkülerler.....	173
Resmî Gazete Özetleri.....	175
Önemli Bilgiler.....	183
Yüksek Mahkeme Kararları Arama Dizini.....	213
Kanun Maddelerine Göre Arama Dizini.....	215

JOURNAL OF FISCAL LAW

Issue: 259/Year: 2026

CONTENTS

Articles.....	XXV
Research Articles	
Public Debt Management and Coordination of Monetary Policy <i>Internal Audit Mehmet ÇETİN</i> <i>Assoc. Prof. Dr. İsmail ENGİN</i>	1
Financial Globalization, Institutional Quality and Renewable Energy Consumption: Evidence From Next-11 Countries <i>Dr. Lecturer Burhan ERDOĞAN</i>	37
Legal Nature of Crypto Assets and Their Evaluation in Terms of Inheritance and Transfer Tax Law <i>Dr. Lecturer Müslüm GÜMÜŞ</i>	57
Cash Flow Analysis Using the Indirect Method Within the Scope of IAS 7: An Application on Turkish Airlines Inc. <i>Dr. Murat KATI</i>	85
Fiscal Developments	111
Council of State Decision.....	125
Decision of the Tax Suit Chambers of the Court of Administrative Appeals	127
Decisions of Civil Chambers of Courts of Appeal.....	137
Decisions of Civil Chambers of Courts of Appeal	139
Administrative Opinions	169
Circular List	171
Circulars	173
Abstracts of Official Gazette.....	175
Important Information.....	183
Index of High Courts' Decisions.....	213
Index of Related Law Code Articles	215

MAKALELER ARTICLES

* Kamu Borç Yönetimi ve Para Politikasının Koordinasyonu
Public Debt Management and Coordination of Monetary Policy

İç Denetçi/Internal Audit Mehmet ÇETİN
Doç. Dr./Assoc. Prof. Dr. İsmail ENGİN

* Financial Globalization, Institutional Quality and Renewable Energy Consumption:
Evidence From Next-11 Countries

*Finansal Küreselleşme, Kurumsal Kalite ve Yenilenebilir Enerji Tüketimi: Next-11
Ülkelerinden Kanıtlar*

Dr. Öğr. Üyesi/Dr. Lecturer Burhan ERDOĞAN

* Kripto Varlıkların Hukuki Niteliği ve Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu Bağlamında
Değerlendirilmesi

*Legal Nature of Crypto Assets and Their Evaluation in Terms of Inheritance and
Transfer Tax Law*

Dr. Öğr. Üyesi/Dr. Lecturer Müslüm GÜMÜŞ

* TMS 7 Kapsamında Dolaylı Yöntemle Nakit Akış Analizi: THY A.O. Üzerine Bir
Uygulama

*Cash Flow Analysis Using the Indirect Method Within the Scope of IAS 7:
An Application on Turkish Airlines Inc.*

Dr. Murat KATI

KAMU BORÇ YÖNETİMİ VE PARA POLİTİKASININ KOORDİNASYONU*

(PUBLIC DEBT MANAGEMENT AND COORDINATION OF MONETARY POLICY)

İç Denetçi/Internal Audit Mehmet ÇETİN**
Doç. Dr./Assoc. Prof. Dr. İsmail ENGİN***

ÖZ

Keynesyen genişletici maliye politikaları sonucu bütçelerin sürekli açık vermesi borç yönetiminin bağımsız olarak yürütülmesi gerektirmiştir. Ancak, faiz oranları para politikası ve borç yönetimini etkilediğinden koordinasyon önemlidir. Ekonomi politikaları arasındaki koordinasyon ve Türkiye’de Fiyat Düzeyinin Mali Teorisi (FPL)’nin geçerliliğini değerlendirmenin amaçlandığı çalışmada; istatistiki veriler üzerinden grafiklerle analiz yapılmıştır. Bu kapsamda; 1991-2024 dönemi iç borç, kamu dış borcu, kamu kesimi borçlanma gereği, faiz dışı fazla ve enflasyon verileri incelenmiş, söz konusu değişkenlerin enflasyon üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Sonuç olarak mali disiplin ve politika koordinasyonu ile Hazine’nin borçlanma gereği azalmış, maliye politikasının baskınlığı düşmüş ve enflasyonla mücadelede başarı sağlanmıştır.

^H Hakem denetiminden geçmiştir.

* Bu makale 23.01.2026 tarihinde Yayınevimize ulaşmış olup, 08.02.2026 tarihinde birinci hakem; 08.06.2026 tarihinde ikinci hakem onayından geçmiştir.

DOI: <http://dx.doi.org/10.69838/MHD.89488>

** Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, mce-tin444@hotmail.com, ORCID ID: orcid.org/0009-0000-1448-2774

*** Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Maliye Bölümü Öğretim Üyesi, ismail.engin@hbv.edu.tr, ORCID ID: orcid.org/0000-0002-3524-8466

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar tarafından çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmişlerdir.

Katkı Payı Oranı: Yarı yarıya (%50/%50)'dir.

Bu makaleye atıf için; ÇETİN, Mehmet, ENGİN, İsmail, “Kamu Borç Yönetimi ve Para Politikasının Koordinasyonu”, Mali Hukuk Dergisi, Sayı No.: 259, 2026, s. 1-36.

FTPL'nin geçerliliği doğrulanarak 2001 sonrası Ricardocu para politikası rejimi altında Merkez Bankası, enflasyonu kontrol etmede etkili olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kamu Borç Yönetimi, Para Politikası, Maliye Politikası, Koordinasyon, Ekonomi Politikası

ABSTRACT

Keynesian expansionary fiscal policies, which resulted in persistent budget deficits, necessitated independent conduct of debt management. However, since interest rates affect monetary policy and debt management, coordination between these policies is important. In the study, which aims to evaluate the coordination among economic policies and validity of Fiscal Theory of the Price Level (FTPL) in Türkiye, statistical data were analyzed through graphs. In this context, domestic debt, public external debt, public sector borrowing requirement, primary surplus, and inflation data for 1991–2024 period were examined, and effects of these variables on inflation were evaluated. As a result, fiscal discipline and policy coordination reduced Treasury's borrowing requirement, decreased fiscal dominance, and contributed to success in combating inflation. The validity of FTPL was confirmed, and under Ricardian monetary policy regime after 2001, Central Bank was effective in controlling inflation.

Keywords: Public Debt Management, Monetary Policy, Fiscal Policy, Coordination, Economic Policy

1. GİRİŞ

1929 ekonomik buhranı sonrası Keynesyen yaklaşım, ekonomik problemlerin talep yetersizliğinden kaynaklandığını ve kamu harcamalarını artırarak talebin canlandırılabilceğini savunmuştur. Kamu harcamalarının finansmanı vergilerle veya borçlanmayla sağlanabilir. Günümüzde kamu borçlanması, maliye ve para politikalarından bağımsız bir politika alanı haline gelmiş, ancak borç yönetimi, bütçe ve faiz politikaları ile etkileşim içindedir. Bu durum, amaç ve hedefler arasındaki uyumsuzluk nedeniyle ekonomik büyüme, fiyat istikrarı ve tam istihdam gibi makroekonomik hedeflere ulaşmada sorunlara yol açabilir. Çalışmamız-

da, genel olarak borç yönetimi ile para politikası, politikalar arasında koordinasyonun önemi, yaşanan sorunlar ve etkileri, koordinasyona ilişkin yaklaşımlar ile Türkiye’de söz konusu politikalar arasında koordinasyonun sağlanmasına yönelik olarak yapılan düzenlemeleri incelemek amaçlanmaktadır. Özellikle, bütçe politikasının faiz dışı fazla hedefi doğrultusunda yürütülmesinin, kamu kesimi borçlanma gereksinimini azaltarak enflasyonla mücadeleye sağladığı katkılar değerlendirilmektedir. Çalışmada yöntem olarak ise istatistiki veriler kullanılmış ve grafiklerle analizler yapılmıştır. Bu analizler kapsamında iç borçlanma, kamu kesimi borçlanma gereği, faiz dışı fazla ve enflasyon verileri incelenmiş, söz konusu değişkenlerin enflasyon üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir.

2. KAMU BORÇ YÖNETİMİ VE PARA POLİTİKASI

Kamu borç yönetimi, dar ya da pasif anlamda borcun vadesinde ödenmesidir¹. Geniş anlamda ya da aktif borç yönetimi ise pasif borç yönetimini de kapsayacak şekilde çeşitli makroekonomik amaçlara ulaşmak için borcun miktar ve bileşiminde değişiklikler yapılmasıdır². Diğer bir ifadeyle geniş anlamda ya da aktif borç yönetimi borcun miktarına, zamanlamasına ve borçlanmada kullanılacak araçlara karar verme süreci olarak ifade edilebilecek olan dar anlamda ya da pasif borç yönetimini kapsayacak şekilde borç yönetiminde risk yönetim tekniklerinin faiz ve kur riskine karşı kullanılması sürecidir³. Kamu borç yönetiminin temel hedefleri arasında; devletin borçlanma ihtiyacını karşılamak üzere finansal piyasalarda etkin biçimde yer alabilmesi, borçlanma stratejisinin para politikası ile uyum içinde yürütülmesi, kullanılan borçlanma araçlarının çeşitlendirilmesi, vade yapısının iyileştirilmesi ve verilecek katkı ile finans piyasalarının iyileştirilmesi yer almaktadır⁴. Hazine, Hazine Bonoları ve Devlet Tahvillerinden oluşan çeşitli finansal araçlardan ya-

¹ Fazlı Yıldız, ‘Türkiye’de 1990-2012 Döneminde Kamu Borç Yönetimi ve Kamu Borç Yapısındaki Değişim Üzerine Bir İnceleme’ (2014) 3(4) Sakarya Üniversitesi İktisat Dergisi 67, 69 <<https://dergipark.org.tr/tr/pub/sid/article/324749>> Erişim Tarihi 25 Aralık 2025

² Haluk Egeli and Haluk Tandırcıoğlu, ‘Borç Yönetiminde Patronaj Sorunu’ (2009) 10(10) Sosyoekonomi Dergisi 7, 9

³ Ahmet Köstekçi and Fazlı Yıldız, Kamu Borç Yönetimi Türkiye ve OECD Ülke Uygulamaları (1st edn, Ekin Basım Yayın Dağıtım 2019) 2

⁴ DPT, Sekizinci Kalkınma Planı, Borçlanma, İç ve Dış Borç Yönetimi Özel İhtisas Komisyonu Raporu (TC Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2001) <<https://www.sbb.gov.tr/ozel-ih-tis-as-komis-yonu-rapor-lari>> Erişim Tarihi 22 Ekim 2024

rarlanarak piyasada önemli bir aktör konumuna gelmektedir. Bu büyük ölçekli fon talepleri, para arzı üzerinde de doğrudan etkili olmaktadır. Borç yönetiminin etkinliğinin artırılması için öncelikle bu alandaki hedeflerin net bir biçimde tanımlanması, sürecin şeffaf ve hesap verebilir şekilde yürütülmesi, ayrıca yönetimin kısa vadeli çözümler yerine uzun vadeli stratejilere yönelmesi gerekmektedir. Kamu borç yönetiminin başarısı; para ve maliye politikalarıyla bütüncül bir makroekonomik çerçevede uyumlu hale getirilmesine, ilgili kurumsal yapılarla olan ilişkilerin doğru bir şekilde kurulmasına ve hem hukuki hem de teknik altyapının geliştirilerek borçlanma piyasalarının derinleştirilmesine bağlıdır⁵.

Para politikası, en geniş tanımıyla, mevcut ekonomik koşullara bağlı olarak para arzının veya paranın dolaşım hızının değiştirilmesi yoluyla ekonomideki likiditenin, yani harcama kapasitesinin artırılması ya da azaltılması anlamına gelmektedir⁶. Para politikasının temel amaçları arasında tam istihdamın sağlanması, fiyat istikrarı, ekonomik büyüme ve dış ödemeler dengesinin sağlanması yer almasına rağmen, günümüzde merkez bankalarının en öncelikli hedefi fiyat istikrarını sağlamak olmuştur. 2008 küresel finans krizinden sonra merkez bankalarının amaçları arasına örtük olarak finansal istikrarı sağlamak eklenmiştir. Para politikasından sorumlu olan merkez bankaları, ekonomik ihtiyaçlara göre para miktarını ayarlayarak piyasaya yön verir. Bu kapsamda açık piyasa işlemleri, reeskont uygulamaları, zorunlu karşılıklar, disponibilita düzenlemeleri ile kredi sınırlamaları gibi doğrudan müdahale araçlarıyla finansal kurumların bilançolarında etkide bulunur. Ayrıca, Merkez Bankası arz ve talep dengesine müdahale edebilmek amacıyla, hem birincil hem de ikincil piyasalarda, katılımcılara yönelik ihaleler, ödeme koşulları gibi piyasa temelli dolaylı araçlardan da yararlanmaktadır⁷.

3. EKONOMİ POLİTİKALARI ARASINDA KOORDİNASYONUN ÖNEMİ

Makroekonomik politikaların temel araçları para ve maliye politikalarıdır. Başlangıçta maliye politikasının bir parçası olan borçlanma politikası, bütçe açıklarının kalıcı hale gelmesiyle zamanla bağımsız bir

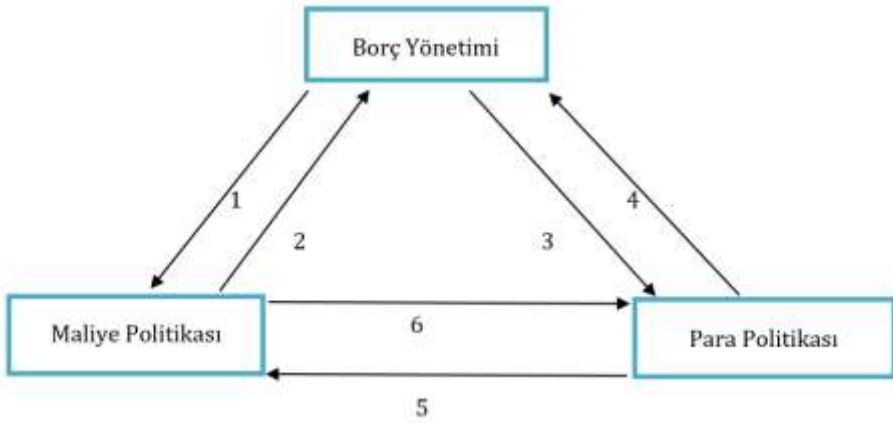
⁵ Ahmet Ulusoy and Dilek Kara, 'Kamu Borç Yönetiminin Maliye ve Para Politikası ile Uyum Sorunu: Türkiye Pratiği' (2017) 3(1) Maliye Araştırmaları Dergisi 29, 30

⁶ Sadun Aren, İstihdam Para ve İktisadi Politika (7th edn, Savaş Yayınevi 1986) 226

⁷ Memduh Aslan Akçay, 'Para Politikası Araçları' (1998) 28(1) Sayıştay Dergisi 32, 34-36.

politika alanına dönüşmüştür. Kamu borç yönetiminin para ve maliye politikalarıyla uyumlu yürütülmesi önemlidir; çünkü maliye politikası borçlanmanın düşük maliyetli olmasına odaklanırken, para politikası enflasyonla mücadeleyi öncelik görür. Farklı kurumsal öncelikler zaman zaman çatışmalara yol açsa da, temel amaç sürdürülebilir ve enflasyonsuz ekonomik büyümedir. Bu nedenle politikalar arasında güçlü bir koordinasyon gereklidir⁸.

Şekil.1. Borç Yönetimi, Maliye Politikası ve Para Politikası Etkileşimi

Kaynak: Coşkun Cangöz and Emre Balıbek, Hazine İşlemleri ve Çağdaş Hazine Yönetimi (1st edn, Seçkin Kitabevi 2012) 48

Borç yönetimi ile maliye ve para politikaları arasındaki etkileşim Şekil 1’de gösterilen etkileşim aşağıdaki şekilde gerçekleşmektedir⁹: (1) Maliye politikası bütçe açığının ne kadar olacağına karar verme yetkisine sahip olduğu için borç miktarını belirleyerek borç yönetimini etkilemektedir. Mali durum sürdürülemez bir yapıya büründüğünde borç yönetiminin bozulmasına yani kısa vadeli ve yüksek maliyetli bir yapıya ulaşmasına neden olmaktadır. (2) Borç yönetiminin para politikası ilişkisi ise faizler aracılığı ile olmaktadır. Borç yönetimi riskli bir yapıya bü-

⁸ Coşkun Cangöz and Emre Balıbek, Hazine İşlemleri ve Çağdaş Hazine Yönetimi (1st edn, Seçkin Kitabevi 2012) 47

⁹ ibid 48

ründüğünde Merkez Bankasının temel para politikası aracı olan faizlerle ilgili manevra kabiliyetini azaltmaktadır. (3) Ayrıca, kur ve faiz politikaları aracılığı ile Merkez Bankası, kamunun yabancı para cinsinden borçları ile değişken faizli borçları üzerinde olumsuz etkiler oluşturabilmektedir. (4) Maliye politikası tarafından enflasyonla mücadelenin para politikası ile koordineli bir şekilde yürütülmesi gerekirken mali disipline uyulmadığı zaman Merkez Bankası enflasyonla mücadelede zafiyet yaşayabilmektedir. (5) Merkez Bankası tarafından faiz oranının yükseltilmesi durumunda ekonomik büyümenin yavaşlamasına dolayısıyla vergi gelirlerinde düşüşe neden olarak bütçe dengeleri bozulabilmektedir. Aynı zamanda bu faiz yükselişi mali otoritenin borçlanma maliyetini yükseltmektedir.

Ekonomi politikaları arasında sağlanacak uyum ekonomik istikrarın temel taşlarından biridir. Borç yönetimi politikası çoğu zaman bağımsız değerlendiriliyor olsa da, aslında para ve maliye politikalarıyla yakın ilişki içinde olan ve bu politikalara bağlı şekilde işleyen bir araçtır¹⁰. Merkez Bankası ile Hazine ve Maliye Bakanlığı gibi ekonomi yönetiminden sorumlu kurumların geliştirdiği politikalar; farklı hedefler, kaynaklar, kısıtlar ve teşvik mekanizmaları içermektedir. Bu nedenle, bu kurumlar arasında kurulacak etkili ve kapsamlı bir koordinasyon, açıklanan politika hedeflerine daha hızlı ve etkin bir şekilde ulaşılmasına olanak tanımaktadır¹¹. Her ne kadar maliye, para ve borç yönetimi politikaları arasında öncelikler açısından farklılıklar bulunsa da, bu alanlardaki kurumların uyum içinde çalışmaları, makroekonomik istikrarın tesisi açısından büyük önem taşımaktadır¹². Para ve maliye politikaları tamamen birbirinden bağımsız olarak değerlendirilemez. Çünkü ekonomide toplam talep düzeyi yalnızca faiz oranlarındaki değişimden değil, aynı zamanda bütçe açıklarının nasıl finanse edildiği ya da fazlaların nasıl kullanıldığı, vergi oranlarındaki ve borç düzeylerindeki değişimlerden de etkilenmektedir. Bu doğrultuda, sözü edilen ekonomi politikalarının bir-

¹⁰ Hakim İsmayilov, 'Kamu Borç Yönetiminin Para ve Maliye Politikaları İle Koordinasyonunun Sağlanması: Türkiye Örneği' (Yayınlanmamış Doktora Tezi Marmara Üniversitesi SBE 2012) 91

¹¹ Ulusoy and Kara (n 5) 31

¹² ibid 49

birinin etkisini azaltan ya da tersyüz eden sonuçlar doğurmaması için aralarındaki koordinasyon büyük önem taşımaktadır¹³.

4. POLİTİKA KOORDİNASYONUNA İLİŞKİN YAKLAŞIMLAR

1929 Büyük Buhranı'nın ardından ortaya çıkan ekonomik durgunluk karşısında Keynesyen iktisatçılar piyasa mekanizmasının kendiliğinden dengeye ulaşamayacağını savunmuş ve devletin ekonomik sürece müdahalesiyle işsizlik ve durgunluğun önlenebileceğini ileri sürmüşlerdir. Bu yaklaşıma göre, tasarruf ve tüketim kararları yalnızca faiz oranına bağlı değildir; maliye politikası da en az faiz kadar belirleyicidir. Vergilerden özellikle sermaye kazançları, veraset ve gelir üzerindeki vergiler bireylerin beklenen net getirilerini etkileyerek tasarruf eğilimini şekillendirir. Gelir dağılımını daha eşit kılmaya yönelik maliye politikaları ise marjinal tüketim eğilimi daha yüksek kesimlerin gelirini artırdığı için toplam tüketimi yükseltir. Ayrıca kamu borcunun vergilerle finanse edilen amortisman fonları yoluyla azaltılması, bir tür kamusal tasarruf yaratarak toplam tüketim eğilimini düşürür ve etkin talebi daraltabilir. Bu nedenle Keynesyen yaklaşıma göre, borçlanma ile amortisman politikaları arasındaki tercihler, etkin talep ve ekonomik faaliyet düzeyi üzerinde güçlü etkiler doğurur¹⁴. 1970'lerdeki petrol krizinin ardından, Keynesyen politikaların yaşanan stagflasyon sorununa çözüm üretememesi, monetarist yaklaşımların öne çıkmasına neden olmuştur. Monetarist İktisatçılardan Milton Friedman parayı ekonominin tümüne nüfuz etmiş bir makineye benzetmiştir. Para ekonominin tümüne nüfuz etmiş bir araçtır ki, bozulduğunda diğer bütün mekanizmaların işleyişini aksatmaktadır. Büyük Buhran bunun en dramatik örneğidir; ancak tek örnek değildir. Diğer tüm büyük daralmalar ya doğrudan parasal düzensizlikten kaynaklanmış ya da parasal düzensizlik tarafından ciddi biçimde şiddetlendirilmiştir. Benzer şekilde, her büyük enflasyon dönemi parasal genişlemenin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Para politikası, paranın bizzat ekonomik istikrarsızlığın başlıca kaynağı haline gelmesini önle-

¹³ Cuma Bozkurt and Pelin Karatay Göğül, 'Para ve Maliye Politikalarının Koordinasyonu' (2010) 2(2) Akademik Araştırmalar Dergisi 27, 31

¹⁴ John Maynard Keynes. The general theory of employment (The quarterly journal of economics 1936) 51 <https://www.files.ethz.ch/isn/125515/1366_keynestheoryofemployment.pdf> Erişim Tarihi 11 Şubat 2026

yebilir¹⁵. Milton Friedman’a göre fiyat istikrarının sağlanabilmesi için para ve maliye politikaları keyfi müdahalelere bırakılmamalı, önceden belirlenmiş otomatik kurallara dayanmalıdır. Faiz oranlarının sabit tutulduğu bu sistemde, bütçe açıkları para arzını artırırken bütçe fazlaları para arzını azaltarak ekonomide kendiliğinden işleyen bir denge mekanizması oluşturur. Böylece mali şoklar nominal faiz oranları üzerinde belirleyici olmaz. Para otoritesinin takdir yetkisini kullanmaması ve vergilendirmenin kurallara bağlı olması, reel borç ve reel para stokunun istikrarını korur; nominal değişkenler ise dalgalanma gösterebilir. Bu çerçeve, enflasyon beklentilerinin istikrarlı kalmasına ve bütçe disiplininin sürdürülmesine katkı sağlar. Kısa dönemde etkileri sınırlı olsa da uzun vadede hem faiz oranlarında hem de fiyatlar genel düzeyinde istikrar sağlanır¹⁶.

Ekonomi literatüründe para ile maliye politikaları arasında koordinasyonuna ilişkin ilk çalışma, IS-LM sentezinde ortaya çıkmıştır. IS-LM analizinin, Keynes’in The General Theory ile paylaştığı bir zayıflığı vardır: uzun dönem faiz oranının finansal ve sanayi sektörleri arasındaki tek bağlantı olarak ele alınması. Keynes’in kendi sunumunda aşırı vurgulanan bu yaklaşım, sonraki Keynesyen teorilerde daha dengeli bir konuma çekilmiştir. Çünkü gerçekte, faiz oranı tek başına borçlanmayı belirlemez; borçluların sunulan teminata bağlı olarak sınırlamaları ve finansal aracılık süreçleri de önemlidir. Bu nedenle, IS ve LM eğrileri arasındaki ikili ayrımın aşırı keskinleştirilmemesi gerekir¹⁷. Bu çerçevede, J. Hicks’in 1937 yılında geliştirdiği IS-LM modeli, mal ve para piyasaları arasındaki etkileşimi ve bu etkileşimden doğan eşanlı dengeyi analiz etmektedir. Model, Mundell-Fleming tarafından dış ticaret işlemleri dahil edilerek genişletilmiştir¹⁸. IS-LM analizinde, ekonomik faaliyetlerin

¹⁵ Milton Friedman, ‘The role of monetary policy’ (1968) 58(1) The American economic review 1, 12

¹⁶ Eric M. Leeper, ‘Equilibria under ‘active’ and ‘passive’ monetary and fiscal policies’ (1991) 27(1) Journal of monetary Economics 129, 144

<https://www.researchgate.net/profile/EricLeeper/publication/4907434_Equilibria_Under_%27Active%27_and_%27Passive%27_Monetary_Policies/links/5ca61ffd4585157bd322cc3c/Equilibria-Under-Active-and-Passive-Monetary-Policies.pdf> Erişim Tarihi 18 Şubat 2026

¹⁷ John Hicks, ‘IS-LM: an explanation’ (1980) 3(2) Journal of post keynesian economics, 139, 153 <<http://tankona.free.fr/hicks1980.pdf>> Erişim Tarihi 11 Şubat 2026

¹⁸ Miraç Fatih İlğün, ‘Para ve Maliye Politikaları Arasında Koordinasyonun Konjonktürel Dalgalanmalar Üzerindeki Etkisi’ (Yayınlanmamış Doktora Tezi Erciyes Üniversitesi SBE 2010) 124

düzeyi ve faiz oranları, mal ve para piyasalarının koşullarına bağlı olarak belirlenmektedir. Modelde mal piyasasında IS eğrisi faiz oranları ile yatırımlar arasındaki ilişkiyi temsil ederken LM eğrisi para piyasasında faizler ile milli gelir arasındaki ilişkiyi temsil etmekte; iki politika arasındaki ilişki faiz aracılığı ile kurulmaktadır. Bu analizde, belirli bir reel gelir seviyesine, farklı politika bileşimleriyle ulaşılabileceği gösterilmektedir¹⁹.

Sargent ve Wallace (1981), mali baskınlığı ortaya koymak için para politikasının sınırlarını gösteren bir modelde, maliye politikasının para politikasından bağımsız olduğu ve bütçe açıklarının para basımı veya borçlanma ile finanse edildiği bir model oluşturmuştur. Modele göre reel faiz oranı büyüme oranından yüksekse, bugün uygulanan sıkı para politikası kısa vadede enflasyonu düşürse de kamu borcunu artırarak gelecekte daha yüksek enflasyona yol açabilir. Para talebinin beklenen enflasyona bağlı olduğu durumda ise, gelecekte gevşek para politikası beklentisi bugünkü fiyatları da yükseltebilir; hatta sıkı para politikası dahi cari dönemde daha yüksek enflasyonla sonuçlanabilir. Bu nedenle para politikasının enflasyon üzerindeki etkisi, maliye politikasıyla koordinasyona ve borç sürdürülebilirliğine bağlıdır²⁰.

Para politikasının tasarımı, fiyat düzeyinin belirlenmesinde tek başına yeterli değildir ve sonuçlar kullanılan politika aracına göre farklılık gösterebilir. Para arzını sabitleyen bir politika fiyat düzeyinin belirsiz kalmasına ve hatta enflasyonun stokastik biçimde dalgalanmasına ya da patlayıcı bir seyir izlemesine yol açabilirken; nominal faiz oranını sabitleyen bir politika, enflasyon ya da para arzı büyümesini doğrudan hedeflemese dahi fiyat düzeyini tekil biçimde belirleyebilir. Bununla birlikte, denge fiyat düzeyinin varlığı ve tekilliği yalnızca para politikasına değil, maliye politikasının niteliğine de bağlıdır. Gerek faiz getiren borcun bulunup paranın olmadığı, gerekse paranın bulunup faiz getiren borcun olmadığı modellerde fiyat düzeyi tekil olarak belirlenebilse de, nihai belir-

¹⁹ Ayfer Özyılmaz, 'Para ve Maliye Politikaları Arasındaki Koordinasyonun Makroekonomik Değişkenler Üzerindeki Etkinliği' (2016) Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi 2(1) 28, 29

²⁰ Thomas John Sargent and Neil Wallace, 'Some unpleasant monetarist arithmetic' (1981) 5(3) Federal reserve bank of minneapolis quarterly review 1, 7 <<http://reparti.free.fr/sargent81.pdf>> Erişim Tarihi 11 Şubat 2026

lenebilirlik kamuoyunun politika otoritesinin denge dışı koşullarda nasıl davranacağına ilişkin beklentileri tarafından şekillendirilmektedir²¹.

Woodford (1995) fiyat düzeyinin belirlenmesinde geleneksel miktar teorisi yaklaşımına alternatif olarak geliştirilen Fiyat Düzeyinin Mali Teorisi (FTPL)’ni sistematik olarak ortaya koymuştur. Geleneksel miktar teorisine göre fiyat düzeyi, para arzının satın alma gücünü reel para talebine eşitleyen noktada belirlenir ve bu yaklaşım para arzının kontrolünü esas alır. Ancak sorun, teorinin yanlışlığından çok denge koşullarının eksikliğidir. FTPL’ye göre ise fiyat düzeyinin belirlenmesinde maliye politikası merkezi rol oynar. Fiyat düzeyindeki artış kamu borcunun reel değerini azaltarak özel sektör servetini etkiler; bu servet etkisi toplam talebi değiştirir ve genellikle tek bir denge fiyat düzeyi oluşmasına yol açar. Ayrıca gelecekteki bütçe beklentileri de fiyat düzeyini belirlemede önemlidir. Dolayısıyla fiyat düzeyi sadece para arzına değil, maliye politikasına da bağlıdır. Thomas Sargent ve Neil Wallace (1993) ise mali reform olmadan yapılan parasal daralmanın enflasyonist olabileceğini savunur. Onlara göre bu durum, artan kamu borcunun sonunda parasallaştırılacağı beklentisinden kaynaklanır. Ancak, mali değişkenlerde bir değişim olmasa bile para arzındaki kalıcı azalış fiyat düzeyini kalıcı olarak daha yüksek bir patikaya taşıyabilir. Çünkü artan nominal kamu borcu, parasallaştırılmasa bile doğrudan enflasyonist etki yaratır. Bu nedenle yüksek kamu borcu ile yüksek fiyat düzeyi arasındaki ilişki, gelecekte para arzının artacağı varsayımına bağlı değildir²².

Kwon, McFarlane ve Robinson (2009), 1963–2004 dönemini 71 ülke için yaptıkları VAR analiziyle Fiyat Düzeyinin Mali Teorisi’ni test etmiş ve Sargent ve Wallace’ın (1981) “Hoş Olmayan Parasal Aritmetik” tezini destekleyen bulgulara ulaşmıştır. Çalışma, özellikle borç düzeyi yüksek gelişmekte olan ülkelerde kamu borcundaki artışların güçlü ve kalıcı enflasyonist etkiler yarattığını; bu ilişkinin para arzı ve reel çıktı büyümesi kontrol edildiğinde de sürdüğünü göstermektedir. Düşük borçlu gelişmekte olan ülkelerde ilişki zayıf, gelişmiş ülkelerde ise göz-

²¹ Christopher Albert Sims, ‘A simple model for study of the determination of the price level and the interaction of monetary and fiscal polic’ (1994) 4(3) Economic Theory Springer-Verlag 381

<<https://web.mit.edu/14.461/www/part1/sims.pdf>> Erişim Tarihi 18 Şubat 2026

²² Michael Woodford ‘Price-level determinacy without control of a monetary aggregate’ (1995) 43 Carnegie-Rochester conference series on public policy, 1, 4 <https://www.nber.org/system/files/working_papers/w5204/w5204.pdf> Erişim Tarihi 13 Şubat 2026

lenmemiştir. Ayrıca borç artışlarının sabit veya yönetilen kur rejimlerinde daha zayıf enflasyonist etki yarattığı, panel VAR sonuçlarının ise borç şoklarının enflasyon ve para arzı üzerinde kalıcı pozitif etkiler oluşturduğunu ortaya koyduğu belirtilmiştir. Genel bulgular, yüksek borçlu ülkelerde fiyat istikrarının maliye politikası baskınlığı altında zorlaştığını ve sürdürülebilir istikrar için para politikasının mali konsolidasyon ve yapısal reformlarla desteklenmesi gerektiğini vurgulamaktadır²³.

Fiyat düzeyinin mali teorisi ile ilgili olarak Buiter ve McCallum tarafından eleştiriler yapılmıştır. Bu kapsamda FTPL, hükümetin borç ve bütçe kısıtlamalarını yanlış yorumladığı için hem ekonomik hem de matematiksel açıdan tutarsızdır. Teori, hükümetin harcama, gelir ve para basım programlarını keyfi olarak belirleyebileceğini ve fiyat düzeyinin bunu otomatik olarak dengeleyeceğini öne sürer; oysa hükümetin dönemler arası bütçe kısıtlaması her durumda geçerli olmak zorundadır. Ricardian olmayan mali kurallar uygulanırsa, borcun temerrüt riski göz ardı edilmiş olur ve bu durum dengeyi aşırı belirlenmiş hale getirir. Gerçekte, kamu borcunun efektif değeri endojen bir temerrüt iskonto faktörü ile belirlenir ve böylece model hem ekonomik olarak tutarlı hem de matematiksel olarak sağlam olur. FTPL bu açıdan mantıksal çelişkiler içerirken, borcun temerrüt riskini dikkate alan yaklaşım hükümetin borç ödeme kabiliyetini ve ekonomik dengeleri doğru şekilde yansıtır²⁴. Devletin sözleşmeye dayalı borç yükümlülüklerini eksiksiz biçimde yerine getirmesi isteniyorsa, maliye politikası ya da para politikası gibi araçlarda en az bir ayarlama serbestisinin bulunması zorunludur. Böyle bir serbestlik alanı mevcut değilse borçların her durumda tam olarak ödenmesi garanti edilemez ve temerrüt olasılığı ortaya çıkar. Buna karşılık FTPL, hem kamu borcunun mutlaka tam olarak ödeneceğini varsaymakta hem de mali-finansal-parasal programda herhangi bir serbestlik derecesi bırakmamaktadır. Çünkü ayarlama yapmadan borçların her durumda tam ödenmesini beklemek gerçekçi değildir. Buna karşın FTPL, bu uyumu sağlamak için fiyat düzeyinin yani enflasyonun devreye girerek borcun reel değerini ayarladığını savunmaktadır. Oysa fiyat düzeyi bu rolü tutar-

²³ Goohoon Kwon, Lavern McFarlane and Wayne Robinson, 'Public debt, money supply, and inflation: A cross-country study' (2009) 56(3), IMF Staff Papers 476, 504

²⁴ Willem Hendrik Buiter 'The fallacy of the fixed theory of the price level', (1999) 2(205) Centre for Economic Research Discussion Paper <https://www.nber.org/system/files/working_papers/w7302/w7302.pdf> Erişim Tarihi 16 Şubat 2026

lı biçimde üstlenemez²⁵. FTPL'nin geçerliliği tartışmalı olmakla birlikte maliye politikasının fiyatlar üzerinde güçlü etkiler yaratamaz. Merkez Bankası mali genişlemeye uyum sağlarsa fiyat düzeyi maliye politikasından önemli ölçüde etkilenebilir ve bu durumda maliyecilerle parasalcılar arasında ciddi bir görüş ayrılığı kalmaz. Asıl tartışma, merkez bankasının mali genişlemeye uyum sağlamayı reddedip parasal tabanı sabit bir patikada tuttuğu durumda fiyat düzeyinin yine de maliye politikası tarafından belirlenip belirlenmediğidir. Ayrıca para arzı artsa bile iki olası denge vardır: fiyat düzeyi ya mali yaklaşıma göre kontrolden çıkar ya da geleneksel görüşe uygun biçimde para arzının seyrine uyum sağlar²⁶.

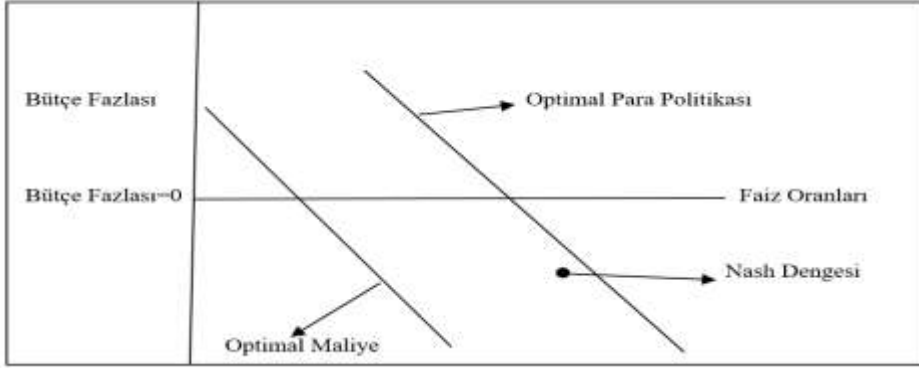
Para ve maliye politikaları arasındaki etkileşimi analiz eden çalışmalarda oyun teorisi de kullanılmaktadır. Bu bağlamda Blinder tarafından yapılan bir çalışmada, birbirinden bağımsız hareket eden ve birbirleri üzerinde doğrudan baskı oluşturmayan iki politika otoritesinin durumu oyun teorisi kapsamında değerlendirilmiştir. Bu tür bir senaryoda, iki taraflı ve toplamı sıfır olmayan oyunlar ile özellikle 'Nash Dengesi', politika sonuçlarını tahmin etmek açısından önemli bir analiz aracı olarak kullanılmaktadır. Nash dengesinin tercih edilme nedeni, her politika yapıcının karşısındaki aktörün rasyonel davranacağını ve en uygun tepkiyi vereceğini varsayması ve politika etkileşiminin tekrarlayan bir oyun şeklinde kurgulanmasıdır²⁷. Bu çerçevede, para ve maliye politikaları arasında koordinasyon sağlanmadığında oluşabilecek Nash dengesi, faiz oranları ve bütçe açıkları üzerindeki muhtemel etkileri ortaya koymaktadır.

²⁵ Willem Hendrik Buiter, 'The fiscal theory of the price level: A critique' (2002) 112(481), The Economic Journal 459, 477 <https://www.researchgate.net/profile/WillemBuiter/publication/259674462_ej/data/00b7d52d469840c7b3000000/ej.pdf> Erişim Tarihi 16 Şubat 2026

²⁶ Bennett Tarlton McCallum 'Indeterminacy, Bubbles, And The Fiscal Theory Of Price Level Determination' (2001) 47(1) Parasal Ekonomi Dergisi 19, 24 <https://www.nber.org/system/files/working_papers/w6456/w6456.pdf> Erişim Tarihi 16 Şubat 2026

²⁷ ibid 135

Şekil.2.Tepki Fonksiyonları ve İşbirliksiz Eşitlik

Kaynak: Hilmi Çoban and Fatih Deyneli, ‘Ekonomik Koordinasyon Ve Türkiye’de Ekonomi Koordinasyon Kurulları’na Bakış’ (2014) 10(1) Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi 13, 17

Şekil 2’de maliye ve para politikası arasında koordinasyon olmadığı zaman maliye politika yapımcıları işsizliği önlemek için bütçe açığını artırmasına karşılık para politikası yapımcıları enflasyonu kontrol etmek için faizleri yükselttiklerinde ekonomide denge ‘Nash Dengesi’ noktasında oluşacaktır. Bu durumda maliye ve para politikasının eşgüdüm olmadan uygulanması hem bütçe açıklarının hem de faiz oranlarının yüksek olduğu noktada her iki politikanın da istemeyeceği bir noktada denge oluşurken koordinasyon olması halinde ise denge, hem bütçe açıklarının azaldığı hem de faizlerin düştüğü noktada oluşacaktır²⁸.

Oyun teorisi kapsamında üç temel durum söz konusudur²⁹: Birincisi, her iki politikanın eşzamanlı ve birbirinden bağımsız hareket ettiği, yani Nash dengesinin var olduğu kurumsal yapıdır. İkinci durumda, iki politikadan biri ilk hamleyi yapar, diğeri ise bu hamleyi takip eder; buna liderlik dengesi denir. Üçüncü ve en çatışmalı yapı ise iki politikanın da önceliği ele geçirmek için mücadele ettiği savaş rejimidir. Maliye ve para politikalarının kamu borcu üzerindeki etkileri açısından bu üç durumu incelediğimizde, borç yükünün en fazla arttığı yapının savaş rejimi oldu-

²⁸ Hilmi Çoban and Fatih Deyneli, ‘Ekonomik Koordinasyon Ve Türkiye’de Ekonomi Koordinasyon Kurulları’na Bakış’ (2014) 10(1) Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi 13, 17

²⁹ İsmayilov (n 10) 104

ğu görülmektedir. Çünkü bu rejimde lider, politika borç yükünü takipçiye yıkmakta ve ister maliye politikası ister para politikası lider konumda olsun, sonuç olarak borç yükü artmaktadır. Kamu borcunun maliyetinin başkalarına yüklenme eğilimi, politika koordinasyonunu gerekli kılar. Buchanan ve Wagner'e göre, monetizasyon, para otoritesinin bütçe açığına müdahalesini ifade eder; devlet tahvili satışları faizleri yükseltirken, Merkez Bankası açık piyasa işlemleriyle müdahale eder. Uzun vadede, para otoritesinin tahvil alımı parasal tabanı artırarak özel sektörün borçlanma kapasitesini kısıtlar³⁰.

5. MAKROEKONOMİ POLİTİKALARI ARASINDA KOORDİNASYON EKSİKLİĞİNDEN KAYNAKLANAN SORUNLAR VE ETKİLERİ

Ekonomi politikaları arasında koordinasyon sağlanmadığında yüksek faiz, enflasyon ve finansal istikrarsızlık gibi çıkabilecek sorunların temel nedenlerinden biri ekonomi politikaları arasında uyumsuzluktur³¹. Devletin borçlanma politikası, bütçe açıklarının finansmanında para ve maliye politikaları ile kesişir. Merkez Bankası'ndan yapılan borçlanmalar para arzını artırırken, borç ödemeleri para arzını azaltır ve böylece para politikasını doğrudan etkiler³². Merkez Bankası'nın açık piyasa işlemleri aracılığıyla devlet tahvili alıp satması faiz oranlarını etkileyerek borçlanma maliyetlerini değiştirebilir. Para politikası ve borç yönetiminin birbirini tamamlayan iki yönü vardır³³. Birincisi, tahvil fiyatlarını ve dolayısıyla faiz hadlerini kontrol eden yanıdır. Borç yönetimi bu yanıyla tamamıyla para politikası niteliğindedir ve kullanıldığı araç da açık piyasa işlemleridir. Borç yönetiminden sorumlu olan Hazine ise piyasa koşullarına göre tahvil satarak ya da erken itfayla faiz hadleri ve para arzını ayarlar. Borç yönetiminin diğer yanı bütçe denkliliği ile ilgilidir. Bilindiği gibi bütçe açık verdiği zaman borçlar artar, fazla verdiği zaman da azalır.

Devletin artan finansman ihtiyacı, para ve maliye politikaları arasında çatışmalara yol açabilir. Kamu borcunun maliyetini azaltmak amacıyla enflasyon, faiz ve vergi oranları gibi araçlara başvurulması zaman tutarsızlığı sorununu gündeme getirir. Kısa vadeli borçlanma temerrüt

³⁰ ibid 150

³¹ ibid 32

³² Metin Erdem, Devlet Borçları (9th edn, Ekin Basın Yayın Dağıtım 2019) 117

³³ ibid 235-236

riskini artırırken, döviz veya enflasyona endeksli borçlanma kriz dönemlerinde maliyetleri yükseltebilir. Benzer şekilde para politikası yapıcılar da kısa vadeli büyüme hedefiyle genişleyici politikalar uyguladıklarında, uzun vadede beklentilerin bozulması ve kalıcı enflasyon riskiyle karşı karşıya kalırlar³⁴.

Merkez Bankası'ndan borçlanma para arzını artırırken, borç ödemeleri para arzını azaltarak para politikasını etkiler. Enflasyon yükseldiğinde para arzının kısılması faizleri ve borçlanma maliyetlerini artırır. Faizlerin yükselmesi durumunda Hazine'nin kısa vadeli borçlanmaya yönelmesi ise para dolaşımını hızlandırarak enflasyonist baskıları artırabilir. Ayrıca bütçe fazlası dönemlerinde borçların erken ödenmesi de enflasyon üzerinde yukarı yönlü etki yaratabilir³⁵.

Borç yönetimi, para ve maliye politikaları arasındaki uyumsuzluk, kredibilite sorunlarına da neden olur. Kamu borç stoku yüksek olan ülkelerde borcun sürdürülebilirliği, uygulanan makroekonomik politikaların kredibilitesiyle doğrudan bağlantılıdır. Yatırımcılar, borcun geri ödenemeyeceğine inanırlarsa kamuya borç vermekten kaçınır ve bu durum güven kaybı ile gerçek bir borç krizine yol açabilir³⁶. Bu üç politikanın hedefledikleri sonuçlara ulaşması için önceliklendirme yapmak, bazıları- nın diğerlerine göre ağırlığının artırılması ya da azaltılması şeklinde ödünleşmeler yapılması gereklidir³⁷.

6. MALİYE VE PARA POLİTİKALARI İLE KAMU BORÇ YÖNETİMİNİN KOORDİNASYONU

6.1. Maliye Politikası ile Kamu Borç Yönetiminin Koordinasyonu

Maliye politikası, ekonomik büyüme, yüksek istihdam ve fiyat istikrarı sağlama hedefleri doğrultusunda vergi gelirleri ve kamu harcamalarının para politikasıyla uyumlu şekilde yönetilmesidir. Devletin maliye politikasını uygularken en temel araçları bütçelerdir. Bütçeler, devletin planladığı harcamalar ile tahmini gelirlerini gösteren yasal belgelerdir.

³⁴ ibid 92

³⁵ İbrahim Halil Sugözü, Devlet Borçları IMF-Dünya Bankası ve Türkiye (1st edn, Nobel Yayıncılık 2010) 64

³⁶ Kamu Borç Yönetimi Raporu (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2003) <<https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2018/11/Kamu-Bor%C3%A7-Y%C3%B6netim-Raporu-A%C4%9Fustos-2003.pdf>> Erişim Tarihi 10 Ekim 2024

³⁷ ibid 94

Bütçeler cari yılda ya dengede olur veya açık ya da fazla verirler. Bütçe açık vermesi durumunda ise bu fark borçlanma yoluyla kapatılır³⁸. Kamu borç yönetiminde devlet tahvillerine yapılan faiz ödemeleri bütçede yük oluşturduğundan mali disiplin önemlidir; aşırı borçlanmadan kaçınmak ve mümkünse faiz dışı fazla vermek borç sürdürülebilirliğini destekler. Ayrıca borçlanmanın vadesi ve özellikleri faiz giderlerini etkilediği için, bütçe ve borçlanma politikalarının uyumlu yürütülmesi kritik öneme sahiptir³⁹.

Risk odaklı bir yaklaşım benimseyen kamu borç yönetimi ve maliye politikası, ortak olarak borçlanma maliyetlerini minimize etmeyi ve borç stokunun sürdürülebilir seviyelerde kalmasını hedefler. Devletin günlük, haftalık ve aylık nakit ihtiyacına göre borçlanma planlandığı ve piyasaya verilecek ya da geri çekilecek para miktarına karar verildiği için maliye politikası ile borç yönetimi arasında bilgi paylaşımı önemlidir⁴⁰.

Maliye politikası ile borç yönetimi stratejilerinin uyumlu olması için koordinasyon ve her iki politikanın da orta ve uzun vadeli hedefler belirlemesi önem taşır; yalnızca kısa vadeye odaklanmak risk ve etkinlik yaratır. Kısa vadeli borçlanma, borcun çevrilmesi için maliye politikası üzerinde baskı oluşturur, maliyetleri artırır ve borç stokunun büyümesine yol açar. Borcun GSYİH'ye oranı yükseldiğinde sürdürülebilirlik riski artacağından, maliye politikasının faiz dışı fazla sağlayacak stratejiler geliştirmesi gerekir⁴¹. Borç yapısının türü, ekonomik şoklara karşı koruma sağlar: GSYİH'ye endeksli borçlar gelirle uyumlu hareket ederken, uygulamada genellikle nominal sabit faizli ve enflasyona endeksli borçlar kullanılır. Enflasyona endeksli borçlar negatif talep şokunda, nominal sabit faizli borçlar negatif arz şokunda mali dengeyi korur; ayrıca nominal borç yapısı, karşı döngüsel maliye politikalarında durgunlukta reel borç yükünü azaltır⁴².

³⁸ Mahfi Eğilmez, Hazine (4th edn, Remzi Kitabevi 2004) 107

³⁹ ibid 33

⁴⁰ ibid 50

⁴¹ Bernard Laurens and De La Piedra Enrique 'Coordination of Monetary and Fiscal Policies' (IMF Working Paper, WP/98/25 1998) 24 <<https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/wp9825.pdf>> Erişim Tarihi 10 Kasım 2024

⁴² ibid 34

6.2. Kamu Borç Yönetimi ile Para Politikasının Koordinasyonu

Kamu borçlarının sürekli artması, borç yönetiminin yalnızca maliye politikasının bir aracı olmaktan çıkıp daha bağımsız bir yapıya kavuşmasını gerekli kılmaktadır. Fiyat istikrarının sağlanması, ekonomik büyümenin desteklenmesi ve borçlanma maliyetlerinin dengeli tutulabilmesi için para politikası ile borç yönetiminin uyum ve koordinasyon içinde yürütülmesi büyük önem taşır. Bu uyum, çıkar çatışmalarını azaltır, hükümet politikalarının daha net anlaşılmasını sağlar ve piyasalarda belirsizliği önler. Zaman zaman hedef farklılıkları ortaya çıkabilse de, görev ve yetkilerin açık biçimde tanımlanması ile borç yönetiminin bağımsız ve şeffaf şekilde yürütülmesi hesap verebilirliği güçlendirir⁴³.

Enflasyon hedeflemesi yapan ülkelerde, para otoritesinin faizleri artırması durumunda maliye politikasının yeterince faiz dışı fazla sağlamaması, kamu borç stokunun kontrol dışına çıkmasına yol açabilir. Özellikle yüksek borç yükü altındaki ekonomilerde, enflasyon hedeflemesi politikaları beklenen sonuçları veremeyebilir ya da ters etki yaratabilir⁴⁴. Enflasyonun yükselmesini engellemek için Hazine ve Maliye Bakanlığı, borçlanma gereksinimlerini Merkez Bankası ile paylaşmalıdır. Koordinasyon eksikliği durumunda, Merkez Bankası dolaylı parasal müdahale araçlarını etkin kullanmakta zorlanır. Likidite bolluğu yaratmamak adına menkul kıymet ihraçları borç yönetimiyle uyumlu ve koordineli yürütülmelidir. Kamu borç otoritesi uzun vadeli tahviller ihraç ettiğinde, Merkez Bankası kısa vadeli getiri eğrisine odaklanmalıdır. Borç yönetimi ve para politikası araçlarının birbirini zayıflatmaması için, hükümet borçlanma araçları ve kontrol mekanizmalarını belirleyerek koordinasyonu sağlamalıdır⁴⁵.

Maliye politikası, firmalar ve hanehalkının finansman maliyetlerini etkileyerek enflasyon üzerinde de rol oynayabilir. Mali disiplin uygula-

⁴³ Udaibir S. Das, Michael Papapioannou, Guilherme Pedras, Faisal Ahmed and Jay Surti, 'Managing Public Debt and Its Financial Stability Implications' (IMF Working Paper, International Monetary Fund 2010) 21 <<https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2010/wp10280.pdf>> Erişim Tarihi 15 Nisan 2025

⁴⁴ Ian Storkey, 'Sovereign Debt Management: A Risk Management Focus' (2001) The Finance and Treasury Professional 7, 9 <http://www.storkeyandco.com/files/9713/8731/5396/FTA_Article.pdf> Erişim Tarihi 20 Ekim 2025

⁴⁵ Asuman Koç Yurtkur, 'Para ve Maliye Politikalarının Etkileşimi Meselesi: Yeni Uzlaş' (2017) 13(13) Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi ICMEB17 Özel Sayısı 812, 816 <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1124115>> Erişim Tarihi 22 Ekim 2025

maları, devletin borçlanma ihtiyacını azaltarak kredi piyasasında kaynakların özel sektöre yönelmesini sağlar ve böylece özel sektörün borçlanma maliyetlerini düşürebilir. Bu durum, enflasyonist baskıların azalmasına katkıda bulunur. Öte yandan, genişletici maliye politikaları özel sektörün krediye erişimini kısıtlayabilir, finansman maliyetlerini yükseltebilir ve enflasyon ile enflasyon beklentilerinin artmasına yol açabilir⁴⁶. Maliye politikası önlemleri hanehalkı ve firmalar üzerindeki enflasyonun olumsuz etkilerini hafifletebilir. Tüketim vergilerinin azaltılması enflasyonu yalnızca geçici olarak düşürürken, transferlerin veya kamu yatırımlarının artırılması başlangıçta enflasyonu biraz yükseltebilir; ancak kamu yatırımı uzun vadede olumsuz bir etkiye sahip olabilir. Genel olarak, enflasyonu hedefe hızlı bir şekilde geri döndürmek ve tüketim üzerindeki etkiyi hafifletmek için uygun bir para ve maliye politikası karışımına ihtiyaç duyulabilir⁴⁷.

Borç yönetimi ile para otoritesinin olumsuz etkileşimlerini önlemek için ikincil piyasaların gelişimi önemlidir. Yerel para ve tahvil piyasaları yeterince geliştiğinde, para politikası ile borç yönetimi birbirinden bağımsız şekilde yürütülebilir. Hükümet birincil piyasada borçlanmayı gerçekleştirirken, Merkez Bankası para politikasını ikincil piyasada uygular. Ancak, ikincil piyasaların gelişmediği ülkelerde bu ayrım zorlaşır; çünkü her iki politika da birincil piyasa aracılığıyla işlem görür. Ayrıca, bütçe açıklarının Merkez Bankasından borçlanmayla finanse edilmesi, para arzını artırarak borç yönetimi ile para politikası arasındaki sınırları bulanıklaştırır ve karşılıklı olumsuz etkileşimlere yol açar⁴⁸. Finansal piyasaların gelişmesi, borç yönetimi ve para politikaları arasındaki uyumu güçlendirir ve olumlu etkileşim sağlar. Gelişmemiş finansal piyasalara sahip ülkelerde ekonomik istikrarın sağlanması ve piyasa ge-

⁴⁶ Graeme Wheeler, 'Sound Practice in Government Debt Management', (Working Paper World Bank Publications 2004)43<<https://documents1.worldbank.org/curated/en/650491468780582418/pdf/289880PAPER0So1government0debt0mgmt.pdf>> Erişim Tarihi 20 Ekim 2025

⁴⁷ Francisco Arizala, Santiago Bazdresch, Tomohide Mineyama, and Shiqing Hua 'The Impact of Fiscal Policy on Inflation Expectations' <<https://www.imf.org/-/media/files/publications/wp/2025/english/wp25231-source-pdf.pdf>> Erişim Tarihi 12 Şubat 2026

⁴⁸ Maria Manuel Campos, José Miguel Cardoso-Costa, Sandra Gomes and Pascal Jacquinot 'Monetary and fiscal policy interactions in the aftermath of an inflationary shock' European Central Bank (ECB) Working Paper Series (2025) 3145 <<file:///C:/Users/16726625588/Downloads/ssrn-5715583.pdf>> Erişim Tarihi 12 Şubat 2026

lişiminin desteklenmesi ortak hedeflerdir. Bu nedenle, bu ülkelerde para politikası ile borç yönetimi tamamen ayrıştırılamaz; ya merkez bankaları borç yönetimini üstlenir ve borçlanma araçları parasal amaçlarla kullanılır ya da iki otorite arasında gelişmiş piyasalara kıyasla daha sıkı bir koordinasyon bulunur. Blommestein, finansal piyasalardaki serbestleşmenin ve piyasa sinyallerine duyarlı düzenlemelerin para ve borç yönetimi otoriteleri arasındaki uyumu artırdığını belirtmektedir⁴⁹.

7. TÜRKİYE'DE KAMU BORÇ YÖNETİMİ İLE PARA POLİTİKASININ KOORDİNASYONU

1983 yılı sonuna kadar borçlanma, nakit ve maliye politikasının yönetimi Maliye Bakanlığı tarafından tek elden ve eşgüdüm içinde yürütülmüş, maliye politikası ile borçlanma arasında güçlü bir bağ kurulmuştur. Ancak 1983 yılında çıkarılan 188 Sayılı ve 1984 yılında çıkarılan 232 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname'lerle borç ve nakit yönetimi Maliye Bakanlığı'ndan ayrılarak Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'na devredilmiş, bu durum kamu mali yönetimini daha parçalı hale getirmiştir. 1993'te Hazine Dış Ticaret Müsteşarlığı yeniden yapılandırılarak, Hazine 1994'te Dış Ticaretten ayrılarak Hazine Müsteşarlığı adıyla bağımsız bir yapıya kavuşturulmuştur⁵⁰. Kamu borç yönetimi kurumsal olarak maliye politikasından bağımsız bir politika olarak yürütülürken 2018 yılında çıkarılan 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile tekrar Maliye Bakanlığı bünyesine alınmıştır⁵¹.

1990'larda aşırı borçlanma sonucu vergi gelirlerinin büyük bölümü faiz ödemelerine gitmiş, borçların çevrilmesinde güçlükler yaşanmış ve yüksek enflasyon ekonomik krizleri tetiklemiştir. Enflasyonun üç haneli rakamlara ulaştığı bu dönemde, bütçe açıklarının Merkez Bankası avanslarıyla kapatılmasını sınırlamaya yönelik ilk adımlar atılmıştır. Bu kapsamda 21 Nisan 1994 tarihinde 1211 sayılı Merkez Bankası Kanunu'nun 50. maddesinde değişiklik yapılarak Hazinenin avans kullanımı genel bütçe ödenek toplamının %15'inden 1995 yılından itibaren kademeli olarak bütçe ödenekleri toplamının geçen yıl bütçe ödenek toplamını aşan kısmın %12'sine, 1996 yılı için %10, 1997 yılı için %6, 1998 ve

⁴⁹ ibid 44

⁵⁰ ibid 54-55

⁵¹ Yıldız (n 1) 71

devamında %3'e düşürülmesine karar verilmiştir⁵². Ayrıca, Hazine ile Merkez Bankası arasında 1997 yılında yapılan bir protokol ile Merkez Bankasının bağımsızlığı yolunda önemli adım atılarak 1998 yılından itibaren fiilen Hazine'nin kısa vadeli avans kullanmaması konusunda uzlaşmıştır⁵³.

25 Nisan 2001 tarihinde yürürlüğe giren 4651 sayılı Kanun'un 16. maddesi ile 1211 sayılı Merkez Bankası Kanundaki Hazineye kısa vadeli avans verilmesini düzenleyen 50. madde ve kamu kuruluşlarına kredi verilmesini düzenleyen 51. madde yürürlükten kaldırılarak Merkez Bankasının bağımsız para politikası yürütmesi konusunda önemli bir adım atılmıştır. Yine 4651 sayılı Kanun'un 11. maddesi ile 1211 sayılı Merkez Bankası Kanunu'nun 56. maddesi değiştirilerek avans kullanımı ve Merkez Bankasının birincil piyasadan Hazine kağıtlarının alımı yasaklanmıştır. Ancak, bu düzenleme kanuna eklenen geçici 2. Madde ile 6 ay sonra yürürlüğe girmiştir. Geçici madde TMSF'ye devredilen bankaların ve kamu bankalarının sermaye yapılandırması ve görev zararı ödemeleri amacıyla ikrazen özel tertip devlet tahvillerinin TCMB tarafından parasallaştırılmasına olanak sağlamıştır⁵⁴. Yine 1211 sayılı Kanun'a eklenen 22/A maddesi ile Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı ve Bakanın belirleyeceği bir yetkilinin toplantılara oy hakkı olmaksızın katılabileceğine dair düzenleme yapılarak para, borç yönetimi ve para politikasının koordinasyonunun sağlanması konusunda bir düzenleme yapılmıştır⁵⁵.

2001 ekonomik krizinden sonra Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı hazırlanarak IMF'den mali destek sağlanmıştır. Program kapsamında bir dizi yapısal reform hayata geçirilmiştir. Borç yönetimi ile ilgili olarak 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile para ve maliye politikaları ile kamu borç yönetiminin koordinasyon içinde yürütülmesi için yasal zemin oluşturulmuştur. Kanunla birlikte kamu borç yönetimi ile ilgili olarak özetle^{56, 57, 58};

⁵² Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Sayısı:1, Yayımlandığı Resmi Gazete, 10.07.2018/30474

⁵³ Hüseyin Şen, 'Hükümlerlik Hakkının Kötüye Kullanımına Bir Örnek: Hazine'ye Kısa Vadeli Avans' (2004) 481 Finans-Politik & Ekonomik Yorumlar Dergisi, 60, 65

⁵⁴ Köstekçi and Yıldız (n 3) 91

⁵⁵ 1211 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Kanunu <<https://www.mevzuat.gov.tr/>> Erişim Tarihi 20 Ağustos 2025

⁵⁶ Mehmet Çetin, '4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile bütçe kanunlarına dayalı olarak yürütülen kamu borç yönetimi

- Kamu borçlanma politikası, makroekonomik dengeler gözetilerek, para ve maliye politikalarıyla uyumlu, sürdürülebilir, saydam ve hesap verilebilir bir şekilde yürütülmesi hedeflenmiştir.

- Kanunla borç yönetimine ilişkin mevzuat tek çatı altında toplanarak kamu borç yönetimi risk odaklı ve varlık ve yükümlülük yönetimi çerçevesinde yürütülmeye başlanmıştır. Borç yönetimi, yükümlülük yönetimi çerçevesinde iç ve dış borç ayrıştırmasına gidilmeden tek elden yürütülmeye başlanmıştır.

- Başlangıç bütçedeki ödenekleri ile gelir tahminleri farkı kadar borçlanılabilmekte; borçlanma limiti %5 oranında artırılabilen; gerekirse Cumhurbaşkanı kararıyla ek %5 artış yapılabilir. Bütçe denk ise limit borç anapara ödemesinin %5'i kadar artırılabilir. Vadesinde nakit olarak ödenenler hariç, ikrazen ihraç edilen özel tertip iç borçlanma senetleri borçlanma limitine dahil değildir. Bu senetlerin limiti bütçe kanunları ile belirlenmektedir.

- Borçlanmada iç ve dış piyasa koşulları ile maliyet unsurları dikkate alınarak belirlenen risk düzeyi içinde orta ve uzun vadede en uygun maliyetle finansman sağlamayı hedefleyecek şekilde üç temel strateji benimsenmiştir. Bunlar; iç borçlanmada vadelerin uzatılması, Hazine'nin güçlü nakit rezervi tutması, kısa vadeli borçlanma araçlarının, TCMB ile koordineli olarak kullanılmasıdır.

- Merkez Bankası nezdinde güçlü rezerv tutulması, nakit fazlalarının nemalandırılmasına ilişkin düzenlemeler yapılarak nakit ve borç yönetiminde etkinlik sağlanmıştır.

- Hazine alacaklarının kamu alacağı niteliği kazanması için yasal düzenlemeler yapılmıştır.

- Hazine garantilerine sınırlama getirilmiştir. Hazine garantileri nedeniyle üstlenilen borçların karşılanması için Merkez Bankası nezdin-

yaklaşımının karşılaştırılması', (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi LEE, 2020) 55-78

<<https://openaccess.iku.edu.tr/server/api/core/bitstreams/ee2c59ec-0f41-4195-ad00-44dc53a5478b/content>> Erişim Tarihi 25 Haziran 2025

⁵⁷ Binhan Elif Yılmaz, 'Kamu Borç Yönetiminde Piyasa Yapıcılığı Sistemi' İstanbul Üniversitesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları (47), (2011) 71 57-85 <<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/7269>> Erişim Tarihi 28 Aralık 2025

⁵⁸ Risk Hesabı ile İlgili Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, Yayın Tarihi: RG 31.12.2014/29222 <<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/12/20141231-2.htm>> Erişim Tarihi 25 Aralık 2025

de ‘Risk Hesabı’ oluşturulmuştur. Risk Hesabı ile İlgili Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 7. maddesinin 3. fıkrasına göre risk hesabının nemalandırılmasına ilişkin şartlar Hazine ile TCMB arasında müştereken tespit olunmaktadır.

• Borç yönetiminin risk esaslı ve stratejik ölçütler esas alınarak yönetileceğine ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Piyasa yapıcılığı sistemi oluşturularak birincil piyasada borçlanma senetleri için talep garantisi oluşturulmuştur. Ayrıca, TCMB tarafından piyasa yapıcısı bankalara APİ çerçevesinde birincil piyasadan satın aldıkları net tutarın %10’una kadar ek likidite imkanı sağlanmaktadır.

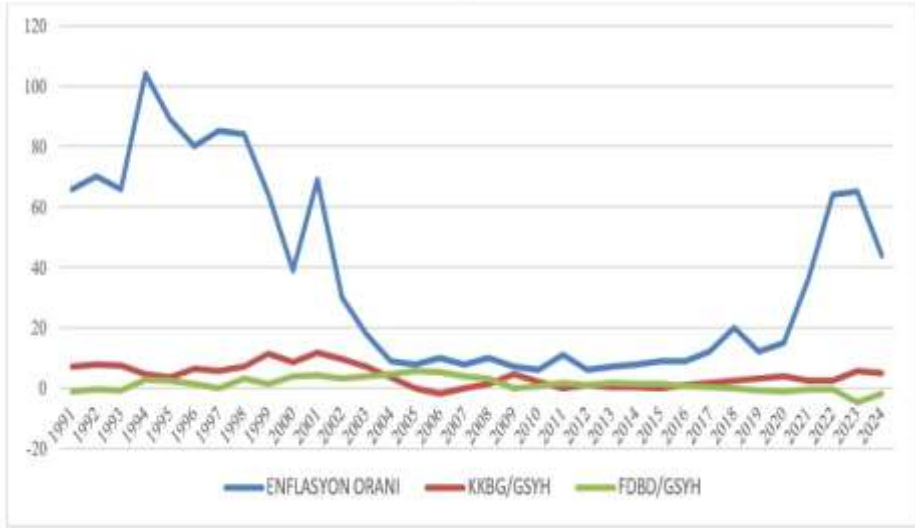
Merkez Bankası ile Hazine arasında koordinasyonu sağlamak için atılan önemli bir adım da 2007 yılında teknik düzeyde işbirliğinin geliştirilmesi için imzalanan protokoldür. Protokol kapsamında kurulan ‘Eşgüdüm Komitesi’, likidite yönetimi ile borçlanma politikası, rezerv ve borç yönetimi ile veri paylaşımı gibi alanlarda kurumsal ilişkileri değerlendirmek, sorunlu alanları belirlemek, çözüm önerileri geliştirmek ve politika uygulamalarında uyumu sağlamakla görevlendirilmiştir. Bu sayede, daha önce yazılı bir mutabakat olmaksızın ve yöneticilerin inisiyatifine bağlı olarak yürütülen eşgüdüm, artık her ay düzenli olarak yapılan toplantılarla daha sistemli ve etkin biçimde gerçekleştirilmektedir⁵⁹.

5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun 99. Maddesiyle 2005 yılında kurulan ‘Finansal Sektör Komisyonu’ yerini 8 Haziran 2011 tarihinde 4059 sayılı Kanunda değişiklik yapan 637 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesi’ne iken 2021 yılında ise Finansal İstikrar Komitesi (FİK)’ne bırakmıştır. FİK üyeleri arasında Hazine ve Maliye Bakanı başkanlığında Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı, Strateji ve Bütçe Başkanı, TCMB Başkanı, BDDK, SPK, SEDDK ve TMSF başkanları yer alır. 2021’de güncellenen görev tanımına göre, FİK’in amacı finansal sistemin sürdürülebilir ekonomik büyümeyi desteklemesini sağlamak, piyasadaki güveni korumak, kırılganlıkları ve sistemik riskleri belirleyip yönetmektir. FİK’in temel görevleri: Finansal istikrarı tehdit eden sistemik riskleri belirlemek, izlemek ve yönetmek, finansal düzenlemelerin etkilerini değerlendirmek,

⁵⁹ ibid 54

finansal sektörün sağlıklı gelişimini desteklemek, olası krizlerde uygulanacak kriz yönetim planlarını oluşturmaktır⁶⁰.

Grafik.1 1991-2024 Dönemi Kamu Kesimi Borçlanma Gereği, Faiz Dışı Denge ve Enflasyon

Kaynak: HMB, <<https://www.hmb.gov.tr/kamu-finansman-istatistikleri>> Erişim Tarihi 22 Ekim 2025

SBB, <<https://www.sbb.gov.tr/kamu-kesimi-genel-dengesi/>> Erişim Tarihi 22 Ekim 2025

TÜİK, <<https://biruni.tuik.gov.tr/secilmisgostergeler/degiskenler/UzerindenSorgula.do>> Erişim Tarihi 22 Ekim 2025

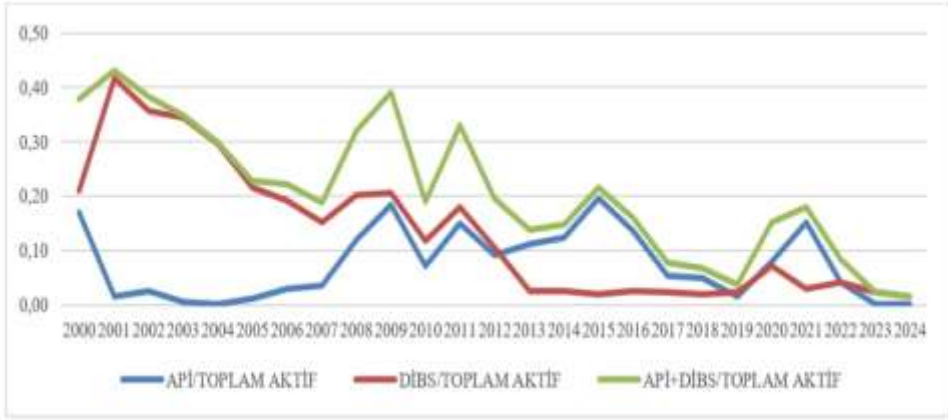
1991-2001 dönemindeki faiz dışı bütçe dengesi/GSYH oranının 1993 ve 1997 yıllarında negatif olmuş; diğer yıllarda pozitif olmasına karşılık enflasyon oranı çift haneli rakamlara yükselmiştir. 2002-2018 döneminde sağlanan disiplinle faiz dışı bütçe dengesi/GSYH pozitif seyretmiş enflasyon ise tek haneli rakamlara düşmüştür. 2019-2024 döne-

⁶⁰ TC Merkez Bankası <<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Temel+Faaliyetler/Para+Politikasi/Finansal+Istikrar/Kurumsal+Yapilanma>> Erişim Tarihi 23 Ekim 2025

minde ise faiz dışı bütçe dengesi/GSYH negatif bir seyir izlediği gibi enflasyon tekrar çift haneli rakamlara ulaşmıştır. Kamu kesimi borçlanma gereği/GSYH oranına bakıldığında 1991-2001 dönemindeki yüksek düzeylerde seyrederken mali disiplinle birlikte 2002-2018 döneminde azalırken 2019-2024 döneminde ise tekrar yükselişe geçmiştir. Bu bağlamda, bakılınca kamu borçlanma ihtiyacı azaldıkça yani mali disiplin sağlandıkça enflasyonla mücadelede de başarı sağlandığı görülmektedir.

Yukarıdaki grafikte 1990 sonrası kamu kesimi genel dengesi ve kamu kesimi faiz dışı fazla düzeylerini görmek mümkündür. 2001 yılına kadar TCMB, Hazine borçlanmasını doğrudan ve dolaylı olarak etkilerken/belirlerken 2001 yılı sonrasında ise dolaylı olarak etkilemektedir. Aşağıdaki grafikten görüleceği üzere TC Merkez Bankası borçlanma araçlarını piyasadan alarak piyasaya likidite desteği sağlamaktadır.

Grafik.2. 2000-2024 Dönemi TC Merkez Bankası Bilançosu Toplam Aktifleri, Açık Piyasa İşlemleri ve Devlet İç Borçlanma Senetleri

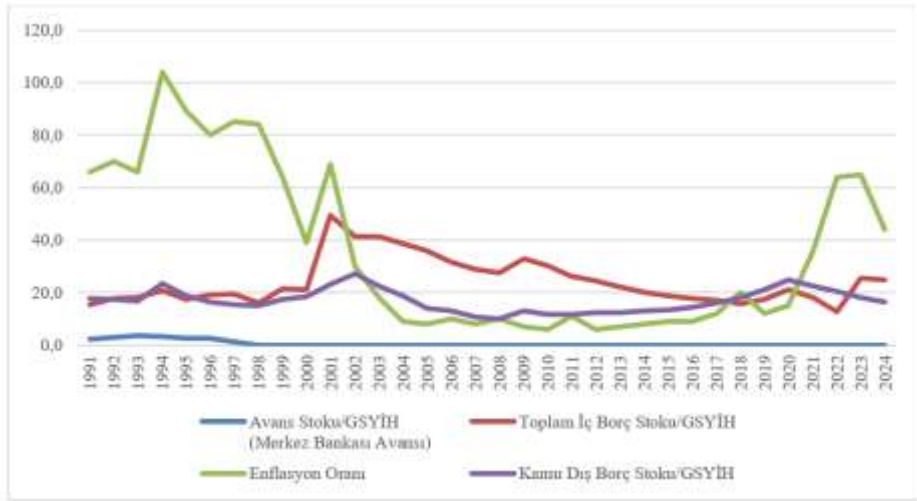

Kaynak: TC Merkez Bankası 2000-2024 Dönemi Bağımsız Denetim Raporları <<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkında/Kurumsal+Yapi/Bagimsiz+Denetim+Raporlarii/>> Erişim Tarihi 4 Ocak 2026

2000-2024 Döneminde Merkez Bankası bilançolarına bakıldığı zaman 2001 yılında ekonomik krizin yaşandığı zaman API+DİBS/Toplam Aktif Oranının %40'lara çıkmış; 2002 yılından 2007 yılına

kadar azalış trendine girmesine karşılık küresel ekonomik krizin yaşandığı 2008 yılında artış trendine girerek 2009 yılında tekrar %40'lar seviyesine çıkmıştır. 2010 yılından sonra dalgalı bir seyir izlemekle birlikte azalan bir seyir izleyerek 2023 ve 2024 yıllarında en düşük seviyeye düşmüştür.

Grafik.3. 1991-2024 Dönemi Avans, İç Borç Stoku, İç Borç, Dış Borç ve Enflasyon

HMB, <<https://www.hmb.gov.tr/kamu-finansmani-istatistikleri>> Erişim Tarihi 13 Şubat 2026

TÜİK, <<https://biruni.tuik.gov.tr/secilmisgostergeler/degiskenler> UzerindenSorgula.do> Erişim Tarihi Erişim Tarihi 13 Şubat 2026

Hazine 1991-1997 yılları arasında iç borçlanmada Merkez Bankası avansı kullanarak borçlanmıştır. Ancak, iç ve dış borç düzeyi bu dönemde nispeten düşük seyretmiştir. 1998-2001 arasında Merkez Bankası avansı sıfırlanmış ancak iç borç hızla artmış, özellikle 2001'de büyük bir sıçrama yaşanmış ve enflasyon yüksek olmakla birlikte düşüş eğilimi başlamıştır. 2002-2017 döneminde iç borç ve kamu dış borç stoku azalış trendine girmiş, enflasyon ise hızla tek hanelere düşerek ekonomik istikrar sağlanmıştır. 2018'den itibaren yeniden iç borç stoku ve kamu dış bor stoku yükseliş trendine girmiş enflasyon ise yükseliş trendine girerek

özellikle 2020 yılında büyük bir kırılma yaşayarak 2022-2024 döneminde neredeyse 1990'lardaki yüksek seviyelere yaklaşmıştır.

Türkiye’de 2001-2024 yılları arasında para ve maliye politikaları arasındaki etkileşimi belirlemek amacıyla ampirik çalışmalar yapılmıştır.

Uygur (2001), 1997-2001 dönemindeki Türkiye ile AB ülkelerinin borç stoku/GSYİH oranlarını karşılaştırmalı olarak incelemiştir. Çalışma mali kurallar uygulandığı için bu oran Avrupa Ülkelerinde düşmesine karşılık Türkiye’de ise faiz ödemeleri yüksek olduğu için bütçe yükünün arttığı, dolayısıyla enflasyonun nedeninin maliye politikası baskın olduğu Ricardocu olmayan rejimin olduğu sonucuna varmıştır⁶¹.

Telatar (2002), 1985-1997 dönemi için bir VAR modeli kullanarak birincil fazla şoklarının toplam kamu yükümlülükleri üzerindeki etkisini incelemiş ve bu etkinin anlamsız olması nedeniyle söz konusu dönemde maliye politikası baskın rejimin geçerli olduğu sonucuna ulaşmıştır⁶².

Creel and Kamber (2004), 1975-2002 dönemini kapsayan çalışmalarında VAR analizi aracılığıyla mali değişkenlerin fiyat artışlarını önemli ölçüde açıkladığını belirleyerek Fiyat Düzeyi Mali Teorisinin Türkiye için geçerli olduğunu göstermiştir⁶³.

Saçkan (2006), 1988-2005 dönemini 2001 yılı baz alınarak iki alt dönemde konsolide bütçe faiz dışı dengesinin GSYİH’ya oranı, toplam kamu yükümlülükleri ve faiz ödemeleri ile ilgili üç aylık veriler kullanılarak VAR modelleri ve etki-tepki ile otokorelasyon analizleri uygulanarak incelenmesi sonucunda 2001 öncesinde maliye politikası dominant bir yapı nedeniyle fiyat düzeyi büyük ölçüde maliye politikası tarafından belirlenen, 2001 sonrasında mali disiplinin güçlenmesiyle para politikası dominant hale gelmiş ve fiyat istikrarının sağlanmasında belirleyici rol üstlendiğini ortaya koymuştur⁶⁴.

⁶¹ Ercan Uygur, ‘Enflasyon, Para ve Mali Baskı: İktisat Politikasında Geri Kalmışlık’ (2001) 16(189) İktisat İşletme ve Finans Dergisi 7, 20

⁶² Erdinç Telatar, ‘Türkiye’de İktisat Politikası Rejiminin Ampirik Olarak Belirlenmesi’, (2002) 17(198) İktisat İşletme ve Finans Dergisi 69

⁶³ Şeref Bozoklu ‘Para Politikasında Enflasyonist Eğilim ve Fiyat Seviyesinin Belirlenmesine Mali Yaklaşım’ (İstanbul Üniversitesi SBE 2012) 239

⁶⁴ Oğuzhan Saçkan, ‘Genel Fiyat Düzeyinin Belirlenmesinde Para ve Maliye Politikası Dominant Rejimler: Türkiye Örneği, 1988-2005’ (Uzmanlık Yeterlilik Tezi 2006) 84 <<https://www3.tcmb.gov.tr/kutuphane/TURKCE/tezler/oguzhansackan.pdf>> Erişim Tarihi 28 Kasım 2025

Duman Atan (2009), Türkiye’de 1991–2007 döneminde para ve maliye politikalarının etkileşimini iki oyunculu doğrusal olmayan dinamik oyun modeliyle incelemiştir. Çalışma, para ve maliye politikalarının tek başına yeterli olmadığını, bu nedenle politika koordinasyonunun gerekli olduğunu vurgulamaktadır. Merkez Bankası bağımsız olmakla birlikte maliye politikası kararlarından etkilenmektedir. Zaman serisi bulguları, özellikle 1994, 1999 ve 2001 krizlerinde temel makroekonomik göstergelerde ciddi bozulmalar yaşandığını, 2001 sonrası dönemde ise enflasyon ve vergi oranlarında görece iyileşme görüldüğünü göstermektedir. Pareto optimal çözüm çerçevesindeki analizler, hükümetin Merkez Bankası üzerinde güçlü bir baskı kurmadığını ve işbirlikçi politika bileşiminin her iki taraf için daha düşük maliyetli ve daha etkin sonuçlar doğurduğunu ortaya koymaktadır ⁶⁵.

Oktayer (2013), Türkiye’de FTPL’nin 1988:IV-2013:I döneminde geçerliliğini üçer aylık verilerle test etmektedir. 2001’de uygulamaya konan Güçlü Ekonomiye Geçiş Programının yarattığı yapısal kırılma dikkate alınarak dönem iki alt döneme ayrılmıştır. Analiz sonucunda, 2001 öncesinde maliye politikası baskınlığının hakim olduğu; 2001 sonrasında ise yapısal dönüşüm ve mali disiplinin güçlenmesiyle Ricardocu rejime geçildiği, yani bütçe kısıtını gözetken bir maliye politikasının uygulandığı tespit edilmiştir. Genel dönem sonuçları da ilk dönemin ağırlığı nedeniyle Türkiye’de uzun süre maliye politikası baskınlığının etkili olduğunu ortaya koymaktadır ⁶⁶.

Hazırolan (2015), 2003:I-2014:IV dönemi VAR analizi yöntemi ile koordinasyonlu ve koordinasyonsuz para ve kamu borç yönetimi politikalarının refah kaybı açısından etkileri zaman serisi ve karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Fiyat istikrarının yalnızca para politikasıyla sağlanamayacağını, maliye politikası ve kamu borcu dinamiklerinin de belirleyici olduğunu vurgulamaktadır. 2001 krizi sonrasında Hazine faiz dışı fazla hedefiyle mali disiplini, Merkez Bankası ise enflasyon hedeflemesiyle fiyat istikrarını temel amaç olarak benimsemiştir. Ancak her iki kurumun araç bağımsızlığı zamanla karşılıklı sınırlamalara ve politika baskılarına yol açabilmektedir. Yeni Keynesyen oyun teorisi çer-

⁶⁵ Sibel Duman Atan, ‘Dinamik Oyun Kuramı Üzerine Bir İnceleme ve Türkiye Uygulaması’, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Gazi Üniversitesi SBE, 2009) 168-177

⁶⁶ Asuman Oktayer, ‘Fiyat Düzeyi Mali Teorisinin Türkiye Açısından Geçerliliği: Ampirik Bir Analiz’, (2013) 63(1) İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası 77

çevesine göre, Merkez Bankası ile Hazine arasındaki koordinasyonsuzluk refah kayıplarını artırırken, politika koordinasyonu ekonomik şoklara daha hızlı uyum, daha düşük kamu borçlanması ve daha yüksek sosyal refah sağlamaktadır. Ayrıca kamu borcunun artması risk primini yükselterek koordinasyonu zorlaştırmakta ve refah kaybını büyötmektedir⁶⁷.

Songur ve Elmas Saraç (2018) 1975-2014 dönemi Türkiye’de Ricardocu veya Fiyat Düzeyinin Mali Teorisinin geçerliliği ARDL Sınır Testi Yaklaşımı ile test edilmiştir. Maliye politikasının faiz dışı bütçe fazlasına, para politikasının ise enflasyon hedefine yöneldiği dolayısıyla kırılmanın olduğu 2001 yılından sonrasında Merkez Bankasının baskın olduğu Ricardocu politikaların geçerli olduğu tespit edilmiştir⁶⁸.

Serin ve Demir (2024) 1975-2021 döneminde Türkiye’de maliye politikasının fiyat düzeyinin belirlenmesinde etkili olup olmadığı ADL eş-bütünleşme ve Toda-Yamamoto nedensellik testleri ile incelendiğinde FTPL’nin geçerli olduğu tespit edilmiştir⁶⁹.

8. SONUÇ

Günümüzde kamu borç yönetimi, maliye politikasının tamamlayıcı bir unsur olmaktan çıkarak ekonomik istikrar, finansal güven ve sürdürülebilir büyüme açısından bağımsız bir politika alanı haline gelmesi nedeniyle çalışmada kamu borç yönetimi ile para politikası arasındaki koordinasyon ile ilgili teorik yaklaşımlar ve Türkiye’de bütçe politikasının faiz dışı fazla hedefi doğrultusunda yürütülmesinin kamu kesimi borçlanma gereği ve enflasyon üzerindeki etkileri ile Fiyat Düzeyinin Mali Teorisi’nin geçerliliği teorik ve ampirik çerçevede ele alınmıştır.

Teorik literatür, para ve maliye politikalarının birbirinden bağımsız olarak ele alınamayacağını; özellikle kamu borç stokunun yüksek olduğu ekonomilerde maliye politikasının para politikası üzerinde baskın

⁶⁷ Ufuk Hazırolan, ‘Politika Koordinasyonu: Para Politikası ve Borç Yönetimi’ (Ankara Üniversitesi SBE 2015) 121, 326

⁶⁸ Mehmet Songur and Filiz Elmas Saraç ‘Türkiye’de Fiyat Düzeyinin Mali Teorisi ve Ricardocu Maliye Politikası (1975-2014)’ (2018) 36(2) Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 149, 168

⁶⁹ Şeref Can Serin and Murat Demir ‘Testing the Fiscal Theory of Price Level for Türkiye with Fourier-Based Empirical Approaches’ (2024) 19(1) Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi 49

hale gelebileceğini göstermektedir. Thomas Sargent ve Neil Wallace tarafından ortaya konulan “Hoş Olmayan Parasal Aritmetik” yaklaşımı ile Michael Woodford tarafından sistematik biçimde geliştirilen Fiyat Düzeyinin Mali Teorisi, fiyat istikrarının yalnızca para arzı kontrolüyle sağlanamayacağını; mali disiplinin ve borç sürdürülebilirliğinin belirleyici olduğunu vurgulamaktadır. Bu çerçevede para politikası ile kamu borç yönetimi arasındaki koordinasyonun zayıf olduğu durumlarda, sıkı para politikasının dahi uzun vadede enflasyonist sonuçlar doğurabileceği ifade edilmektedir.

Türkiye’de 1990’lı yıllarda yüksek kamu borçlanma gereği nedeniyle maliye politikası baskın bir rejim geçerli olmuş; bütçe açıklarının Merkez Bankası kaynakları kullanılarak parasal genişleme ile finansmanı kronik enflasyon ve makroekonomik istikrarsızlık yaratmıştır. 2001 krizi sonrasında gerçekleştirilen yapısal reformlar ve yasal düzenlemelerle Merkez Bankası bağımsızlığı güçlendirilmiş, borç yönetimi risk odaklı ve stratejik bir çerçeveye kavuşturulmuş, bütçe politikası faiz dışı fazla hedefi doğrultusunda yürütülmüştür. 1991–2024 dönemi verileri, faiz dışı bütçe dengesi ile enflasyon arasında güçlü bir ilişki olduğunu göstermektedir. 2002–2018 döneminde mali disiplin ve azalan borçlanma gereğiyle enflasyon düşerken, 2019 sonrası dönemde bozulan mali dengeyle enflasyon yeniden yükselmiştir.

Türkiye’de fiyat istikrarının sağlanabilmesi için yalnızca sıkı para politikasının yeterli olmadığı; mali disiplinin korunması, borç sürdürülebilirliğinin sağlanması ve kamu borç yönetimi ile para politikası arasında güçlü bir kurumsal ve operasyonel koordinasyon gereklidir. 2001 sonrası dönemde uygulanan Ricardocu para politikası rejimi Merkez Bankasının enflasyonla mücadelede etkinliğini artırmış; ancak bu başarı, maliye politikasının bütçe kısıtını gözeten ve faiz dışı fazla hedefini esas alan yaklaşımıyla desteklenmiştir. Sonuç olarak, kamu borç yönetimi, maliye ve para politikaları arasındaki uyum; borçlanma maliyetlerinin azaltılması, risklerin azaltılması, piyasa güveninin güçlendirilmesi ve kalıcı makroekonomik istikrarın sağlanması açısından kritik öneme sahiptir.

KAYNAKÇA

Aren S, İstihdam Para ve İktisadi Politika (7th edn, Savaş Yayınevi 1986) 226, 235-236

Arizala F, Bazdresch S, Mineyama T and Hua S, 'The Impact of Fiscal Policy on Inflation Expectations' (2025) IMF WP/25/231 <<https://www.imf.org/-/media/files/publications/wp/2025/english/wpiea2025231-source-pdf.pdf>> Erişim Tarihi 12 Şubat 2026

Aslan Akçay M, 'Para Politikası Araçları' (1998) 28(1) Sayıştay Dergisi 34-36

Bozkurt C and Karatay Göğül P, 'Para ve Maliye Politikalarının Koordinasyonu' (2010) 2(2) Akademik Araştırmalar Dergisi 31

Bozoklu Ş, 'Para Politikasında Enflasyonist Eğilim ve Fiyat Seviyesinin Belirlenmesine Mali Yaklaşım' (İstanbul Üniversitesi SBE 2012) 239

Buiter WH, 'The fallacy of the fixed theory of the price level', (1999) 2(205) Centre for Economic Research Discussion Paper <https://www.nber.org/system/files/working_papers/w7302/w7302.pdf> Erişim Tarihi 16 Şubat 2026

Buiter WH, 'The fiscal theory of the price level: A critique' (2002) 112(481), The Economic Journal 477

<https://www.researchgate.net/profile/WillemBuiter/publication/259674462_ej/data/00b7d52d469840c7b3000000/ej.pdf> Erişim Tarihi 16 Şubat 2026

Campos MM, Cardoso-Costa JM, Gomes S and Jacquinot, P, 'Monetary and fiscal policy interactions in the aftermath of an inflationary shock' European Central Bank (ECB) Working Paper Series (2025) 3145 <<file:///C:/Users/16726625588/Downloads/ssrn-5715583.pdf>> Erişim Tarihi 12 Şubat 2026

Cangöz C and Balıbek E, Hazine İşlemleri ve Çağdaş Hazine Yönetimi (1st edn, Seçkin Kitabevi 2012) 47-50, 54-55

Çetin M, '4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile bütçe kanunlarına dayalı olarak yürütülen kamu borç yönetimi yaklaşımının karşılaştırılması' (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi LEE, 2020) 55-78 <<https://openaccess.iku.edu.tr/server/api/core/bitstreams/ee2c59ec-0f41-4195-ad00-44dc53a5478b/content>> Erişim Tarihi 25 Haziran 2025

Çoban H and Deyneli F, ‘Ekonomik Koordinasyon ve Türkiye’de Ekonomi Koordinasyon Kurulları’na Bakış’ (2014) 10(1) Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi 17

Das US, Papapioannou M, Pedras G, Ahmed F and Surti J, ‘Managing Public Debt and Its Financial Stability Implications’ (IMF Working Paper, International Monetary Fund 2010) 21 <<https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2010/wp10280.pdf>> Erişim Tarihi 15 Nisan 2025

DPT, Sekizinci Kalkınma Planı, Borçlanma, İç ve Dış Borç Yönetimi Özel İhtisas Komisyonu Raporu (TC Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2001) <<https://www.sbb.gov.tr/ozel-ih-tisas-komisyonu-raporlari/>> Erişim Tarihi 22 Ekim 2024

Duman Atan S, ‘Dinamik Oyun Kuramı Üzerine Bir İnceleme ve Türkiye Uygulaması’, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Gazi Üniversitesi SBE, 2009) 168-177

Eğilmez M, Hazine (4th edn, Remzi Kitabevi 2004) 107

Egeli H and Tandırcıoğlu H, ‘Borç Yönetiminde Patronaj Sorunu’ (2009) 10(10), Sosyoekonomi Dergisi 9

Erdem M, Devlet Borçları (9th edn, Ekin Basın Yayın Dağıtım 2019) 117

Friedman M, ‘The role of monetary policy’ (1968) 58(1) The American economic review 12

Hazırolan U, ‘Politika Koordinasyonu: Para Politikası ve Borç Yönetimi’ (Ankara Üniversitesi SBE 2015) 326

Hicks J, ‘IS-LM: an explanation’ (1980) 3(2) Journal of post keynesian economics 153 <<http://tankona.free.fr/hicks1980.pdf>> Erişim Tarihi 11 Şubat 2026

İlgün MF, ‘Para ve Maliye Politikaları Arasında Koordinasyonun Konjonktürel Dalgalanmalar Üzerindeki Etkisi’ (Yayınlanmamış Doktora Tezi Erciyes Üniversitesi SBE 2010) 124

İsmayilov H, ‘Kamu Borç Yönetiminin Para Ve Maliye Politikaları İle Koordinasyonunun Sağlanması: Türkiye Örneği’ (Yayınlanmamış Doktora Tezi Marmara Üniversitesi SBE 2012) 91

Kamu Borç Yönetimi Raporu (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2003) <<https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2018/11/Kamu-Bor%C3%A7-Y%C3%B6netim-Raporu-A%C4%9Fustos-2003.pdf>> Erişim Tarihi 10 Ekim 2024

Keynes JM, The general theory of employment (The quarterly journal of economics 1936) 51

<https://www.files.ethz.ch/isn/125515/1366_keynestheoryofemployment.pdf> Erişim Tarihi 11 Şubat 2026

Koç Yurtkur A, ‘Para Ve Maliye Politikalarının Etkileşimi Meselesi: Yeni Uzlaş’ (2017) 13(13) Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi ICMEB17 Özel Sayısı 816 <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1124115>> Erişim Tarihi 22 Ekim 2025

Köstekçi A and Yıldız F, Kamu Borç Yönetimi Türkiye ve OECD Ülke Uygulamaları (1st edn, Ekin Basım Yayın Dağıtım 2019) 91

Kwon G, McFarlene L and Robinson W, ‘Public debt, money supply, and inflation: A cross-country study’ (2009) 56(3), IMF Staff Papers 504

Laurens B and Enrique DLP ‘Coordination of Monetary and Fiscal Policies’ (IMF Workin Paper, WP/98/25 1998) 24 <<https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/wp9825.pdf> > Erişim Tarihi 10 Kasım 2024

Leeper EM, ‘Equilibria under ‘active’and ‘passive’monetary and fiscal policies’ (1991) 27(1) Journal of monetary Economics 144

<https://www.researchgate.net/profile/EricLeeper/publication/4907434_Equilibria_Under_%27Active%27_and_%27Passive%27_Monetary_Policies/links/5ca61ffd4585157bd322cc3c/Equilibria-Under-Active-and-Passive-Monetary-Policies.pdf> Erişim Tarihi 18 Şubat 2026

McCallum BT, ‘Indeterminacy, Bubbles, And The Fiscal Theory Of Price Level Determination’ (2001) 47(1) Parasal Ekonomi Dergisi 19, 24 <https://www.nber.org/system/files/working_papers/w6456/w6456.pdf> Erişim Tarihi 16 Şubat 2026

Oktayer A, ‘Fiyat Düzeyi Mali Teorisinin Türkiye Açısından Geçerliliği: Ampirik Bir Analiz’, (2013) 63(1) İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası 79

Özyılmaz A, ‘Para ve Maliye Politikaları Arasındaki Koordinasyonun Makroekonomik Değişkenler Üzerindeki Etkinliği’ (2016) 2(1) Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi 29

Saçkan O, ‘Genel Fiyat Düzeyinin Belirlenmesinde Para ve Maliye Politikası Dominant Rejimler: Türkiye Örneği, 1988-2005’ (Uzmanlık Yeterlilik Tezi 2006) 84 <<https://www3.tcmb.gov.tr/kutuphane/TURKCE/tezler/oguzhansackan.pdf>> Erişim Tarihi 28 Kasım 2025

Sargent TJ and Wallace N, ‘Some unpleasant monetarist arithmetic’ (1981) 5(3) Federal reserve bank of minneapolis quarterly review 7 <<http://reparti.free.fr/sargent81.pdf>> Erişim Tarihi 11 Şubat 2026

Serin ŞC and Demir M, ‘Testing the Fiscal Theory of Price Level for Türkiye with Fourier-Based Empirical Approaches’ (2024) 19(1) Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi 49

Sims AC, ‘A simple model for study of the determination of the price level and the interaction of monetary and fiscal polic’ (1994) 4(3) Economic Theory Springer-Verlag 381

<<https://web.mit.edu/14.461/www/part1/sims.pdf>> Erişim Tarihi 18 Şubat 2026

Songur M and Saraç FE, ‘Türkiye’de Fiyat Düzeyinin Mali Teorisi ve Ricardocu Maliye Politikası(1975-2014)’ (2018) 36(2) Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 168

Sugözü İH, Devlet Borçları IMF-Dünya Bankası ve Türkiye (1st edn, Nobel Yayıncılık 2010) 64

Storkey I, ‘Sovereign Debt Management: A Risk Management Focus’ (2001) The Finance and Treasury Professional 7, 9 <http://www.storkeyandco.com/files/9713/8731/5396/FTA_Article.pdf> Erişim Tarihi 20 Ekim 2025

Şen H, ‘Hükümlerlilik Hakkının Kötüye Kullanımına Bir Örnek: Hazine’ye Kısa Vadeli Avans’ (2004) 481 Finans-Politik & Ekonomik Yorumlar Dergisi 65

Telatar E, ‘Türkiye’de iktisat Politikası Rejiminin Ampirik Olarak Belirlenmesi’, (2002) 17(198) İktisat İşletme ve Finans Dergisi 69

Togo E, ‘Coordinating Public Debt Management with Fiscal and Monetary Policies: An Analytical Framework (Vol. 4369)’,(World Bank Publications, 2007) 15 <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1068562> Erişim Tarihi 10 Aralık 2024

Ulusoy A and Kara D, ‘Kamu Borç Yönetiminin Maliye ve Para Politikası ile Uyum Sorunu: Türkiye Pratiği’ (2017) 3(1) Maliye Araştırmaları Dergisi 30

Uygur E, ‘Enflasyon, Para ve Mali Baskı: İktisat Politikasında Geri Kalmışlık’ (2001) 16(189) İktisat İşletme ve Finans Dergisi 20

Wheeler G, ‘Sound Practice in Government Debt Management’, (Working Paper World Bank Publications 2004) 43 <<https://documents1>

worldbank.org/curated/en/650491468780582418/pdf/289880PAPER0So1government0debt0mgmt.pdf> Erişim Tarihi 20 Ekim 2025

Woodford M, 'Price-level determinacy without control of a monetary aggregate' (1995) 43 In Carnegie-Rochester conference series on public policy 1-4 <https://www.nber.org/system/files/working_papers/w5204/w5204.pdf> Erişim Tarihi 13 Şubat 2026

Yıldız F, 'Türkiye'de 1990-2012 Döneminde Kamu Borç Yönetimi ve Kamu Borç Yapısındaki Değişim Üzerine Bir İnceleme' (2014) 3(4) Sakarya Üniversitesi İktisat Dergisi 69 < <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sid/article/324749>> Erişim Tarihi 25 Aralık 2025

Yılmaz BE, 'Kamu Borç Yönetiminde Piyasa Yapıcılığı Sistemi' İstanbul Üniversitesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları (47), (2011) 71 57-85 <<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/7269>> Erişim Tarihi: 28 Aralık 2025

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu, Kanun Numarası: 1211, Kabul Tarihi: 14.01.1970, RG 26.01.1970/13409 <<https://www.mevzuat.gov.tr/>> Erişim Tarihi 20 Ağustos 2025

Bankacılık Kanunu, Kanun Numarası: 5411, Kabul Tarihi: 19.10.2005, RG 01.11.2005/25983(Mükerrer) <<https://www.mevzuat.gov.tr/>> Erişim Tarihi 20 Ağustos 2025

Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, Kanun Numarası: 4749, Kabul Tarihi: 28.03.2002, RG 09.04.2002/24721 <<https://www.mevzuat.gov.tr/>> Erişim Tarihi 20 Ağustos 2025

Finansal İstikrar ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun, Kanun Numarası: 4059, Kabul Tarihi: 09.12.1994, RG 20.12.1994/22147 <<https://www.mevzuat.gov.tr/>> Erişim Tarihi 20 Ağustos 2025

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Kanun Numarası: 4651, Kabul Tarihi: 25.04.2001, RG 05.05.2001/224393 <<https://www.mevzuat.gov.tr/>> Erişim Tarihi 20 Ağustos 2025

Ekonomi Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, Kanun Hükmünde Kararname Numarası: 637, Kabul Tarihi: 03.06.2011, RG 08.06.2011/ 27958 (Mükerrer) <<https://www.mevzuat.gov.tr/>> Erişim Tarihi 20 Ağustos 2025

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Sayısı:1, Yayımlandığı Resmi Gazete, 10.07.2018/30474

Risk Hesabı ile İlgili Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, Yayın Tarihi: RG 31.12.2014/ 29222 < <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/12/20141231-2.htm>> Erişim Tarihi 25 Aralık 2025

TC Merkez Bankası <<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Temel+Faaliyetler/Para+Politikasi/Finansal+Istikrar/Kurumsal+Yapilanma>> Erişim Tarihi 23 Ekim 2025

HMB, <<https://www.hmb.gov.tr/kamu-finansmani-istatistikleri>> Erişim Tarihi 22 Ekim 2025

SBB, <<https://www.sbb.gov.tr/kamu-kesimi-genel-dengesi/>> Erişim Tarihi 22 Ekim 2025

TÜİK, <<https://biruni.tuik.gov.tr/secilmisgostergeler/degiskenlerUzerindenSorgula.do>> Erişim Tarihi 22 Ekim 2025

TC Merkez Bankası 2000-2024 Dönemi Bağımsız Denetim Raporları <<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkinda/Kurumsal+Yapi/Bagimsiz+Denetim+Raporlarii/>> Erişim Tarihi 4 Ocak 2026

**FINANCIAL GLOBALIZATION, INSTITUTIONAL QUALITY
AND RENEWABLE ENERGY CONSUMPTION:
EVIDENCE FROM NEXT-11 COUNTRIES***

*(FİNANSAL KÜRESELLEŞME, KURUMSAL KALİTE VE YENİLENEBİLİR ENERJİ
TÜKETİMİ: NEXT-11 ÜLKELERİNDEN KANITLAR)*

Dr. Öğr. Üyesi/Dr. Lecturer Burhan ERDOĞAN^{†}**

ABSTRACT

This study examines the determinants of renewable energy consumption in the NEXT-11 countries using annual data for the 1990–2025 period and panel data techniques. Renewable energy consumption is employed as the dependent variable, while financial globalization, technological development, institutional quality, uncertainty, trade openness, and natural resource rents are included as explanatory variables. Prior to estimation, correlation analysis, multicollinearity tests, and panel unit root tests are conducted. The model is estimated using Driscoll–Kraay standard errors. The findings indicate that financial globalization, technological development, institutional quality, uncertainty, and trade openness have negative effects on renewable energy consumption, whereas natural resource rents exert a positive effect. Dynamic model results reveal a high degree of persistence in renewable energy consumption. Overall, the findings suggest that economic and institutional devel-

^H Hakem denetiminden geçmiştir.

* Bu makale 11.03.2026 tarihinde Yayınımıza ulaşmış olup, 21.06.2026 tarihinde birinci hakem; 26.06.2026 tarihinde ikinci hakem onayından geçmiştir.

DOI: <http://dx.doi.org/10.69838/MHD.90107>

** Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, burhanerdoğan@cumhuriyet.edu.tr, ORCID ID: orcid.org/0000-0002-6171-0554

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support

Bu makaleye atf için; ERDOĞAN, Burhan, “Financial Globalization, Institutional Quality and Renewable Energy Consumption: Evidence From Next-11 Countries” Mali Hukuk Dergisi, Sayı No.: 259, 2026, s. 37-56.

opment alone does not necessarily increase renewable energy consumption in developing economies, and that the energy transition is largely driven by structural factors.

Keywords: Renewable Energy Consumption, Financial Globalization, Institutional Quality, Uncertainty, Trade Openness, Natural Resource Rents

ÖZ

Bu çalışma, NEXT-11 ülkelerinde yenilenebilir enerji tüketiminin belirleyicilerini incelemektedir. Analizde 1990–2025 dönemine ait yıllık veriler panel veri yöntemleriyle değerlendirilmiştir. Yenilenebilir enerji tüketimi bağımlı değişken; finansal küreselleşme, teknolojik gelişme, kurumsal kalite, belirsizlik, ticaret açıklığı ve doğal kaynak rantı ise açıklayıcı değişkenler olarak kullanılmıştır. Ekonometrik analiz öncesinde korelasyon, çoklu doğrusal bağlantı ve panel birim kök testleri uygulanmış; model varsayımları doğrultusunda tahminler Driscoll–Kraay standart hatalarıyla gerçekleştirilmiştir. Bulgular, finansal küreselleşme, teknolojik gelişme, kurumsal kalite, belirsizlik ve ticaret açıklığının yenilenebilir enerji tüketimini negatif, doğal kaynak rantının ise pozitif etkilediğini göstermektedir. Dinamik model sonuçları, yenilenebilir enerji tüketiminde yüksek düzeyde sürekliliğe işaret etmektedir. Sonuçlar, gelişmekte olan ekonomilerde ekonomik ve kurumsal gelişmenin yenilenebilir enerji tüketimini tek başına artırmadığını, enerji dönüşümünün büyük ölçüde yapısal faktörlere bağlı olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yenilenebilir Enerji Tüketimi, Finansal Küreselleşme, Kurumsal Kalite, Belirsizlik, Ticaret Açıklığı, Doğal Kaynak Rantı

Introduction

Achieving sustainable development goals and addressing climate change have become central elements of contemporary energy policies. In recent years, changing consumption patterns and technological advancements have led to a substantial increase in energy demand, which has in turn significantly intensified interest in renewable energy sources. Particularly in developing countries, rapid economic growth has contrib-

uted to a rising demand for energy, placing energy-related issues at the center of economic decision-making processes and public policy agendas. However, the heavy reliance on fossil fuels for energy production in many of these countries makes it difficult to maintain a balance between environmental sustainability and economic growth. Consequently, identifying the economic and institutional factors that influence the transition toward renewable energy sources has become an important area of research.¹

Renewable energy use cannot be explained solely by environmental sustainability and technological development. Factors such as the financing of energy investments, institutional structures, economic integration, and uncertainty can directly influence the transformation of energy systems.² The structure of financial markets plays a critical role in shaping dependence on natural resources, trade patterns, and decisions related to energy production and consumption in both developed and developing economies. Therefore, the energy transition needs to be analyzed within a multidimensional framework.³

Existing studies in the renewable energy literature mainly focus on variables such as income levels, carbon emissions, energy prices, and technological progress. However, relatively few studies jointly examine factors such as economic globalization, macroeconomic uncertainty, and institutional quality.⁴ In particular, there is no clear consensus in the literature regarding the direction of the relationship between financial integration, institutional structures, and renewable energy consumption in developing economies.⁵ Similarly, whether revenues derived from natu-

¹ Mita Bhattacharya, Sudharshan Reddy Paramati, Ilhan Ozturk and Sankar Bhattacharya, 'The Effect of Renewable Energy Consumption on Economic Growth: Evidence from Top 38 Countries' (2016) 162 *Applied Energy* 733

² Paul Sadorsky, 'Renewable Energy Consumption and Income in Emerging Economies' (2009) 37(10) *Energy Policy* 4021

³ Chaoyi Chen, Mehmet Pinar and Thanasis Stengos, 'Determinants of Renewable Energy Consumption: Importance of Democratic Institutions' (2021) 179 *Renewable Energy* 75

⁴ Joao Estevão and José Dias Lopes, 'SDG7 and Renewable Energy Consumption: The Influence of Energy Sources' (2024) 198 *Technological Forecasting and Social Change* 123004

⁵ Nicholas Apergis and James Earl Payne, 'Renewable Energy Consumption and Growth in Eurasia' (2010) 32 *Energy Economics* 1392

ral resources support or hinder the transition toward renewable energy remains a subject of ongoing debate.⁶

Another important limitation in the literature is the insufficient consideration of the dynamic nature of renewable energy consumption over time. Energy production capacity and infrastructure investments exhibit structural characteristics that cannot easily be altered in the short run. As a result, the existing energy structure may exert a strong influence on future energy consumption patterns. In this context, renewable energy consumption should be evaluated not only in relation to contemporaneous economic factors but also in conjunction with the historical structure of the energy system.

This study aims to examine the economic, institutional, and macroeconomic determinants of renewable energy consumption in the Next-11 countries. In this context, variables such as financial globalization, institutional quality, uncertainty, trade openness, technological development, and natural resource revenues are jointly considered to analyze renewable energy consumption within a multidimensional framework. In addition, the persistence of the energy structure is investigated through a dynamic panel approach that accounts for the temporal continuity of renewable energy consumption.

Within this framework, the study seeks to demonstrate that renewable energy consumption does not always exhibit a linear relationship with financial development and that the energy transition is largely driven by structural factors. The findings of this study are expected to provide important insights for the design of energy policies and the management of green energy transition processes, particularly in developing economies.

The structure of the paper is organized as follows. The following section provides a review of the existing literature on the determinants of renewable energy consumption. The methodology section then introduces the dataset, the variables included in the analysis, and the econometric techniques applied in the study. Afterwards, the empirical results are presented and evaluated in relation to previous studies in the literature.

⁶ Jan Polcyn, Yana Us, Oleksii Lyulyov, Tetyana Pimonenko and Aleksy Kwilinski, 'Factors Influencing Renewable Energy Consumption in Selected European Countries' (2021) 15 *Energies* 108

Finally, the paper concludes by summarizing the main findings and outlining relevant policy implications.

Literature Review

In recent years, renewable energy consumption has attracted increasing attention within the energy economics literature. Growing concerns about climate change and policy initiatives aimed at reducing dependence on fossil fuels have strengthened the global interest in renewable energy sources. As a result, both policymakers and academic researchers have devoted greater attention to identifying the factors that influence renewable energy consumption.

Among the earlier studies focusing on the economic determinants of renewable energy consumption is the work of Sadorsky.⁷ In his analysis of developing economies, income levels and financial development were identified as important factors influencing renewable energy consumption. The results indicate that renewable energy investments tend to be financed more easily in countries with relatively more developed financial systems. Consequently, the interaction between financial structures and the energy transition has become a significant topic of discussion in the literature.

Among the studies examining the macroeconomic determinants of renewable energy consumption, the analysis conducted by Omri and Nguyen also holds an important place.⁸ Using panel data for 64 countries covering the period 1990–2011, the authors found that carbon emissions and trade openness are significant factors that increase renewable energy consumption. In contrast, increases in oil prices were found to have a negative effect on renewable energy consumption, particularly in middle-income countries. This study provides an important contribution to the literature by demonstrating that renewable energy consumption is closely related to macroeconomic variables.

Studies examining the relationship between energy transition and economic structure have also made important contributions to the literature. In this context, Papież and others analyzed European Union countries and showed that the development of renewable energy is strongly

⁷ Sadorsky (n 2) 4025

⁸ Anis Omri and Duc Khuong Nguyen, 'On the Determinants of Renewable Energy Consumption: International Evidence' (2014) 72 *Energy* 554, 558

influenced by the historical structure of the energy system.⁹ In particular, countries with limited fossil fuel resources were found to adapt more rapidly to renewable energy transitions, and higher income levels were observed to support the development of renewable energy.

There are also studies in the literature that examine the determinants of renewable energy consumption using a broader set of variables. Akintande and others analyzed African countries by jointly considering macroeconomic, socioeconomic, and institutional variables, and found that population growth, urbanization, energy use, and electricity consumption significantly increase renewable energy consumption.¹⁰ Similarly, the study conducted by İçen for Türkiye shows that social development, education levels, and greenhouse gas emissions significantly affect renewable energy consumption.¹¹ These studies demonstrate that renewable energy consumption is influenced not only by economic factors but also by social and demographic variables.

Technological progress and innovation activities are also among the important determinants of renewable energy consumption. Li and others, in their study on OECD countries, show that human capital, energy efficiency, and eco-innovation significantly increase renewable energy consumption.¹² In addition, income levels, energy prices, and technological progress are identified as important variables explaining renewable energy consumption. These findings highlight the critical role of technological advancement in the energy transition process.

The relationship between financial development, financial globalization, and renewable energy consumption has also been widely examined. Anton and Nucu, in their panel data study on European Union

⁹ Monika Papież, Sławomir Śmiech and Katarzyna Frodyma, 'Determinants of Renewable Energy Development in the EU Countries: A 20-Year Perspective' (2018) 91 *Renewable and Sustainable Energy Reviews* 918

¹⁰ Olalekan Joseph Akintande, Olusanya Elisa Olubusoye, Adeola Adenikinju and Busayo Olanrewaju, 'Modeling the Determinants of Renewable Energy Consumption: Evidence from the Five Most Populous Nations in Africa' (2020) 206 *Energy* 117992

¹¹ Nimet Melis Esenyeç İçen, 'What Are the Determinants of Renewable Energy Consumption? An Application for Variable Selection' (2025) 239 *Renewable Energy* 122029

¹² Jingwen Li, Xueyuan Zhang, Shahid Ali and Zeeshan Khan, 'Eco-Innovation and Energy Productivity: New Determinants of Renewable Energy Consumption' (2020) 271 *Journal of Environmental Management* 111028

countries, report that financial development contributes positively to renewable energy consumption.¹³ Likewise, Shahbaz and colleagues find that financial development stimulates renewable energy demand in developing economies.¹⁴ Evidence from Türkiye provided by Mukhtarov and co-authors also supports the view that financial development promotes renewable energy consumption.¹⁵ In contrast, Wang and co-authors argue that financial development may exert a negative influence on renewable energy consumption in the long run in the case of China.¹⁶ These mixed findings suggest that differences in financial market structures and investment patterns across countries may play an important role.

The relationship between institutional structures and renewable energy consumption has also attracted increasing attention in the literature. The study conducted by Uzar shows that institutional quality is an important factor that increases renewable energy consumption.¹⁷ Similarly, Chen, Pinar, and Stengos demonstrate that renewable energy use increases more rapidly in countries with stronger democratic institutions.¹⁸ Studies examining the relationship between environmental sustainability and institutional structures support these findings. Haldar and Sethi show that institutional quality plays an important role in reducing the environmental impacts of energy consumption.¹⁹ Likewise, Wang

¹³ Sorin Gabriel Anton and Anca Elena Afloarei Nucu, ‘The Effect of Financial Development on Renewable Energy Consumption: A Panel Data Approach’ (2020) 147 *Renewable Energy* 330

¹⁴ Muhammad Shahbaz, Betül Altay Topcu, Sevgi Sümerli Sarıgül and Xuan Vinh Vo, ‘The Effect of Financial Development on Renewable Energy Demand: The Case of Developing Countries’ (2021) 178 *Renewable Energy* 1370

¹⁵ Shahriyar Mukhtarov, Serhat Yüksel and Hasan Dinçer, ‘The Impact of Financial Development on Renewable Energy Consumption: Evidence from Turkey’ (2022) 187 *Renewable Energy* 169

¹⁶ Juan Wang, Sulan Zhang and Qingjun Zhang, ‘The Relationship of Renewable Energy Consumption to Financial Development and Economic Growth in China’ (2021) 170 *Renewable Energy* 897

¹⁷ Umut Uzar, ‘Political Economy of Renewable Energy: Does Institutional Quality Make a Difference in Renewable Energy Consumption?’ (2020) 155 *Renewable Energy* 591

¹⁸ Chaoyi Chen, Mehmet Pinar and Thanasis Stengos, ‘Determinants of Renewable Energy Consumption: Importance of Democratic Institutions’ (2021) 179 *Renewable Energy* 75

¹⁹ Anasuya Haldar and Narayan Sethi, ‘Effect of Institutional Quality and Renewable Energy Consumption on CO₂ Emissions: An Empirical Investigation for Developing Countries’ (2021) 28(12) *Environmental Science and Pollution Research* 15485

and others report a significant relationship between institutional quality and energy consumption in OECD countries.²⁰

Political and administrative barriers are also considered important factors affecting renewable energy investments. Gajdzik and others, in their study on European Union countries, demonstrate that renewable energy investments are significantly influenced by political, administrative, and infrastructural barriers.²¹

Overall, the literature indicates that renewable energy consumption is influenced by various factors such as economic growth, trade openness, technological development, financial development, and institutional structures. However, comprehensive studies that jointly examine these factors in developing countries remain relatively limited. Moreover, analyses that consider the dynamic nature of energy consumption over time are still not sufficiently widespread.

This study aims to fill this gap in the literature. In this context, financial globalization, institutional quality, uncertainty, trade openness, technological development, and natural resource revenues are jointly analyzed to investigate the determinants of renewable energy consumption in the Next-11 countries using panel data methods. Thus, the multidimensional determinants of renewable energy consumption are comprehensively examined within the context of developing economies.

Methodology

This study analyzes the determinants of renewable energy consumption in the Next-11 countries using panel data methods. Annual data covering the period 1990–2025 are employed in the analysis. In the empirical model, renewable energy consumption is used as the dependent variable, while financial globalization (FGLO), technological innovation (TI), institutional quality (IQ), uncertainty (UR), trade openness (TO), and natural resource rents (RR) are included as independent variables.

²⁰ Erhong Wang, Giray Gozgor, Mantu Kumar Mahalik, Guptaeswar Patel and Guoheng Hu, 'Effects of Institutional Quality and Political Risk on Renewable Energy Consumption in the OECD Countries' (2022) 79 *Resources Policy* 103041

²¹ Bozena Gajdzik, Radosław Wolniak, Rafał Nagaj, Wiesław Wes Grebski and Taras Romanyszyn, 'Barriers to Renewable Energy Source Installations as Determinants of Energy Consumption in EU Countries' (2023) 16(21) *Energies* 7364

Prior to estimating the panel data models, a series of preliminary tests were conducted. First, correlation analysis was performed to explore the relationships among the variables, while Variance Inflation Factor (VIF) statistics were computed to assess the presence of multicollinearity among the explanatory variables.²² Subsequently, cross-sectional dependence across countries was examined using the CD test proposed by Pesaran.²³ The stationarity properties of the variables were then evaluated by employing the Levin–Lin–Chu (LLC)²⁴ and Im–Pesaran–Shin (IPS)²⁵ panel unit root tests.

To obtain reliable standard errors in the presence of potential heteroskedasticity, autocorrelation, and cross-sectional dependence, the estimations are conducted using Driscoll–Kraay standard errors.²⁶ This method provides consistent and robust standard error estimates, particularly in panel data structures where cross-sectional dependence and serial correlation may coexist.

To investigate the determinants of renewable energy consumption, both static and dynamic panel data models were estimated. The static specification is designed to capture the contemporaneous relationships between renewable energy consumption and the explanatory variables. In contrast, the dynamic specification includes the lagged value of the dependent variable in order to account for persistence in energy consumption patterns and to evaluate how past energy structures influence current renewable energy use. This modelling strategy enables the analysis to consider both the immediate effects of explanatory variables and the dynamic evolution of energy consumption over time.

The static panel data model used in the study can be expressed as follows:

²² Robert M O'Brien, 'A Caution Regarding Rules of Thumb for Variance Inflation Factors' (2007) 41(5) *Quality & Quantity* 673

²³ Mohammad Hashem Pesaran, 'General Diagnostic Tests for Cross Section Dependence in Panels' (2004) CESifo Working Paper No 1229

²⁴ Andrew Levin, Chien-Fu Lin and Chia-Shang James Chu, 'Unit Root Tests in Panel Data: Asymptotic and Finite-Sample Properties' (2002) 108(1) *Journal of Econometrics* 1

²⁵ Kyung So Im, Mohammad Hashem Pesaran and Yongcheol Shin, 'Testing for Unit Roots in Heterogeneous Panels' (2003) 115(1) *Journal of Econometrics* 53

²⁶ John C Driscoll and Aart C Kraay, 'Consistent Covariance Matrix Estimation with Spatially Dependent Panel Data' (1998) 80(4) *Review of Economics and Statistics* 549

Static Panel Model

$$REC_{it} = \beta_0 + \beta_1 FGLO_{it} + \beta_2 TI_{it} + \beta_3 IQ_{it} + \beta_4 UR_{it} + \beta_5 TO_{it} + \beta_6 RR_{it} + \mu_i + \lambda_t + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

The dynamic panel data model employed to examine the persistence of renewable energy consumption over time is presented below:

$$REC_{it} = \alpha REC_{i,t-1} + \beta_1 FGLO_{it} + \beta_2 TI_{it} + \beta_3 IQ_{it} + \beta_4 UR_{it} + \beta_5 TO_{it} + \beta_6 RR_{it} + \mu_i + \lambda_t + \varepsilon_{it} \quad (2)$$

In models (1) and (2), REC represents renewable energy consumption and is used as the dependent variable. β_0 denotes the intercept term of the model, while β_1 , β_2 , β_3 , β_4 , β_5 , and β_6 represent the coefficients associated with the explanatory variables. The subscript i refers to the cross-sectional units, namely the countries included in the sample, whereas t denotes the time dimension of the study. μ_i captures the country-specific fixed effects, λ_t represents time effects that simultaneously influence all countries, and ε_{it} denotes the error term capturing other factors not included in the model.

Dataset

The present study analyzes the determinants of renewable energy consumption in the Next-11 countries using annual observations for the period 1990–2025. The empirical analysis is conducted within a panel data framework. Detailed information regarding the variables included in the analysis is reported in Table 1.

Table 1. Variables Included in the Study and Their Descriptions

Variable	Definition	Description	Source
REC	Renewable energy consumption	Renewable energy consumption expressed in logarithmic form	World Bank (WDI)
FGLO	Financial globalization	Indicator measuring the degree of a country's integration into the global financial system	KOF Swiss Economic Institute

TI	Technological innovation	Proxy indicator representing technological development	World Bank / Patent data
IQ	Institutional quality	Indicator representing the quality of governance and institutional structures	Worldwide Governance Indicators (WGI)
UR	Uncertainty indicator	Indicator measuring economic and political uncertainty	World Uncertainty Index (WUI)
TO	Trade openness	Ratio of total exports and imports to GDP	World Bank (WDI)
RR	Natural resource rents	Share of natural resource rents in GDP	World Bank (WDI)

The main descriptive statistics of the variables used in the study are presented in **Table 2**. An examination of the descriptive statistics indicates that the mean and standard deviation values of the variables fall within reasonable ranges. In addition, the dataset does not appear to contain any significant outlier problems.

Table 2. Descriptive Statistics

Variable	Observations	Mean	Std. Dev.	Min	Max
REC	396	2.716	1.459	-0.916	4.484
TI	396	7.488	2.697	0	12.526
FGLO	396	1.702	1.720	-2.757	11.939
IQ	396	32.089	6.951	17.159	49.637
UR	396	2.385	2.367	-3.753	9.550
TO	396	0.481	0.295	0.087	1.824
RR	396	6.243	7.804	0.018	34.779

An examination of **Table 3** indicates that there are no high levels of correlation among the variables. This finding suggests that multicollinearity is unlikely to pose a serious problem in the model estimations.

Table 3. Correlation Matrix

	REC	FGLO	TI	IQ	UR	TO	RR
REC	1						
FGLO	0.156*	1					
TI	-0.550*	0.010	1				
IQ	-0.418*	0.109*	0.301*	1			
UR	-0.077	0.023	-0.130*	0.059	1		
TO	-0.015	0.526*	0.328*	0.314*	-0.046	1	
RR	-0.269*	0.007	-0.299*	0.439*	0.129*	-0.115*	1

To further investigate the possibility of multicollinearity among the explanatory variables, Variance Inflation Factor (VIF) statistics were calculated. The corresponding results are presented in Table 4. Since all VIF values remain considerably below the commonly accepted threshold of 10, multicollinearity does not appear to pose a significant problem for the estimated model.

Table 4. Variance Inflation Factor (VIF) Results

Variables	VIF
IQ	1.85
TO	1.76
RR	1.73
TI	1.55
FGLO	1.45
UR	1.03
Mean VIF	1.56

To test for cross-sectional dependence in the panel data models, the Pesaran CD test was applied. The results are reported in Table 5. The test results indicate the presence of cross-sectional dependence among the countries included in the panel.

Table 5. Pesaran Cross-Sectional Dependence Test Results

Test	Statistic	p-value
Pesaran CD	6.205	0.000

In econometric analyses, it is necessary to examine the stationarity properties of the variables in order to ensure that they can be used reliably in the empirical model. For this purpose, the Levin–Lin–Chu (LLC) and Im–Pesaran–Shin (IPS) panel unit root tests were applied. The results of these tests are reported in Table 6.

According to the unit root test results, the REC variable is integrated of order one, $I(1)$, while the remaining variables are predominantly stationary at level, $I(0)$. Therefore, the model was estimated using the variables in their level form.

Table 6. Panel Unit Root Test Results

Variables	LLC	IPS	Decision
REC	0.998	1.000	$I(1)$
FGLO	0.000	0.000	$I(0)$
TI	0.000	0.000	$I(0)$
IQ	0.007	0.038	$I(0)$
UR	0.021	0.001	$I(0)$
TO	0.029	0.214	$I(0)^*$
RR	0.025	0.000	$I(0)$

Note: Due to the heterogeneous structure of the panel, the IPS test results were prioritized when determining the stationarity properties of the variables.

In order to obtain robust results against cross-sectional dependence, heteroskedasticity, and autocorrelation, the Driscoll–Kraay fixed-effects estimator was employed in the model estimations. The estimation results of the static model are presented in Table 7.

The empirical findings indicate that natural resource rents have a positive and statistically significant effect on renewable energy consumption. In contrast, financial globalization, technological innovation, institutional quality, uncertainty, and trade openness are found to have negative effects on renewable energy consumption.

Table 7. Driscoll–Kraay Static Panel Estimation Results

Variables	Coef.	Std. Error	p. value
FGLO	-0.041	0.016	0.014
TI	-0.031	0.011	0.009
IQ	-0.018	0.007	0.012
UR	-0.080	0.017	0.000
TO	-0.497	0.094	0.000
RR	0.030	0.008	0.000
Within R ² = 0.291			
Observation = 396			

To examine the dynamic properties of the model, a dynamic panel data model incorporating the lagged dependent variable was estimated. The estimation results are reported in Table 8.

The results of the dynamic model indicate that renewable energy consumption exhibits strong persistence over time. The large and statistically significant coefficient of the lagged dependent variable suggests that renewable energy consumption is strongly influenced by its past values. In contrast, the explanatory variables are not statistically significant in the short run. This finding implies that short-run changes in renewable energy consumption are driven more by the existing energy structure and past energy patterns rather than by the explanatory variables included in the model.

Table 8. Driscoll–Kraay Dynamic Panel Estimation Results

Variables	Coef.	Std. Error	p. value
L.REC	0.974	0.028	0.000
FGLO	0.001	0.003	0.856
TI	0.001	0.003	0.723
IQ	-0.001	0.002	0.528
UR	-0.005	0.005	0.310
TO	-0.017	0.049	0.738
RR	0.001	0.002	0.691
Within R ² = 0.913			
Observation = 385			

Empirical Findings

This study employs panel data methods to examine the determinants of renewable energy consumption in the Next-11 countries over the period 1990–2025. As part of the empirical analysis, the correlation relationships among the variables were first examined, and it was observed that there was no serious multicollinearity problem among the independent variables. The unit root test results indicate that the explanatory variables are largely stationary at level, while renewable energy consumption exhibits an $I(1)$ process.

The results of the Pesaran cross-sectional dependence test reveal the presence of significant dependence among the countries in the panel, indicating that these economies are jointly affected by economic and energy-related shocks. Accordingly, the estimations were conducted using Driscoll–Kraay standard errors, which provide robust results in the presence of cross-sectional dependence, autocorrelation, and heteroskedasticity.

The estimation results obtained from both the static and dynamic panel models reveal several important findings. According to the static model, financial globalization, technological innovation, institutional quality, uncertainty, and trade openness exhibit negative and statistically significant effects on renewable energy consumption. Conversely, natural resource rents are found to have a positive and statistically significant impact. These results indicate that economic and institutional development in the Next-11 countries does not automatically translate into higher renewable energy consumption, and that the current energy systems of these economies continue to be influenced by traditional production and consumption structures.

The results obtained from the dynamic model indicate that renewable energy consumption exhibits a high degree of persistence over time. The coefficient of the lagged dependent variable, which is approximately 0.97, suggests that the energy structure changes rather slowly over time. Moreover, the statistical insignificance of the explanatory variables in the dynamic specification implies that renewable energy consumption is largely determined by past energy structures. This finding is consistent with the long-term nature of energy infrastructure investments and energy policy decisions.

Discussion

The empirical findings of this study indicate that renewable energy consumption exhibits a significant degree of persistence over time. The high and statistically significant coefficient of the lagged dependent variable in the dynamic model suggests that the current energy consumption structure is strongly influenced by past energy patterns. This result can be explained by the fact that energy infrastructure and investment decisions cannot be adjusted rapidly in the short run. Similarly, Papież and others emphasize that the historical structure of energy systems plays a decisive role in the development of renewable energy.

From the perspective of financial and institutional factors, the findings partially align with existing studies in the literature. While Anton and Nucu, as well as Shahbaz and others, suggest that financial development can support renewable energy consumption, other studies indicate that this relationship may vary depending on the economic structures of individual countries. With regard to institutional structures, Uzar as well as Chen, Pinar, and Stengos demonstrate that institutional factors play a significant role in renewable energy consumption. In this respect, the results suggest that renewable energy consumption is shaped by a multidimensional process influenced simultaneously by economic, financial, and institutional dynamics.

Conclusion

Renewable energy has become one of the most important policy areas of the contemporary era, both in terms of economic development and environmental sustainability. Supply risks associated with fossil fuel resources, cost considerations, and environmental pressures have increased the global interest in renewable energy sources. Particularly in developing economies, the strong dependence of sustainable development processes on energy and the rapid pace of technological change have further intensified the importance of the energy transition.

In this study, a multidimensional model was developed based on the premise that analyzing the renewable energy transition solely from a financial perspective would be insufficient. Within this framework, financial globalization, technological innovation, institutional quality, uncertainty, trade openness, and natural resource rents were included as the main explanatory variables influencing renewable energy consumption.

Accordingly, the study aims both to contribute to the literature and to analyze the energy transition within a broader economic, financial, and institutional context.

To examine the determinants of renewable energy consumption in the Next-11 countries, annual data covering the period 1990–2025 were analyzed using panel data models. The results obtained from the static model indicate that financial globalization, technological innovation, institutional quality, uncertainty, and trade openness have negative and statistically significant effects on renewable energy consumption, while natural resource rents have a positive and significant impact. The dynamic model results further reveal that renewable energy consumption is highly persistent and that the energy structure evolves only gradually over time. These findings suggest that the energy transition process is shaped more by long-term structural factors than by short-term economic variables.

The results of the study imply that policies aimed at promoting renewable energy should not rely solely on financial and economic development. Instead, policy frameworks should also focus on encouraging renewable energy investments, reducing risks, and transforming energy infrastructure. Such policies are essential for accelerating the transition toward sustainable energy systems.

This study contributes to the literature by demonstrating that economic and institutional development in developing economies does not necessarily lead to an increase in renewable energy consumption. Furthermore, the findings highlight that the energy transition should be evaluated not only in relation to financial development and economic growth but also within the broader context of structural and institutional conditions.

Declarations

Declaration of Research and Publication Ethics: This study does not require ethics committee approval and/or legal/specific permission and complies with the principles of research and publication ethics.

Researcher's Contribution Rate Statement: The author declares that all contributions to the article belong solely to the author.

Declaration of Researcher's Conflict of Interest: The author declares that there is no potential conflict of interest regarding this study.

Financial Support: The author declares that no financial support was received from any institution or individual for this study.

REFERENCES

Akintande OJ, Olubusoye OE, Adenikinju AF and Olanrewaju BT, ‘Modeling the Determinants of Renewable Energy Consumption: Evidence from the Five Most Populous Nations in Africa’ (2020) 206 *Energy* 117992

Anton SG and Nucu AEA, ‘The Effect of Financial Development on Renewable Energy Consumption: A Panel Data Approach’ (2020) 147 *Renewable Energy* 330

Apergis N and Payne JE, ‘Renewable Energy Consumption and Economic Growth: Evidence from a Panel of OECD Countries’ (2010) 38 *Energy Policy* 656

Bhattacharya M, Paramati SR, Ozturk I and Bhattacharya S, ‘The Effect of Renewable Energy Consumption on Economic Growth: Evidence from Top 38 Countries’ (2016) 162 *Applied Energy* 733

Chen C, Pinar M and Stengos T, ‘Determinants of Renewable Energy Consumption: Importance of Democratic Institutions’ (2021) 179 *Renewable Energy* 75

Driscoll JC and Kraay AC, ‘Consistent Covariance Matrix Estimation with Spatially Dependent Panel Data’ (1998) 80 *Review of Economics and Statistics* 549

Estevão J and Lopes JD, ‘SDG7 and Renewable Energy Consumption: The Influence of Energy Sources’ (2024) 198 *Technological Forecasting and Social Change* 123004

Gajdzik B, Wolniak R, Nagaj R, Grebski WW and Romanyshyn T, ‘Barriers to Renewable Energy Source Installations as Determinants of Energy Consumption in EU Countries’ (2023) 16 *Energies* 7364

Gujarati DN and Porter DC, *Basic Econometrics* (5th edn McGraw Hill 2009)

Haldar A and Sethi N, ‘Effect of Institutional Quality and Renewable Energy Consumption on CO₂ Emissions: An Empirical Investigation for Developing Countries’ (2021) 28 *Environmental Science and Pollution Research* 15485

Im KS, Pesaran MH and Shin Y, 'Testing for Unit Roots in Heterogeneous Panels' (2003) 115 *Journal of Econometrics* 53

İçen NME, 'What Are the Determinants of Renewable Energy Consumption? An Application for Variable Selection' (2025) 239 *Renewable Energy* 122029

Kirikkaleli D and Adebayo TS, 'Do Renewable Energy Consumption and Financial Development Matter for Environmental Sustainability? New Global Evidence' (2021) 29 *Sustainable Development* 583

Levin A, Lin CF and Chu C, 'Unit Root Tests in Panel Data: Asymptotic and Finite Sample Properties' (2002) 108 *Journal of Econometrics* 1

Li J, Zhang X, Ali S and Khan Z, 'Eco Innovation and Energy Productivity: New Determinants of Renewable Energy Consumption' (2020) 271 *Journal of Environmental Management* 111028

Mukhtarov S, Yüksel S and Dinçer H, 'The Impact of Financial Development on Renewable Energy Consumption: Evidence from Turkey' (2022) 187 *Renewable Energy* 169

Omri A and Nguyen DK, 'On the Determinants of Renewable Energy Consumption: International Evidence' (2014) 72 *Energy* 554

Papież M, Śmiech S and Frodyma K, 'Determinants of Renewable Energy Development in the EU Countries: A 20 Year Perspective' (2018) 91 *Renewable and Sustainable Energy Reviews* 918

Pesaran MH, 'General Diagnostic Tests for Cross Section Dependence in Panels' (2004) CESifo Working Paper No 1229

Polcyn J, Us Y, Lyulyov O, Pimonenko T and Kwilinski A, 'Factors Influencing Renewable Energy Consumption in Selected European Countries' (2021) 15 *Energies* 108

Sadorsky P, 'Renewable Energy Consumption and Income in Emerging Economies' (2009) 37 *Energy Policy* 4021

Shahbaz M, Topcu BA, Sarigül SS and Vo XV, 'The Effect of Financial Development on Renewable Energy Demand: The Case of Developing Countries' (2021) 178 *Renewable Energy* 1370

Uzar U, 'Political Economy of Renewable Energy: Does Institutional Quality Make a Difference in Renewable Energy Consumption?' (2020) 155 *Renewable Energy* 591

Wang E, Gozgor G, Mahalik MK, Patel G and Hu G, 'Effects of Institutional Quality and Political Risk on Renewable Energy Consumption in OECD Countries' (2022) 79 Resources Policy 103041

Wang J, Zhang S and Zhang Q, 'The Relationship of Renewable Energy Consumption to Financial Development and Economic Growth in China' (2021) 170 Renewable Energy 897

Wooldridge JM, *Introductory Econometrics: A Modern Approach* (6th edn Cengage Learning 2016)

Online Sources

European Commission, 'Renewable Energy Statistics' <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Renewable_energy_statistics> accessed 20 February 2026

World Bank, 'World Development Indicators' <<https://data.worldbank.org/>> accessed 20 February 2026

World Intellectual Property Organization, 'Global Innovation Index' <<https://www.wipo.int/en/web/global-innovation-index>> accessed 20 February 2026

World Uncertainty Index <<https://worlduncertaintyindex.com/>> accessed 20 February 2026

KRIPTO VARLIKLARIN HUKUKİ NİTELİĞİ VE VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ KANUNU BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ*

(LEGAL NATURE OF CRYPTO ASSETS AND THEIR EVALUATION IN TERMS OF
INHERITANCE AND TRANSFER TAX LAW)

Dr. Öğr. Üyesi/Dr. Lecturer Müslüm GÜMÜŞ**

ÖZ

Kripto varlıkların hukuki niteliğinin tam olarak ortaya konulmaması ve değerinin tespitindeki zorluk nedeniyle vergilendirilmesinde sorunlar yaşanmaktadır. Türkiye’de 2024 yılında Sermaye Piyasası Kanunu’nda yapılan düzenlemeler ile kripto varlıklar, gayri maddi varlık olarak nitelendirilmiş olmakla birlikte henüz bir vergi kanununda kripto varlıklara yönelik düzenleme ise yapılmamıştır. Kripto varlıkların, tüm yönleriyle vergilendirilmesi, hem kamuya gelir sağlaması hem de vergilemede adaletin sağlanması açısından önem arz etmektedir. Çalışmanın amacı kripto varlıkların ölüme bağlı ve sağlar arası ivazsız intikallerinin vergilendirilmesinde karşılaşılan sorunları tespit etmek ve bunlara yönelik çözüm önerileri geliştirerek literatüre katkı sağlamaktır. Bu bağlamda çalışmada, Türk mevzuatı, özelgeler, Danıştay kararları ve literatür taranmış, kripto varlıkların hukuki niteliğinin vergisel yönden de ortaya konulması, değerlendirme ölçülerinin kapsamlı olarak belirlenmesi ve Vera-

^H Hakem denetiminden geçmiştir.

* Bu makale 30.04.2026 tarihinde Yayınımıza ulaşmış olup, 02.06.2026 tarihinde birinci hakem; 23.06.2026 tarihinde ikinci hakem onayından geçmiştir.

DOI: <http://dx.doi.org/10.69838/MHD.94187>

** Hakkari Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, muslumgumus@hakkari.edu.tr, ORCID ID: orcid.org/0000-0001-9790-7028

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar tarafından çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Bu makaleye atıf için; GÜMÜŞ, Müslüm, “Kripto Varlıkların Hukuki Niteliği ve Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu Bağlamında Değerlendirilmesi”, Malî Hukuk Dergisi, Sayı No.: 259, 2026, s. 57-84.

set ve İntikal Vergisi Kanunu kapsamında da düzenleme yapılması gerektiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Blokzincir, Kripto Varlıklar, İvazsız İntikaller, Hukuki Nitelik, Vergileme

ABSTRACT

Due to the inability to fully define the legal nature of crypto assets and the difficulty in determining their value, there are issues in their taxation. In Türkiye, although regulations in the Capital Markets Law in 2024 have defined crypto assets as intangible assets, no tax regulations have yet been established regarding crypto assets. The taxation of all aspects of crypto assets is crucial both for generating revenue for the public and ensuring tax fairness. The aim of this study is to identify the problems encountered in the taxation of gratuitous transfers of crypto assets and to contribute to the literature by developing solution proposals for these issues. In this context, the study examines Turkish legislation, private rulings, Council of State decisions, and the literature. It concludes that the legal status of crypto assets should be clarified from a tax perspective, that valuation measures and that regulations should be included within the scope of the Inheritance and Transfer Tax Law.

Keywords: Blockchain, Crypto Assets, Gratuitous Transfers, Legal Nature, Taxation

1. Giriş

Günümüz dijital çağının getirdiği yenilikler, gerek yeni gelir kaynakları, gerek yeni servet kaynakları gerekse de yeni harcama olanakları şeklinde kendini göstermektedir. Özellikle blokzincir (blockchain) ve kriptografiyi temel alarak yaratılan kripto varlıklar, günümüzde önemli bir servet aracı haline gelmiştir.¹ 2008 yılında yaşanan küresel finansal kriz neticesinde, aracı kurumlara, bankalara, merkez bankalarına ve hatta

¹ Burçin Bozdoğanoglu, 'Kripto Varlıkların Dijital Miras Boyutu ve Veraset İntikal Vergisi Açısından Değerlendirilmesi' (2024) 9(1) International Journal of Public Finance 151, 156

hükümetlere olan güven sarsılmış ve bu dönemde, adem-i merkeziyet esasına dayalı olan Bitcoin ortaya çıkmıştır.² Ancak gerek fiyatlarındaki oynaklık, gerek hukuki niteliğinin tam olarak ortaya konulamaması gerekse de küresel boyutu, onun tam olarak kavranıp vergilendirilmesine engel olmaktadır. Zira kripto varlıklara hukuki bir statü kazandırıp, vergilendiren veya vergiden muaf tutan ülkeler olduğu gibi, kripto varlıkları yasaklayan ülkeler de bulunmaktadır. Kripto varlıklar üzerinden sağlanan gelirler, çeşitli ülkelerde farklı vergi türleri ve oranlar üzerinden vergilendirilmektedir. Örneğin, Güney Kore ve Japonya Bitcoin kazançları üzerinden gelir ve kurumlar vergisi alırken, ABD, sermaye kazançları vergisine tabi tutmakta; Fransa’da menkul varlık olarak kabul edilip, menkul sermaye iradına tabi olan Bitcoin, Kanada’da emtia kabul edilerek ticari kazanç veya değer artışı kazancı; Slovenya’da ise kurumlar vergisi kapsamında vergilendirilmektedir.³ Genel olarak kripto varlıkları gelir veya sermaye kazançları vergisine tabi tutan birçok ülke olduğu gibi kripto varlıkları vergilendirmeyen Türkiye’nin de dahil olduğu ülkeler de bulunmaktadır.⁴

Türkiye’de 2024 yılında 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’nda yapılan düzenlemeler ile kripto varlıklar, gayri maddi varlık olarak nitelendirilmiş olmakla birlikte henüz bir vergi kanununda kripto varlıkların vergisel düzenlemesi ise yapılmamıştır. Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından da bu konuda bir düzenleme yapılmamış olmakla beraber, yerel vergi idarelerine Bitcoin ile ilgili özelge başvurularında vergi idaresinin kripto varlıkların mirasa konu olduğunu, Bitcoin madenciliğinin, ticari kazanç hükümlerine göre vergilendirilmesi gerektiğini belirten özelge cevap yazıları bulunmaktadır. Ancak ticari kazanç hükümlerine göre vergilendirilmesi hususunda gerek ilk derece mahkemesi olan vergi mahkemeleri, gerek istinaf mahkemeleri olan bölge idare mahkemeleri ve gerekse de Danıştay, vergilerin kanuniliği ilkesine yaptıkları atıflar ile henüz yasal bir düzenlemenin var olmadığı gerekçesiyle kripto varlıkların gelir vergisi kapsamında vergilendirilmesinin aksi yönünde karar

² Abdurrahman Çarkacıoğlu, ‘Kripto-Para Bitcoin’ (Araştırma Raporu, Sermaye Piyasası Kurulu Araştırma Dairesi 2016) 15

³ Muhammet Şahin, ‘Kripto Para Yeni Bir Vergi Sığınağı Mı? Bilişim Teknolojilerindeki Gelişmeler Temelinde Bir Değerlendirme’(2019) (34) Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 169, 177

⁴ Ali Çelikkaya, ‘Kripto Varlıkların Gelir Vergisi ve Katma Değer Vergisi Karşısındaki Durumunun Değerlendirilmesi’ (2025) 33(1) Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 263, 286

vermektedirler. Ancak 6362 sayılı Kanun'daki düzenlemeden sonra henüz bu yönde Danıştay'a intikal etmiş bir hukuki olaya rastlanmadığından; kripto varlıklara ilişkin düzenlemeden sonra yargı görüşü bilinmemektedir. Literatürde ise miras yoluyla intikallerde vergilendirmenin mümkün olduğu, fakat hukuki tanımının net şekilde yapılması gerektiği; diğer vergiler açısından ise her ne kadar vergilendirilmesi gerektiği düşünülse de bu alanda vergi mevzuatında yasal düzenlemelerin yapılması gerektiği belirtilmektedir.⁵

2 Mart 2026 tarihinde TBMM'ye "Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" verilmiştir. Söz konusu kanun teklifinde kripto varlıklardan sağlanan gelirlere ilişkin Gelir Vergisi Kanunu'nda (GVK), kripto varlık işlemleri üzerinden ise Gider Vergileri Kanunu'nda düzenlemeler yer almaktadır. Ancak Kanun Teklifinde, kripto varlıklara ilişkin Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nda (VİVK) herhangi bir düzenleme ön görülmemiştir. Ayrıca gerek özelgeler gerekse de yargı kararlarında kripto varlıkların ivazsız suretle intikallerinin hukuki niteliği, nasıl vergilendirileceği ve karşılaşılabilecek sorunlara ilişkin karar ve görüş bulunmamaktadır.

Çalışmamızın amacı kripto varlıkların hukuki niteliğini tartışmak ve özellikle ivazsız suretle intikallerinde vergilendirmenin nasıl yapılacağı ve karşılaşılabilecek sorunların neler olacağına yönelik çözüm önerileri geliştirerek hem kanun koyucuya hem de kanunu uygulayacak olan gelir idaresine yardımcı olmak ve literatüre katkı sağlamaktır. Bu kapsamda öncelikle kriptografi teknolojisi, kripto varlıkların kullanım alanları ile kripto varlıkların hukuki niteliği tartışılacaktır. Son olarak kripto varlıkların genel olarak vergisel boyutu literatür, yargı kararı, özelgeler, mevzuat ve TBMM'ye sunulan kanun teklifi çerçevesinde teorik düzlemde tartışılacak olup; kripto varlıkların ölüme bağlı ve sağlar arası ivazsız intikallerinin vergilendirilmesinde karşılaşılan sorunların neler olduğu ve bunlara yönelik çözüm önerileri geliştirilecektir.

⁵ Çelikkaya (n 4) 297; Çağatay Yüce, 'Kripto Varlıkların Vergilendirilmesi (Diğer Ülke Uygulamaları ve Türkiye İçin Öneriler)' (2022) 494(Ekim 2022) Vergi Dünyası Dergisi 106, 108; Tayfun İçten, 'NFT Uygulamaları ve Vergilendirilmesi Mevcut Durum ve Öneriler' (2022) 494(Ekim 2022) Vergi Dünyası Dergisi 138, 140; Murat Serçemeli, 'Kripto Para Birimlerinin Muhasebeleştirilmesi ve Vergilendirilmesi' (2018) 639(Mayıs 2018) Finans Politik & Ekonomik Yorumlar 433, 455; Erdal Aydın, 'Merkeziyetsiz Finans (DeFi) Uygulamaları ve Vergilendirilmesi' (2022) 494(Ekim 2022) Vergi Dünyası Dergisi 123, 132; Bozdoğanoglu (n 1) 161

2. Kriptografi ve Blokzincir Teknolojisi

Güvenlik tekniklerine odaklanan bir bilgisayar bilimi ve matematik alanı olan kriptografi, seçilmiş sayılardan oluşturulan, şifreleme, şifre oluşturma, imzalama yöntemlerine dayanıp; iki veya üç bölüm/kişi/işlem arasında iletişim kurmaya yarayan bir gizleme/şifreleme tekniğidir.⁶ Kriptografi tekniği ile şifrelenen bilgi, ancak güvenlik anahtarına/şifresine sahip taraflar arasında anlaşılacak bir duruma dönüştürülmektedir. Kriptografinin, “gizlilik”, “veri bütünlüğü”, “kimlik doğrulama” ve “reddedilmeme” olmak üzere 4 temel prensibi bulunmaktadır.⁷ Bu yönüyle kriptografi, taraflar arasında veri ve iletişimde gizlilik ve güvenliği sağlamaktadır. Blokzincir ise bir dizi değişmez bloktan oluşan ve dijital verilerin herkese açık, dağıtılmış ağlar arasında paylaşılmasını sağlayan ve bir veri tabanında saklanmasına izin veren bir teknolojidir.⁸

Blokzincir teknolojisi, Bitcoin transfer işlemlerini içeren, herkes tarafından yapılan işlemlerin görülebileceği şeffaflıkta olan, dağıtık, sıralı ve zaman damgalı dijital bir hesap defteridir.⁹ Bitcoin’den önce ortaya çıkmış olan blokzincir teknolojisi, 2008 yılında Satoshi Nakamoto tarafından yazılan “Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System” makalesi ile adını duyurmuş¹⁰ ve son yıllarda Bitcoin’in değerindeki hızlı artış ile birlikte popüler hale gelmiştir. Kim veya kimler olduğu bilinmeyen Satoshi Nakamoto, söz konusu makalesinde, “Bitcoin”i, bir finansal aracı kuruluşa ihtiyaç duymayan tamamen eşler arası çalışan bir elektronik ödeme sistemi olarak tanıtmış ve blokzincir sistemi aracılığıyla bu işlemin nasıl sağlanabileceğini açıklamıştır.¹¹ Bu teknolojiye hali hazırda

⁶ Mohamed Barakat, Christian Eder and Timo Hanke, An Introduction to Cryptography (2nd edn, Lecture Note 2018) 1 <https://www.thewaytolearn.cn/pluginfile.php/17531/mod_resource/content/1/3.%20An%20Introduction%20to%20Cryptography%20Author%20Mohamed%20Barakat%2C%20Christian%20Eder%20and%20Timo%20Hanke.pdf> Erişim Tarihi 9 March 2026

⁷ ibid 2

⁸ Minhaj Uddin Chowdhury, Khairunnahar Suchana, Syed Md Eftekhair Alam and Mohammad Monirujjaman Khan, ‘Blockchain Application in Banking System’ (2021) (14) Journal of Software Engineering and Applications 298, 299 <<https://doi.org/10.4236/jsea.2021.147018>> Erişim Tarihi 8 March 2026

⁹ Çarkacıoğlu (n 2) 42

¹⁰ Murat Yıldırım, ‘Blok Zincir Teknolojisi, Kripto Paralar ve Ülkelerin Kripto Paralara Yaklaşımları’ (2018) 10(20) Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 265, 267

¹¹ Satoshi Nakamoto, ‘Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System’ (2008) <<https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>> Erişim Tarihi 9 March 2026

yapılan ve yapılacak olan işlemler, blokzincire işlenmekte ve dijital olarak saklanmaktadır.¹² Blokzincir teknolojisi, adem-i merkezîyet esasıyla (merkezi bir otoritenin katılımı olmadan), uçtan uca şifrelenmiş dağıtılmış defter teknolojisini kullanarak dijital varlıkların ücretsiz transferini sağlamaktadır.¹³ Blokzincir, bir ağda yapılan işlemlerin kayıt altına alınıp takip edilmesini kolaylaştıran ortak ve dağıtılmış olan bir hesap defteridir.¹⁴ Dolayısıyla günümüzde birçok teknolojik alanda kullanılan blokzincir teknolojisi, daha çok kripto varlıkların üretilmesini sağlayan küresel işlem defteri veya dijital kayıt sistemi olarak bilinmektedir.¹⁵ Blokzincir, belirli bir kripto varlığın benimsenmesini veya icadını içeren dağıtılmış bir defter muhasebe sisteminin de ötesinde, her kripto varlığın olmazsa olmazı haline gelmiştir.¹⁶

3. Kripto Varlıkların Hukuki Niteliği

Kripto varlıkların hukuki niteliğinin ortaya konulabilmesi için kripto varlıkların kullanım alanlarının bilinmesi, ve ülkelerin kendi mevzuatlarında bunu nasıl tanımladıklarına bakılması gerekir. Kripto varlıklar, internet tabanlı, merkezi bir otoriteye bağlı olmayan, para benzeri dijital varlıklardır. Bir diğer ifadeyle uçtan uca şifreleme teknolojisi kullanılarak oluşturulan sanal varlıklardır.¹⁷ Bu sanal varlıklar, bir takım şifrelere dayanmakta ve satıcı ve alıcıların bu sanal varlığı, bir ödeme

¹² Çarkacıoğlu (n 2) 42

¹³ Jannah Yusoff, Zarina Mohamad and Mohd Anuar, ‘A Review: Consensus Algorithms on Blockchain’ 2022 (10) Journal of Computer and Communications 37, 37 <<https://doi.org/10.4236/jcc.2022.109003>> Erişim Tarihi 9 March 2026

¹⁴ Mehmet Can Yumuşaker, ‘Kripto Para ve Tipleri, Bitcoin Olgusu ve Muhasebesi’ (2019) (12) OPUS International Journal of Society Researches 1007, 1011 <<https://doi.org/10.26466/opus.585051>> Erişim Tarihi 9 Mart 2026

¹⁵ Hasan Alpago, ‘Bitcoin’den Selfcoin’e Kripto Para’ (2018) 3(2) Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD), 411, 414 <<https://doi.org/10.21733/ibad.419462>> Erişim Tarihi 9 Mart 2026

¹⁶ Frank T. Lorne, Siriram Daram, Rutha Frantz, Naveen Kumar, Athif Mohammed and Amit Muley, ‘Blockchain Economics and Marketing’ (2018) (6) Journal of Computer and Communications 107, 107 <<https://doi.org/10.4236/jcc.2018.612011>> Erişim Tarihi 9 March 2026

¹⁷ Binali Selman Eren, Mustafa Erek and Ayşenur Buyruk Akbaba, ‘Kripto Para Kavramı ve Muhasebeleştirilmesi’ (2020) 9(2) İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi 1340, 1347 <<http://www.itobiad.com/tr/issue/54141/682655>> Erişim Tarihi 11 Mart 2026

aracı olarak kabul etmesiyle ekonomik bir değere dönüşmektedir. Kripto varlıklar, herhangi bir merkezi kurum tarafından değil, yalnızca katılımcıların fikir birliği ile desteklenmektedir. Dolayısıyla “Dijital Tokenler”, “Smart Contracts (Akıllı Sözleşmeler)” ve “Non-Fungible Token denilen NFT’ler” olarak bilinen dağıtılmış defter teknolojisinin uygulandığı alanlara bağlı olarak, sınırsız bir şekilde kripto türleri oluşturulabilmektedir.¹⁸ Altın, gümüş gibi değerli madenler veya devletlerin vermiş oldukları taahhütlerin sağladığı güven gibi farklı herhangi bir dinamizm tarafından desteklenmeyen kripto varlıkların değeri, piyasada alıcı ve satıcılar tarafınca oluşturulan arz ve talep düzeyleri tarafından belirlenmektedir.¹⁹ Bu nedenle de kripto varlıkların değerinde yüksek oynaklık söz konusu olmaktadır. Bu durum da bu varlıkların gerçek değerinin belirlenmesini güçleştirmektedir. Özellikle “alt coin”lerde, ilk piyasaya sunulan değerinin çok fazla üzerinde değerlenmesi ve bir o kadar da değer kaybedebilmesi mümkündür. Bu yönüyle aşırı fiyat oynaklığına sahip olan kripto varlıkların değeri tam olarak tespit edilemediğinden, bir ödeme aracı olmaktan ziyade spekülative eylemlere oldukça açık hale gelmektedir.²⁰

Dijital yapılarından dolayı merkez bankalarının prosedürlerine, kısıtlarına, denetimlerine tabi olmayan; bu yönüyle alternatif bir varlık halini alan kripto varlıklar ile günümüzde internet ortamında e-ticaret yapılabilen; bazı yerlerde lokal işletmelerde bir ödeme aracı olarak dahi kullanılabilir. ²¹ Bu yönüyle bir satın alma aracı haline gelen kripto varlıklar, dijital bir para birimi olarak da değerlendirilmektedir. Ancak kripto varlıkları, sadece bir para biriminden ibaret görmek doğru değildir. Günümüzde kripto varlıklar, hisse senedi, tahvil vb. değerli kâğıtlarda olduğu gibi bir yatırım aracı, dijital sanat, finansal işlemleri gerçekleştirme, servet biriktirme, kara para aklama gibi birçok amaç için kullanılabilir.

¹⁸ (Robin) Hui Huang, Hui Deng, and Aiden Foon Lok Chan, ‘The Legal Nature of Cryptocurrency as Property: Accounting and Taxation Implications’ (2023) 51(September 2023) Computer Law & Security Review, The Chinese University of Hong Kong Faculty of Law Research Paper No. 2023-30 <<https://ssrn.com/abstract=4575634>> Erişim Tarihi 11 March.2026

¹⁹ Mustafa Erkan Üyümez, Burak Pirdal and Müslüm Gümüş, ‘Kripto Para Birimlerinin Vergilendirilmesi Üzerine Bir Değerlendirme’ in Mustafa Göktuğ Kaya and Ersan Öz (eds), Bilişim Çağında Vergi Hukuku (1st edn, Ekin Basım Yayın Dağıtım 2020) 200

²⁰ Çelikkaya (n 4) 267

²¹ Eren, Erek and Buyruk Akbaba (n 17) 1348

Kripto varlıklar, sahiplerine verdikleri haklar ve kullanım amaçları bakımından farklılaşmakta ve mal ve hizmetlere erişim sağlama amaçlı, yatırım amaçlı ve sermaye toplama amaçlı kullanımlarına göre kategorize edilerek; ödeme tokenleri, menkul kıymet tokenleri, hizmet tokenleri gibi çeşitli sınıflandırmalara tabi tutulmaktadır.²² Bu sınıflandırma da kripto varlıkların tanımlanması ve hukuki niteliğinin ortaya konulmasında yol gösterici olmaktadır. Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki, kripto varlıkların birer kod parçası olması nedeniyle kodu oluşturan yazılımcının istek ve amaçlarına göre çok farklı şekillerde oluşturulabilmesi mümkündür. Bu nedenle, bütün kripto varlıkları kapsayacak detaylı bir sınıflandırmanın yapılması da imkansızdır.²³ Dolayısıyla 2009 yılından bu yana kullanılmakta olan ve binlerce isimde ve farklı türde kripto varlık tokenleri çıkartılmış olmasına rağmen üzerinde tam olarak mutabık olunan bir kripto varlık tanımı da bulunmamaktadır. Ülkelerin kripto varlıklara ilişkin mevzuat hükümlerindeki farklılıklar da kripto varlıkların, ekonomilerde nasıl kullanılacağına dair tek bir görüş içermemektedir. Bazı ülkeler kripto varlıkları bir finansal araç olarak kabul ederken, bazıları ise kullanımını sınırlamakta veya yasaklamaktadır.²⁴

Türkiye’de kripto varlıklara ilişkin ilk resmi açıklamalara 2017 yılından itibaren başlanmıştır. Bunlardan ilki, Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından yapılmıştır. SPK “*Bitcoin ve benzeri sanal paraların fark kontratı işlemlerine konu olup olmayacağı, sanal paralara dayalı türev araçlara yönelik müşterilere hizmet verilir verilmeyeceği hakkında kurula muhtelif aracı kurumlar tarafından görüş taleplerinin iletiliğini*” belirterek, 01.12.2017 tarih ve 32992422-299- E.13447 sayı ile Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği’ne “*Sanal Paralara Dayalı İşlemler Hakkında*” Genel Mektup göndermiştir.²⁵ SPK yazısında; Bitcoin’i, “sanal para”

²² Nilay Dayanç Kuzeyli and H. Ebru Töremiş, ‘Kripto Varlıkların Hukuki Niteliği’ (2022) 494(Ekim 2022) Vergi Dünyası Dergisi 63, 64; Sinan H. Yüksel and Osman Gazi Güçlütürk, ‘Kripto Varlıkların İlk Arzı (Ico) ve Türk Hukukunda İlgili Düzenlemelerin Tespiti’ in E. Eylem Aksoy Retornaz and Osman Gazi Güçlütürk (eds), *Gelişen Teknolojiler ve Hukuk I: Blokzincir* (2nd edn, Onikilevha Yayıncılık 2021) 274

²³ Yüksel and Güçlütürk (n 22) 274

²⁴ Liliana Lazari and Roman Vieru, ‘Tax on Income Obtained from Cryptocurrency Transactions’ (2023) 10(1-19) Journal of Research on Trade, Management and Economic Development Category B 120, 120

²⁵ Eda Mutlu Serter, ‘Vergilendirmede Yeni Dönüşüm: Kripto Paralar’ (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi SBE 2024) 125

olarak ifade etmiş ve “Bitcoin”e dayalı türev işlem yapılması gerektiğini belirtmiştir. Daha sonra 2021 yılında, SPK, “Kripto varlık alım satım platformlarının paylarına dayalı işlemler hakkında” konulu, 23.09.2021 tarihli, E-32992422-299-11035 sayılı genel mektup ile bu defa “kripto varlık” ifadesini kullanmış ve kripto varlıklara dayalı türev işlem yapılmasını yasaklamıştır.²⁶ Kripto varlık kavramı, sanal para kavramını da içine alan daha geniş bir kavramdır.

Türkiye’de kripto varlıklara ilişkin düzenlemelerin 2021 yılından itibaren yoğunlaştığı görülmektedir. Zira bu dönemde gerek Türkiye’de gerekse de dünya genelinde Covid19 Pandemisi nedeniyle yaşanan eve kapanma uygulamaları neticesinde bireylerin kripto varlıklara çok fazla yoğunluk gösterdiği bilinmektedir.

Türkiye’de kripto varlıklara ilişkin ilk resmi düzenleme, TCMB tarafından 16.04.2021 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan “Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik” ile yapılmıştır. Söz konusu yönetmeliğin 3. maddesinde kripto varlıklar, “*dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak sanal olarak oluşturulup dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan, ancak itibari para, kaydi para, elektronik para, ödeme aracı, menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilmeyen gayri maddi varlıklar*” olarak ifade edilmiştir. Daha sonra MASAK tarafından “Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmeliğe” 2021 yılında eklenen düzenleme ile Kripto varlık hizmet sağlayıcıları yükümlüler arasında sayılmış ve belirli bir miktarı aşan işlemlerin bildirilmesi yükümlülüğü getirilmiştir. Daha sonra ise Hazine ve Maliye Bakanlığı kripto varlıklara ilişkin “Vergi Usul Kanun Genel Tebliği”nde bir düzenleme yapmıştır. Söz konusu tebliğde vergi kaçakçılığıyla mücadele amacına yönelik olarak gerçek faydalanıcı bilgisi bildirimini verme zorunluluğu getirilenler arasında Kripto varlık hizmet sağlayıcılarına da yer verilmiştir. 2024 yılından itibaren ise 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’nda kripto varlıklara ilişkin kapsamlı düzenlemelere yer verilmiş olup, kripto varlıklar, gayri maddi varlıklar olarak tanımlanmıştır.

Kripto varlıkların hukuki niteliğinin ne olduğuna ilişkin en yaygın kullanılan tanımlardan biri de 9.6.2023 tarihli Avrupa Birliği Resmi Gazetesinde yayımlanan “Regulation (EU) 2023/1114 of The European Parliament And of the Council of 31 May 2023” düzenlemesinde yer

²⁶ ibid 125

almaktadır. Söz konusu düzenlemede kripto varlıklar; “*dağıtılmış defter teknolojisi veya benzeri teknolojiler kullanılarak elektronik ortamda aktarılabilen ve saklanabilen bir değer ve hakkın dijital temsili*” olarak tanımlanmaktadır. OECD ise “Kripto Varlık Raporlama Taslağı”nda (CARF) kripto varlıkları, “*işlemleri doğrulamak ve güvence altına almak için kriptografik olarak güvenli dağıtılmış bir kayıt defteri veya benzer bir teknolojiye dayanan değerlerin dijital temsili*” olarak tanımlamıştır.²⁷ 6362 sayılı Kanun’da da kripto varlıklar, “*dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak elektronik ortamda oluşturulup saklanabilen, dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan ve değer veya hak ifade edebilen gayri maddi varlıklar*” olarak tanımlanmıştır. Söz konusu tanım AB ve OECD düzenlemelerinde yer alan tanımla uyumlu olmakla beraber; AB ve OECD tanımlamasında değer ve hakkın dijital temsili ifadesi kullanılırken, 6362 sayılı Kanun’da, gayri maddi haklar ifadesi kullanılmıştır.

Dijital çağın önemli konularından biri de dijital varlıklar ve dijital miras kavramlarıdır. Dijitalleşme mülkiyet kavramı, kişilik hakları ve miras hukuku konularında köklü değişikliklerin yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Kişiler sosyal medya hesapları, kripto varlıkları, bulut ortamında depolanan veriler ve çevrimiçi finansal varlıklardan oluşan geniş dijital izler biriktirdikçe, bu varlıkların ölüm halinde nasıl yönetileceği ve nasıl devredileceği giderek karmaşık hale gelmiştir.²⁸ Dijital ortamda oluşturulan ve/veya dijital ortama aktarılan her türlü veri, dosya, hesap, hak veya menfaatler dijital varlık olarak ifade edilmektedir.²⁹ Bu bağlamda kripto varlıklar da bir dijital varlık olarak karşımıza çıkmaktadır. Ölüm halinde bunların terekeye aktarımı ise bu konuda yasal düzen-

²⁷ OECD, ‘Delivering tax transparency to Crypto-Assets: A step-by-step guide to understanding and implementing the Crypto-Asset Reporting Framework’ (2024) Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes <<https://www.oecd.org/tax/transparency/documents/step-by-step-guide-understanding-implementing-crypto-assetreporting-framework.pdf>> Erişim Tarihi 2 June 2026

²⁸ Maureen Keisha Yolanda, Chintya Lie Paramitha and Moody Rizqy Syailendra Putra, ‘Exploring Digital Assets Inheritance: A Comparative Study of Transnational Legal Frameworks and Practices’ 2025 4(1) Aurelia: Jurnal Penelitian dan Pengabdian Masyarakat Indonesia 942, 942

²⁹ Hasan Altındal and Yusuf Enes Arslan, ‘Türk Hukukunda Dijital Miras: Karşılaşılan Sorunlar ve Uluslararası Uygulamalar Çerçevesinde Bazı Çözüm Önerileri’ (2021) 25(1) Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 313, 320

lemeleri zorunlu hale getirmektedir. Zira miras hukukundaki “miras”, “tereke” kavramları dijital varlıkların ivazsız intikali söz konusu olduğunda yerini “dijital miras” ve “dijital tereke” kavramlarına bırakmaktadır. Dijital miras “bir kimsenin ölümünden sonra dijital dünyada sahip olduğu malvarlığı değerleri veya yürüttüğü hukuki ilişkilerin mirasçılara intikali”;³⁰ Dijital tereke ise “*sanal ortamda kayıtlı bulunan ve külli halefiyet ilkesi gereğince mirasçılara intikal edebilen bütün malvarlığı değerleri*” olarak ifade edilmektedir.³¹ Ancak miras hukukunu düzenleyen 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nda bu konularda herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Dijital varlıkların bir bireyin mülküne dahil edilmesi yeni ve benzersiz yasal zorluklar doğurmaktadır. Fiziksel varlıkların aksine, dijital varlıklar genellikle hesap sahibinin ölümü üzerine erişimi kısıtlayabilecek karmaşık hizmet şartları sözleşmelerine tabidir. Dolayısıyla bu durum, dijital varlıkların ivazsız intikali ve yönetimi açısından bir takım soruları beraberinde getirmektedir.³²

4721 sayılı Kanun’da dijital varlıklar, dijital miras, dijital tereke kavramları henüz düzenlenmediğinden, kripto varlıklar, 4721 sayılı Kanun’un mevcut hali içerisinde değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, Türk hukuku açısından bakıldığında, hukuki anlamda para ile ölçülebilen ve başkalarına devredilebilen şeyleri ifade eden mallar; maddi ve gayri maddi mallar olarak sınıflandırılmaktadır. Bir malın fiziki varlığı bulunuyorsa bu mal, maddi mal; eğer bir malın fiziki varlığı bulunmuyorsa, gayri maddi maldır. Bir de fikir ve zeka ürünü olan heykel, resim, roman, beste vs. eserler gibi mallar da gayri maddi mallar olarak kategorize edilmektedir.³³

Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 30. maddesinde gayri maddi haklar, “telif, imtiyaz, ihtira, işletme, ticaret unvanı, marka ve benzeri” olarak belirtilmiştir. Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu’nun (VİVK) 2. maddesinde ise mallar, “*mülkiyete mevzu olabilen menkul ve gayrimenkul şeylerle mameleke girebilen sair bütün hakları ve alacakları*” şeklinde ifade

³⁰ Çiğdem İleri, ‘Dijital Miras - Alman Federal Mahkemesi’nin “Facebook” Kararı Üzerine Bir İnceleme’ (2020) (146) Türkiye Barolar Birliği Dergisi 123, 145

³¹ İpek B. Aldemir Toprak, ‘Dijital Mirasın Mirasçılara İntikalinde Kişisel Verilerin Korunması Sorunu’, (2024) 32(4) Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2265, 2271

³² Yolanda, Paramitha and Putra (n 28) 943

³³ Korkut Özkorkut, ‘Hukuki İlişkiler ve Haklar’ in Ufuk Aydın and Elvan Sütken (eds), Hukukun Temel Kavramları (T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 3783, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 2597, E-ISBN 978-975-06-2732-3 2018) 100

edilirken; 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun (VUK), gayrimenkullerin değerlemesine ilişkin 269. maddesinde gayri maddi malların da gayrimenkuller gibi değerlendirilmesine tabi tutulacağı düzenlenmiştir. "1 Seri No'lu Transfer Fiyatlandırması Yoluyla Örtülü Kazanç Dağıtımı Hakkında Genel Tebliğ"ın 10.1. maddesinde ise gayri maddi hakların "*patent, ticari marka, ticari unvan, tasarım ya da model gibi sınai varlıkların kullanım hakkı ile edebi, sanatsal eserlerin mülkiyet hakları ile ticari bilgi birikimi (know how) ve ticari sırlar gibi fikri hakları*" kapsadığı belirtilmiştir.

Söz konusu yukarıdaki açıklamalardan anlaşılabileceği üzere kripto varlıklar, arsa, bina, makine gibi bir maddi varlık statüsünde olmayıp; marka, model, eser gibi bir gayri maddi varlık statüsündedir. Gayri maddi haklar ise fiziksel varlığı olmayan fakat ekonomik bir değeri olan ve hukuken korunup, devredilebilen, hacze konu olabilen varlıklardır. Her ne kadar 4721 sayılı Kanun'unda dijital varlıklar, dijital miras veya dijital tereke gibi konular düzenlenmemiş olsa da mevcut yasal düzenlemeler çerçevesinde kripto varlıkların miras yoluyla devrinin mümkün olduğu düşünülmektedir. Bu konuda 4721 sayılı Kanun'un 599. maddesi "mirasın kazanılması" konusunu düzenlemektedir. Söz konusu düzenlemeye göre "*mirasçılar, miras bırakanın ölümü ile mirası bir bütün olarak, kanun gereğince kazanırlar. Kanunda öngörülen ayrık durumlar saklı kalmak üzere mirasçılar, miras bırakanın aynî haklarını, alacaklarını, diğer malvarlığı haklarını, taşınır ve taşınmazlar üzerindeki zilyetliklerini doğrudan doğruya kazanırlar ve miras bırakanın borçlarından kişisel olarak sorumlu olurlar.*" Bu hüküm gereği, mirase ait olan ne varsa, yasal ve/veya atanmış mirasçıları, redd-i miras yapmadıkları takdirde, onlara (bunun için kanunda herhangi bir kısıt söz konusu olmadığı müddetçe) geçebilmektedir. Bu yönüyle bakıldığında kripto varlıkların da mirasçılara geçmesinin önünde hukuken bir engel bulunmamaktadır.

Kripto varlıkların haczi de mümkündür. Bu konuda 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu "Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıların Denetimi ve Uygulanacak Yaptırımlar" başlıklı 99/B-7 maddesinde "*Müşterilere ait nakit ve kripto varlıklara ilişkin tedbir, haciz ve benzeri her türlü idari ve adli talepler münhasıran kripto varlık hizmet sağlayıcıları tarafından yerine getirilir. Nakit ve kripto varlıkların bilişim sistemleri vasıtasıyla sorgulanması ve elektronik ortamda haczi hakkında 2004 sayılı Kanunun 78 inci maddesi uygulanır. 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip edilecek alacaklar için de bilişim sistemleri vasıtasıyla soru-*

lama yapılabilir ve elektronik ortamda haciz tatbik edilebilir” düzenlemesi yer almaktadır. Söz konusu 6362 sayılı Kanun’daki düzenleme ile gerek 2004 sayılı İcra İflas Kanunu gerekse de 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun kapsamındaki hem özel hukuk hem de kamu hukuku bağlamındaki alacaklar için kripto varlıklara haciz veya ihtiyati tedbir uygulamak mümkün hale gelmiştir. Ancak bu durum beraberinde bir takım sorunları da ortaya çıkarmaktadır. Kripto varlıklar, herhangi bir merkezi kurum tarafından değil, yalnızca katılımcıların fikir birliği ile desteklendiklerinden dolayı değerinde yüksek oynaklık söz konusu olmaktadır. Bu nedenle kripto varlık sahipleri sürekli kripto piyasaları, dünya gelişmeleri ve sosyal medyayı takip edip, kripto varlıklarını her an paraya veya stabil tokenlere swap işlemi yaparak dönüştürebilmektedir. Söz konusu kripto varlıklara bir haciz veya ihtiyati tedbir uygulanması halinde milyon liralık kripto varlıklar bir anda değerinin on katı veya yüz katı altına inebilir. Bu da haciz tatbik edilen kripto hesap sahibinin önemli derecede hak kaybına neden olarak başka bir hukuki sorunun ortaya çıkmasına neden olur. Bu, üzerinde durulması gereken ayrı bir konu olduğu için burada detayına girilmemiştir.

4. Kripto Varlıkların Vergisel Boyutuna Genel Bir Bakış

Kripto varlıklar nispeten yeni olmasına rağmen hızla gelişim göstermiş ve devasa işlem hacimlerine ulaşmıştır. Kripto varlıkların Mart 2026 itibarıyla günlük işlem hacmi yaklaşık 108 milyar dolar; toplam piyasa değeri ise 2,35 trilyon dolardır.³⁴ Türkiye’deki günlük işlem hacmi de yaklaşık 3,3 milyar dolardır.³⁵ Bu tutar, kripto piyasasının günlük işlem hacmi olan 108 milyar doların yaklaşık %3’ü kadardır. Buradan hareketle Türkiye’de kripto varlıkların toplam değerinin, toplam kripto piyasa değeri olan 2,35 trilyon doların %3’ü olduğunu varsaydığımızda, Türkiye’deki kripto varlıkların toplam değerinin de yaklaşık 70 milyar dolar olduğu tahmin edilebilir. Türkiye’nin 2025 yılı GSYH’sı ise yaklaşık 1.6 trilyon dolardır.³⁶ Bu durumda Türkiye’de tahmin ettiğimiz kripto varlıklar, GSYH’nın %4’üne denk gelmektedir. Türkiye’de 2025 yı-

³⁴ CoinMarketCap, ‘Crypto Market Overview’ <<https://coinmarketcap.com/charts/>> Erişim Tarihi 10 March 2026

³⁵ COINTURK, ‘Türk Kripto Para Borsaları Günlük İşlem Hacmi Grafiği’ <<https://coin-turk.com/turkborsalari>> Erişim Tarihi 10 Mart 2026

³⁶ TÜİK, ‘Veri Portalı’ <<https://veriportali.tuik.gov.tr/tr/press/54162>> Erişim Tarihi 10 Mart 2026

ında 11 trilyonun üzerinde (280 Milyar dolar) vergi tahsilatı gerçekleşmiştir.³⁷ Bu da 2025 yılı GSYH'sının %17,5'ine denk gelmektedir. Türkiye'de tahmin ettiğimiz 70 milyar dolarlık kripto varlıkların gerçek anlamda vergilendirilmesi halinde yaklaşık 12,5 milyar dolar vergi geliri sağlanabilmesi muhtemeldir. Bu da 2026 yılı bütçesinde tahmin edilen yaklaşık 16 trilyon Lira vergi gelirlerinin %3,3'üne denk gelmektedir. Dolayısıyla kripto varlıkların tamamının kayıt altına alınarak, vergiye tabi tutulması halinde hem kamu için önemli bir finans kaynağı hem de vergilemede adaletin sağlanması aracı olması muhtemeldir.³⁸ Ancak bir önceki bölümde yer verdiğimiz kripto varlıkların hukuki niteliğine ilişkin düzenlemelerden anlaşılabacağı üzere henüz kripto varlıkların tüm yönleriyle vergilendirilmesi mümkün değildir. Bu nedenle kapsayıcı bir kripto varlık vergisi veya ilgili vergi kanunlarında yapılacak düzenlemeler ile kripto varlıkların hem hukuki niteliğinin hem de vergilendirilme usul ve şartlarının net ve açık bir şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

Kripto varlıkların vergilendirilmesinde ülke uygulamaları da farklılık göstermektedir. Örneğin ABD'de kripto varlıklar, mülk olarak değerlendirilmekte ve alım-satımı üzerinden elde edilen kazançlar, sermaye kazancı vergisine tabi tutulmakta; Çin'de gelir vergisi kapsamında ve farklı oranlarda vergilendirilmekte; Kanada'da emtia olarak kabul edilip ticari kazanç veya değer artışı kazancı olarak vergilendirilmekte; İngiltere'de sermaye kazançları vergisi, gelir vergisi, KDV ve miras vergisine tabi tutulmakta ve AB ülkelerinde de ülkeden ülkeye farklı uygulamalar görülse de genel olarak sermaye kazancı olarak vergilendirilmektedir.³⁹

Türkiye'de 6362 sayılı Kanun ile gayri maddi hak olarak düzenlenen kripto varlıklar, her ne kadar dolaylı yollardan vergilendirilmesinin önünü açsa da vergi hukukunda katı bir şekilde uygulanan vergilerin kanuniliği ilkesi gereği, ilgili vergi kanunlarında da kripto varlıkların düzenlenmesi gerekmektedir. Nitekim vergilerin kanuniliği ilkesi yargı tarafından da vurgulanmaktadır. 6362 sayılı Kanun'daki kripto varlık dü-

³⁷ Hazine ve Maliye Bakanlığı, 'Bütçe İstatistikleri' <<https://www.hmb.gov.tr/butce-istatistikleri>> Erişim Tarihi 10 Mart 2026

³⁸ Müslüm Gümüş, 'Vergilemede Adaletin Sağlanmasına Yönelik Bir Öneri: Kripto Varlıkların Vergilendirilmesi' (II. Uluslararası Sosyal Siyasal ve Mali Araştırmalar Kongresi USSMAK-2024 Mart 2024) 330

³⁹ Melih Çildir and Saleh Chandirli, 'Kripto Para Birimlerinin Vergileme Politikaları ve Seçili Ülkeler Açısından Analizi' (2024) (14) Dumlupınar Üniversitesi İİBF Dergisi 262, 267

zenlemesinden önce dava konusu olmuş ve Danıştay 3. Dairesi tarafından 2024 yılında karara bağlanmış olan kripto varlıkların vergilendirilmesine ilişkin bir davada⁴⁰, maddi olayın özeti şu şekildedir: Vergi inceleme elemanı ticari faaliyet ile uğraşan bir mükellefin 2013-2015 yılları arası hesap kayıtlarını incelemiş ve cezalı vergi tarhiyatı gerçekleştirmiştir. Mükellef ise bu hesap kayıtlarından bir kısmının Bitcoin alım-satımı sonucunda oluştuğu iddiası ile vergi idaresinin cezalı tarhiyat işlemine karşı dava açmıştır. Vergi mahkemesi ise “*kripto paraların alış block-chain kayıtlarına ulaşmak mümkün olmadığından alış-satış arasındaki kar durumunu hesaplamanın da mümkün olmadığı... varsayıma dayalı olarak hesaplandığı anlaşılan söz konusu gelir kaleminde ve kesilen özel usulsüzlük cezasında hukuka uygunluk bulunmadığı*” gerekçesiyle yapılan tarhiyatı bitcoin yönünden azaltmış ve özel usulsüzlük cezasını ise kaldırmıştır. İstinaf başvurusunu değerlendiren bölge idare mahkemesi de vergi mahkemesine karşı yapılan istinaf başvurusunun reddine karar vermiştir. Söz konusu davada vergi dairesi kripto varlıkları, “*mevcut hukuk sistemimize göre gayrimenkul bir eşya, bir gayri maddi hak veya fiziki bir emtia olmayan, nevi şahsına münhasır dijital bir eşya veya yatırım aracı*” olarak nitelemiş ve buradan elde edilen kazancın da ticari kazanç veya kurum kazancı kapsamında vergilendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Danıştay 3. Dairesi ise Anayasanın 73/3 maddesindeki kanunilik ilkesine atıf yaparak, “*vergi mevzuatımızda kripto para veya kripto varlıklara ilişkin herhangi bir tanım, hangi varlık türleri içinde sınıflandırılacağına dair bir belirleme yapılmamış ve değerlendirme ölçüsüne yer verilmemiştir. Bu hukuki durum karşısında; kripto varlıklardan elde edilen kazançların, Gelir Vergisi Kanununda sayılan gelir unsurlarından hangisi kapsamında değerlendirilmesi gerektiği hususunda yasal bir dayanaktan söz edilemeyeceğinden, vergi inceleme elemanınca ticari kazanç olarak vergilendirilmesi gerektiği kanaatinden hareketle yapılan ve verginin kanuniliği ilkesine uygun düşmeyen dava konusu cezalı vergilendirmenin yazılı gerekçeyle kaldırılmasına dair Vergi Mahkemesi kararının değinilen hüküm fıkrasına yöneltilen istinaf başvurusunun reddinde sonucu itibarıyla hukuka aykırılık görülmemiştir*” şeklinde karar vermiştir. Dolayısıyla vergilendirmede katı bir şekilde uygulanmak durumunda olan vergilerin kanuniliği ilkesi gerek vergi mahkemesi, gerek bölge idare mahkemesi gerekse de Danıştay tarafından dikkate alınarak, kripto varlıkların yasal dayanaktan yoksun bir şekilde genişletici yorum

⁴⁰ Danıştay 3 D, E 2022/2868, K 2024/7487, T 24.12.2024

yapılarak vergilendirilmesi, yargı tarafından hukuka aykırı olarak değerlendirilmiştir. Her ne kadar teorik olarak kripto varlıkların vergilendirilmesi gerektiği literatürde yer alsa da yukarıda da belirttiğimiz gibi kanunilik ilkesinin katı bir şekilde uygulandığı vergi hukukunda kanun koyucunun vergilendirme yetkisini kullanırken, vergilendirilecek konuyu, verginin mükellefini, matrahını, oranını, tarh, tahakkuk ve tahsilini kanunda açıkça belirtmesi gerekmekte olup, idareye usule ilişkin konular ile Anayasa'nın 73/4'te belirtilen durumlar dışında vergi alanında yetki vermesi düşünülemez. Ancak kripto varlıkların vergilendirilebileceği yönünde spesifik yerel vergi idaresi görüşleri bulunmaktadır. Örneğin Gelir İdaresi Başkanlığı Ankara Defterdarlığı Gelir Kanunları Gelir Vergileri Grup Müdürlüğü tarafından 09.08.2022 tarih ve E-38418978-120[37-20/38]-358364 sayılı “*Bitcoin alım-satım işlemlerine aracılık edilmesi nedeniyle elde edilen gelirin vergilendirilmesi*” konulu özelge cevap yazısında da “*yurt dışı mukimi gerçek kişilere bitcoin alım-satım işlemi üzerinden verdiğiniz aracılık hizmeti karşılığında elde etmiş olduğunuz gelirlerin, Gelir Vergisi Kanununun 37. maddesine göre ticari kazanç olarak vergilendirilmesi gerektiği*” yönünde görüş bildirilmiştir.

Anayasa'nın 73/3 maddesi, “*vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler ancak kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır*” hükmü ile vergilerin kanuniliği ilkesini düzenlemektedir. Vergilerin kanuniliği ilkesi, bir verginin konusunun, mükellefinin, matrah ve oranının kanun ile çerçevesi çizilerek belirlenmesini ifade eder.⁴¹ Dolayısıyla Anayasa hükmü gereği, bir vergi kanunu, içermesi gereken tüm esasları, hükme bağlamış olmalıdır.⁴² Bu da ancak hükümlerin açık ve net olması, gerek idarenin gerekse yargının yorumlarını genişletmesine mahal vermeden düzenlenmesi ile sağlanabilir. Bu nedenle, vergi hukukunda yoruma ancak kanunun sınırları içinde başvurulabilir. Dolayısıyla kanunda açık hüküm bulunmadıkça, kıyas yolu ile kişilere mali yükümlülük getirilmesi söz konusu değildir.⁴³ Zira vergi kanunlarındaki boşlukların veya eksikliklerin yasama organı tarafından çikartılacak kanun ile doldurulması

⁴¹ Selim Kaneti, Esra Ekmekci, Gülsen Güneş and Mahmut Kaşıkçı, Vergi Hukuku (1st edn, Filiz Kitabevi 2019) 56

⁴² Murat Batı, Vergi Hukuku (Genel Hükümler) Vergi Tekniği – Vergi Yargısı – Kamu İcra (3rd edn, Seçkin Yayıncılık 2023) 59

⁴³ Yusuf Karakoç, Genel Vergi Hukuku (7th edn, Yetkin Yayınları 2014) 192

esastır.⁴⁴ Nitekim bu konuda 2 Mart 2026 tarihinde TBMM’ye kripto varlıkların da vergilendirilmesini içeren “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” sunulmuştur. Kanun teklifi ile kripto varlıkların vergilendirilmesine ilişkin teklif edilen düzenlemeler aşağıda özetlenmiştir:⁴⁵

- “Kripto varlık”, “cüzdan”, “platform” kavramları bakımından 6362 sayılı Kanun hükümlerinin geçerli kabul edilmesi,
- Gider Vergileri Kanunu’nda “kripto varlık işlem vergisi” ihdas edilerek, Kripto varlık hizmet sağlayıcıları tarafından yapılan veya aracılık edilen kripto varlık satış ve transfer işlemleri üzerinden on binde 3 oranında vergi uygulanması,
- Kripto varlıkların elden çıkarılmasından doğan kazançların değer artışı kazancı sayılması,
- Ticari işletmeye dahil kripto varlıkların elden çıkarılmasından doğan kazançların ticari kazanç sayılması,
- 6362 sayılı Kanun’a tabi platformlarda kripto varlıklarla ilgili olarak gerçekleştirilen işlemlerden elde edilen kazanç ve iratlar üzerinden, 3’er aylık dönemler itibarıyla %10 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılması; 6362 sayılı Kanun’a tabi olmayan diğer platformlarda gerçekleştirilen kripto varlık işlemlerinden elde edilen gelirlerin ise yıllık gelir vergisi beyannamesiyle beyan edilmesi,
- Ayrıca kripto varlıkların mahsubu, değerinin tespiti, oranında değişiklik yapılması bakımından Cumhurbaşkanı’nın yetkili kılınması gibi konular düzenlenmiştir.

Düzenlemeye göre tevkifat matrahı “*alış bedeli ile satış bedeli arasındaki fark*” olacaktır. Eğer “*aynı kripto varlıklardan değişik tarihlerde alımlar yapılmışsa; bunların bir kısmının elden çıkarılması halinde ilk giren ilk çıkar yöntemi kullanılarak alış bedelinin belirleneceği*” belirtilmiştir. Ayrıca “*alış-satış işlemleri dolayısıyla ödenen komisyonlar ile ödenen işlem vergisinin de tevkifat matrahının tespitinde dikkate alınacağı*” belirtilmiştir. SPK’ya bağlı olmayan kripto varlık işlem platformlarından elde edilen kripto varlık gelirlerinde ise gelir vergisi yönünden mükellefin yıllık gelir vergisi beyannamesi ile kazancını bildir-

⁴⁴ S. Ateş Oktar Vergi Hukuku (12th edn, Türkmen Kitabevi 2017) 64; Karakoç (n 38) 191

⁴⁵ TBMM, ‘Kanun Teklifleri’ <<https://cdn.tbmm.gov.tr/KKBSPublicFile/D28/Y4/T2/WebOnergeMetni/580785e4-e960-4817-a4cd-df3f46d6a987.pdf>> Erişim Tarihi 9 Mart 2026

mesi gerekecektir. Ancak vergi matrahının tespitinde mükellefin beyanı esas alınacaktır.

Kanun Teklifinde, kripto varlıkların veraset ve intikal vergisi yönünden değerlendirmesi söz konusu olmamıştır. Kripto varlıkların miras boyutu ve sağlar arası intikalleri ile bazı platformlarca kullanıcılarına şartsız veya bir takım sosyal medya duyurusunun yapılması, bazı sosyal medya hesaplarının takip edilmesi gibi koşullarla sunulan sağlar arası ivazsız intikal niteliği taşıyan bedava tokenlerin (airdrop) nasıl vergilendirileceğinin de teklifte yer alması gerekmektedir. Teklifin bu yönüyle tam anlamıyla kripto vergilemesini kapsamadığı söylenebilir. Aksi takdirde kripto varlıkların VİVK kapsamında vergilendirilmesi, idarenin genel düzenleyici işlemleri ile yargı kararlarına bırakılmış olacaktır. Ayrıca teklifte Bitcoin madenciliğine de yer verilmemiştir. Zira Bitcoin madenciliğinin, sermaye ve süreklilik arz ettiği için ticari bir faaliyet olarak değerlendirilip ticari kazanç hükümlerine göre vergilendirilmesi sağlanabilir ya da yüksek enerji tüketimine neden olduğu gerekçesiyle çeşitli tedbirler alınabilir.

5. Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu Kapsamında Kripto Varlıkların Vergilendirilmesi

Türkiye’de miras yoluyla veya hediye, hibe, bağış, çekiliş gibi karşılıksız yollarla mal intikalleri 7338 sayılı VİVK kapsamında vergilendirilmektedir. 7338 sayılı Kanunu’nun 1. maddesinde “*Türkiye Cumhuriyeti tabiiyetinde bulunan şahıslara ait mallar ile Türkiye’de bulunan malların veraset tarikiyle veya herhangi bir suretle olursa olsun ivazsız bir tarzda bir şahıstan diğer şahsa intikali Veraset ve İntikal Vergisine tabidir*” düzenlemesi yer almaktadır. “Mal” tabiri ile “*mülkiyete mevzu olabilen menkul ve gayrimenkul şeylerle mameleke girebilen sair bütün haklar ve alacaklar*” kastedilmektedir. “1 Seri No’lu Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu Genel Tebliği”nin 3. maddesine göre maddi mallar; menkul ve gayrimenkul olsun aynî bir hak konusu olan ev, mobilya, ziynet eşyası, kıymetli senetleri ifade ederken; gayri maddi mallar ise fikir ürünü olarak ortaya çıkan telif ve tercüme eserler, keşif ve ihtira beratı gibi malları ifade etmektedir. Mamelek ise, bir şahsın hukuki bir bütünlük arz eden para ile ölçülebilen mal, hak ve borçlarının tamamını ifade etmektedir. Bu kapsamda kripto varlıkların, para ile ölçülebilir olması ve 6362 sayılı Kanun’da gayri maddi hak olarak ifade edilmesi yönleriyle veraset ve intikal vergisinin konusuna girdiği söylenebilir. Nitekim 6362 sayılı Kanun’daki düzenlemeden önce de Gelir İdaresi Başkanlığı Edirne

Vergi Dairesi Başkanlığı Gelir Kanunları Grup Müdürlüğü tarafından 23.09.2020 tarih ve 60938891-120.01.02.09[GVK: 3-1]-E.33826 sayılı “Mirasçılara Bitcoin Varlığı Karşılığında Ödenecek Tutarın Veraset ve İntikal Vergisi Yönünden Değerlendirilmesi Hk.” konulu özelge yazısında, 2019 yılında eşi vefat eden kişinin, “*murise ait internet üzerinden Bitcoin alım-satımı ve transferi işini yapan ... A.Ş. kullanıcısı olduğu ve şirketin sisteminde kayıtlı bulunan hesabında 0.40420899 adet Bitcoin bulunduğu, ... murise ait Bitcoin varlığının toplam değerinin mirasçılar tarafından veraset ve intikal vergisi beyannamesi ile beyan edilmesi ve tahakkuk edecek verginin ödenmesi*” yönünde görüş bildirmiştir. Vergi idaresi, VİVK’nun 2/1-b maddesine atıf yaparak, “*Mal tabirinin, mülkiyete konu olabilen menkul ve gayrimenkul şeylerle mameleke girebilen diğer bütün hakları ve alacakları*” ifade ettiğini belirterek, kripto varlık hizmet sağlayıcıları platformlarında yer alan kripto varlıkların mirasa konu edilmesi gerektiği görüşündedir. Vergi idaresi, her ne kadar kripto varlıkların niteliği yönünde bir açıklamada bulunmamış olsa da yaptığı açıklama doğrultusunda, kripto varlıkları, “para ile ölçülebilen bütün haklar” kapsamında değerlendirmiştir. Dolayısıyla VİVK 4. Md’nde yer alan istisna tutarlarını aşması halinde kripto varlıkların da veraset ve intikal vergisi kapsamında vergilendirilmesi kaçınılmazdır. Ancak kripto varlıkların gerek miras yoluyla intikalleri, gerekse de karşılıksız bir şekilde bir şahıstan başka bir şahsa intikalinde, bu varlıkların değerinin nasıl tespit edileceği, büyük bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konuda yasal boşlukların doldurulması elzemdir.⁴⁶ Kripto varlıkların aşırı oynak yapısı nedeniyle, vergilendirmenin Almanya, Fransa, ABD ve Kanada ülkelerinde olduğu gibi “gerçekleşmiş kazanç” üzerinden yapılması ve yüksek enflasyon göz önünde tutularak, reel olmayan artışlar yerine gerçek kazançların vergiye tabi tutulması ve bunun için de değerlemenin doğru bir şekilde yapılması önem arz etmektedir.⁴⁷ Ayrıca kripto varlıkların tespiti de başlı başına ayrı bir sorundur.

Veraset yoluyla veya ivazsız bir tarzda intikal eden mal ve hakların değerlendirilmesi VUK’un değerlendirme hükümlerine göre yapılmaktadır. VUK md. 261’e göre, değerlendirme ölçüleri; “*maliyet bedeli, borsa rayıcı, tasarruf değeri, mukayyet değer, itibari değer, vergi değeri, rayiç bedel, emsal bedeli ve ücreti ile alış bedelidir*”. Ancak “Decentralized Finance”

⁴⁶ Tuğba Öz Yılmaz, ‘Kripto Varlıkların Diğer Vergiler Yönünden Değerlendirilmesi’ (2022) 494(Ekim 2022) Vergi Dünyası Dergisi 165, 169

⁴⁷ Emre Can Narin, ‘Türkiye’de Kripto Varlıkların Vergilendirilmesi: Yasal Çerçeve ve Uygulamaların Karşılaştırmalı Analizi’ (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi SBE 2025) 154

denilen Merkeziyetsiz platformlarda dünyanın her yerine transfer edilebilen, fiyatında çok oynaklık gösteren kripto varlıkların değerinin tespiti, piyasa değeri, borsa fiyatı, rayiç bedel gibi değerlendirme ölçüleriyle değerlerinin tespit edilmesi oldukça zordur.⁴⁸ Bitcoin (BTC), Ethereum (ETH), Binance Coin (BNB) gibi kripto varlıkların değerlemesinde güçlük yaşansa da değerlemesinin yapılması mümkün olabilirken; bir anda değeri milyon liralara denk gelip, sonrasında 3-5 liralara kadar düşebilen NFT (Non Fungible Token) ve alt coinlerin bedelsiz bir şekilde hediye olarak verilmesi halinde VUK'taki değerlendirme ölçülerine göre değerinin tespit edilmesi neredeyse imkânsızdır. Ayrıca bu varlıkların Scam Token (dolandırıcılık tokeni) olma özellikleri de bulunmaktadır. Scam Tokenlerin kodunda likiditeyi çekme özelliği, satış yasağı getirme gibi yöntemlerle yapılan kodlamalar neticesinde bunların değeri, bir anda sıfırlanabilmektedir. Bu tür tokenlerin gerçek değerinin belirlenmesi ise mümkün değildir.

Kripto varlıklara ilişkin bir diğer sorun da bunların nasıl tespit edileceği ile ilgilidir. Zira kripto varlıklar, blokzincir üzerindeki varlıklara erişim imkanı sağlayan özel anahtarları koruyan gözetimli (custodial) ve gözetimsiz (non custodial) dijital cüzdanlar aracılığıyla muhafaza edilmektedir.⁴⁹ Gözetimli cüzdanlarda, Binance, Paribu, BtcTurk gibi kripto varlık platformları tarafından cüzdan anahtarlarının tutulduğu, kripto varlık sahiplerinin ise kişisel şifreleri ile bu platformlara erişim sağladığı bir yapı söz konusudur. Bu platformlar, yükümlülükleri gereği müşterilerine ilişkin bilgi paylaşımında bulunmak zorunda olduklarından bu platformlar aracılığıyla sağlanan cüzdanlarda kişilere ait ne kadar kripto varlık olduğu, bu kişilerin ölmesi halinde ise mirasçılarına ne kadar kripto varlık geçeceğinin bilinmesi mümkündür. Ayrıca bu platformlar aracılığıyla sağlar arasında yapılan kripto varlık transferlerinin tespiti de mümkündür. Ancak, Trust Wallet, MetaMask gibi gözetimsiz nitelikte olan cüzdanların hem özel anahtarlarının (Seed Phrase) hem de kullanıcı şifrelerinin kontrolü tamamen cüzdan sahiplerinin elindedir. Bu tür cüzdanlar, oluşturulurken kullanıcılardan hiçbir kişisel bilgi istenmemekte, cüzdanın sahibinin kim olduğu da bilinmemektedir.⁵⁰ Dolayısıyla bu cüzdanlar kimin kontrolündeyse içindeki varlıklar da onun tasarrufundadır. Bu nedenle gözetimli cüzdanların aksine bu cüzdanlarda platform kontrolleri yoktur. Bu cüzdanların adresleri vardır. Bu adresler üzerinden

⁴⁸ Bozdoğanoglu (n 1) 167

⁴⁹ ibid 165

⁵⁰ Aydın (n 5) 129

transfer işlemleri gerçekleşmektedir. Ancak cüzdan adreslerinin kime ait olduğunun tespiti çok zordur. Bir de giriş anahtarının cihaz içinde olduğu, internete bağlı olmayan Ledger Nano X gibi gözetimsiz soğuk cüzdanlar bulunmaktadır. Bu tür dijital cüzdanların kime ait olduğunun tespiti ise mümkün değildir. Bu cihazlar kimin elinde ise cüzdanın sahibi de o olmaktadır.

Murisin Binance, Paribu, BtcTurk gibi kripto varlık platformları üzerinde gözetimli cüzdanı varsa, bunların mirasçılara intikali sırasında vergilendirilmesi mümkündür. Ayrıca murisin Trust Wallet, MetaMask gibi gözetimsiz nitelikli cüzdanı varsa ve muris vasiyetnamesinde, bu tür kripto varlık cüzdanına ilişkin şifre ve anahtar kelimeleri bildirmiş ise, bu cüzdanlardaki varlıkların da veraset ve intikal vergisi kapsamında vergilendirilmesi mümkündür. Ancak, bu bilgiye vasiyetnamede yer verilmemiş ise bu durumda kripto varlığı tespit edip, muris ile ilişkilendirmek çok zor olacağından veraset ve intikal vergisi kapsamında vergilendirilmesi de çok zor olacaktır. Ayrıca mirasçıların elinde bu bilgiler yoksa mirasçıların bu varlıklara sahip olması da mümkün değildir. Dolayısıyla bu tür cüzdanlarda yer alan varlıklara mirasçıların ulaşabiliyor olması halinde bunların veraset ve intikal vergisi kapsamında vergilendirilebilmesi için mirasçıların gönüllü olarak beyanda bulunmaları gerekmektedir.⁵¹ Yoksa bunların vergilendirilmesi çok zor olacaktır.

Sonuç

Türkiye’de 2024 yılında 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’nda yapılan düzenlemeler ile kripto varlıklar, gayri maddi varlık olarak nitelendirilmiştir. Gayri maddi varlıklar ise fiziksel varlığı olmayan fakat ekonomik bir değeri olan ve hukuken korunup, devredilebilen, hacze konu olabilen varlıklardır. Türk Medeni Kanunu’nun 599. maddesi gereği, murise ait olan ne varsa, yasal ve/veya atanmış mirasçılara geçebilmektedir. Her ne kadar Türk Medeni Kanunu ile Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu’nda dijital varlıklar, dijital miras, dijital tereke kavramları henüz düzenlenmemiş olsa da kripto varlıklar, söz konusu kanunlardaki mevcut hali içerisinde değerlendirilerek ivazsız intikallere konu edilebilmektedir. Ancak kripto varlıkların gerek miras yoluyla intikalleri, gerekse de karşılıksız bir şekilde bir şahıstan başka bir şahsa intikalinde, bu varlıkların değerinin nasıl tespit edileceği, büyük bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

⁵¹ Bozdoğanoglu (n 1) 165; Öz Yılmaz (n 46) 169

2 Mart 2026 tarihinde TBMM’ye “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” verilmiştir. Söz konusu kanun teklifinde kripto varlıklardan sağlanan gelirlere ilişkin Gelir Vergisi Kanunu’nda, kripto varlık işlemleri üzerinden ise Gider Vergileri Kanunu’nda düzenlemeler yer almaktadır. Ancak kanun teklifinde, kripto varlıkların miras boyutu ve sağlar arası intikallerinde vergilendirmenin nasıl yapılacağı düzenlenmemiştir. Teklifin bu yönüyle tüm yönleriyle kripto varlık vergilemesini kapsamamaktadır. Her ne kadar yerel vergi idareleri, özellerde kripto varlıkların vergilendirileceği yönünde görüş belirtse de vergilerin kanuniliği ilkesi gereği bu konunun vergi kanunlarında düzenlenmesi gerekmektedir. Ayrıca gerek özeller gerekse de yargı kararlarında kripto varlıkların ivazsız suretle intikallerinin hukuki niteliği, nasıl vergilendirileceği ve karşılaşılabilecek sorunlara ilişkin karar ve görüşler bulunmamaktadır.

Kripto varlıkların vergilendirilmesinin önünde bir takım engeller bulunmaktadır. Bu engellerden biri, kripto varlık değerlemesine ilişkindir. BTC, ETH, BNB gibi kripto varlıkların değerlemesinde güçlük yaşansa da değerlemesinin yapılması mümkün olabilirken; yüksek oynaklık barındıran NFT ve alt coinlerin bedelsiz bir şekilde hediye olarak verilmesi halinde VUK’taki değerlendirme ölçülerine göre değerinin tespit edilmesi neredeyse imkânsızdır. Ayrıca bu varlıkların Scam Token (dolandırıcılık tokeni) olma özellikleri de bulunmaktadır. Bu tür tokenlerin gerçek bir değeri de yoktur. Bu nedenle vergilendirmenin Almanya, Fransa, ABD ve Kanada gibi ülkelerde olduğu gibi kazancın gerçekleşmesi halinde ve yüksek enflasyondan arındırılmış reel kazançlar üzerinden yapılması gerekmektedir. Örneğin alınan hediye tokenler, piyasada bir anda yok olabileceğinden, bu hediyelerin kişinin banka hesabına intikal ettirildikten sonra veraset ve intikal vergisi tevkifatına tabi tutulması; oran olarak, kanun teklifinde gelir vergisi açısından öngörülen %10 oranının belirlenmesi ve tevkifat için bankaların veya kripto varlık işlem platformlarının yetkili ve sorumlu tutulması düzenlenebilir. Ayrıca kripto varlık değerlemesinin de NFT, Scam token, alt coin ve airdrop denilen hediye tokenler gibi fiyat oynaklığı çok yüksek olan veya fiyatı sıfırlanabilen durumlar ile yüksek enflasyon gözetilerek kapsamlı bir şekilde doğrudan dijital varlıkları konu olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

Kripto varlıkların vergilendirilmesinin önündeki bir diğer engel de ölüme bağlı intikallerde, kripto varlıkların terekeye dahil edilmesi ile ilgilidir. Murisin Binance, Paribu, BtcTurk gibi kripto varlık platformları üzerinde gözetimli cüzdanı varsa, bunların mirasçılara intikali sırasında vergilendirilmesi mümkünken; Trust Wallet, MetaMask gibi gözetimsiz

nitelikli cüzdanlardaki varlıkların tespit edilip, muris ile ilişkilendirilmesi çok zor olacağından veraset ve intikal vergisi kapsamında vergilendirilmesi de pek mümkün değildir. Dijital varlıkların mevcut yasal düzenlemeler içerisinde özellikle miras yoluyla devrinde hizmet sözleşmeleri ile ülkelerin miras hukuku arasındaki çatışmalar, bulut tabanlı varlık depolamadaki yetki sorunları, siber güvenlik endişeleri ve gizlilik haklarının miras yöneticilerinin ihtiyaçlarıyla dengelenmesi gibi bir takım sorunlar da söz konusudur.⁵² Bu nedenle de gerek Türk Medeni Kanunu'nda gerekse de Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nda “dijital varlık”, “dijital miras”, “dijital tereke” kavramlarının tanımı ve intikallerine yönelik gerekli düzenlenmelerin yapılarak hukuki niteliğinin ortaya konulması gerekmektedir. Ayrıca bu konunun sadece ulusal mevzuatta yapılacak düzenleme ile sınırlı kalmaması; uluslararası düzeyde ülkelerin işbirliği çerçevesinde de çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

Sonuç olarak, öncelikle kripto varlıkların tam anlamıyla vergilendirilmesinin sağlanması için hukuki niteliğinin vergisel yönü de dikkate alınarak vergi kanunlarında gerekli atıf ve düzenlemeler ile ortaya konulması gerekmektedir. Günümüz dijital çağın gereklerinden biri de hayatın her alanına temas eden dijitalleşmenin bir sonucu olarak, hukuki düzenlemelerin genelinde “dijital”e ilişkin düzenleme yapılması gerekliliğidir. Bu nedenle kripto varlıkların vergilendirilmesini de içeren 2 Mart 2026 tarihinde TBMM'ye sunulan “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin tekrar gözden geçirilmesi ve veraset ve intikal vergisi ve dijital miras yönlerinden de düzenlemelere yer verilmesi ve 6362 sayılı Kanun'da da kripto varlık tanımının tekrardan düzenlenmesi önerilmektedir. Mevcut tanımda yer alan “gayri maddi varlık” ibaresi “dijital varlık” olarak değiştirilir ise AB ve OECD düzenlemelerinde yer alan tanımla da örtüşmüş olacaktır. Dolayısıyla kanundaki tanımın “*dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak elektronik olarak oluşturulup saklanabilen, dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan ve değer veya hak ifade edebilen dijital varlıklar*” olarak değiştirilmesi önerilmektedir. Bu tanımdaki düzenleme ile birlikte yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda gerek Türk Medeni Kanunu'nda gerekse de ilgili vergi kanunlarında dijital miras kavramlarına yönelik de düzenlemelerin hayata geçirilmesi gerekmektedir. Böylelikle kripto varlıkların hukuki niteliğini ve vergilendirilmesini kapsayan mevzuat sağlanmış olacaktır. Bu durum, gerek vergilemede adaletin sağlanmasına yapacağı katkı gerek kayıt dışı ekonominin önlenmesi gerekse de vergilemede hukuki belirliliğin sağlanması açısından gereklidir.

⁵² Yolanda, Paramitha and Putra (n 28) 943

KAYNAKÇA

Aldemir Toprak İP, ‘Dijital Mirasın Mirasçılara İntikalinde Kişisel Verilerin Korunması Sorunu’ (2024) 32(4) Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2265-2308

Alpago H, ‘Bitcoin’den Selfcoin’e Kripto Para’ (2018) 3(2) Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD) 411-428 <<https://doi.org/10.21733/ibad.419462>> Erişim Tarihi 9 Mart 2026

Altındal H and Arslan YE, ‘Türk Hukukunda Dijital Miras: Karşılaşılan Sorunlar ve Uluslararası Uygulamalar Çerçevesinde Bazı Çözüm Önerileri’ (2021) 25(1) Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 313-354

Aydın E, ‘Merkeziyetsiz Finans (DeFi) Uygulamaları ve Vergilendirilmesi’ (2022) 494(Ekim 2022) Vergi Dünyası Dergisi 123-137

Barakat M, Eder C and Hanke T, An Introduction to Cryptography (2nd edn, Lecture Note 2018) <https://www.thewaytolearn.cn/pluginfile.php/17531/mod_resource/content/1/3.%20An%20Introduction%20to%20Cryptography%20Author%20Mohamed%20Barakat%2C%20Christian%20Eder%20and%20Timo%20Hanke.pdf> Erişim Tarihi 9 March 2026

Batı M, Vergi Hukuku (Genel Hükümler) Vergi Tekniği – Vergi Yargısı – Kamu İcra (3rd edn, Seçkin Yayıncılık 2023)

Bozdoğanoglu B, ‘Kripto Varlıkların Dijital Miras Boyutu ve Veraset İntikal Vergisi Açısından Değerlendirilmesi’ (2024) 9(1) International Journal of Public Finance 151-174

Chowdhury MU, Suchana K, Alam SME and Khan MM, ‘Blockchain Application in Banking System’ (2021) (14) Journal of Software Engineering and Applications 298-311 <<https://doi.org/10.4236/jsea.2021.147018>> Erişim Tarihi 8 March 2026

COINTURK, ‘Türk Kripto Para Borsaları Günlük İşlem Hacmi Grafiği’ <<https://coin-turk.com/turkborsalari>> Erişim Tarihi 10 Mart 2026

CoinMarketCap, ‘Crypto Market Overview’ <<https://coinmarketcap.com/charts/>> Erişim Tarihi 10 March 2026

Çarkacıoğlu A, ‘Kripto-Para Bitcoin’ (Araştırma Raporu, Sermaye Piyasası Kurulu Araştırma Dairesi 2016)

Çelikkaya A, ‘Kripto Varlıkların Gelir Vergisi ve Katma Değer Vergisi Karşısındaki Durumunun Değerlendirilmesi’ (2025) 33(1) Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 263-310

Çildir M and Chandırlı S, ‘Kripto Para Birimlerinin Vergilendirme Politikaları ve Seçili Ülkeler Açısından Analizi’ (2024) (14) Dumlupınar Üniversitesi İİBF Dergisi 262-271

Dayanç Kuzeyli N and Töremiş HE, ‘Kripto Varlıkların Hukuki Niteliği’ (2022) 494(Ekim 2022) Vergi Dünyası Dergisi 63-77

Eren BS, Erek M and Buyruk Akbaba A, ‘Kripto Para Kavramı ve Muhasebeleştirilmesi’ (2020) 9(2) İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi 1340-1367 <<http://www.itobiad.com/tr/issue/54141/682655>> Erişim Tarihi 11 Mart 2026

European Union, ‘Regulation (EU) 2023/1114 of The European Parliament And of The Council of 31 May 2023’ <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32023R1114>> Erişim Tarihi 6 March 2026

Gümüş M, ‘Vergilemede Adaletin Sağlanması Yönelik Bir Öneri: Kripto Varlıkların Vergilendirilmesi’ (II. Uluslararası Sosyal Siyasal ve Mali Araştırmalar Kongresi USSMAK-2024 Mart 2024) 326-333

Hazine ve Maliye Bakanlığı, ‘Bütçe İstatistikleri’ <<https://www.hmb.gov.tr/butce-istatistikleri>> Erişim Tarihi 10 Mart 2026

Huang RH, Deng H and Chan AFL, ‘The Legal Nature of Cryptocurrency as Property: Accounting and Taxation Implications’ (2023) 51(September 2023) Computer Law & Security Review, The Chinese University of Hong Kong Faculty of Law Research Paper No. 2023-30 <<https://ssrn.com/abstract=4575634>> Erişim Tarihi 11 March 2026

İçten T, ‘NFT Uygulamaları ve Vergilendirilmesi Mevcut Durum ve Öneriler’ (2022) 494(Ekim 2022) Vergi Dünyası Dergisi 138-164

İleri Ç, ‘Dijital Miras - Alman Federal Mahkemesi’nin “Facebook” Kararı Üzerine Bir İnceleme’ (2020) (146) Türkiye Barolar Birliği Dergisi 123-152

Kaneti S, Ekmekci E, Güneş G and Kaşıkçı M, Vergi Hukuku (1st edn, Filiz Kitabevi 2019)

Karakoç Y, Genel Vergi Hukuku (7th edn, Yetkin Yayınları 2014)

Lazari L and Vieru R, ‘Tax on Income Obtained from Cryptocurrency Transactions’ (2023) 10(1-19) Journal of Research on Trade, Management and Economic Development Category B 120-121

Lorne FT, Daram S, Frantz R, Kumar N, Mohammed A and Muley A, ‘Blockchain Economics and Marketing’ (2018) (6) Journal of Com-

puter and Communications 107-117 <<https://doi.org/10.4236/jcc.2018.612011>> Erişim Tarihi 9 March 2026

Mutlu Serter E, ‘Vergilendirmede Yeni Dönüşüm: Kripto Paralar’ (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi SBE 2024)

Nakamoto S, ‘Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System’ (2008) <<https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>> Erişim Tarihi 9 March 2026

Narin EC, ‘Türkiye’de Kripto Varlıkların Vergilendirilmesi: Yasal Çerçeve ve Uygulamaların Karşılaştırmalı Analizi’ (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi SBE 2025)

OECD, ‘Delivering tax transparency to Crypto-Assets: A step-by-step guide to understanding and implementing the Crypto-Asset Reporting Framework’ (2024) Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes <<https://www.oecd.org/tax/transparency/documents/step-by-step-guide-understanding-implementing-crypto-assetreporting-framework.pdf>> Erişim Tarihi 2 June 2026

Oktar SA, Vergi Hukuku (12th edn, Türkmen Kitabevi 2017)

Öz Yılmaz T, ‘Kripto Varlıkların Diğer Vergiler Yönünden Değerlendirilmesi’ (2022) 494(Ekim 2022) Vergi Dünyası Dergisi 165-175

Özkorkut K, ‘Hukuki İlişkiler ve Haklar’ in Ufuk Aydın and Elvan Sütken (eds), Hukukun Temel Kavramları (T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 3783, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 2597, E-ISBN 978-975-06-2732-3 2018) 92-117

Serçemeli M, ‘Kripto Para Birimlerinin Muhasebeleştirilmesi ve Vergilendirilmesi’ (2018) 639(Mayıs 2018) Finans Politik & Ekonomik Yorumlar 433-465

Sermaye Piyasası Kurulu Başkanlığı, ‘Sanal Paralara Dayalı İşlemler Hakkında’ 01.12.2017 tarih ve 32992422-299- E.13447 sayılı Genel Mektup <https://tspb.org.tr/genel_mektuplar/sanal-paralara-dayali-islemler-hk/> Erişim Tarihi 1 Mart 2026

Sermaye Piyasası Kurulu Başkanlığı, ‘Kripto Varlık Alım Satım Platformlarının Paylarına Dayalı İşlemler Hakkında’ 23.09.2021 tarih ve E-32992422-299-11035 sayılı Genel Mektup <https://tspb.org.tr/genel_mektuplar/kripto-varlik-alim-satim-platformlarinin-paylarına-dayali-islemler-hk/> Erişim Tarihi 1 Mart 2026

Şahin M, ‘Kripto Para Yeni Bir Vergi Sığınağı Mı? Bilişim Teknolojilerindeki Gelişmeler Temelinde Bir Değerlendirme’(2019) (34) Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 169-181

TÜİK, ‘Veri Portalı’ <<https://veriportali.tuik.gov.tr/tr/press/54162>> Erişim Tarihi 10 Mart 2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, ‘Kanun Teklifleri’ <<https://cdn.tbmm.gov.tr/KKBSPublicFile/D28/Y4/T2/WebOnergeMetni/580785e4-e960-4817-a4cd-df3f46d6a987.pdf>> Erişim Tarihi 9 Mart 2026

Üyümez ME, Pirdal B and Gümüş M, ‘Kripto Para Birimlerinin Vergilendirilmesi Üzerine Bir Değerlendirme’ in Mustafa Göktuğ Kaya and Ersan Öz (eds), *Bilişim Çağında Vergi Hukuku* (1st edn, Ekin Basım Yayın Dağıtım 2020) 195-206

Yıldırım M, ‘Blok Zincir Teknolojisi, Kripto Paralar ve Ülkelerin Kripto Paralara Yaklaşımları’ (2019) 10(20) *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 265-277

Yolanda MK, Paramitha CL and Putra MRS, ‘Exploring Digital Assets Inheritance: A Comparative Study of Transnational Legal Frameworks and Practices’ 2025 4(1) *Aurelia: Jurnal Penelitian dan Pengabdian Masyarakat Indonesia* 942-951

Yumuşaker MC, ‘Kripto Para ve Tipleri, Bitcoin Olgusu ve Muhasebesi’ (2019) (12) *OPUS International Journal of Society Researches* 1007-1029 <<https://doi.org/10.26466/opus.585051>> Erişim Tarihi 9 Mart 2026

Yusoff J, Mohamad Z and Anuar M, ‘A Review: Consensus Algorithms on Blockchain’ (2022) (10) *Journal of Computer and Communications* 37-50 <<https://doi.org/10.4236/jcc.2022.109003>> Erişim Tarihi 9 March 2026

Yüce Ç, ‘Kripto Varlıkların Vergilendirilmesi (Diğer Ülke Uygulamaları ve Türkiye İçin Öneriler)’ (2022) 494(Ekim 2022) *Vergi Dünyası Dergisi* 106-122

Yüksel SH and Güçlütürk OG, ‘Kripto Varlıkların İlk Arzı (Ico) ve Türk Hukukunda İlgili Düzenlemelerin Tespiti’ in E. Eylem Aksoy Retornaz and Osman Gazi Güçlütürk (eds), *Gelişen Teknolojiler ve Hukuk I: Blokzincir* (2nd edn, Onikilevha Yayıncılık 2021) 271-343

Mevzuat Kaynakları

Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, Kanun Numarası: 6183, Kabul Tarihi: 21.07.1953, RG 28.07.1953/8469

Kurumlar Vergisi Kanunu, Kanun Numarası: 5520, Kabul Tarihi: 13.06.2006, RG 21.06.2006/26205

Mali Suçları Araştırma Kurulu, Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik, RG 24.02.2021/31405 (2.Mük)

Transfer Fiyatlandırması Yoluyla Örtülü Kazanç Dağıtımı Hakkında Genel Tebliğ, Seri No: 1, RG 18.11.2007/26704

Türk Medeni Kanunu, Kanun Numarası: 4721, Kabul Tarihi: 22.11.2001, RG 08.12.2001/24607

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik, RG 16.04.2021/31456

Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu Genel Tebliği, Seri No: 1, RG 05.08.1959/10271

Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu, Kanun Numarası: 7338, Kabul Tarihi: 08.06.1959, RG 15.06.1959/10231

Vergi Usul Kanunu, Kanun Numarası: 213, Kabul Tarihi: 04.01.1961, RG 10.01.1961/10705

Kararlar ve Özelgeler

Danıştay 3 D, E 2022/2868, K 2024/7487, T 24.12.2024

Gelir İdaresi Başkanlığı Ankara Defterdarlığı - Gelir Kanunları Gelir Vergileri Grup Müdürlüğü, 09.08.2022 tarih ve E-38418978-120[37-20/38]-358364 sayılı Özelgesi <<https://gib.gov.tr/mevzuat/kanun/433/ozelge/38810>> Erişim Tarihi 5 Şubat 2026

Gelir İdaresi Başkanlığı Edirne Vergi Dairesi Başkanlığı - Gelir Kanunları Grup Müdürlüğü, 23.09.2020 tarihli ve 60938891-120.01.02.09[GVK: 3-1]-E.33826 sayılı Özelgesi <<https://gib.gov.tr/mevzuat/kanun/440/ozelge/24072>> Erişim Tarihi 5 Şubat 2026

**¶ TMS 7 KAPSAMINDA DOLAYLI YÖNTEMLE NAKİT AKIŞ
ANALİZİ: THY A.O. ÜZERİNE BİR UYGULAMA***
(CASH FLOW ANALYSIS USING THE INDIRECT METHOD WITHIN THE SCOPE
OF IAS 7: AN APPLICATION ON TURKISH AIRLINES INC.)

Dr. Murat KATI**

ÖZ

Nakit akış tablosu, işletmelerin likidite durumu, nakit yaratma kapasitesi ve finansal esnekliği hakkında finansal tablo kullanıcılarına önemli bilgiler sunan temel finansal raporlardan biridir. Bu çalışmanın amacı, TMS 7 Nakit Akış Tablosu Standardı çerçevesinde dolaylı yöntem kullanılarak nakit akış tablosunun teorik yapısını ortaya koymak ve Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı'nın (THY A.O.) finansal verileri üzerinden uygulamalı bir analiz gerçekleştirmektir. Çalışmada kullanılan finansal veriler, Kamuyu Aydınlatma Platformu'nda (KAP) yayımlanan finansal tablolardan elde edilmiştir. Analiz sonucunda, işletmenin güçlü bir operasyonel nakit yaratma kapasitesine sahip olduğu ve yatırım ile finansman faaliyetlerinin nakit yapısı üzerindeki etkilerinin dengeli bir şekilde yönetildiği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, dolaylı yöntemle hazırlanan nakit akış tablosunun işletmelerin gerçek nakit performansının değerlendirilmesinde önemli bir analiz aracı olduğu tespit edilmiştir.

^H Hakem denetiminden geçmiştir.

* Bu makale 07.03.2026 tarihinde Yayınımıza ulaşmış olup, 02.06.2026 tarihinde birinci hakem; 02.06.2026 tarihinde ikinci hakem onayından geçmiştir.

DOI: <http://dx.doi.org/10.69838/MHD.90044>

** Dicle Kalkınma Ajansı, Dr., muratkati@gmail.com, ORCID-ID: orcid.org/0000-0003-2335-3477

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar tarafından çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Bu makaleye atıf için; KATI, Murat, "TMS 7 Kapsamında Dolaylı Yöntemle Nakit Akış Analizi: THY A.O. Üzerine Bir Uygulama" Mali Hukuk Dergisi, Sayı No.: 259, 2026, s. 85-110.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Muhasebe Standartları, TMS 7, Nakit Akış Tablosu, Dolaylı Yöntem, Türk Hava Yolları

ABSTRACT

The cash flow statement is one of the fundamental financial reports that provides users of financial statements with important information about a company's liquidity status, cash generation capacity, and financial flexibility. The aim of this study is to present the theoretical structure of the cash flow statement using the indirect method within the framework of IAS 7 Cash Flow Statement Standard and to conduct an applied analysis using the financial data of Turkish Airlines Inc. (THY Inc.). The financial data used in the study were obtained from the financial statements published on the Public Disclosure Platform (KAP). The analysis revealed that the company has a strong operational cash generation capacity and that the effects of investment and financing activities on the cash structure are managed in a balanced manner. Accordingly, it was determined that the cash flow statement prepared using the indirect method is an important analytical tool in evaluating the true cash performance of companies.

Keywords: Turkish Account Standards, TAS 7, Statement of Cash Flows, Indirect Method, Turkish Airlines

1. GİRİŞ

Finansal tablolar işletmelerin mali nitelikteki olaylarına ilişkin önemli bulgular sunarak, yatırımcılara, borç ve kredi verenler ile diğer ilgili aktörlere finansal bilgi sağlamaktadır. Nakit akış tablosu finansal bilgi kullanıcılarına işletmenin finansal durumu, performansı, borç ödeme gücü, sahip olduğu varlıklardaki değişim ve likiditesine yönelik önemli bilgiler sunmaktadır.¹ Nakit akış tablosu, temelde işletmenin nakit kaynaklarını ve bu kaynakları nasıl kullanıldığını ilişkin hesap döneminde ortaya çıkan nakit akışlarını sınıflandırıp nakit ve nakit benzer-

¹ Tuba Derya Baskan and Büşra Dozen, ‘Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre İşletmelerin Nakit Akış Profillerinin BİST 100 Endeksi Üzerinde Analizi’ (2019) 11(4) İşletme Araştırmaları Dergisi 3348.

lerindeki değişikliklere yönelik bilgileri ilgili finansal tablo kullanıcılarına sunmaktadır.²

Küreselleşme ile birlikte dünya ekonomisinde yaşanan değişim ve gelişimler muhasebe sistemlerinin standartlaşmasını zaruri hale getirmiştir. Bu amaç doğrultusunda kurulmuş olan Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) tarafından 1992 yılında Nakit Akış Tablosu, IAS 7 standardı olarak yayınlanarak 1994 yılından itibaren standardın kullanılması zorunlu hale gelmiştir. Standartlardaki çift başlılığı ortadan kaldırmak amacıyla Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (FASB) ve IASB tarafından yürütülen çalışmalar 2007 yılında sonuçlanarak standart SFAS No. 95 standardı IAS 7 olarak birleştirilerek nakit akış tablosu standardı meydana gelmiştir.³ TMS 7 Nakit Akış Tablosu Standardı, 01/01/2006 tarihinden itibaren başlayan hesap dönemlerinde uygulanmak üzere 06/06/2018 tarih ve 30443 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Standart, Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarında gerçekleşen değişikliklerle uyumun sürdürülebilmesi amacıyla söz konusu tarihe kadar Resmî Gazete’de yayımlanan toplam 14 ayrı tebliğ ile güncellenmiştir.

Çalışmanın amacı TMS 7 kapsamında dolaylı yöntem kullanılarak nakit akış tablosunun teorik çerçevesini ortaya koymak ve THY A.O.’nun finansal verileri üzerinden uygulamalı bir değerlendirme yapmaktadır. Çalışmada öncelikle standardın amacı, kapsamı ve raporlama ve standart kapsamında önemli hususlar ele alınarak; akabinde THY A.O.’nun 2024 yılına ilişkin mali verileri kullanılarak dolaylı yöntemle göre nakit akış tablosu hazırlanmış ve elde edilen bulgular değerlendirilmiştir. TMS 7 esas faaliyetlerden nakit akışların raporlanmasında doğrudan yöntemi önermesine rağmen çalışmada dolaylı yöntemin tercih edilmesinin temel gerekçeleri; yöntemin uygulamada yaygın olarak kullanılması ve işletmenin muhasebe kârı ile faaliyetlerden elde edilen nakit akışı arasındaki ilişkinin daha açık biçimde analiz edilmesine imkân sağlamasıdır. Dolaylı yöntem sayesinde dönem kârı; amortisman, karşılıklar, ertelenmiş vergi etkileri ve işletme sermayesi kalemlerindeki değişimler dikkate alınarak düzeltilmekte, böylece işletmenin faaliyetlerin-

² Mahmut Karğın and Rabia Aktaş, ‘Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Raporlanmış Nakit Akış Tablosu ve Analizi’ (2011) 52 Muhasebe ve Finansman Dergisi 2, 10.

³ Serkan Özdemir, ‘Nakit Akış Tablosunun Hazırlanmasında Yöntem Tartışmaları ve TMS 7 Standardı Şartlarına Uygun Brüt (Dolaysız) Yönteme Göre Örnek Bir Uygulama’ (2014) 125 Mali Çözüm Dergisi 58.

den kaynaklanan gerçek nakit yaratma kapasitesi ortaya konulabilmektedir. Bununla birlikte literatürde yer alan çalışmalarda ve uygulamada işletmelerin büyük ölçüde; anlaşılabilir sade yapısı, hazırlanmasının kolay olması ve işletmelerin kamuoyu ile fazla finansal bilgi paylaşmama istekleri gibi sebeplerle dolaylı yöntemin daha yaygın olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

2. LİTERATÜR

TMS 7 kapsamında literatürde yer alan çalışmalar incelenmiş olup yürütülen çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Bu kapsamda konuya ilişkin yürütülen önemli çalışmalara ilişkin özet bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Kurt (2022) çalışmasında, TMS 7 Nakit Akış Tablosu Standardı kapsamında nakit akış tablosunun teorik yapısı açıklanmış ve standarda uygun örnek bir uygulamaya yer verilmiştir. Çalışmada, nakit akış tablosunun işletmelerin likidite durumu, borç ödeme gücü ve finansal performansının değerlendirilmesinde önemli bir finansal tablo olduğu vurgulanarak, TMS 7 kapsamında nakit akışlarının esas faaliyetler, yatırım faaliyetleri ve finansman faaliyetleri şeklinde sınıflandırıldığı belirtilmiştir. Ayrıca doğrudan yöntemin daha faydalı bilgiler sunduğu ifade edilmekle birlikte, uygulamada işletmelerin daha anlaşılır ve sade olması nedeniyle dolaylı yöntemi daha yaygın kullandıkları belirtilmiştir.

Özdemir (2020) çalışmasında, BOBİ FRS kapsamında nakit akış tablolarının doğrudan ve dolaylı yöntemlere göre hazırlanışı karşılaştırılmıştır. Çalışmada, doğrudan yöntemin işletmenin faaliyetlerine ilişkin daha ayrıntılı ve açıklayıcı nakit bilgileri sunduğu; buna karşılık dolaylı yöntemin daha sade, anlaşılır ve uygulanmasının kolay olması nedeniyle işletmeler tarafından daha yaygın tercih edildiği belirtilmiştir. Ayrıca uygulama örneğinde, her iki yöntemin yatırım ve finansman faaliyetleri bölümlerinde aynı bilgileri sunduğu, temel farkın esas faaliyetlerden kaynaklanan nakit akışlarının sunumunda ortaya çıktığı ifade edilmiştir. Bununla birlikte literatürde nakit akım tablosunda doğrudan yöntemin kullanılmasının, ilişkili taraflar açısından daha faydalı olacağına dair birçok çalışma bulunmasına rağmen, anlaşılabilir sade yapısı, hazırlanmasının kolay olması ve işletmelerin kamuoyu ile fazla finansal bilgi paylaşmama istekleri gibi sebeplerle, dolaylı yöntemin daha yaygın olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Baskan ve Dozen (2019) çalışmalarında, TMS 7 kapsamında hazırlanan nakit akış tabloları üzerinden BİST 100 işletmelerinin nakit akış profillerini analiz etmeyi amaçlamışlardır. Çalışmada, işletmelerin esas faaliyetlerden sağladıkları nakit akışları ile kârlılık, varlıkların nakit getirisi, özkaynak getirisi ve likidite oranları arasındaki ilişki incelenmiş; analiz sonucunda işletmelerin büyük ölçüde “başarılı ve olgun işletme modeli” olarak ifade edilen Model 2 profiline sahip oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmada, faaliyetlerden sağlanan nakit akışlarının işletmelerin varlıklarını ve özkaynaklarını etkin kullanmalarına olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Karğın ve Aktaş (2011) çalışmalarında, TMS 7’ye göre hazırlanan nakit akış tablolarının finansal analiz sürecindeki önemini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Bu kapsamda inşaat sektöründe faaliyet gösteren halka açık bir işletmenin 2006–2010 dönemine ait nakit akış tabloları; karşılaştırmalı tablolar analizi, eğilim yüzdeleri analizi, rasyo analizi ve “nakit akışlarının sağlandığı faaliyetler modeli” yöntemleriyle incelenmiştir. Çalışmada, nakit akış tablosunun bilanço ve gelir tablosuyla birlikte değerlendirilmesinin işletmenin likidite durumu, borç ödeme gücü ve finansal performansı hakkında daha sağlıklı sonuçlar verdiği vurgulanmış; özellikle esas faaliyetlerden sağlanan nakit akışlarının işletmenin sürdürülebilirliği açısından önemli bir gösterge olduğu ifade edilmiştir.

3. TMS 7 NAKİT AKIŞ TABLOSU STANDARTININ AMACI VE KAPSAMI

İşletmelerin ticari faaliyetleri sırasında nakit ve nakit benzerlerinde meydana gelen değişiklikler ve bu değişikliklere ilişkin nakit akışları, nakit ve nakit benzerleri yaratma kabiliyeti ve nakit akışlarının kullanım ihtiyaçlarının değerlendirilmesi için esas teşkil etmesi amacıyla finansal tablo kullanıcıları, yatırımcılar ve ilgililer açısından önemli bilgiler sunmaktadır. İlgili tarafların ekonomik karar alma süreçlerinde, işletmenin nakit ve nakit benzerleri yaratma kapasitesinin yanı sıra bu nakit akışlarının gerçekleşme zamanı ve kesinliğinin de değerlendirilmesi gerekmektedir.

Standartın temel amacı, işletmenin nakde ve nakde eş değer varlıklarında belirli bir dönem içinde meydana gelen değişikliklerin işletme, yatırım ve finansman faaliyetleri kapsamında sınıflandırılması ve raporlanmasını sağlamaktır. Bu kapsamda nakit akış tablosu, tahakkuk esasına göre belirlenen finansal tablo bilgilerinin ilgililere sunulmasında kulla-

nılmaktadır.⁴ Standart hükümleri doğrultusunda işletmeler, nakit akış tablolarını hazırlamak ve her raporlama döneminde finansal tabloların ayrılmaz bir bileşeni olarak sunmakla yükümlüdür.⁵

Finansal tablo kullanıcıları, yatırımcılar ve diğer ilgili taraflar işletmenin nakit ve nakit benzerlerini hangi kaynaklardan elde ettiğini ve bu kaynakları nasıl kullandığını bilmek istemektedir. Bu ihtiyaç, işletmenin faaliyet alanı veya nakdin işletmenin temel ürünü olarak değerlendirilme durumundan bağımsız olarak tüm işletmeler için geçerlidir. İşletmeler, temel faaliyet konuları ne olursa olsun; ticari faaliyetlerini sürdürebilmek, yükümlülüklerini yerine getirebilmek ve yatırımcılara getiri sağlayabilmek amacıyla nakit kaynaklarına ihtiyaç duymaktadır. Bu bağlamda standart tüm işletmelerin nakit akış tablosu hazırlayarak sunmalarını zorunlu kılmaktadır.⁶

4. TMS 7 KAPSAMINDA YER ALAN TANIMLAMALAR

Standart kapsamında yer alan bazı terimler ve bu terimlere ilişkin açıklamalar aşağıda yer almaktadır.⁷

Nakit: İşletmenin sahip olduğu nakit ve vadesiz mevduat tutarını ifade etmektedir.

Nakit benzerleri: Nakde çevrilmesi kolay olan ve sahip olduğu değişim riskinin önemsiz olduğu, likiditesi yüksek olan kısa vadeli yatırımlardır.

Nakit akışları: Nakit ve nakit benzerlerinin işletmeye girişini ve işletmeden çıkışını ifade eden hareketlerdir.

Esas faaliyetler: Esas faaliyetler, işletmenin gelir elde ettiği temel faaliyetleri ile yatırım ve finansman faaliyetleri kapsamında değerlendirilmeyen diğer faaliyetleri ifade etmektedir.

Yatırım faaliyetleri: Uzun vadeli varlıkların ve nakit benzeri niteliğinde olmayan diğer yatırımların satın alınması ya da elden çıkarılması sonucunda ortaya çıkan nakit girişleri ve nakit çıkışlarını ifade etmektedir.

⁴ Hasan Kaval, Remzi Örtten and Aydın Karabulut, Türkiye Muhasebe – Finansal Raporlama Standartları (14th edn, Gazi Kitabevi 2021) 87.

⁵ Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, TMS 7 Nakit Akış Tablosu paragraf 1 <<https://www.kgk.gov.tr>> Erişim Tarihi 20 February 2026.

⁶ Baskan and Dozen (n 1) paragraf 5.

⁷ ibid paragraf 6.

Finansman faaliyetleri: İşletmenin ödenmiş sermayesi ve kısa veya uzun vadeli borçlanmalarının büyüklüğü ve birleşiminde değişikliğe yol açan faaliyetlerdir.

5. TMS 7'YE İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

5.1. Nakit Akış Tablosunun Sunumu

Nakit akış tablosunda bir döneme ait nakit hareketleri; işletme faaliyetleri, yatırım faaliyetleri ve finansman faaliyetleri olmak üzere üç ana başlık altında sınıflandırılarak raporlanmaktadır. İşletmeler, bu kapsamda gerçekleşen nakit akışlarını kendi faaliyetlerinin niteliğine uygun biçimde sunmaktadır. Bu faaliyet grupları çerçevesinde raporlanan nakit akışları, işletmenin finansal durumu ile nakit ve nakit benzerlerinin düzeyi üzerindeki etkilerin finansal tablo kullanıcıları tarafından değerlendirilmesine imkân sağlamaktadır. Ayrıca söz konusu bilgiler, farklı faaliyet türleri arasındaki ilişkinin analiz edilmesine de katkı sunmaktadır.⁸

5.1.1. Esas Faaliyetler (İşletme Faaliyetleri)

İşletmelerin herhangi bir dış finansman kaynağına başvurmaksızın, esas ve ana faaliyetlerden kaynaklanan nakit akışlarına ilişkin tutarlardır. Esas faaliyetlerden kaynaklanan nakit akışları işletme yöneticileri ve finansal tablo kullanıcılarına işletmenin gelecekteki nakit akışlarına ilişkin önemli bilgiler sunmaktadır. İşletmelerin kar veya zararının tespit edilmesine yönelik dahil edilen işlemlerin sonucunda ortaya çıkan esas faaliyetlerden kaynaklanan nakit akışlarına ilişkin sunulacak örnekler aşağıdaki gibidir:⁹

- İşletmenin mal satışı ve hizmet sunumu aracılığıyla elde ettiği nakit tahsilatlar,
- İşletmenin fikri mülkiyet hakkı, ücret, komisyon ve diğer farklı hasılat türleri aracılığıyla elde ettiği nakit hasılatlar,
- İşletmenin mal ve hizmetlere yönelik tedarikçilere yaptığı nakit ödemeler,
- İşletmenin çalışanlarına ve çalışanları adına yaptığı nakit ödemelerdir.

⁸ ibid paragraf 10.

⁹ ibid paragraf 13-14.

5.1.2. Yatırım Faaliyetleri

Yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit akışları, işletmenin gelecekte gelir ve nakit akışı yaratması beklenen varlıklara yönelik gerçekleştirdiği harcamaların büyüklüğünü göstermektedir. Bu nedenle söz konusu nakit akışlarının, finansal durum tablosunda bir varlığın muhasebeleştirilmesine yol açan harcamalar dışında ayrıca raporlanması gerekmektedir. Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarına ilişkin bazı örnekler aşağıda sunulmaktadır.¹⁰

- Varlıkların satın alınması amacıyla katlanılan nakit çıkışları ile varlıkların elden çıkarılmasından kaynaklanan nakit girişleri,
- Diğer işletmelere ait özkaynak veya borçlanma araçlarının ve iş ortaklığı paylarının satışından elde edilen nakit tahsilatları,
- Başka taraflara nakit olarak sağlanan avans ve krediler nedeniyle ortaya çıkan nakit çıkışları,
- Önceden verilen avans ve kredilerin tahsil edilmesi sonucunda elde edilen nakit girişleri,
- Aracılık veya ticari amaçla elde tutulmayan futures, forward vb. sözleşmeler kapsamında yapılan ve finansman faaliyeti niteliği taşımayan nakit ödemeleri,
- Aracılık ya da alım-satım amacı dışında elde tutulan futures, forward, opsiyon ve swap sözleşmelerinden doğan ve finansman faaliyeti kapsamında değerlendirilmeyen nakit tahsilatlarıdır.

5.1.3. Finansman Faaliyetleri

İşletmenin özkaynak ve yabancı kaynakların bileşimi ve büyüklüğünde değişiklik meydana getiren faaliyetlerdir. Ancak faaliyet döngüsü içine giren kalemler, işletme faaliyetinde düzeltme kalemi olarak yer alması sebebiyle bu bölümde dikkate alınmaz. Bununla birlikte özkaynakları temel olarak değiştiren kar veya zarar kalemi de işletme faaliyeti olarak raporlanır. Dönem kar ya da zararı dışında özkaynaklarda gerçekleşen nakit değişiklikleri de finansman faaliyeti kapsamında değerlendirilmektedir. Bu bağlamda söz konusu nakit akışlarının yatırım faaliyetlerinde olduğu gibi ayrı olarak açıklanması gerekmektedir.¹¹ Finansman

¹⁰ ibid paragraf 16.

¹¹ Kaval, Örten and Karabulut (n 4) 92.

faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarına ilişkin sunulacak örnekler aşağıdaki gibidir:¹²

- Pay senedi veya özkaynağa dayalı finansal araçları ihraç etmesinden kaynaklanan nakit girişleri,
- Payların geri satın alınması ya da itfa edilmesi nedeniyle ortaklara yapılan nakit ödemeler,
- Alınan borçların geri ödenmesi kapsamında katlanılan nakit çıkışlar,
- Kiralama işlemlerinde kiracının, kiralama yükümlülüğünün ana para tutarını azaltmaya yönelik olarak yaptığı nakit ödemeleridir.

5.2. Faaliyetlerin Raporlanması

5.2.1. Esas Faaliyetlerden Kaynaklanan Nakit Akışların Raporlanması

Esas faaliyetlerden kaynaklanan nakit akışları, standart kapsamında doğrudan ve dolaylı yöntem olmak üzere iki farklı yaklaşımla raporlanabilmektedir. Doğrudan yöntemde, işletmenin gerçekleştirdiği brüt nakit tahsilatları ile brüt nakit ödemeleri temel gruplar itibarıyla ayrı ayrı gösterilmektedir. Standart, işletmelerin esas faaliyetlere ilişkin nakit akışlarını raporlarken doğrudan yöntemi tercih etmelerini teşvik etmektedir. Bunun nedeni, bu yöntemin gelecekteki nakit akışlarının tahmin edilmesine yardımcı olabilecek ve dolaylı yöntemle elde edilmesi mümkün olmayan bazı bilgilerin sunulmasına olanak sağlamasıdır. Bu kapsamda doğrudan yöntemde yer alan brüt nakit tahsilatları ve brüt nakit ödemelerine ilişkin bilgiler aşağıdaki kaynaklardan elde edilebilmektedir:¹³

- İşletmelerin muhasebe kayıtlarından,
- Satışlar, satışların maliyeti ve kapsamlı gelir tablosundaki diğer kalemler; stoklar ile faaliyetlere ilişkin alacak ve borçlardaki değişimler, nakit akışı yaratmayan unsurlar ve yatırım veya finansman faaliyetlerinden kaynaklanan etkiler dikkate alınarak düzeltilmesiyle elde edilmektedir.

Esas faaliyetlerden doğan nakit akışlarının raporlanmasında kullanılan yöntemlerden biri dolaylı yöntemdir. Bu yöntemde dönem kârı ve-

¹² ibid paragraf 17.

¹³ ibid paragraf 18a-19.

ya zararı; nakit hareketi yaratmayan işlemlerin etkileri, esas faaliyetlere ilişkin geçmiş ya da gelecekte gerçekleşecek nakit giriş ve çıkışlarına yönelik tahakkuk ve ertelemeler ile yatırım ve finansman faaliyetlerine ilişkin gelir ve gider kalemlerinin etkileri dikkate alınarak düzeltilmektedir. Dolaylı yöntemle göre esas faaliyetlerden elde edilen net nakit akışı, dönem kârı veya zararının aşağıda belirtilen unsurlar çerçevesinde düzeltilmesi sonucunda belirlenmektedir:¹⁴

- Stoklar ile esas faaliyetlere ilişkin ticari alacak ve borç kalemlerinde dönem içinde meydana gelen değişimler,
- Amortisman giderleri, karşılıklar, ertelenmiş vergi etkileri, kur farklarından doğan gerçekleşmemiş kazanç veya kayıplar ile iştiraklerin dağıtılmamış kârları gibi nakit çıkışı gerektirmeyen kalemler.
- Yatırım ve finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarına yol açan diğer gelir ve gider unsurlarının etkileri şeklindedir.

5.2.2. Yatırım ve Finansman Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışların Raporlanması

İşletmeler, net olarak raporlanmasına izin verilen işlemler dışında, yatırım ve finansman faaliyetlerinden kaynaklanan brüt nakit tahsilatlarını ve nakit ödemelerini ana gruplar itibarıyla ayrı ayrı göstermekle yükümlüdür.¹⁵ Ancak belirli koşulların varlığı halinde, yatırım ve finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışlarının netleştirilmiş şekilde sunulması mümkündür. Bu durumlar aşağıda belirtilen faaliyetlerin gerçekleşmesi halinde söz konusu olmaktadır:¹⁶

- Nakit akışlarının işletmenin kendi faaliyetlerinden ziyade müşterilerin işlemlerini yansıttığı durumlarda, müşteriler adına yapılan nakit tahsilat ve ödemeleri; bankaların vadesiz mevduat kabulü ve geri ödemeleri, yatırım işletmelerinin müşterileri adına tuttıkları fonlar ile gayrimenkul sahipleri adına tahsil edilip daha sonra kendilerine ödenen kira gelirlerini kapsamaktadır.
- Devir hızı yüksek, tutarı büyük ve kısa vadeli kalemlere ilişkin nakit tahsilat ve ödemeleri; kredi kartı müşterilerine ait anapara tutarları, yatırımların alım ve satımı ile diğer kısa vadeli borçlanmaları kapsamaktadır.

¹⁴ ibid paragraf 18b-20.

¹⁵ ibid paragraf 21.

¹⁶ ibid paragraf 22-23.

5.3. Yabancı Para Cinsinden Nakit Akışları

Standarda göre yabancı para cinsinden gerçekleşen işlemlerden doğan nakit akışları, işlem tarihindeki döviz kuru esas alınarak işletmenin fonksiyonel para birimine çevrilmekte ve TMS 21 standardı hükümlerine göre raporlanmaktadır. Benzer şekilde yurtdışındaki bağlı ortaklıkların nakit akışları da gerçekleştiği tarihteki kur üzerinden çevrilmekte; raporlama dönemi sonu kuru kullanılmamaktadır. Ayrıca döviz kurlarındaki değişimlerden doğan gerçekleşmemiş kazanç ve kayıplar nakit akışı sayılmadığından nakit akış tablosunda raporlanmamaktadır.¹⁷

5.4. Faiz ve Temettüler

Standarda göre alınan ve ödenen faiz ile temettüleri ilişkin nakit akışlarının sınıflandırılması, işletmelerin finansal yapısının analizinde önemli bir unsurdur. Bu kalemlerin nakit akış tablosunda ayrı ayrı açıklanması ve seçilen sınıflandırma yönteminin dönemler itibarıyla tutarlı biçimde uygulanması gerekmektedir. Ayrıca dönem içinde gider olarak kâr veya zarara yansıtılan ya da TMS 23 standardı kapsamında aktifleştirilen toplam faiz ödemelerinin de nakit akış tablosunda ayrıca gösterilmesi zorunludur.¹⁸

Finansal kuruluşlarda faiz ve temettüler genellikle esas faaliyetler olarak sınıflandırılırken, finansal kuruluş niteliği taşımayan işletmeler için kesin bir uygulama bulunmamaktadır. Bu işletmelerde söz konusu kalemler kâr veya zararın oluşum sürecinde yer almaları nedeniyle esas faaliyet kapsamında değerlendirilebilmekte; alternatif olarak ekonomik içeriğe göre ödenen faiz finansman faaliyetlerinde, alınan faiz ve temettüler ise yatırım faaliyetlerinde sınıflandırılabilir. Ödenen temettüler de finansman faaliyetleri içinde veya faaliyetlerden nakit yaratma kapasitesini göstermek amacıyla esas faaliyet nakit akışlarının bir parçası olarak raporlanabilmektedir. Bu esneklik farklı analiz imkânı sunarken, işletmelerin tutarlılık ilkesini korumasını ve seçilen yöntemi dipnotlarda açıklamasını gerektirmektedir.¹⁹

¹⁷ ibid paragraf 25-28.

¹⁸ ibid paragraf 31-32.

¹⁹ ibid paragraf 33-34.

5.5. Gelir Üzerinden Alınan Vergiler

Standart kapsamında gelir üzerinden alınan vergilere ilişkin nakit akışlarının sınıflandırılması, nakit akış tablosunun faaliyetler bazında analizinde önemlidir. Gelir vergilerinden kaynaklanan nakit akışları tabloda ayrı olarak açıklanmakta ve finansman veya yatırım faaliyetleriyle doğrudan ilişkilendirilemediği sürece esas faaliyetler içinde gösterilmektedir. Ancak vergiye ilişkin nakit akışının belirli bir yatırım veya finansman işlemiyle açık bağlantısı bulunması halinde ilgili faaliyet grubunda raporlanabilmektedir. Birden fazla faaliyet grubuna dağıtılması durumunda ise toplam ödenen vergi tutarının ayrıca açıklanması gerekmektedir.²⁰ Bu yaklaşım, nakit akış tablosunun analitik bütünlüğünü koruyarak finansal tablo kullanıcılarının faaliyet bazında nakit performansını daha doğru değerlendirmesine olanak sağlamaktadır.

5.6. Bağlı Ortaklık, İştirak ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar ve Ortaklık Paylarında Meydana Gelen Değişiklikler

Standart kapsamında bağlı ortaklık, iştirak veya iş ortaklıklarına yapılan yatırımlar özkaynak ya da maliyet yöntemiyle muhasebeleştirildiğinde, yatırımcı işletme nakit akış tablosunda yalnızca kendisi ile yatırım yapılan işletme arasındaki nakit hareketlerini göstermektedir. Özkaynak yönteminin kullanılması durumunda ise bu yatırımlara ilişkin nakit akışları ile kâr payı tahsilatları da raporlanmaktadır.²¹

Bağlı ortaklıklar veya diğer işletmeler üzerinde kontrolün kazanılması ya da kaybedilmesinden doğan nakit akışları, nakit akış tablosunda ayrı gösterilmekte ve yatırım faaliyetleri kapsamında sınıflandırılmaktadır. Bu kapsamda ödenen veya tahsil edilen toplam bedel ile bunun nakit ve nakit benzerlerinden oluşan kısmı açıklanmakta; ayrıca kontrolü kazanılan veya kaybedilen işletmelere ait nakit ve nakit benzerleri ile diğer varlık ve yükümlülüklerin ana sınıflar itibarıyla özet tutarları ise raporlanmaktadır. Bu açıklamalar, kontrol değişimlerinden kaynaklanan nakit hareketlerinin finansal tablo kullanıcıları tarafından daha açık biçimde değerlendirilmesini sağlamaktadır.²²

²⁰ ibid paragraf 35-36.

²¹ ibid paragraf 37-38.

²² ibid paragraf 39-40.

5.7. Nakit Akışı Yaratmayan İşlemler

Standart kapsamında nakit veya nakit benzerlerinin kullanımını gerektirmeyen yatırım ve finansman işlemleri nakit akış tablosunda gösterilmemekte finansal tabloların ayrı bir bölümünde açıklanmaktadır. Böylelikle finansal tablo kullanıcılarının işletmenin finansman ve yatırım yapısına ilişkin daha kapsamlı bilgi edinmesi amaçlanmaktadır.²³

5.8. Finansman Faaliyetlerinden Kaynaklanan Yükümlülüklerdeki Değişimler

Finansman faaliyetleri, işletmenin özkaynak ve yabancı kaynak yapısında değişime yol açan faaliyetlerdir. Bu kapsamda, nakit dışındaki özkaynak artış ve azalışları ile işletme faaliyetleri dışında kalan yabancı kaynak değişimleri finansman faaliyetleri içinde yer almaktadır.²⁴

Standart uyarınca işletmelerin, nakit akışlarından kaynaklanan değişimler ile nakit akışı yaratmayan değişimlere ilişkin açıklamalı bilgilere yer vermesi gerekmektedir. Bu kapsamda işletmelerin, söz konusu yükümlülüklerin yerine getirilmesi amacıyla finansman faaliyetlerinden kaynaklanan ve aşağıda belirtilen değişimleri gerekli ölçüde açıklaması beklenmektedir.²⁵

- Faaliyet bağlamında gerçekleşen nakit akışlardan kaynaklanan değişimler,
- Bağlı ortaklıklar veya diğer işletmeler üzerinde kontrolün kazanılması ya da kaybedilmesi sonucunda ortaya çıkan değişimler,
- Döviz kurlarındaki değişimlerin etkilerinden kaynaklanan farklılıklar,
- Gerçeğe uygun değerde meydana gelen değişimler ile diğer değişimler.

Finansman faaliyetlerinden kaynaklanan yükümlülükler ve bu yükümlülüklerle ilişkin nakit akışlarının nakit akış tablosunda sınıflandırıldığı veya sınıflandırılacağı yükümlülüklerdir. Bununla birlikte finansal varlıklardan kaynaklanan nakit akışlarını finansman faaliyetlerinden na-

²³ ibid paragraf 43-44.

²⁴ Kaval, Örtten and Karabulut (n 4) 100.

²⁵ ibid paragraf 44A-44B.

kit akışlarına dahil edilmiş veya dahil edilecek olması halinde, standardın 44A paragrafında yer alan hükümler bu değişimlere de uygulanır.²⁶

5.9. Nakit ve Nakit Benzerlerinin Bileşenleri

Standart kapsamında işletmelerin, nakit ve nakit benzerlerinin bileşenlerini açıklamaları ve bu kalemlere ilişkin nakit akış tablosunda yer alan tutarlar ile finansal durum tablosunda raporlanan eşdeğer kalemler arasında mutabakat sağlamaları gerekmektedir. Nakit yönetimi uygulamaları ve bankacılık işlemleri dikkate alındığında, TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardına uyum sağlanabilmesi amacıyla işletmenin nakit ve nakit benzerlerinin bileşenlerini belirlerken benimsediği muhasebe politikasını açıklaması beklenmektedir. Bu bileşenlerin belirlenmesine ilişkin politikada meydana gelen herhangi bir değişikliğin etkisi ise TMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalar Standardı çerçevesinde raporlanmaktadır.²⁷

6. TMS 7 KAPSAMINDA DOLAYLI YÖNTEMLE NAKİT AKIŞ ANALİZİ: THY A.O. ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Çalışma kapsamında TMS 7 çerçevesinde dolaylı yöntem kullanılarak THY A.O.'nun 31.12.2024 tarihli finansal tabloları üzerinden nakit akış analizi gerçekleştirilmiştir. Çalışmada kullanılan finansal veriler KAP üzerinden temin edilmiştir. THY A.O.'nun 31.12.2024 tarihli Konsolide Finansal Durum Tablosu aşağıda yer alan Tablo 1.'de verilmiştir.

Tablo 1. THY A.O. 31.12.2024 Tarihli Konsolide Finansal Durum Tablosu

DÖNEN VARLIKLAR	31.12.2024
Nakit ve Nakit Benzerleri	95.992
Finansal Yatırımlar	118.030
Ticari Alacaklar	80.173
Türev Araçlar	4.213
Stoklar	23.661
Peşin Ödenmiş Giderler	10.641

²⁶ ibid paragraf 44C.

²⁷ ibid paragraf 45-47.

Cari Dönem Vergisiyle İlgili Varlıklar	1.014
Diğer Dönen Varlıklar	8.186
TOPLAM DÖNEN VARLIKLAR	341.910
DURAN VARLIKLAR	31.12.2024
Finansal Yatırımlar	39.253
Diğer Alacaklar	44.601
Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımlar	22.707
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	1.523
Maddi Duran Varlıklar	248.909
Kullanım Hakkı Varlıkları	621.795
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	3.943
Şerefiye	943
Peşin Ödenmiş Giderler	59.824
Ertelenmiş Vergi Varlığı	14.198
TOPLAM DURAN VARLIKLAR	1.057.696
TOPLAM VARLIKLAR	1.399.606
KAYNAKLAR	31.12.2024
Kısa Vadeli Borçlanmalar – Banka Kredileri	55.536
Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları – Banka Kredileri	10.303
Kiralama İşlemlerinden Borçlanmalar	64.571
Ticari Borçlar	52.792
Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar	18.957
Diğer Borçlar	11.166
Türev Araçlar	1.301
Ertelenmiş Gelirler	104.054
Kısa Vadeli Karşılıklar	4.049
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	16.804
TOPLAM KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	339.533
Uzun Vadeli Borçlanmalar- Banka Kredileri	1.176

Kiralama İşlemlerinden Borçlanmalar	358.353
Diğer Borçlar	1.115
Ertelenmiş Gelirler	4.629
Uzun Vadeli Karşılıklar	12.503
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	2.285
TOPLAM UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	380.061
ÖZKAYNAKLAR	31.12.2024
Ödenmiş Sermaye	1.380
Sermaye Düzeltme Farkları	1.124
Geri Alınan Paylar	(853)
Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacak Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelirler	271.622
Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılacak Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelirler	63.457
Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	912
Geçmiş Yıllar Karları	228.888
Net Dönem Karı	113.357
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	679.887
Kontrol Gücü Olmayan Paylar	125
TOPLAM ÖZKAYNAKLAR	680.012
TOPLAM KAYNAKLAR	1.399.606

Yukarıda verilen konsolide finansal durum tablosu doğrultusunda işletmeye ilişkin yapılan değerlendirmeler aşağıda yer almaktadır.

Varlık Yapısının Analizi: İşletmenin 31.12.2024 tarihli finansal durum tablosu incelendiğinde toplam varlık büyüklüğünün 1.399.606 TL olduğu görülmektedir. Toplam varlıkların 341.910'u dönen varlıklardan, 1.057.696 TL'si ise duran varlıklardan oluşmaktadır. Bu dağılım, işletme varlıklarının yaklaşık %24,4'ünün dönen varlıklardan, %75,6'sının ise duran varlıklardan meydana geldiğini göstermektedir. Duran varlıkların toplam varlıklar içerisindeki yüksek payı, işletmenin faaliyetlerini büyük ölçüde uzun vadeli ve sermaye yoğun varlıklar üzerinden yürüttüğünü göstermektedir. Özellikle 621.795 TL tutarındaki kullanım hakkı varlıkları ile 248.909 TL tutarındaki maddi duran varlıklar bilanço içerisinde

önemli bir ağırlığa sahiptir. Bu durum, işletmenin faaliyetlerinde kiralama işlemlerinin ve sabit sermaye yatırımlarının önemli bir yer tuttuğunu ortaya koymaktadır. Dönen varlıklar içerisinde ise 95.992 TL tutarındaki nakit ve nakit benzerleri ile 118.030 TL tutarındaki finansal yatırımlar dikkat çekmektedir. Bu kalemler işletmenin belirli düzeyde likidite rezervi bulundurduğunu göstermektedir.

Likidite Yapısının Değerlendirilmesi: İşletmenin kısa vadeli borç ödeme gücünü değerlendirmek amacıyla cari oran incelendiğinde, dönen varlıkların 341.910 TL kısa vadeli yükümlülüklerin ise 339.533 TL olduğu görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda hesaplanan cari oran yaklaşık 1,01 düzeyindedir. Cari oranın 1 seviyesine oldukça yakın olması, işletmenin kısa vadeli yükümlülüklerini karşılayabilecek düzeyde dönen varlığa sahip olduğunu göstermekle birlikte, likidite güvenlik marjının sınırlı olduğunu da ortaya koymaktadır. Dolayısıyla işletmenin kısa vadeli finansal yükümlülüklerini yerine getirme kapasitesi mevcut olmakla birlikte, likidite yönetiminin dikkatli bir şekilde yürütülmesi gerekmektedir.

Finansal Yapı ve Borçlanma Düzeyi: İşletmenin finansal yapısı incelendiğinde toplam yükümlülüklerin 719.594 TL olduğu görülmektedir. Bu tutarın 339.533 TL'si kısa vadeli yükümlülüklerden, 380.061 TL'si ise uzun vadeli yükümlülüklerden oluşmaktadır. Toplam borcun toplam varlıklara oranı yaklaşık %51 düzeyindedir. Bu durum işletmenin varlıklarının yarısından fazlasını borç yoluyla finanse ettiğini göstermektedir. Söz konusu oran finansal literatürde genellikle orta düzey finansal kaldıraç olarak değerlendirilmektedir. Özellikle kiralama işlemlerinden kaynaklanan borçlanmaların hem kısa vadeli hem de uzun vadeli yükümlülükler içerisinde önemli bir paya sahip olması dikkat çekmektedir. Bu durum işletmenin faaliyetlerinde leasing yönteminin yoğun biçimde kullanıldığını göstermektedir.

Özkaynak Yapısının Analizi: İşletmenin toplam özkaynak büyüklüğü 680.012 olarak gerçekleşmiştir. Bu tutarın 679.887 TL'si ana ortaklığa ait özkaynaklardan oluşurken, 125 TL'si ise kontrol gücü olmayan paylara aittir. Özkaynak yapısı incelendiğinde 228.888 TL tutarındaki geçmiş yıllar kârları ile 113.357 TL tutarındaki net dönem kârının özkaynaklar içerisinde önemli bir paya sahip olduğu görülmektedir. Bu durum işletmenin özkaynaklarının önemli ölçüde kâr birikimleri yoluyla güçlendiğini göstermektedir. Bunun yanı sıra kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler kaleminin

271.622 TL, yeniden sınıflandırılacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler kaleminin ise 63.457 TL tutarında olması özkaynaklar içerisinde önemli bir değerlendirme etkisi bulunduğunu ortaya koymaktadır.

Genel Finansal Değerlendirme: Genel olarak değerlendirildiğinde işletmenin finansal yapısının duran varlık ağırlıklı ve sermaye yoğun bir özellik taşıdığı görülmektedir. Likidite göstergeleri kısa vadeli yükümlülüklerin karşılanabildiğini ortaya koymakla birlikte likidite marjının sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Finansman yapısı incelendiğinde borç ve özkaynak arasında görece dengeli bir dağılım bulunduğu görülmektedir. Bununla birlikte kiralama işlemlerinden kaynaklanan borçların finansal yapı içerisinde önemli bir yer tutması, işletmenin faaliyetlerini sürdürürken alternatif finansman yöntemlerinden yoğun biçimde yararlandığını göstermektedir. Bu bulgular işletmenin varlık yapısının güçlü sabit sermaye yatırımlarına dayandığını, finansman yapısında ise borç ve özkaynak dengesinin genel olarak korunmakla birlikte özellikle kiralama finansmanının önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

THY A.O.'nun 31.12.2024 tarihli Gelir Tablosu aşağıda yer alan Tablo 2.'de verilmiştir.

Tablo 2. THY A.O. 31.12.2024 Tarihli Gelir Tablosu

Hasılat	745.430
Satışların Maliyeti (-)	(602.522)
Brüt Kâr	142.908
Genel Yönetim Giderleri (-)	(18.675)
Pazarlama Giderleri (-)	(60.283)
Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler	20.286
Esas Faaliyetlerden Diğer Giderler (-)	(3.843)
Esas Faaliyet Kârı	80.393
Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler	55.375
Yatırım Faaliyetlerinden Giderler (-)	(2.535)
Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Kârlarından Paylar	5.919
Finansman Geliri Öncesi Faaliyet Karı	139.152
Finansman Gelirleri	32.526
Finansman Giderleri (-)	(50.335)

Net Parasal Pozisyon Kazançları	78
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Öncesi Karı	121.421
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gideri	(8.064)
Dönem Vergi Gideri	(13.345)
Ertelenmiş Vergi Geliri	5.281
Sürdürülen Faaliyetler Dönem Karı	113.357

Yukarıda verilen gelir tablosu doğrultusunda işletmeye ilişkin yapılan değerlendirmeler aşağıda yer almaktadır.

Gelir Yapısının Analizi: İşletmenin 2024 yılı gelir tablosu incelendiğinde toplam hasılatın 745.430 TL olduğu görülmektedir. Satışların maliyetinin 602.522 TL olması sonucunda işletmenin 142.908 TL tutarında brüt kâr elde ettiği anlaşılmaktadır. Bu veriler doğrultusunda işletmenin brüt kâr marjı yaklaşık %19,2 olarak hesaplanmaktadır. Brüt kâr marjının bu düzeyde gerçekleşmesi, işletmenin satış gelirleri ile üretim maliyetleri arasındaki farkın belirli bir kârlılık sağladığını göstermektedir. Bununla birlikte satışların maliyetinin toplam hasılat içerisinde yüksek bir paya sahip olması, faaliyetlerin önemli ölçüde maliyet yoğun bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Faaliyet Giderlerinin Değerlendirilmesi: İşletmenin faaliyet giderleri incelendiğinde genel yönetim giderlerinin 18.675 TL, pazarlama giderlerinin ise 60.283 TL olduğu görülmektedir. Pazarlama giderlerinin genel yönetim giderlerine kıyasla daha yüksek bir düzeyde olması, işletmenin satış ve pazar genişletme faaliyetlerine önemli ölçüde kaynak ayırdığını göstermektedir. Faaliyet giderlerinin toplam tutarı 78.958 TL olarak gerçekleşmiştir. Bununla birlikte esas faaliyetlerden diğer gelirler (20.286 TL) ve esas faaliyetlerden diğer giderler (3.843 TL) dikkate alındığında işletmenin 80.393 TL tutarında esas faaliyet kârı elde ettiği görülmektedir. Bu durum işletmenin temel faaliyetlerinden kârlı bir operasyon yürüttüğünü ortaya koymaktadır.

Yatırım Faaliyetlerinin Kârlılığa Etkisi: Gelir tablosunda yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan gelir ve gider kalemleri incelendiğinde işletmenin 55.375 TL tutarında yatırım geliri elde ettiği ve 2.535 TL tutarında yatırım giderine katlandığı görülmektedir. Buna ek olarak öz-kaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların kârlarından 5.919 TL tutarında pay elde edilmiştir. Bu kalemlerin etkisiyle işletmenin finansman geliri öncesi faaliyet kârı 139.152 TL seviyesine yükselmiştir. Yatırım

faaliyetlerinden elde edilen gelirlerin faaliyet kârlılığını önemli ölçüde artırdığı görülmektedir. Bu durum işletmenin yalnızca operasyonel faaliyetlerinden değil aynı zamanda yatırım faaliyetlerinden de önemli gelir elde ettiğini göstermektedir.

Finansman Giderleri ve Net Kârlılık: İşletmenin finansman gelirleri 32.526 TL, finansman giderleri ise 50.335 TL olarak gerçekleşmiştir. Bu durum finansman faaliyetleri sonucunda işletmenin net olarak finansman maliyetine katlandığını göstermektedir. Finansman kalemleri sonrasında işletmenin vergi öncesi kârı 121.421 TL olarak gerçekleşmiştir. Bu tutar üzerinden hesaplanan toplam vergi gideri 8.064 TL olup bunun 13.345 TL'si dönem vergi gideri, 5.281 TL'si ise ertelenmiş vergi geliri olarak gerçekleşmiştir. Vergi etkisinin ardından işletmenin 2024 yılı net dönem kârı 113.357 TL olarak gerçekleşmiştir.

Genel Kârlılık Değerlendirmesi: Genel olarak değerlendirildiğinde işletmenin faaliyetlerinden istikrarlı bir gelir üretme kapasitesine sahip olduğu görülmektedir. Brüt kârlılık ve esas faaliyet kârlılığı işletmenin temel operasyonlarının kârlı bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte yatırım faaliyetlerinden elde edilen gelirlerin toplam kârlılık üzerinde önemli bir katkı sağladığı dikkat çekmektedir. Finansman giderlerinin finansman gelirlerinden yüksek olması, işletmenin finansman maliyetlerinin kârlılık üzerinde belirli bir baskı oluşturduğunu göstermektedir. Ancak buna rağmen işletmenin 113.357 TL tutarında net dönem kârı elde etmiş olması, genel kârlılık performansının olumlu olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgular işletmenin hem operasyonel faaliyetlerinden hem de yatırım faaliyetlerinden gelir elde edebilen çok yönlü bir kârlılık yapısına sahip olduğunu göstermektedir.

THY A.O.'nun 31.12.2024 tarihli Konsolide Finansal Durum Tablosu ve Gelir Tablosu doğrultusunda Nakit Akış Tablosu Standardı çerçevesinde dolaylı yöntemle göre hazırlanan Nakit Akış Tablosu aşağıda yer alan Tablo 3.'te verilmiştir.

Tablo 3. Dolaylı Yönteme Göre Hazırlanan Nakit Akış Tablosu

İŞLETME FAALİYETLERİNDEN NAKİT AKIŞLARI	2024
Net Dönem Karı	113.357
Düzeltilmeler	
Amortisman ve İtfa Giderleri	72.306
Faiz Giderleri	21.107

Faiz Gelirleri	(53.453)
Türev Araç Değerleme Farkları	7.612
Gerçeğe Uygun Değer Farkları	2.575
Vergi Gideri	8.064
Maddi Duran Varlık Satış Zararları	781
Diğer Duran Varlık Satış Zararları	2.786
Yabancı Para Çevrim Farkları	(35.973)
Özkaynak Yöntemi Düzeltmesi	(5.919)
Çalışanlara İlişkin Karşılık Düzeltmeleri	3.394
Diğer Karşılıklar	304
İşletme Sermayesi Öncesi Nakit Akış	23.584
İşletme Sermayesi Değişimleri	
Ticari Alacaklar Değişimi	(1.595)
Diğer Alacaklar Değişimi	8.178
Stoklar	(8.276)
Peşin Ödenmiş Giderler	(15.297)
Ticari Borçlar	6.582
Çalışanlara Sağlanan Faydalar	3.869
Diğer Borçlar	2.683
Ertelenmiş Gelirler	8.328
Diğer Varlıklar	(3.962)
Faaliyetlerden Elde Edilen Nakit	510
Ödenen Vergiler	(952)
Çalışanlara Yapılan Ödemeler	(911)
İŞLETME FAALİYETLERİNDEN NET NAKİT	135.580
YATIRIM FAALİYETLERİNDEN NAKİT AKIŞLARI	
Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlık Satışları	464
Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlık Alımları	(43.963)
Diğer Finansal Varlık İşlemleri	39.515
Verilen Avans ve Borçlar	(24.647)
Alınan Temettüleri	1.330
Alınan Faiz	37.304

YATIRIM FAALİYETLERİNDEN NET NAKİT	10.003
FİNANSMAN FAALİYETLERİNDEN NAKİT AKIŞLARI	
Kredilerden Nakit Girişleri	90.716
Kredi Geri Ödemeleri	(102.308)
Kira Yükümlülüğü Ödemeleri	(61.522)
Ödenen Faizler	(12.543)
Alınan Faizler	10.495
Geri Alınan Paylar	(198)
FİNANSMAN FAALİYETLERİNDEN NET NAKİT	(75.360)
NAKİT VE NAKİT BENZERLERİNDEKİ NET ARTIŞ	70.223
Dönem Başı Nakit	19.941
Dönem Sonu Nakit	90.164

THY A.O.'nun 2024 yılı net dönem kârı 113.357 TL olarak gerçekleşmiştir. Dolaylı yöntem kapsamında amortisman ve itfa giderleri, faiz giderleri, karşılıklar, gerçeğe uygun değer farkları ve yabancı para çevrim farkları gibi nakit etkisi olmayan kalemler düzeltilmiştir. Ayrıca ticari alacaklar, stoklar, ticari borçlar ve ertelenmiş gelirler gibi işletme sermayesi unsurlarındaki değişimler dikkate alınmıştır.

Analiz sonucunda işletme faaliyetlerinden elde edilen net nakit akışının 135.580 TL olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, işletmenin muhasebe kârını nakde dönüştürme kapasitesinin güçlü olduğunu göstermektedir. Faaliyetlerden elde edilen nakit akışının net dönem kârının üzerinde gerçekleşmesi, nakit kalitesinin yüksek olduğuna işaret etmektedir.

Yatırım faaliyetlerinden net 10.003 TL nakit girişi sağlanmış; maddi ve maddi olmayan duran varlık alımları önemli bir nakit çıkışı yaratırken, finansal varlık işlemleri ve faiz tahsilatları yatırım kaynaklı nakit girişlerini desteklemiştir.

Finansman faaliyetlerinden ise 75.360 TL net nakit çıkışı gerçekleşmiştir. Bu çıkışın temel nedenleri kredi geri ödemeleri ve kira yükümlülüklerine ilişkin nakit ödemeleridir. Bu durum işletmenin finansal borç yükünü azaltma yönünde bir politika izlediğini göstermektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, THY A.O.'nun 2024 yılı itibarıyla güçlü operasyonel nakit üretme kapasitesine sahip olduğu, finans-

man yükümlülüklerini kontrollü biçimde yönettiği ve dönem sonunda nakit ve nakit benzerlerinde artış sağladığı görülmektedir. Bu bulgular, işletmenin kısa vadeli likidite açısından sağlam bir finansal yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

SONUÇ

Bu çalışmanın amacı TMS 7 kapsamında dolaylı yöntem kullanılarak hazırlanan nakit akış tablosunun teorik çerçevesini ortaya koymak ve THY A.O.'nun finansal verileri üzerinden uygulamalı bir değerlendirme yapmaktır. Çalışmada öncelikle standardın amacı, kapsamı ve raporlama ve standart kapsamında önemli hususlar ele alınarak; akabinde THY A.O.'nun 2024 yılına ilişkin mali verileri kullanılarak dolaylı yöntemle göre nakit akış tablosu hazırlanmış ve elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

Literatürde nakit akış tablosunun, işletmelerin finansal sağlığının değerlendirilmesinde kârlılık göstergelerine kıyasla daha güvenilir ve manipülasyona daha az açık bir gösterge sunduğu görülmektedir. Tahakkuk esaslı muhasebe sisteminde dönem kârı; amortisman, karşılıklar ve değerleme farkları gibi nakit çıkışı gerektirmeyen kalemlerden etkilenerek kârlılık ile nakit yaratma kapasitesi arasında farklılıklara yol açabilmektedir. Bu bağlamda dolaylı yöntem, söz konusu farkların sistematik biçimde ortaya konulmasına da olanak tanımaktadır.

TMS 7 kapsamında esas faaliyetlerden kaynaklanan nakit akışlarının raporlanmasında doğrudan yöntem teşvik edilmekle birlikte, standart dolaylı yöntemin kullanımına da izin vermektedir. Bu çalışmada dolaylı yöntemin tercih edilmesinin temel nedeni, THY A.O.'nun muhasebe kârı ile faaliyetlerden elde ettiği nakit akışı arasındaki ilişkinin daha açık biçimde ortaya konulmak istenmesidir. Dolaylı yöntem, dönem kârını başlangıç noktası olarak almakta; amortisman, karşılıklar, ertelenmiş vergi, kur farkı, faiz gelir ve giderleri ile işletme sermayesi kalemlerindeki değişimleri dikkate alarak muhasebe kârının ne ölçüde nakde dönüştüğünü göstermektedir. Bu yönüyle çalışma, doğrudan yöntemin daha ayrıntılı brüt nakit tahsilat ve ödeme bilgisi sunduğunu belirten literatürle uyumlu olmakla birlikte, Özdemir (2020) ve Kurt (2022) çalışmalarında vurgulandığı üzere dolaylı yöntemin sade, anlaşılır ve uygulamada yaygın kullanılan yapısını esas almaktadır. Ayrıca Karğın ve Aktaş (2011)'in nakit akış tablosunun diğer finansal analiz teknikleriyle birlikte işletmenin likidite ve borç ödeme gücünün değerlendirilmesinde daha sağlıklı sonuç-

lar sunduğu yönündeki tespitleriyle paralel olarak, bu çalışmada dolaylı yöntem THY A.O.'nun kârlılık, nakit kalitesi ve finansal esneklik düzeyinin değerlendirilmesinde işlevsel bir analiz aracı olarak kullanılmıştır.

Çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda THY A.O.'nun 2024 yılı itibarıyla güçlü bir operasyonel nakit üretme kapasitesine sahip olduğu görülmektedir. İşletmenin net dönem kârının 113.357 TL olarak gerçekleşmesine karşın işletme faaliyetlerinden elde edilen net nakit akışının 135.580 TL olması, muhasebe kârının yüksek oranda nakde dönüştürülebildiğini göstermektedir. Bu durum literatürde “nakit kalitesi” olarak ifade edilen kavram çerçevesinde değerlendirildiğinde, işletmenin faaliyet temelli nakit yaratma gücünün sürdürülebilir nitelik taşıdığını göstermektedir. Kârlılık ile faaliyet nakit akışı arasındaki bu pozitif ve olumlu yönde ilişki, işletmenin tahakkuk politikalarının agresif bir yapıda olmadığını ve finansal performansın nakit temelli olarak desteklendiğini göstermektedir.

Yatırım faaliyetleri açısından değerlendirildiğinde, sermaye yoğun bir sektör olan havacılık sektöründe maddi duran varlık yatırımlarının yüksek olmasına rağmen yatırım faaliyetlerinden net nakit girişinin sağlanmış olması, yatırım finansmanının dengeli bir biçimde yürütüldüğünü göstermektedir. Bu durum, sermaye yapısının sürdürülebilir büyüme ilkesi doğrultusunda etkin bir şekilde yönetildiğini ortaya koymaktadır.

Finansman faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit çıkışı ise kredi geri ödemeleri ve kiralama yükümlülükleri çerçevesinde gerçekleşmiş olup işletmenin borç azaltıcı bir politika izlediğini göstermektedir. Literatürde nakit akışlarının borç servis kapasitesinin değerlendirilmesinde temel gösterge olduğu ifade edilmektedir. Bu çerçevede faaliyetlerden elde edilen nakdin finansman yükümlülüklerini karşılayabilecek düzeyde olması, işletmenin finansal esnekliğinin güçlü olduğunu ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, TMS 7 kapsamında dolaylı yöntemle göre hazırlanan nakit akış tablosu, işletmelerin finansal dayanıklılığının, likidite düzeyinin ve borç ödeme kapasitesinin analizinde önemli bir rol üstlenmektedir. Her ne kadar doğrudan yöntem gelecekteki nakit akışlarının tahmin edilmesinde daha ayrıntılı bilgi sağladığı için standart tarafından teşvik edilse de, dolaylı yöntem muhasebe kârı ile faaliyet nakit akışı arasındaki farkları sistematik biçimde ortaya koyması bakımından bu çalışmanın amacıyla daha uyumlu görülmüştür. Bu tercih, literatürde dolaylı yöntemin sade, anlaşılır, uygulanabilir ve işletmeler tarafından yaygın biçimde

kullanılan bir yöntem olduğuna ilişkin bulgularla da desteklenmektedir. Bu bağlamda çalışma, THY A.O. örneği üzerinden dolayı yöntemin özellikle büyük ölçekli ve sermaye yoğun işletmelerde nakit kalitesi, faaliyet performansı ve finansal esnekliğin değerlendirilmesinde kullanılabilir olacak işlevsel bir analiz aracı olduğunu ortaya koymaktadır.

KAYNAKÇA

Baskan TD and Dozen B, ‘Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre İşletmelerin Nakit Akış Profillerinin BİST 100 Endeksi Üzerinde Analizi’ (2019) 11(4) İşletme Araştırmaları Dergisi 3347

Karğın M and Aktaş R, ‘Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Raporlanmış Nakit Akış Tablosu ve Analizi’ (2011) 52 Muhasebe ve Finansman Dergisi 1

Kaval H, Örtten R and Karapınar A, Türkiye Muhasebe – Finansal Raporlama Standartları (TMS – TFRS) Uygulama ve Yorumları (14th edn, Gazi Kitabevi 2021)

Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, TMS 7 Nakit Akış Tablosu <<https://www.kgk.gov.tr>> accessed 20 February 2026

Kurt A, ‘TMS 7 Nakit Akış Tablosu ve Uygulama Örneği’ (2022) 8(48) International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies 1036

Özdemir S, ‘Nakit Akış Tablosunun Hazırlanmasında Yöntem Tartışmaları ve TMS 7 Standardı Şartlarına Uygun Brüt (Dolaysız) Yönteme Göre Örnek Bir Uygulama’ (2011) 125(57) Mali Çözüm Dergisi 383

Özdemir S, ‘Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS) Kapsamında Nakit Akış Tablosu Düzenlenmesinde Doğrudan - Dolaylı Yöntem Tartışması ve Karşılaştırmalı Örnek Bir Uygulama’ (2020) 9 MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi 1

MALÎ GELİŞMELER

FISCAL DEVELOPMENTS

* 7582 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Yayınlandı

* Küresel Asgari Tamamlayıcı Kurumlar Vergisi Bilgilerinin Değişimine İlişkin Çok Taraflı Yetkili Makam Anlaşmasının İlişik Beyanla Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 11396) Yayınlandı

* 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 48 İnci Maddesinin İkinci Fıkrasında Yer Alan Tutarın On Milyon Türk Lirası Olarak Uygulanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 11414) Yayınlandı

* Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği Değiştirildi

* Tahsilat Genel Tebliği (Seri:B Sıra No:20) Yayınlandı

* Gümrük Uzlaşma Yönetmeliği Değiştirildi

* 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67 nci Maddesinde Yer Alan Tevkifat Oranları Hakkında Karar (Karar Sayısı: 11444) Yayınlandı

MALÎ GELİŞMELER

FISCAL DEVELOPMENTS

7582 SAYILI BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN YAYINLANDI

Kanun Numarası: 7582

Kabul Tarihi: 21.05.2026

Resmi Gazete Tarihi: 04.06.2026

Resmi Gazete Sayısı: 33270

BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN

MADDE 1- 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 48 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “36” ibaresi “72” şeklinde ve ikinci fıkrasında yer alan “ellibin Yeni Türk Lirasını” ibareleri “bir milyon Türk lirasını” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 8/6/1959 tarihli ve 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 16 ncı maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 20/D maddesi kapsamında gelir vergisi istisnasından yararlananlardan, mezkûr istisna için öngörülen süre dâhilinde gerçekleşen veraset yoluyla mal intikalinde vergi oranı %1 olarak uygulanır.”

MADDE 3- 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 17 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “tutarını” ibaresi “tutarının iki katını” şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan “üç”, “dört”, “altı”, “yedi” ve “on iki” ibareleri sırasıyla “iki”, “üç”, “dört”, “beş” ve “altı” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 4- 193 sayılı Kanuna mükerrer 20/C maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Yurt dışından elde edilen kazanç ve iratlar için vergi istisnası:

MÜKERRER MADDE 20/D- Türkiye’de yerleşmiş sayılan gerçek kişilerin, Türkiye’de yerleşmiş sayılmasından önceki son üç takvim yılında Türkiye’de ikametgahının ve vergi mükellefiyetinin bulunmaması şartıyla Türkiye dışında elde ettiği kazanç ve iratları yirmi yıl boyunca gelir vergisinden müstesnadır.

Birinci fıkra kapsamındaki gerçek kişilerin bu madde kapsamına girmeden önce, Türkiye’de elde ettiği gayrimenkul sermaye iradı, menkul sermaye iradı veya değer artışı kazancı nedeniyle mükellefiyetinin bulunması bu istisnadan yararlanmasına engel teşkil etmez.

Birinci fıkra kapsamındaki kazanç ve iratlar için yıllık beyanname verilmez, diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmez.

İstisna kapsamındaki kazanç ve iratlara ilişkin gider ve maliyetler, vergiye tabi kazanç ve iratların tespitinde dikkate alınmaz.

Bu istisna kapsamındaki kazanç ve iratlar nedeniyle yabancı memleketlerde ödenen vergiler Türkiye’de tarh edilen gelir vergisinden mahsup edilemez.

İstisnaya ilişkin şartların taşınmadığının sonradan tespit edilmesi halinde tahakkuk ettirilmeyen vergiler, ziyaa uğramış sayılır.

Hazine ve Maliye Bakanlığı bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 5- 193 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“20. 5/6/2003 tarihli ve 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanununun ek 1 inci maddesinde tanımlanan nitelikli hizmet merkezlerinde istihdam edilen nitelikli hizmet personelinin ücretlerinin brüt asgari ücretin üç katını aşmayan kısmı (9/1/2002 tarihli ve 4737 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanunu kapsamında kurulan endüstri bölgelerinden bölgenin yabancı yatırım yoğunluğuna göre Cumhurbaşkanınca uygun bulunanlar ile katılımcı belgesi alarak İstanbul Finans Merkezinde faaliyet gösteren nitelikli hizmet merkezleri açısından brüt asgari ücretin beş katı olarak uygulanır.). Cumhurbaşkanlığı, bu bentte yer alan üç ve beş katlarını birlikte veya ayrı ayrı bir kata kadar belirlemeye, iki katına kadar artırmaya yetkilidir.”

MADDE 6- 5/6/2003 tarihli ve 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Nitelikli hizmet merkezi

EK MADDE 1- Nitelikli hizmet merkezi, en az üç farklı ülkede aktif olarak faaliyet gösteren, ilişkili şirket veya şirketler topluluğuna yönelik hizmet sunmak ve ikinci fıkrafta belirtilen faaliyetleri yapmak üzere kurulan, yıllık hasılatlarının en az %80’ini yurt dışındaki ilişkili şirketlerden veya şirketler topluluğundan elde eden sermaye şirketlerini ifade eder.

Bu merkezler;

a) Finansal danışmanlık, stratejik yönetim danışmanlığı, risk yönetimi, nakit ve likidite yönetimi, fonlama ve borçlanma işlemleri, yatırım ve sermaye yapısı planlaması, bütçeleme, finansal raporlama ve analiz, uluslararası muhasebe ve uyum, denetim, dijital dönüşüm ve teknoloji danışmanlığı, yatırım ve veri analizi, hukuk danışmanlığı (yurt içi faaliyetlere veya Türk hukukuna yönelik hukuk danışmanlığı, sadece 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu kapsamında hizmet verebilecek avukat veya avukat ortaklığından alınmak suretiyle), tanıtım, marka yönetimi, insan kaynakları ve eğitim hizmetleri ile bu hizmetlere ilişkin koordinasyon ve yönetim hizmetini,

b) Satış, satış sonrası destek, teknik destek, araştırma ve geliştirme, dış tedarik, yeni geliştirilen ürünlerin test edilmesi, laboratuvar hizmetleri gibi faaliyetlere ilişkin koordinasyon ve yönetim hizmetini,

sunar.

İkinci fıkra kapsamındaki hizmetleri doğrudan ifa eden ve destek personeli dışında kalan çalışanlar nitelikli hizmet personeli.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı; Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığının görüşünü almak suretiyle bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 7- 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir.

“i) Yurt dışından satın alınan malların Türkiye’ye getirilmeksizin yurt dışında satılmasından veya yurt dışında gerçekleşen mal alım satımlarına aracılık edilmesinden sağlanan kazançların %95’i (9/1/2002 tarihli ve 4737 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanunu kapsamında kurulan endüstri bölgelerinden, bölgenin yabancı yatırım yoğunluğuna göre Cumhurbaşkanınca uygun bulunanlar ile 22/6/2022 tarihli ve 7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanunu hükümlerine göre katılımcı belgesi alarak İstanbul Finans Merkezi Bölgesinde faaliyette bulunan kurumlar bakımından bu oran %100 olarak uygulanır.).

Bu indirimden yararlanılabilmesi için kazancın elde edildiği hesap dönemine ilişkin yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar Türkiye’ye transfer edilmiş olması, aracılık faaliyetine ilişkin malların satıcısı ve alıcısının Türkiye’de olmaması şarttır. Cumhurbaşkanlığı, bu bentte yer alan oranları sifıra kadar indirmeye, %100’e kadar artırmaya yetkilidir.”

“j) 5/6/2003 tarihli ve 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu kapsamında nitelikli hizmet merkezi olarak faaliyette bulunan kurumların, münhasıran bu faaliyetleri kapsamında yurt dışından elde ettikleri kazançların %95’i (4737 sayılı Kanun kapsamında kurulan endüstri bölgelerinden, bölgenin yabancı yatırım yoğunluğuna göre Cumhurbaşkanınca uygun bulunanlar ile 7412 sayılı Kanun hükümlerine göre katılımcı belgesi olarak İstanbul Finans Merkezi Bölgesinde nitelikli hizmet merkezi olarak faaliyette bulunan kurumlar bakımından bu oran %100 olarak uygulanır.).

Bu indirim; kazancın elde edildiği hesap dönemine ilişkin yıllık kurumlar vergisi beyanamesinin verilmesi gereken tarihe kadar Türkiye’ye transfer edilmesi şartıyla, nitelikli hizmet merkezinin faaliyete geçtiği hesap döneminden itibaren yirmi hesap dönemi itibarıyla uygulanır. Cumhurbaşkanı, bu bentte yer alan oranları %50’ye kadar indirmeye, %100’e kadar artırmaya yetkilidir.”

MADDE 8- 5520 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin sekizinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(8) Kurumlar vergisi oranı, sanayi sicil belgesini haiz ve fiilen üretim faaliyetiyle iştigal eden kurumların münhasıran üretim faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları ile zirai üretim faaliyetiyle iştigal eden kurumların münhasıran bu üretim faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlarına %12,5 olarak uygulanır. Bu fıkra kapsamında indirimli orandan faydalanan kazançlar için yedinci fıkra kapsamında ayrıca indirim uygulanmaz.”

MADDE 9- 5520 sayılı Kanunun 32/C maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “(g) ve (h)” ibaresi “(g), (h), (i) ve (j)” şeklinde değiştirilmiş ve fıkra aşağıdaki bent eklenmiştir.

“d) 7412 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan kazanç indirimi.”

MADDE 10- 5520 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 19- (1) Vergiye gönüllü uyumu artırmak amacıyla, gerçek veya tüzel kişilerce, yurt dışında bulunan; para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları 31/7/2027 tarihine kadar banka veya aracı kurumlara bildirilir.

(2) Birinci fıkra uyarınca bildirilen varlıkların, bildirimin yapıldığı tarihten itibaren iki ay içinde Türkiye’deki banka ya da aracı kurumlarda adlarına açılan hesaplara transfer edilmesi veya yurt dışından fiziki olarak getirilenlerin bu hesaplara yatırılması gerekir. Fiziki olarak yurt dışından getirilen varlıkların yurda getirildiği, Gümrük İdaresine yapılacak beyana ilişkin belgeler ile tevsik olunur. Gümrük İdaresi, bu kapsamda aldığı beyanları, alındığı ayı takip eden ayın sonuna kadar Gelir İdaresi Başkanlığına bildirir.

(3) Gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerince sahip olunan ve Türkiye’de bulunan ancak kanuni defter kayıtlarında yer almayan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları, 31/7/2027 tarihine kadar banka veya aracı kurumlara bildirilir. Bildirilen varlıkların bildirim tarihi itibarıyla banka veya aracı kurumlara yatırılmak suretiyle tevsik edilmesi zorunludur.

(4) Birinci ve üçüncü fıkra kapsamında bildirilen varlıklar 213 sayılı Kanun uyarınca defter tutan mükellefler tarafından bildirim tarihi itibarıyla kanuni defterlere kaydedilir. Bilanço esasına göre defter tutan mükellefler, bu madde hükümleri uyarınca kanuni defterlerine kaydettikleri kıymetler için pasifte özel fon hesabı açarlar. Bu fon hesabı bildirim tarihinden itibaren iki yıl geçmedikçe işletmeden çekilemez, sermayeye ilave dışında başka bir amaçla kullanılamaz, işletmenin tasfiye edilmesi halinde ise vergilendirilmez. Serbest meslek kazanç defteri ile işletme hesabı esasına göre defter tutan mükellefler, söz konusu kıymetleri defterlerinde ayrıca gösterirler. Bu varlıklar dönem kazancının tespitinde dikkate alınmaz ve bildirim tarihinden itibaren iki yıl geçmesi koşuluyla vergiye tabi kazancın ve kurumlar için dağıtılabilir kazancın tespitinde dikkate alınmaksızın işletmeden çekilebilir.

(5) Gelir ve kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunmayanlar, bildirimde bulundukları varlıklarını ikinci fıkrada yer alan sürede Türkiye’ye getirmeleri, yurt içindeki varlıklarını bildirim tarihi

itibarıyla banka veya aracı kurumlara yatırmak suretiyle tevsik etmeleri durumlarında dördüncü fıkra da yer alan şartlar aranmaksızın madde hükümlerinden yararlanırlar.

(6) Banka ve aracı kurumlar, kendilerine bildirilen varlıklara ilişkin olarak bildirim sahibinden, varlıkların değeri üzerinden %5 oranında peşin olarak tahsil ettikleri vergiyi, bildirim izleyen ayın on beşinci günü akşamına kadar vergi sorumlusu sıfatıyla bir beyanname ile bağlı bulundukları vergi dairesine beyan eder ve aynı sürede öderler. Şu kadar ki vergi oranı, bildirilen varlığın vadeli hesaplarda, 4749 sayılı Kanun kapsamında ihraç edilen devlet iç borçlanma senetleri ile kira sertifikalarında veya girişim sermayesi yatırım fonlarında; en az beş yıl bulundurulacağının taahhüt edilmesi halinde %0, en az dört yıl bulundurulacağının taahhüt edilmesi halinde %1, en az üç yıl bulundurulacağının taahhüt edilmesi halinde %2, en az iki yıl bulundurulacağının taahhüt edilmesi halinde %3, en az bir yıl bulundurulacağının taahhüt edilmesi halinde %4 olarak uygulanır. 1/1/2027 tarihinden itibaren 31/7/2027 tarihine kadar (bu tarih dahil) yapılacak bildirimlerde bu oranlara yarım puan artırım yapılır. 31/7/2027 tarihinin yetki ile uzatılması halinde ise bu tarihten sonra yapılacak bildirimlerde vergi oranı ilave yarım puan artışla toplamda 1 puan artırımı olarak uygulanır. Bu fıkra kapsamında verilecek taahhütnamelelerden damga vergisi alınmaz.

(7) Bu madde kapsamında ödenen vergi, hiçbir suretle gider yazılamaz ve başka bir vergiden mahsup edilemez. Bildirime konu edilen varlıkların elden çıkarılmasından doğan zararlar, gelir veya kurumlar vergisi uygulaması bakımından gider veya indirim olarak kabul edilmez.

(8) Bildirilen varlıklara isabet eden tutarlara ilişkin hiçbir suretle vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmaz. Şu kadar ki, diğer mevzuat uyarınca alınması gereken tedbirler bu düzenlemeden etkilenmez. Diğer nedenlerle başlayan vergi incelemeleri ile takdir komisyonu kararları sonucu bulunan matrah farkının madde kapsamında bildirilen varlıklar nedeniyle ortaya çıktığının tespiti ve bildirilen varlık tutarının, bulunan matrah farkına eşit ya da fazla olması durumunda matrah farkına ilişkin tarhiyat yapılmaz. Bulunan matrah farkının, bildirilen varlıklar nedeniyle ortaya çıktığının tespitine rağmen söz konusu varlık tutarlarından büyük olması durumunda sadece aradaki fark tutar üzerinden vergi tarhiyatı yapılır. Vergi incelemesi veya takdir komisyonu kararları sonucunda bildirime konu edilen varlıklar dışındaki nedenlerle matrah farkı tespit edilmesi durumunda, bu madde kapsamında bildirilen tutarlar, bulunan matrah farkından mahsup edilmeksizin tarhiyat yapılır.

(9) Birinci fıkra uyarınca bildirildiği halde, bildirilen varlıkların, bildirim yapıldığı tarihten itibaren iki ay içinde Türkiye'ye getirilmemesi veya Türkiye'deki banka ya da aracı kurumlar da açılacak bir hesaba transfer edilmemesi ya da üçüncü fıkra uyarınca bildirildiği halde aynı fıkra da belirtilen sürede banka ya da aracı kurumlara yatırılmaması ile bildirilen tutarlara ilişkin tarh edilen vergilerin süresinde ödenmemesi, taahhütlere uyulmaması ve bu maddede yer alan diğer şartların yerine getirilmemesi hallerinde sekizinci fıkra hükmünden yararlanılamaz. Ayrıca, zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler, vergi ziyai cezası uygulanmaksızın gecikme faiziyle birlikte tahsil olunur. Vergi incelemesine başlanılan veya takdir komisyonuna sevk edilen tarihten sonra bu madde kapsamında yapılan bildirim dolayısıyla söz konusu inceleme veya takdir komisyonu kararları sonucunda yapılacak tarhiyatlar için de sekizinci fıkra hükmü uygulanmaz. Tahakkuk eden verginin vadesinde ödenmemesi vergi aslının gecikme zammı ile birlikte 6183 sayılı Kanun uyarınca takip ve tahsiline engel teşkil etmez. Tahsil edilmiş olan vergiler red ve iade edilmez.

(10) Bildirim süresi sona erdikten sonra bildirimlere ilişkin düzeltme yapılamaz.

(11) Cumhurbaşkanı 31/7/2027 tarihini, bitim tarihinden itibaren her defasında altı ayı geçmeyen süreler halinde bir yıla kadar uzatmaya; Hazine ve Maliye Bakanlığı, bu madde kapsamına giren varlıkların Türkiye'ye getirilmesi ve bildirim ile işletmeye dâhil edilmelerine ilişkin hususları, bildirim ve beyana esas şekli ile maddenin uygulanmasında kullanılacak bilgi ve belgeler ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir."

MADDE 11- 28/2/2008 tarihli ve 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunun 3 üncü maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(15) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca verilen teknogirişim rozetine sahip halka açık olmayan şirketlerin paya dönüştürülebilir borç sözleşmelerine dayanarak yapacakları şarta bağlı sermaye artırımlarında, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun şarta bağlı sermaye artırımına ilişkin hükümleri uygulanmaz. Bu kapsamda yer alan şirketlerin şarta bağlı sermaye artırımlarının usul ve esasları Ticaret Bakanlığının görüşü üzerine Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca belirlenir.

(16) 4691 sayılı Kanun kapsamında kuluçka girişimcisi olmaya hak kazanmış girişimciler tarafından Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca belirlenecek dijital şirket tanımına uygun olarak kurulan ve işletilen şirketler, kuruluş tarihi itibarıyla üç yıla kadar, 18/5/2004 tarihli ve 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 24 üncü maddesinde tanımlı ücret ve aidat ödemelerinden muaftır.”

MADDE 12- 22/6/2022 tarihli ve 7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanununun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “Katılımcı belgesi almış finansal kuruluşların” ibaresi “Katılımcıların” şeklinde değiştirilmiş ve fıkra aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Nitelikli hizmet merkezlerinin bu istisnadan yararlanan personeline, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (20) numaralı bendinde yer alan istisna uygulanmaz.”

MADDE 13- 7412 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “2031” ibaresi “2047” şeklinde ve ikinci fıkrasında yer alan “beş” ibaresi “yirmi” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 14- Bu Kanunun;

a) 4 üncü maddesi, 1/1/2026 tarihinden itibaren Türkiye’ye yerleşmiş sayılanlara uygulanmak üzere yayımı tarihinde,

b) 7 nci ve 9 uncu maddeleri, 1/7/2026 tarihinden itibaren verilmesi gereken beyannamelerden başlamak ve 1/1/2026 tarihinden itibaren başlayan vergilendirme dönemine (özel hesap dönemi tayin edilen kurumlar için 1/1/2026 tarihinden itibaren başlayan hesap dönemine) ait kurum kazançları için geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

c) 8 inci maddesi, 2027 yılı ve izleyen vergilendirme dönemlerinde elde edilen kazançlara, özel hesap dönemine tabi olan kurumların ise 2027 takvim yılında başlayan özel hesap dönemi ve izleyen vergilendirme dönemlerinde elde edilen kazançlarına uygulanmak üzere yayımı tarihinde,

ç) Diğer maddeleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 15- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

KÜRESEL ASGARİ TAMAMLAYICI KURUMLAR VERGİSİ BİLGİLERİNİN DEĞİŞİMİNE İLİŞKİN ÇOK TARAFLI YETKİLİ MAKAM ANLAŞMASININ İLİŞİK BEYANLA ONAYLANMASI HAKKINDA KARAR (KARAR SAYISI: 11396) YAYINLANDI

Küresel Asgari Tamamlayıcı Kurumlar Vergisi Bilgilerinin Değişimine İlişkin Çok Taraflı Yetkili Makam Anlaşmasının İlişik Beyanla Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 11396) 06.06.2026 tarih ve 33272 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanmıştır.

Söz konusu kararın tam metni için www.resmigazete.gov.tr adresini ziyaret ediniz.

6183 SAYILI AMME ALACAKLARININ TAHSİL USULÜ HAKKINDA KANUNUN 48 İNCİ MADDESİNİN İKİNCİ FIKRASINDA YER ALAN TUTARIN ON MİLYON TÜRK LİRASI OLARAK UYGULANMASI HAKKINDA KARAR (KARAR SAYISI: 11414) YAYINLANDI

6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 48 inci Maddesinin İkinci Fıkrasında Yer Alan Tutarın On Milyon Türk Lirası Olarak Uygulanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 11414) 13.06.2026 tarih ve 33279 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanmıştır.

Söz konusu kararın tam metni için www.resmigazete.gov.tr adresini ziyaret ediniz.

KATMA DEĞER VERGİSİ GENEL UYGULAMA TEBLİĞİ DEĞİŞTİRİLDİ

Resmi Gazete Tarihi: 16.06.2026

Resmi Gazete Sayısı: 33282

Hazine ve Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı)’ndan:

KATMA DEĞER VERGİSİ GENEL UYGULAMA TEBLİĞİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ (SERİ NO: 58)

MADDE 1- 26/4/2014 tarihli ve 28983 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliğinin (II/B-15.1.3.) bölümünün ikinci paragrafında yer alan “Mülkiyeti Türkiye Diyanet Vakfında bulunmakla birlikte, anılan Vakıf” ibaresi “Mülkiyeti Türkiye Diyanet Vakfında veya Vakıflar Genel Müdürlüğünün yönettiği ve temsil ettiği mazbut vakıflarda bulunmakla birlikte, anılan vakıflar” şeklinde, “söz konusu Vakfa” ibaresi “söz konusu vakıflara” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- Aynı Tebliğin (II/F-1.) bölümünün birinci paragrafında yer alan “Bakanlar Kurulunca” ibaresi “Cumhurbaşkanınca” şeklinde değiştirilmiş, aynı Tebliğin (II/F-2.1.) bölümünün birinci paragrafında yer alan “gibi kuruluşlar” ibaresinden sonra gelmek üzere “(Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflarla kurulan yükseköğretim kurumları tarafından işletilenler hariç)” ibaresi eklenmiş ve aynı bölümün ikinci paragrafından sonra gelmek üzere aşağıdaki paragraf eklenmiştir.

“2/4/2026 tarihli ve 7577 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla 3065 sayılı Kanunun (17/2-a) maddesinde yapılan değişikliklerle 1/1/2027 tarihinden itibaren Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflarla kurulan yükseköğretim kurumlarınca işletilen hastane, nekahathane, klinik, dispanser, prevantoryum, sanatoryum, kan bankası ve organ nakline mahsus bankalar, anıtlar, botanik ve zooloji bahçeleri, parklar ile veteriner, bakteriyoloji, seroloji ve distofajin laboratuvarları gibi kuruluşlarca sunulan teslim ve hizmetler genel hükümler çerçevesinde KDV’ye tabi tutulur. Öte yandan, bu kuruluşların doğrudan Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflarla işletilmesi halinde bu kuruluşların teslim ve hizmetlerinde istisna uygulanmasına devam edilir.”

MADDE 3- Aynı Tebliğin;

a) (II/F-2.5.) bölümünün başlığında yer alan “Faaliyetinde Bulunan” ibaresinden sonra gelmek üzere “Darülaceze,” ibaresi, aynı bölümün birinci paragrafında yer alan “faaliyetinde bulunan” ibaresinden sonra gelmek üzere “Darülaceze,” ibaresi eklenmiştir.

b) (II/F-2.5.1.) bölümünün başlığında yer alan “Bağışın Yapılacağı” ibaresinden sonra gelmek üzere “Darülaceze,” ibaresi, aynı bölümün birinci paragrafında yer alan “bağışının” ibaresinden sonra gelmek üzere “Darülaceze,” ibaresi eklenmiştir.

c) (II/F-2.5.3.) bölümünün ikinci paragrafında yer alan “yapılan” ibaresinden sonra gelmek üzere “Darülaceze,” ibaresi eklenmiştir.

ç) (II/F-2.5.4.) bölümünün başlığında yer alan “Dernek ve Vakıflarca” ibaresi “Darülaceze, Dernek ve Vakıflarca” şeklinde, aynı bölümünün birinci paragrafında yer alan “Dernek ve vakıflar” ibaresi “Darülaceze, dernek ve vakıflar” şeklinde, ikinci paragrafında yer alan “dernek ve vakıf” ibaresi “Darülaceze, dernek ve vakıf” şeklinde değiştirilmiştir.

d) (II/F-2.5.5.) bölümünün ikinci paragrafında yer alan “Dernek ve Vakıflara” ibaresi “Darülaceze, Dernek ve Vakıflara” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 4- Aynı Tebliğe (II/F-4.26.) bölümünden sonra gelmek üzere aşağıdaki bölüm eklenmiştir.

“4.27. 4/11/1983 tarihli ve 2942 Sayılı Kamulaştırma Kanunu Kapsamında Taşınmazların Kamulaştırmayı Yapan Devlet ve Kamu Tüzel Kişilerine Devrinde İstisna

3065 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasına 7577 sayılı Kanunla eklenerek 1/6/2026 tarihinde yürürlüğe giren (ğ) bendi ile 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu kapsamında kamu yararının bulunduğu hallerde kamulaştırılan taşınmazların kamulaştırmayı yapan Devlet ve kamu tüzel kişilerine devri KDV’den istisna edilmiştir.

Bu çerçevede, KDV mükelleflerine ait taşınmazların 2942 sayılı Kanun kapsamında kamulaştırılması KDV’den istisna tutulur, KDV mükelleflerince taşınmazın iktisabında yüklenilen ve indirimine konu edilen KDV, teslimin yapıldığı dönem KDV beyannamesinin “Daha Önce İndirim Konusu Yapılan KDV’nin İlavesi” satırı aracılığıyla indirim hesaplarından çıkarılır. İndirim hesaplarından çıkarılan KDV gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider veya maliyet olarak dikkate alınır.”

MADDE 5- Aynı Tebliğin (IV/A3-1.1.) bölümünün dördüncü paragrafından sonra gelmek üzere aşağıdaki paragraf eklenmiştir.

“3065 sayılı Kanunun (21/ç) maddesi kapsamında 4760 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin (4) numaralı fıkrası uyarınca teminat karşılığı ithal edilen malların teminatının hesaplanmasına esas ÖTV tutarı üzerinden ödenen KDV’nin söz konusu malların ihracı nedeniyle KDV iade hesabına dâhil edilmesi durumunda, doğrudan yüklenimler nedeniyle iade talebinde bulunulan tutarın azami iade edilebilir vergi tutarını aşan KDV için vergi inceleme raporu aranmadan genel esaslara göre iade talebi sonuçlandırılır.”

MADDE 6- Bu Tebliğin;

- a) 2 nci maddesi 1/1/2027 tarihinde,
 - b) 4 üncü maddesi 1/6/2026 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,
 - c) Diğer maddeleri yayımı tarihinde,
- yürürlüğe girer.

MADDE 7- Bu Tebliğ hükümlerini Hazine ve Maliye Bakanı yürütür.

TAHSİLAT GENEL TEBLİĞİ (SERİ:B SIRA NO:20) YAYINLANDI

Resmi Gazete Tarihi: 16.06.2026

Resmi Gazete Sayısı: 33282

Hazine ve Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı)’ndan:

**TAHSİLAT GENEL TEBLİĞİ
(SERİ:B SIRA NO:20)**

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Tebliğin amacı, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 48 inci maddesinde düzenlenen tecil ve taksitlendirme müessesesi kapsamında borçluların belirli bir süre içinde yapacakları müracaat üzerine, cari tecil faiz

oranından daha düşük oranda faiz alınması suretiyle vergi dairesine olan borçlarının taksitlendirilerek ödenmesine imkan sağlanmasına yönelik usul ve esasları belirlemektir.

Dayanak

MADDE 2- (1) Bu Tebliğ, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 48 inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Kapsama giren alacakların türü ve vadesi

MADDE 3- (1) Bu Tebliğin kapsamına, 5/6/2026 tarihi itibarıyla (bu tarih dahil) vadesi geldiği halde bu Tebliğin yayımı tarihine kadar ödenmemiş olan ve Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı vergi dairelerince takip ve tahsil edilen tüm amme alacakları girmektedir.

(2) Özel tüketim vergisi ve 2026 yılı gelir veya kurumlar vergisine mahsup edilecek geçici vergi ile bunlara bağlı vergi ziyai cezaları, gecikme faizleri, gecikme zamları ve bu vergilerin beyannamelerine dair damga vergileri ile gecikme zamları bu Tebliğin kapsamı dışındadır.

Başvuru süresi ve şekli

MADDE 4- (1) Borçluların bu Tebliğ ile şartları belirlenen tecil ve taksitlendirmeden yararlanabilmeleri için durumlarına uygun bu Tebliğ ekindeki dilekçeler (EK:1, 2) ile 31/8/2026 tarihine kadar (bu tarih dahil) başvuruda bulunmaları gerekmektedir.

(2) Bu Tebliğ hükümlerinden yararlanmak isteyen borçlular, başvurularını Gelir İdaresi Başkanlığının internet adresi (www.gib.gov.tr), dijital vergi dairesi (dijital.gib.gov.tr) ya da e-Devlet (www.turkiye.gov.tr) üzerinden elektronik ortamda yapabilecekleri gibi borçlu olunan vergi dairesine doğrudan veya posta yoluyla ya da diğer vergi daireleri aracılığıyla yazılı olarak yapabileceklerdir.

(3) Başvuru tarihi; başvuruların elektronik ortamda yapılması halinde elektronik ortamda başvurunun yapıldığı, başvuruların taahhütlü posta veya APS ile gönderilmesi halinde postaya verildiği, adi posta ile gönderilmesi halinde ise vergi dairesi kayıtlarına intikal ettiği tarih olacaktır.

(4) Birden fazla vergi dairesine borcun bulunması halinde, her bir vergi dairesine ayrı ayrı başvurulacaktır.

(5) Borçluların vergi dairesine olan tüm borçları için tecil talebinde bulunmaları şarttır.

Taksit sayısı

MADDE 5- (1) Bu Tebliğ kapsamında tecil edilen borçlar, ilk taksit Eylül/2026 ayından başlamak üzere, aylık eşit taksitler halinde ödenecektir. Tecil edilen borçlara ilişkin taksit sayısı; çok zor durum hali, alacağın türü ve borçlunun hukuki statüsü dikkate alınarak belirlenecektir.

a) Çok zor durum haline göre taksit sayısı

Borçluların çok zor durum hallerinin tespitine yönelik Seri:A Sıra No:1 Tahsilat Genel Tebliği ile 2014/1 Seri No.lu Tahsilat İç Genelgesinde yapılan düzenlemeler çerçevesinde taksit sayıları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

i) Bu Tebliğin yayımı tarihi itibarıyla faal mükellefiyet kaydı bulunan ve bilanço esasına veya işletme hesabı esasına göre defter tutan mükelleflerin borçları, mali durumlarına ilişkin likidite oranlarının;

- 0,50 veya 0,50'den büyük olması durumunda 36 eşit taksitte,
 - 0,50'den küçük ve 0,30'dan büyük olması durumunda 48 eşit taksitte,
 - 0,30 veya 0,30'dan küçük olması durumunda 72 eşit taksitte,
- ödenecektir.

ii) (i) bendi kapsamında olmayan borçluların borçları 48 eşit taksitte ödenecektir.

b) Alacak türüne göre taksit sayısı

Borçluların banka ve sigorta muameleleri vergisi ve katma değer vergisinden olan borçları ile bunlara ilişkin vergi ziyai cezaları, gecikme faizi ve gecikme zamları; bunların beyannamelerine dair damga vergileri ile gecikme zamları 12 eşit taksitte ödenecektir.

Örnek 1) Faal mükellefiyeti olan (A) Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş., bağlı olduğu vergi dairesine müracaat ederek gelir (stopaj) vergisi, damga vergisi ve gecikme zammından 468.000,00 TL, katma değer vergisi ve gecikme zammından 180.000,00 TL olmak üzere toplam 648.000,00 TL borcunun bu Tebliğ kapsamında tecil ve taksitlendirilmesini talep etmiştir.

Mükellefin likidite oranı 0,30'un altındadır.

Bu durumda, mükellefin katma değer vergisi ve bu vergiye ilişkin gecikme zammından olan borçları 12 eşit taksitte, gelir (stopaj) vergisi, damga vergisi ve bu vergilere ilişkin gecikme zammından olan borçları ise 72 eşit taksitte ödenebilecektir.

c) Borçluların hukuki statüsüne göre taksit sayısı

İl özel idareleri, belediyeler ve yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları ile bunlara bağlı kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlar ve bunların doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip bulundukları tüzel kişilerin bu Tebliğ kapsamındaki her nev'iden olan tüm borçları 72 eşit taksitte ödenecektir. Bunların borçlarından sorumlu olanlar da sorumlu oldukları bu borçlar için asıl amme borçlusuna sağlanan ödeme imkanından yararlanabileceklerdir.

Örnek 2) Sermayesinin tamamı belediyeye ait olan (B) Personel A.Ş., bağlı olduğu vergi dairesine müracaat ederek gelir (stopaj) vergisi, damga vergisi ve gecikme zammından 380.000,00 TL, katma değer vergisi ve gecikme zammından 180.000,00 TL olmak üzere toplam 560.000,00 TL olan borcunun bu Tebliğ kapsamında tecil ve taksitlendirilmesini talep etmiştir.

Buna göre, belediyelerin sermayesinin yarısından fazlasına sahip bulundukları şirketlerin bu Tebliğ kapsamındaki borçlarının tür ayrımı olmaksızın tamamının 72 eşit taksitte ödenebileceği dikkate alındığında, (B) Personel A.Ş.'nin toplam 560.000,00 TL olan borcu 72 eşit taksitte ödenebilecektir.

Tecil faizi oranı

MADDE 6- (1) Bu Tebliğ kapsamında tecil edilen borçlara yıllık %29 tecil faizi uygulanacaktır.

(2) Tecil faizi, Seri:A Sıra No:1 Tahsilat Genel Tebliğinin Birinci Kısım, Dördüncü Bölüm, "I. Tecil" başlıklı alt bölümünün "A. Kanunun 48 inci Maddesine Göre Tecil" bölümünde yapılan açıklamalar çerçevesinde hesaplanacaktır.

Borç ve taksit tutarlarının tespiti

MADDE 7- (1) Bu Tebliğ uyarınca müracaatta bulunan borçluların gecikme zammı tatbiki gereken borçlarının asıllarına, vade tarihlerinden tecil talep tarihine kadar (bu tarih hariç) geçen süre için 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre gecikme zammı hesaplanarak toplam borç tutarı belirlenecektir. Ancak, alacak aslına özel kanunlarına istinaden gecikme zammı dışında farklı bir fer'i alacak uygulanacak olması durumunda, tecil talep tarihine kadar (bu tarih hariç) ilgili mevzuat kapsamında söz konusu fer'i alacak hesaplanacaktır.

(2) Toplam borç tutarı taksit sayısına bölünecek ve taksitlendirmede lira kesirleri ilk taksit tutarına ilave edilecektir. Bulunacak taksit tutarlarına uygulanacak tecil faizi hazırlanan ödeme planlarında ayın son günü itibarıyla hesaplanarak gösterilecektir. Taksitlerin ödeme sürelerinin son gününden önce de ödenmesi mümkün olduğundan, tecil faizlerinin ödeme tarihleri dikkate alınarak hesaplanması gerekmektedir.

Teminat uygulaması

MADDE 8- (1) 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesine göre yapılacak tecillerde;
- 10 milyon TL'nin altında (bu tutar dahil) olan amme alacakları için teminat alınmaması,
- 10 milyon TL'nin üstünde olan amme alacakları için bu tutarı aşan kısmın yarısı değerinde teminat alınması,
gerekmektedir.

(2) Bu Tebliğ kapsamında yapılacak tecillerde de 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesine göre belirlenmiş olan teminat uygulaması geçerli olduğundan, gerek teminat uygulamasına yöne-

lik işlemlerde gerekse hacizlerin kaldırılmasına yönelik taleplerin değerlendirilmesinde Seri:A Sıra No:1 Tahsilat Genel Tebliğinde yapılan açıklamalar dikkate alınacaktır.

Tecil yetkisi ve ödeme planı

MADDE 9- (1) Bu Tebliğ kapsamında yapılacak tecil başvuruları, borç tutarına bakılmaksızın vergi dairesi müdürleri tarafından değerlendirilerek bu Tebliğde yapılan açıklamalara göre sonuçlandırılacaktır. Ancak, tutarı 10 milyon TL'yi geçmeyen amme alacakları için yapılacak tecil taleplerine yönelik işlemler Gelir İdaresi Başkanlığı bilgi işlem sistemleri üzerinden doğrudan yapılabilecektir.

(2) Tecil edilen borçlar için borçlulara, ödenecek taksit tutarlarını, tecil faizi tutarlarını ve taksitlerin vade tarihlerini gösteren ödeme planı verilecektir.

Borçlular, ödeme planlarını bağlı bulundukları vergi dairelerinden alabilecekleri gibi müraa edebilecekleri herhangi bir vergi dairesinden imza karşılığında elden, gerekli şartların bulunması koşuluyla Gelir İdaresi Başkanlığının internet adresi veya dijital vergi dairesi üzerinden de alabileceklerdir.

Tebliğın yayımı tarihi itibarıyla tecilli alacaklar

MADDE 10- (1) Bu Tebliğin yayımı tarihi itibarıyla tecil edilmiş ve tecil şartlarına uygun olarak ödenmekte olan amme alacaklarının, bu Tebliğin yayımı tarihinden sonra ödenmesi gereken taksit tutarlarına, başvuru şartı aranmaksızın tecil müracaat tarihlerinden, bu Tebliğin yayımı tarihine kadar geçen süre için geçerli olan oranlar, bu Tebliğin yayımı tarihinden itibaren ise yıllık %29 oranında tecil faizi uygulanacaktır.

(2) Bu Tebliğin yayımı tarihi itibarıyla tecil edilip de tecil şartlarına uygun olarak ödenmekte olan amme alacakları için mükelleflerin bu Tebliğ ile belirlenen tecil sürelerinden yararlanmak istemeleri halinde, 31/8/2026 tarihine kadar müracaat ederek kalan taksit tutarlarının bu Tebliğ kapsamında tecilini talep etmeleri gerekmektedir.

Bu takdirde borçluların, daha önce tecil şartlarına uygun olarak ödedikleri taksit tutarları için tecil hükümleri geçerli sayılacak, kalan taksit tutarlarına konu borçlar için Eylül/2026 ayından başlamak üzere bu Tebliğ kapsamında belirlenen taksit sayılarına uygun ödeme planı verilecektir. Ancak, bu şekilde yapılacak tecillerde, kalan borçlar için verilecek taksit süresi her hal ve takdirde ilk müracaat tarihinden itibaren 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesinde belirlenmiş azami süreyi geçmeyecektir.

Bu kapsamda başvuruda bulunanların borçları için ilk müracaat tarihinden bu Tebliğin yayımı tarihine kadar geçerli olan tecil faizi oranları, bu Tebliğin yayımı tarihinden itibaren ise yıllık %29 oranında tecil faizi uygulanacaktır.

Tebliğın yayımı tarihi itibarıyla değerlendirme aşamasında olan tecil talepleri

MADDE 11- (1) 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesine göre tecil talebinde bulunan ancak talepleri bu Tebliğin yayımı tarihi itibarıyla değerlendirme aşamasında olan borçluların, bu Tebliğ hükümlerinden yararlanmak istemeleri halinde, 31/8/2026 tarihine kadar başvuruda bulunmaları gerekmektedir.

Bu çerçevede, başvuruda bulunanların borçları için ilk müracaat tarihinden bu Tebliğin yayımı tarihine kadar geçerli olan tecil faizi oranları, bu Tebliğin yayımı tarihinden itibaren ise yıllık %29 oranında tecil faizi uygulanacaktır.

Bu Tebliğin yayımı tarihi itibarıyla tecil talebini değerlendiren tecile yetkili makamlarca bu Tebliğin yayımı tarihinden önce yapılmış tecil talepleri ivedi olarak ilgili vergi dairelerine gönderilecek, vergi dairelerince borçlularla bu Tebliğden yararlanmak için talepte bulunup bulunmayacakları hususunda irtibata geçilecektir.

(2) Bu Tebliğin yayımı tarihi itibarıyla tecil talepleri değerlendirme aşamasında olan borçluların bu Tebliğ hükümlerinden yararlanmak istememeleri halinde, talepleri Seri:A Sıra No:1 Tahsilat Genel Tebliğinde yapılan açıklamalar çerçevesinde tecile yetkili makamlarca değerlendirilecektir.

rilecektir. İlgili makamlarca tecil ve taksitlendirmenin uygun görülmesi halinde, tecil müracaat tarihinden itibaren yıllık %39 oranında tecil faizi uygulanacaktır.

Tecil taksitlerinin süresinde ödenmemesi ve tecilin ihlali

MADDE 12- (1) Bu Tebliğ kapsamında tecil edilen borçlara ilişkin taksitlerin (tecil faizi dahil) ödeme süresinde ödenmemesi veya eksik ödenmesi halinde tecil ihlal edilmiş olacaktır.

Ancak, bir takvim yılında en fazla iki taksitin süresinde ödenmemesi veya eksik ödenmesi ihlal sebebi sayılmayacaktır. Şu kadar ki, süresinde ödenmeyen veya eksik ödenen her bir taksitin, takip eden taksit ödeme süresi içinde, ödeme tarihi dikkate alınarak hesaplanacak tecil faizi ile birlikte ödenmesi şarttır.

Süresinde ödenmeyen veya eksik ödenen taksitin son taksit olması halinde, son taksit ödeme süresini takip eden ayın sonuna kadar, ödeme tarihi dikkate alınarak hesaplanacak tecil faiziyle birlikte bu taksitin ödenmesi gerekmektedir.

Süresinde ödenmeyen veya eksik ödenen taksitlerin yukarıda yer verilen şekilde ödenmemesi halinde tecil ihlal olacak ve tecile konu amme alacakları takip ve tahsil edilecektir.

(2) Süresinde ödenmeyen veya eksik ödenen taksitlerin birinci fıkrada belirtilen şekilde ödenmesi durumunda, tecilin geçerli sayılması için vergi dairelerince bir işlem yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

Diğer hususlar

MADDE 13- (1) 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve 6183 sayılı Kanun ile diğer kanunlarda yer alan sorumluluk düzenlemeleri kapsamında mirasçılar, kefiller, şirket ortakları ve kanuni temsilciler gibi amme borcunun ödenmesinden sorumlu tutulan kişiler de bu Tebliğ ile getirilen düzenlemelerden sorumlu oldukları tutar için yararlanabileceklerdir.

Adi ve kolektif şirketlerin ortakları, şirket borçlarının tamamından müteselsilen sorumlu olduklarından, bu ortakların da sorumlu oldukları söz konusu borçlar için bu Tebliğden yararlanmaları mümkündür.

Bu fıkra kapsamında bu Tebliğden yararlanılabilmesi için ilgili vergi dairesine yazılı olarak başvurulması gerekmektedir.

(2) Özel kanunlara göre yapılandırılarak taksitlendirilmiş olan ve bu Tebliğin yayımı tarihi itibarıyla ihlal olmamış yapılandırma dosyalarına konu süresinde ödenmemiş taksitlerin ne şekilde ödenebileceğine dair özel kanunlarında düzenlemeler bulunduğundan, ödenmemiş bu yapılandırma taksitlerinin bu Tebliğ kapsamında tecilleri mümkün bulunmamaktadır.

(3) Bu Tebliğ kapsamında taksitlendirilen borçların, borç durumunu gösterir belgede yer almaması için, tecil edilen borç tutarının en az %10'unun ödenmiş olması şarttır.

Buna göre, tecil edilen borç tutarının (tecil faizi hariç);

- en az %10'unun ödenmiş olması halinde, tecil edilen borç tutarına belgede yer verilmemesi,

- %10'una karşılık hiç ödeme yapılmaması halinde, tecil edilen borç tutarının tamamına belgede yer verilmesi,

- %10'undan az ödeme yapılması halinde, tecil edilen borç tutarı ile ödeme yapılan tutar arasındaki farka belgede yer verilmesi,

gerekmektedir.

(4) Motorlu taşıtlar vergisi mükelleflerinin, bu Tebliğ ile getirilen düzenlemeden yararlanabilmeleri için her bir taşıt itibarıyla hesaplanacak toplam borç tutarı üzerinden başvuruda bulunmaları zorunludur.

Motorlu taşıtlar vergisi, motorlu taşıtlar vergisine ait gecikme zammı, gecikme faizi ve vergi cezası, 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre verilen trafik idari para cezaları, mülga 11/2/1950 tarihli ve 5539 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü Kuruluşt ve Görevleri Hakkında Kanun ile 25/6/2010 tarihli ve 6001 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü-

nün Hizmetleri Hakkında Kanun uyarınca tahsili gereken geçiş ücreti ve idari para cezalarından olan alacakların ve bunlara ilişkin fer'ilerin tecil edilmesi ve tecilin ihlal olmaması koşuluyla motorlu taşıta ilişkin fenni muayene izin belgesi veya uçuşa elverişlilik belgesi verilecektir.

Ancak, motorlu taşıtların satış ve devirlerinin yapılabilmesi için tecil edilen bu borçların tamamının ödenmesi gerekmektedir.

(5) Bu Tebliğ kapsamındaki borçların teciline yönelik yapılacak müracaatlarda, bu Tebliğin 5 inci maddesinde belirlenen taksit sayıları aşılmamak kaydıyla, daha az sayıda taksit talep edilebilecektir.

(6) Bu Tebliğden yararlanmak için süresinde yapılmayan başvurular ile vadesi 5/6/2026 tarihinden sonra olan alacaklara yönelik yapılan tecil başvuruları Seri:A Sıra No:1 Tahsilat Genel Tebliğinde yer alan esaslar dahilinde değerlendirilecektir.

Yürürlük

MADDE 14- (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 15- (1) Bu Tebliğ hükümlerini Hazine ve Maliye Bakanı yürütür.

GÜMRÜK UZLAŞMA YÖNETMELİĞİ DEĞİŞTİRİLDİ

Resmi Gazete Tarihi: 18.06.2026

Resmi Gazete Sayısı: 33284

Ticaret Bakanlığından:

GÜMRÜK UZLAŞMA YÖNETMELİĞİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK

MADDE 1- 27/8/2011 tarihli ve 28038 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Gümrük Ulaşma Yönetmeliğinin 9 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “3.000.000.-” ibareleri “7.000.000.-” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- Aynı Yönetmeliğe aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Başvurulara ilişkin geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 4- (1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılan başvurulara, başvurunun yapıldığı tarihte yürürlükte olan Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin birinci fıkrası hükmü uygulanır.”

MADDE 3- Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Yönetmelik hükümlerini Ticaret Bakanı yürütür.

193 SAYILI GELİR VERGİSİ KANUNUNUN GEÇİCİ 67 NCİ MADDESİNDE YER ALAN TEVKİFAT ORANLARI HAKKINDA KARAR (KARAR SAYISI: 11444) YAYINLANDI

193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67 nci Maddesinde Yer Alan Tevkifat Oranları Hakkında Karar (Karar Sayısı: 11444) 20.06.2026 tarih ve 33286 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanmıştır.

Söz konusu kararın tam metni için www.resmigazete.gov.tr adresini ziyaret ediniz.

DANIŞTAY KARARI

COUNCIL OF STATE DECISION

* Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu Kararları
*Decisions of the Tax Suit Chambers of the Court of
Administrative Appeals*

DANIŞTAY VERGİ DAVA DAİRELERİ KURULU KARARI
DECISION OF THE TAX SUIT CHAMBERS OF THE COURT OF
ADMINISTRATIVE APPEALS

DANIŞTAY
VERGİ DAVA
DAİRELERİ KURULU

Esas No. 2025/26
Karar No. 2026/6
Tarihi: 01.04.2026

İlgili Kanun/Madde
2577 s. İYUK/14, 15
3065 s. KDVK/36

ÖZETİ: *Dava dosyasına sunulan bilgi ve belgeler incelendiğinde, davacı hakkında Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 36. maddesi uyarınca iade talepleri incelemeye göre sonuçlandırılacak mükellefler listesine alınma işleminin uygulandığı görülmekte olup Anayasa'da veya söz konusu kanuni düzenlemelerde mükelleflerin kategorizasyona tabi tutulmasına dair davalı idare veya üst makamlara hiçbir yetkinin verilmediği, Kanun'da buna dair herhangi bir düzenlemenin bulunmadığı, bu yönüyle dava konusu işlemin yasal dayanağı bulunmadığı gibi Anayasa'da güvence altına alınan çalışma hürriyetinin ihlaline yol açacağı ve vergi barışını bozabilecek nitelikte olduğu görüldüğünden, söz konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmamaktadır. Vergi Mahkemesi bu gerekçeyle dava konusu işlemi iptal etmiştir.*

I. AYKIRILIĞIN GİDERİLMESİ

İSTEMİNDE BULUNAN : Konya Bölge idare Mahkemesi Başkanlar Kurulu

II. İSTEMİN ÖZETİ : Davacılar tarafından, "özel esaslar/3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 36. maddesi uyarınca iade talepleri vergi incelemesine göre sonuçlandırılacak mükellefler" kapsamına alınmaya dair işlemlerin iptali istemiyle açılan davalarda verilen Konya Bölge İdare Mahkemesi 1. Vergi Dava Dairesinin 27/03/2025 tarih ve E:2025/139, K:2025/290 sayılı kararı ile İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 1. Vergi Dava Dairesinin 07/07/2025 tarih ve E:2025/1544, K:2025/1546 sayılı, 28/01/2025 tarih ve E:2025/272, K:2025/125 sayılı kararları arasındaki aykırılığın, 2576 sayılı Bölge idare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun'un 3/C maddesinin (4) numaralı fıkrasının (c) bendi uyarınca, Konya Bölge İdare Mahkemesi 1. Vergi Dava Dairesinin kararı doğrultusunda giderilmesi, istinaf yoluna başvurma hakkı bulunanın bu yöndeki talebini uygun gören Konya Bölge İdare Mahkemesi Başkanlar Kurulunun 06/10/2025 tarih ve E:2025/19, K:2025/19 sayılı kararıyla istenmiştir.

III. AYKIRILIĞIN GİDERİLMESİ İSTEMİNE KONU BÖLGE İDARE MAHKEMESİ

KARARLARI:

A. Konya Bölge İdare Mahkemesi 1. Vergi Dava Dairesinin E:2025/139 sayılı dosyasına konu yargılama süreci:

Dava konusu istemin özeti: Davacı tarafından, özel esaslar kapsamına alınmasına dair işlemin iptali istemiyle dava açılmıştır.

Antalya 1. Vergi Mahkemesinin 23/12/2024 tarih ve E:2024/813, K:2024/823 sayılı kararının özeti:

Davalı idarenin savunma dilekçesinde, 28/07/2024 tarih ve 7524 sayılı Kanun'un 21. maddesiyle 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 36. maddesinde yapılan değişiklik uyarınca Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği'nin (IV/E) bölümünün 31/10/2024 tarihi itibarıyla yürürlükten kaldırılmış olması nedeniyle bu tarihten önce özel esaslar kapsamına alınmış mükelleflerle ilgili işlemlerin sona erdirildiği, bu kapsamda davacı şirketin özel esaslar kapsamında yer almadığı belirtildiğinden, davanın konusuz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Vergi Mahkemesi bu gerekçeyle konusu kalmayan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermiştir.

Davalının istinaf istemini inceleyen Konya Bölge İdare Mahkemesi 1. Vergi Dava Dairesinin 27/03/2025 tarih ve E:2025/139, K:2025/290 sayılı kararının özeti:

İdari işlemler oluşmadan önce idari usuller kapsamında birçok hazırlayıcı işlem tesis edilebilir. Bu tür işlemlerin, kesin ve nihai işlem olan idari-icrai işlemi ortaya çıkarmak amacıyla yapıldıkları, kişiyi ve konuyu doğrudan doğruya hedef almadıkları ve dolayısıyla üçüncü kişilerin hukuksal durumları üzerinde ve hukuk düzeninde tek başlarına bir hukuksal değer taşımadıkları kabul edilerek iptal davasına konu edilemeyeceği ileri sürülür. Hazırlık işleminin yapıldığı sırada nihai işlemin ne olacağı belirsiz olup bazen hazırlık işlemi tamamlanmasına rağmen nihai işlem ortaya çıkmayabilmektedir. Örneğin vergi incelemesi süreci de içinde birçok idari işlem ve prosedürü barındırmasına karşın, Danıştay ve vergi mahkemesi içtihatları gereği hazırlayıcı işlem niteliğinde olduklarından bu süreçte tesis edilen işlemlerin tek başlarına dava konusu edilemeyecekleri, vergi incelemesi sürecinde ileri sürülebilecek hukuka aykırılık iddialarının nihai işlemin (örneğin; tarhiyat, ceza, rapora göre 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 160. maddesi uyarınca resen terkin işlemi, rapor sonucuna göre devreden katma değer vergisinin veya gelecek yıla devreden kurum kazancının azalması gibi) dava konusu edilmesi ile ileri sürülebileceği kabul edilmektedir.

Dava konusu işlem, katma değer vergisi iadesi işlemlerine yönelik bir hazırlayıcı (ön) işlem mahiyetinde olduğundan, bu işlemin tesis edilmesi sürecinde yer alan hukuka aykırılık iddialarının, ancak mükellefler tarafından katma değer vergisi iade talebinde bulunulup yapılan inceleme sonucuna göre talep tamamen veya kısmen reddedildiğinde, bu ret işleminin iptali istemiyle açılacak davalarda ileri sürülmesi gerekmektedir.

Dosyanın incelenmesinden, sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleme yönünden özel esaslar kapsamına alınan başka bir şirketin ortağı olan şahsın davacı şirketin de ortağı olması nedeniyle 27/09/2024 tarih ve 3297 sayılı giriş olay numarası ile davacı şirketin özel esaslara tabi olduğu, 31/10/2024 tarih ve 32708 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri No: 52) ile yapılan değişiklik uyarınca Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği'nin (IV/E) bölümü yürürlükten kaldırıldığından davacı şirketin özel esaslar kapsamında yer almadığı, davacının durumunun devam etmesi ve katma değer vergisi iadesi talep etmesi hâlinde bu iade talebinin Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 36. maddesi uyarınca vergi inceleme raporu sonucuna göre yerine getirileceğine dair kayıt düşülmesi üzerine, söz konusu işlemin iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

25/03/2025 tarihli ara kararı üzerine davalı idarece verilen 26/03/2025 tarihli cevap yazısında, davacının katma değer vergisi iade talebinin bulunmadığı belirtilmiştir.

Davacı tarafından, dava konusu edilmek istenen işlemin hukuka aykırı olduğuna yönelik birtakım iddialar sunulduğu görülmektedir. Ancak ilgili mevzuat ve açıklamalar gereği dava konusu işlem hazırlayıcı (ön) işlem olduğundan, bu iddiaların ancak nihai işlem tamamlandıktan sonra bu işleme karşı açılacak davada ileri sürülebileceği, dava konusu işlemin bu hâliyle hiçbir hak ve yükümlülük doğurmadığı, hukuksal düzende bir yenilik getirmediği ve nihai işlemin ortaya konabilmesi için yapılan hazırlayıcı (ön) işlem mahiyetinde kaldığı açıktır. Kaldı ki, Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 36. maddesi uyarınca iade hakkı doğuran işlemlerden kaynaklanan iade taleplerinin vergi inceleme raporu sonucuna göre yerine getirilmesinin esas yöntem olarak belirlendiği ve davacı yönünden esas kurala aykırı bir uygulamanın da söz konusu olmadığı, dolayısıyla dava konusu işlemin idari davaya konu edilebilecek kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olmaması nedeniyle incelenmesinin mümkün bulunmadığı sonucuna varıldığından, konusu kalmayan davanın esası hakkında karar verilmesine yer olmadığı yolunda verilen kararda hukuka uygunluk bulunmamaktadır.

Vergi Dava Dairesi bu gerekçeyle istinaf istemini kabul ederek Vergi Mahkemesi kararını kaldırmış ve davayı kesin olarak incelenmeksizin reddetmiştir.

B. İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 1. Vergi Dava Dairesinin E.2025/1544 sayılı dosyasına konu yargılama süreci:

Dava konusu istemin özeti: Davacı tarafından, özel esaslar kapsamına alınmasına dair işlemin iptali istemiyle dava açılmıştır.

Dava konusu işlemin kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olmadığı gerekçesiyle davanın incelenmeksizin reddi yolunda verilen Vergi Mahkemesi kararının, Vergi Dava Dairesince, aksi yöndeki gerekçeyle kaldırılarak uyuşmazlığın esası hakkında karar verilmek üzere dosyanın gönderilmesini müteakip verilen İstanbul 13. Vergi Mahkemesinin 30/04/2025 tarih ve E:2025/390, K:2025/830 sayılı kararının özeti:

İlgili mevzuat hükümlerinin incelenmesinden, mükelleflerin, iade taleplerine ilişkin olarak daha önce "özel esaslara tabi mükellefler/KDV iade talepleri özel esaslara tabi olarak gerçekleştirilecek mükellefler" gibi açıklama ve ibareler altında yapılan sınıflandırmanın (kategorizasyonun), "KDV Kanununun 36. Maddesi uyarınca iade Talepleri İncelemeye Göre Sonuçlandırılacaktır" açıklamasıyla sürdürüldüğü, bunun yanı sıra Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği'nin "IV. KDV ladesinde Ortak Hususlar" başlıklı bölümünün "A2. İadeleri Vergi İncelemesine Tabi Olanlar" başlıklı alt bölümünde iade talepleri esasen inceleme sonucuna göre gerçekleştirilecek mükelleflerin gruplandığı (bu gruplardan birine dâhil olmayan mükelleflerin iade taleplerinin ise Tebliğin önceki bölümlerinde, iade hakkı doğuran işlemler itibarıyla belirlenmiş diğer usul ve esaslara göre yapılmaya devam olunacağı) dikkate alındığında, Kanun hükmünde yapılan değişikliğin tüm iade taleplerini kapsadığının kabulünün (tüm mükelleflerin iade taleplerinin inceleme sonucuna göre yerine getirileceğinin) de mümkün bulunmadığı, bu nedenle bahsedilen gruplara dâhil bulunmayan mükelleflerden farklı olarak 'mükellefe ait olumsuz rapor tespiti listesine alınmasına' ibaresiyle tesis edilen kategorizasyon işlemlerinin, bu ibareyle kategorize edilen mükelleflerin ticari faaliyetlerini ve hukuki menfaatlerini etkilemeye devam ettiği gibi kategorizasyon İşlemlerinin farklı ibare/açıklamalarla sürdürüldüğü anlaşılmıştır.

Dava dosyasına sunulan bilgi ve belgeler incelendiğinde, davacı hakkında Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 36, maddesi uyarınca iade talepleri İncelemeye göre sonuçlandıracak mükellefler listesine alınma işleminin uygulandığı görülmekte olup Anayasa'da veya söz konusu kanuni düzenlemelerde mükelleflerin kategorizasyona tabi tutulmasına dair davalı idare veya üst makamlara hiçbir yetkinin verilmediği, Kanun'da buna dair herhangi bir düzenlemenin bulunmadığı, bu yönüyle dava konusu işlemin yasal dayanağı bulunmadığı gibi Anayasa'da güvence altına alınan çalışma hürriyetinin ihlaline yol açacağı ve vergi barışını bozabilecek nitelikte olduğu görüldüğünden, söz konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmamaktadır.

Vergi Mahkemesi bu gerekçeyle dava konusu işlemi iptal etmiştir.

Davalının istinaf istemini inceleyen İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 1. Vergi Dava Dairesinin 07/07/2025 tarih ve E:2025/1544, K:2025/1546 sayılı kararının özeti;

Vergi Mahkemesi kararı usul ve hukuka uygun olup kaldırılmasını gerektiren bir neden bulunmamaktadır.

Vergi Dava Dairesi bu gerekçeyle istinaf istemini kesin olarak reddetmiştir.

C. İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 1. Vergi Dava Dairesinin E:2025/272 sayılı dosyasına konu yargılama süreci:

Dava konusu istemin özeti: Davacı tarafından, özel esaslar kapsamına alınmasına dair işlemin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İstanbul 13. Vergi Mahkemesinin 17/12/2024 tarih ve E:2024/2101, K:2024/2150 sayılı kararının özeti:

Dosyanın incelenmesinden, Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği'nde 31/10/2024 tarihinde yapılan değişiklik ile özel esaslar uygulamasına yönelik düzenlemelerin kaldırıldığı, davanın açılış tarihinin özel esaslar uygulamasının kaldırılmasından sonra olduğu, bu durumda dava konusu işlemin idari davaya konu edilebilecek kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olmaması nedeniyle incelenmesinin mümkün bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Vergi Mahkemesi bu gerekçeyle davayı incelenmeksizin reddetmiştir.

Davacının istinaf istemini inceleyen İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 1. Vergi Dava Dairesinin 28/01/2025 tarih ve E:2025/272, K:2025/125 sayılı kararının özeti:

Dosyanın incelenmesinden, davacı tarafından Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 36. maddesi uyarınca iade talepleri incelemeye göre sonuçlandıracak mükellefler kapsamına alınma işleminin iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Davacı hakkında tesis edilen dava konusu işlem sonucunda, davacının ticari ilişkileri ve itibarının zedelenebileceği, bazı ekonomik kayıplara uğramasına yol açılabileceği, ticari ilişkide bulunduğu mükelleflerde tereddütlere yol açılarak ticari hayatının olumsuz etkilenebileceği, dolayısıyla, bu hâliyle, davacı adına tesis edilmiş, davacının kişisel menfaatini etkileyen ve idari davaya konu edilebilecek kesin ve yürütülebilir bir işlemin bulunduğu sonucuna varıldığından, işin esasının incelenmesi suretiyle bir karar verilmesi gerekirken, idari davaya konu edilebilecek kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem bulunmadığından bahisle davanın incelenmeksizin reddi yolunda verilen kararın kaldırılması ve dava dosyasının tekemmül ettirilerek işin esası hakkında karar vermek üzere Mahkemesine gönderilmesi gerekmiştir.

Vergi Dava Dairesi bu gerekçeyle Vergi Mahkemesi kararının kaldırılmasına, belirtilen gerekçe dikkate alınarak yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın Vergi Mahkemesine gönderilmesine kesin olarak karar vermiştir.

IV. İNCELEMeye GEREKÇE:

A. İLGİLİ HUKUK:

i. İlgili Mevzuat:

1. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "Dilekçeler üzerine ilk inceleme" başlıklı 14. maddesinin (3) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şu şekildedir:

"3. (Değişik: 5/4/1990-3622/5 md) Dilekçeler, Danıştayda daire başkanının görevlendireceği bir tetkik hakimi, idare ve vergi mahkemelerinde ise mahkeme başkanı veya görevlendireceği bir üye tarafından:

...

d) İdari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olup olmadığı,

...

Yönlerinden sırasıyla incelenir."

2. 2577 sayılı Kanun'un "İlk inceleme üzerine verilecek karar" başlıklı 15. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şu şekildedir:

"1. (Değişik: 5/4/1990-3622/6 md.) Danıştay veya idare ve vergi mahkemelerince yukarıdaki maddenin 3 üncü fıkrasında yazılı hususlarda kanuna aykırılık görülürse, 14 üncü maddenin;

...

b) 3/c, 3/d ve 3/e bentlerinde yazılı hallerde davanın reddine,

...

Karar verilir."

3. 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 36. maddesinin ikinci fıkrasının, 7524 sayılı Vergi Kanunları ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 01/09/2024 tarihinde yürürlüğe giren 21. maddesiyle değiştirildikten sonraki hâli şu şekildedir:

"Bu Kanun hükümleri uyarınca iade hakkı doğuran işlemlerden kaynaklanan iade taleplerinin vergi inceleme raporu sonucuna göre yerine getirilmesi esastır. Şu kadar ki, Hazine ve Maliye Bakanlığı; mükellefiyet süresi, çalışan sayısı, aktif ve özsermaye büyüklüğü, ödenen vergi tutarı, vergisel ödevlerin zamanında yerine getirilip getirilmediği, sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleme veya kullanma yönünde olumsuz rapor ya da tespit bulunup bulunmadığı gibi kriterleri esas alarak mükelleflerin vergisel uyum seviyeleri ve bu uyum seviyelerine göre farklı iade yöntemleri tespit etmeye, iade alacağının mahsup edileceği vergi borçları ile iadeye ilişkin diğer usul ve esasları belirlemeye yetkilidir."

ii. İlgili Karar:

1. Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulunun 09/04/2025 tarih ve E:2025/1, K:2025/13 sayılı kararının ilgili bölümleri şu şekildedir:

"...

Vergi idaresi, vergi kanunları uyarınca iadesi gereken vergilerin haksız yere alınması ve vergi kaybının önlenmesi amacıyla ilgililer hakkında tek yanlı iradesiyle kesin ve yürütülmesi zorunlu ve ilgililerin menfaatini etkileyecek nitelikte bazı idari işlemler tesis edebilmektedir. Bu idari işlemlerden biri de 26/04/2014 tarih ve 28983 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği'nin, 31/10/2024 tarih ve 32708 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 52 Seri No.lu Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ ile değiştirilmeden önceki hâlinde yer alan "IV. KDV ladesinde Ortak Hususlar/E. Özel Esaslar" başlıklı bölümüne göre tesis edilen "özel esaslara tabi mükellefler kapsamına alınma" işlemidir.

...

Özel esaslara tabi mükellefler kapsamına alınma İşleminin, ilgili kişi ile bu kişiyle hukuki ilişki içinde bulunan kişilere de sirayet etme özelliğine sahip olduğu dikkate alındığında bu işlemin, anılan kişilerin vergisel hak ve yükümlülükleri ile ticari hayatı üzerinde hukuki etki ve sonuçlar doğurabileceği açıktır.

"..."

B. HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun'un 3/C maddesinin (5) numaralı fıkrası uyarınca karar veren Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulunca, Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten sonra konu ile ilgili kararlar ve mevzuat incelenerek gereği görüldü:

i. Usul Yönünden:

Bölge İdare Mahkemesi Vergi Dava Dairelerince kesin olarak verilen kararlar arasındaki aykırılık, mükelleflerin "özel esaslar/3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 36. maddesi uyarınca iade talepleri vergi incelemesine göre sonuçlandırılacak mükellefler" kapsamına alınmasına dair işlemin iptali istemiyle açılan davada, uyumsuzluğun esasının incelenip incelenemeyeceği hususunda ortaya çıkmıştır.

Anılan kararlar arasında, belirtilen şekilde kapsama alınmaya yönelik işleme karşı dava açılmadan önce idareye başvurulmasının gerekip gerekmediği hususunda bir aykırılık bulunmadığından, aykırılığın giderilmesi istemi hakkındaki işbu karar, bu yönden herhangi bir değerlendirme içermemektedir.

ii. Esas Yönünden:

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde iptal davası, idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan davalar olarak tanımlanmıştır. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere iptal davasının konusu idari işlemdir.

Bununla birlikte, her idari işleme karşı iptal davası açılabilmesinin idarenin işleyişini olumsuz yönde etkileyebileceğini öngören kanun koyucu, İptal davasına konu edilebilecek idari işlemlerin, kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olmasını idari yargıya ilişkin bir usul kuralı olarak düzenlemiştir.

İdari işlemin kesinliği, onun, hukuk düzeninde varlık kazanabilmesi için uyulması gereken idari prosedürün son aşamasının da geçirilmiş olmasını, başka bir idari makamın onayına ihtiyaç göstermeyen bir aşamaya gelmiş bulunmasını ifade eder. İdari işlemin yürütülmesinin gerekli (icrai) olması ise, onun, uygulandığında, hukuk düzeninde veya hedef aldığı kişi ya da kişilerin hukukunda değişiklik meydana getirebilecek nitelikte olması anlamına gelir. Bu bakımdan, kişileri farklı hukuki statü kapsamına alan, kişilerin, bir haktan yararlanma biçimini belirleyen, kimi hakları kullanmasını engelleyen, vergisel hak ve yükümlülükleri üzerinde hukuki etki ve sonuçlar doğuran işlemler, icrai işlemlerdir.

Öte yandan, idari işlemlerin dava konusu edilebilirliğiyle ilgili koşulların gerçekleşip gerçekleşmediğinin irdelenmesi ve ilgili usul kurallarının uygulanması sırasında, söz konusu usul kuralının öngörülmesiyle ulaşılmak istenen kamu yararı ile bireyin menfaatleri arasında adil bir denge gözetilmelidir. Bu bağlamda, idari işlemin icrailik vasfından hareketle dava konusu edilebilirliğinin değerlendirilmesinde kamu yararı ile bireyin menfaatleri arasındaki denge kurulurken dava konusu edilen işlemin mahiyeti, işlemin ilgilinin hukuki du-

rumuna ne şekilde etkilerinin olduğu ve işlemin dava konusu edilememiş olmasından dolayı ortaya çıkacak etkilerin ilgiliye bir külfet yükleyip yüklenmediği gibi hususlar göz önünde bulundurulabilir.

Vergi idaresi, vergi kanunları uyarınca iadesi gereken vergilerin haksız yere alınması ve vergi kaybının önlenmesi amacıyla ilgililer hakkında tek yanlı iradesiyle ve ilgililerin menfaatini etkileyecek nitelikte bazı idari işlemler tesis edebilmektedir. Bu idari işlemlerden biri de "özel esaslar/3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 36. maddesi uyarınca iade talepleri vergi incelemesine göre sonuçlandırılacak mükellefler" kapsamına alınma işlemidir.

Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği'nin "IV. KDV İadesinde Ortak Hususlar/A2. İadeleri Vergi İncelemesine Tabi Olanlar" başlıklı bölümünde, hangi mükelleflerin değinilen kapsama alınacağı düzenlenmiş ve buna ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir. Bunun yanında, Tebliğin ilgili bölümlerinde iade hakkı doğuran işlem türleri itibarıyla iade için belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde mükelleflerin katma değer vergisi iade taleplerinin teminat veya yeminli mali müşavir raporu karşılığı yerine getirilmesi usullerine de yer verilmiştir. Buna göre mükelleflerin hukuki durumu yönünden belirlemeler yapılarak farklı iade statü ve yöntemleri getirilmiştir.

Uygulamada, Tebliğin yukarıda değinilen bölümüne dâhil olduğu tespit edilen mükellefler, bu durumun vergi dairesine intikal etmesini müteakip "özel esaslar/3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 36. maddesi uyarınca iade talepleri vergi incelemesine göre sonuçlandırılacak mükellefler" kapsamına alınmaktadır. Değinilen husus, bu şekilde kapsama alınan bir mükellefin ticari ilişki içinde bulunduğu diğer mükelleflerin, katma değer vergisi iadesi talep etmeleri sonrasında oluşan katma değer vergisi iade kontrol raporlarında veya tam tasdik sözleşmelerinin bulunduğu yeminli mali müşavirleri tarafından vergi dairesinden bilgi talep edilmesi durumunda karşılırlarına çıkmaktadır. Dolayısıyla, belirtilen kapsama alınma işleminin, ilgili kişi ile bu kişiyle hukuki ilişki içinde bulunan kişilere de sirayet etme özelliğine sahip olduğu dikkate alındığında, hakkında belirtilen kapsama alınma işlemi tesis edilen kişiyle hukuki ilişki içinde bulunanlar, haklarında bu işlemin tesisine sebebiyet veren durumu ortadan kaldırmak için, ilgili kişi ile olan hukuki bağlarını sonlandırma tercihinde bulunabilirler. Bu durumun ilgili mükellefin ticari hayatını ve ekonomik durumunu olumsuz yönde etkileyebileceği açıktır.

Buna göre, "özel esaslar/3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 36. maddesi uyarınca iade talepleri vergi incelemesine göre sonuçlandırılacak mükellefler" kapsamına alınmaya yönelik işlemin, ilgili mükellefin vergisel hak ve yükümlülükleri üzerinde hukuki etki ve sonuçlar doğurduğu, işlem sonucunda ticari ilişkileri ve itibarının zedelenebileceği, bazı ekonomik kayıplara uğramasına yol açılabileceği ve ticari ilişkide bulunduğu mükelleflerde tereddütlere yol açılarak ticari hayatının olumsuz etkileenebileceği dikkate alındığında, söz konusu işlemin idari davaya konu edilebilecek kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem niteliğinde olduğu, bu işleme karşı açılan davada uyuşmazlığın esasının incelenmesi gerektiği hususunda herhangi bir duraksama bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, söz konusu inceleme yapılırken, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 36. maddesinin ikinci fıkrasının, 7524 sayılı Kanun'un 01/09/2024 tarihinde yürürlüğe giren 21. maddesiyle değiştirildikten sonraki hâlinin dikkate alınması önem arz etmektedir.

Anılan değişiklikte, mükelleflerin katma değer vergisi iade hakkı doğuran işlemlerden kaynaklanan iade taleplerinin vergi inceleme raporu sonucuna göre yerine getirilmesi, temel iade yöntemi olarak belirlenmiştir. Buna göre bütün mükellefler, ilke olarak bu yöntemle tabidir. Bununla birlikte kanun koyucu, bütün mükelleflerin incelemeye alınmasını maddi olarak mümkün görmemiş, belirli ölçütlere göre olumsuzluk taşımayan mükelleflerin iade taleplerinin alternatif yöntemlerle yerine getirilmesine de imkân sağlamıştır.

Bu kapsamda, hâlihazırda maddede yer alan Hazine ve Maliye Bakanlığının, mükellefiyet süresi, çalışan sayısı, aktif ve özsermaye büyüklüğü, ödenen vergi tutarı, vergisel ödevlerin zamanında yerine getirilip getirilmediği, sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleme veya kullanma yönünde olumsuz rapor ya da tespit bulunup bulunmadığı gibi kriterleri esas alarak mükelleflerin vergisel uyum seviyeleri ve bu uyum seviyelerine göre farklı iade yöntemleri tespit etme yetkisi korunmuştur.

Bu doğrultuda, Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği'ne, 52 Seri No.lu Tebliğ ile eklenen "IV. KDV İadesinde Odak Hususlar/A1. Genel Açıklama" başlıklı bölümde, mükelleflerin katma değer vergisi iade hakkı doğuran işlemlerden kaynaklanan iade taleplerinin vergi inceleme raporu sonucuna göre yerine getirilmesi gerektiği, 3065 sayılı Kanun'un 36. maddesinin Hazine ve Maliye Bakanlığına verdiği yetki çerçevesinde mükelleflerin katma değer vergisi iade taleplerinin, Tebliğin ilgili bölümlerinde iade hakkı doğuran işlem türleri itibarıyla iade için belirlenen usul ve esaslara göre yerine getirilmesinin uygun görüldüğü açıklanmıştır.

Aynı Tebliğin "IV. KDV iadesinde Ortak Hususlar/A2. iadeleri Vergi incelemesine Tabi Olanlar" başlıklı bölümünde ise, hakkında bu bölümde sayılan olumsuz rapor ve tespitler bulunan mükelleflerin iade talepleri yönünden bahsedilen yetki kullanılmamış ve söz konusu iade taleplerinin vergi inceleme raporu sonucuna göre yerine getirileceği belirtilmiştir.

Anılan düzenlemeler karşısında, Tebliğin yukarıda değinilen bölümüne dâhil olduğu tespit edilen mükellefler hakkında, bu durumun vergi dairesine intikal etmesini müteakip tesis edilen "özel esaslar/3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 36. maddesi uyarınca iade talepleri vergi incelemesine göre sonuçlandırılacak mükellefler" kapsamına alınmaya yönelik işlemlerin, yasal bir dayanağının bulunmadığından bahsedilemeyeceği açık olup kanun koyucunun katma değer vergisi iadelerinde tüm mükellefler için ilkesel olarak öngördüğü iade yönteminin, hakkında olumsuz rapor veya tespit bulunan mükelleflere uygulanmasına yönelik olarak yapılan belirlemenin hukuka aykırı bir kategorizasyon, kodlama vb. olarak değerlendirilmesine imkân bulunmamaktadır.

Diğer yandan, idari yargı merciince "özel esaslar/3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 36. maddesi uyarınca iade talepleri vergi incelemesine göre sonuçlandırılacak mükellefler" kapsamına alınma işlemine karşı açılan

davada uyumsuzluğun esası incelenirken, idarece bu işlemin tesis edilmesine dayanak gösterilen ve Tebliğin IV. KDV ladesinde Ortak Hususlar/A2. İadeleri Vergi İncelemesine Tabi Olanlar" başlıklı bölümünde gösterilen hukuksal nedenlerin maddi olayda gerçekleşip gerçekleşmediğinin değerlendirilmesi gerektiği açıktır.

Bu durumda, mükelleflerin "özel esaslar/3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 36. maddesi uyarınca iade talepleri vergi incelemesine göre sonuçlandırılacak mükellefler" kapsamına alınmasına dair işlemin iptali istemiyle açılan davada, uyumsuzluğun esasının, söz konusu işleme dayanak alınan hususların (Tebliğin "IV. KDV iadesinde Ortak Hususlar/A2. İadeleri Vergi İncelemesine Tabi Olanlar" başlıklı bölümünde belirtilen hususlar) hukuka uygun olup olmadığı yönünden incelenerek bir karar verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

V. SONUÇ:

Açıklanan hukuksal nedenler ve gerekçeyle aykırılığın, mükelleflerin "özel esaslar/3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 36. maddesi uyarınca İade talepleri vergi incelemesine göre sonuçlandırılacak mükellefler" kapsamına alınmasına dair işlemin iptali istemiyle açılan davada, uyumsuzluğun esasının, söz konusu işleme dayanak alınan hususların hukuka uygun olup olmadığı yönünden incelenerek bir karar verilmesi gerektiği yönünde giderilmesine, 01/04/2026 tarihinde oybirliğiyle kesin olarak karar verildi.

**BÖLGE ADLİYE
MAHKEMESİ KARARLARI**
*DECISIONS OF CIVIL CHAMBERS OF
COURTS OF APPEAL*

* Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Dairesi Kararları
Decisions of Civil Chambers of Courts of Appeal

BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ HUKUK DAİRESİ KARARLARI
DECISIONS OF CIVIL CHAMBERS OF COURTS OF APPEAL

ADANA BÖLGE ADLİYE

MAHKEMESİ

4. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2026/1317

Karar No. 2026/1508

Tarihi: 08.07.2026

İlgili Kanun/Madde

6102 s. TTK/4

ÖZETİ: *Dosya kapsamında yapılan inceleme sonucunda; davacılar murisi ... ile davalı Ltd. Şti. arasında 31/05/2021 tarihli Sera İnşa Sözleşmesi yapıldığı, davacılar murisi tarafından diğer davalı ... Bankası A.Ş. ile 08/06/2021 tarihli 3.000.000,00 TL limitli Genel Kredi Sözleşmesi yapılarak alınan finansmanın davalı Ltd. Şti.'ne verildiği, davalı Ltd. Şti. Tarafından sözleşme kapsamında işin zamanında eksiksiz yapılmadığı ve davalı banka tarafından işin yapılıp yapılmadığı hususunda denetim ve kontrol yükümlülüğü yerine getirilmeyerek kredi finansmanının tamamının davalı Ltd. Şti.'ne verilmek suretiyle davacılar murisinin zarara uğratıldığından bahisle işbu tazminat davası ikame edilmiş ise de; talep edilen tazminatın dayanağının davacılar murisi ... ile davalı Ltd. Şti. arasında 31/05/2021 tarihli Sera İnşa Sözleşmesi isimli eser sözleşmesi ve diğer davalı banka ile yapılan Genel Kredi Sözleşmesi olduğu, Gelir İdaresi Başkanlığı ... Defterdarlığı ... Vergi Dairesi Müdürlüğü'nün 28/11/2024 tarihli müzekkere cevabında; "...yapılan tarh defter kayıtları ve bilgisayar tetkikleri neticesinde söz konusu mükellefin 01/01/1986 ve 31/12/1999 yılları arasında Belirli Bir Mala Tahsis Edilmiş Mağazalarda Gübre Ve Zirai Kimyasal Ürünlerin Perakende Ticareti faaliyetinden Ticari Kazanç gelir türünden vergilendirildiği, esnaf sınırını aşacak düzeyde gelir elde ettiği, son 3 yıllık vergiye esas kazancına dair tarh defter kayıtlarında beyannamesinin olmadığı tespit edilmiş.." şeklinde bildirildiği, davalıların tacir olduğu hususları birlikte değerlendirildiğinde, dava konusu eser sözleşmesinin her iki tarafın ticari işletmesiyle ilgili olması nedeniyle işbu davanın ticari nitelikte sayılan davalardan olduğu, bu haliyle asliye Ticaret mahkemelerinin görevli olduğu kanaatine varılmıştır.*

.... Asliye Hukuk Mahkemesi ile Asliye Ticaret Mahkemesi arasındaki olumsuz görev uyuşmazlığının merci tayini yolu ile giderilmesi talebi sonucu Dairemize gelen dosyanın incelenmesinde;

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

Davacı vekilinin dava dilekçesinden özetle; müvekkili ...'ın adına kayıtlı olan ... ili, ... ilçesi, ... Mahallesi, 105 ada, 28 ve 29 parsellerde sera yaptırmak için davalı ... Seracılık ve San. Tic. Ltd. Şti. ile 31.05.2021 tarihinde anlaştıkla-

rını, müvekkilinin öz finansal durumunun bu sözleşme bedelini karşılayamaması nedeni ile diğer davalı bankadan örtü altı muz yetiştiriciliği için sözleşme bedelini karşılayacak kadar kredi kullandığını, davalı bankanın .../... Şubesi ile bu kredi kullanımına ilişkin sözleşme 14.06.2021 tarihinde imzalandığını, müvekkilinin gayrimenkullerine işbu kredi kullanımına ilişkin banka lehine ipotekler tesis edildiğini, müvekkilinin, davalı yüklenici şirket ile imzaladığı sera yapım sözleşmesinde işin başlama tarihi 15.08.2021, bitim tarihi ise 15.10.2021 olarak belirlendiğini, davalı banka, diğer davalı yüklenici şirket sera yapma işine başlamadan; 18.06.2021 tarihinde 270.000,00 TL, 21.06.2021 tarihinde 600.000,00 TL, 01.07.2021 tarihinde 70.000,00 TL, 01.07.2021 tarihinde 80.000,00 TL, 16.07.2021 tarihinde 25.000,00 TL olmak üzere toplam 1.045.000,00 TL'yi yüklenici şirket hesabına gönderdiğini, davalı şirket sözleşme gereği işe başlama tarihinden de önce bütün bedeli davalı bankadan tahsil etmesine rağmen sera yapım işine başlamadığını, davalı bankanın, ... Noterliğinin 06.01.2022 tarih ve 0415 sayılı ihtarnameyi göndererek, krediye konu tesisin 06.02.2022 tarihine kadar tamamlamasını aksi takdirde krediye uygulanan faiz desteğinin iptal edileceğini müvekkiline ihtar ettiğini, davalı-yüklenici firmaya ulaşamayan müvekkilinin kredi borcu açısından temerrüte düştüğünü, icra takibine uğramamak için kredi borcunu, işlemiş faizleri, masrafları ile birlikte yaklaşık 1.700.000,00 TL'yi etrafından borç alarak kapatmak zorunda kaldığını, müvekkilinin muz yaptırmak istediği muz serasına kavuşamadığı gibi 1.700.000,00 TL tutarındaki parasını da kaybettiğini, müvekkilinin bu ilişki nedeni ile uğradığı zarardan davalıların birlikte sorumlu olduklarını, davalı yüklenici şirketin, bütün sözleşme bedelini daha işe başlamadan aldığını ancak edimini yerine getirmediğini, davalı bankanın kullandığı kredinin karşılığın işin yüklenici tarafından yapıp yapılmadığını denetlemeden, kontrol görevini yapmadan, daha sözleşme gereğince işin başlama tarihinden bile önce bütün kredi bedelini diğer davalı yükleniciye ödeyerek kusurlu davrandığını, müvekkilinin, davalıların birlikte kusuru ile zarara uğradığını ileri sürerek; fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak üzere 100.000,00 TL alacağın faizi ile birlikte davalılardan müşterek ve müteselsilen tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

.... Asliye Hukuk Mahkemesince; " davacılar murisi ... ile davalı Ltd. Şti. arasında 31/05/2021 tarihli Sera İnşa Sözleşmesi yapıldığı, davacılar murisi tarafından diğer davalı ... Bankası A.Ş. ile 08/06/2021 tarihli 3.000.000,00 TL limitli Genel Kredi Sözleşmesi yapılarak alınan finansmanın davalı Ltd. Şti.'ne verildiği, davalı Ltd. Şti. Tarafından sözleşme kapsamında işin zamanında eksiksiz yapılmadığı ve davalı banka tarafından işin yapıp yapılmadığı hususunda denetim ve kontrol yükümlülüğü yerine getirilmeyerek kredi finansmanının tamamının davalı Ltd. Şti.'ne verilmek suretiyle davacılar murisinin zarara uğratıldığından bahisle işbu tazminat davası ikame edilmiş ise de; talep edilen tazminatın dayanağının davacılar murisi ... ile davalı Ltd. Şti. arasında 31/05/2021 tarihli Sera İnşa Sözleşmesi isimli eser sözleşmesi ve diğer davalı banka ile yapılan Genel Kredi Sözleşmesi olduğu, Gelir İdaresi Başkanlığı ... Defterdarlığı ... Vergi Dairesi Müdürlüğü'nün 28/11/2024 tarihli müzekkere cevabında; "...yapılan tarh defter kayıtları ve bilgisayar tetkikleri neticesinde söz konusu mükellefin 01/01/1986 ve 31/12/1999 yılları arasında

Belirli Bir Mala Tahsis Edilmiş Mağazalarda Gübre Ve Zirai Kimyasal Ürünlerin Perakende Ticareti faaliyetinden Ticari Kazanç gelir türünden vergilendirildiği, esnaf sınırını aşacak düzeyde gelir elde ettiği, son 3 yıllık vergiye esas kazancına dair tarh defter kayıtlarında beyannamesinin olmadığı tespit edilmiş." şeklinde bildirildiği, davalıların tacir olduğu hususları birlikte değerlendirildiğinde, dava konusu eser sözleşmesinin her iki tarafın ticari işletmesiyle ilgili olması nedeniyle işbu davanın ticari nitelikte sayılan davalardan olduğu, kaldı ki davanın diğer dayanağı davacılar murisi ile davalı banka arasında yapılan 08/06/2021 tarihli 3.000.000,00 TL limitli Genel Kredi Sözleşmesi 6102 sayılı TTK'nın 4/1-f maddesinde düzenlenen işlemlerden olup, TTK'nın 4/1-a maddesi hükmü kapsamında ticari dava olarak kabulü gerektiği kanaatine varılmış, dolayısıyla da görevli mahkemenin Asliye Ticaret Mahkemesi olduğu anlaşıldığından davanın görevsizlik nedeniyle reddine " gerekçesiyle görevsizlik kararı verilmiştir.

.... Asliye Ticaret Mahkemesince; " davanın her iki tarafın ticari işletmesine ilişkin olmadığı, davanın taraflar arasında akdedilen sera yapımı- eser sözleşmesi ilişkisinden doğduğu, eser sözleşmesinden kaynaklanan davaların TTK'da düzenlenen mutlak ticari davalardan olmadığı anlaşılarak tarafların sıfatına ve davanın niteliğine göre nispi ya da mutlak nitelikteki bir ticari dava söz konusu değildir" gerekçesiyle karşı görevsizlik kararı verilmiştir.

Dosyanın incelemesinde;

Ticari davalar, mutlak ticari davalar, nispi ticari davalar olmak üzere iki gruba ayrılır. Mutlak ticari davalar, tarafların tacir olup olmadığına ve işin bir ticari işletmeyi ilgilendirip ilgilendirmediğine bakılmaksızın ticari sayılan davalardır. Mutlak ticari davalar, TTK'nın 4/1. maddesinde bentler halinde sayılmıştır. Bu davalar kanun gereği ticari dava sayılan davalardır. Nispi ticari davalar ise, her iki tarafın ticari işletmesiyle ilgili olması halinde ticari nitelikte sayılan davalardır. TTK'nın 4/1. maddesine göre, her iki tarafın ticari işletmesiyle ilgili hususlardan doğan ve iki tarafı da tacir olan hukuk davaları ticari dava sayılır. Bu hükme göre bir davanın ticari dava sayılabilmesi için, hem iki tarafın ticari işletmesini ilgilendirmesi hem de iki tarafın tacir olması gereklidir. Bu şartlar birlikte bulunmadıkça, uyumsuzluk konusunun ticari iş niteliğinde olması veya ticari iş karinesi sebebiyle diğer taraf için de ticari iş sayılması davanın ticari dava olması için yeterli değildir. Ticari iş karinesinin düzenlendiği TTK'nın 19/2. maddesi uyarınca, taraflardan biri için ticari iş sayılan bir işin diğeri için de ticari iş sayılması, davanın niteliğini ticari hale getirmez. TTK gereği ticari dava sayılan davalar haricinde, ticari davayı ticari iş esasına göre değil, ticari işletme esasına göre belirlemiştir. Hal böyle olunca, işin ticari nitelikte olması davayı ticari dava haline getirmez.

Diğer taraftan yalnızca bir tarafın ticari işletmesini ilgilendiren havale, vedia ve fikri haklara ilişkin davaların ticari nitelikte sayılması için yalnızca bir yanın ticari işletmesiyle ilgili olması TTK'nın 4/1-f maddesinde yeterli görülmüştür.

TTK'nın 4/1-f md. gereğince; tarafların tacir olup olmadığına bakılmaksızın bankalara, diğer kredi kuruluşlarına, finansal kurumlara ve ödünç para vermeye ilişkin düzenlemelerde öngörülen hususlardan doğan hukuk davaları

mutlak ticari dava niteliğinde olup, uyuşmazlığın çözümünde, 6102 sayılı TTK'nın 5. maddesi uyarınca Asliye Ticaret mahkemesi görevlidir.

Dosya kapsamında yapılan inceleme sonucunda; davacılar murisi ... ile davalı Ltd. Şti. arasında 31/05/2021 tarihli Sera İnşa Sözleşmesi yapıldığı, davacılar murisi tarafından diğer davalı ... Bankası A.Ş. ile 08/06/2021 tarihli 3.000.000,00 TL limitli Genel Kredi Sözleşmesi yapılarak alınan finansmanın davalı Ltd. Şti.'ne verildiği, davalı Ltd. Şti. Tarafından sözleşme kapsamında işin zamanında eksiksiz yapılmadığı ve davalı banka tarafından işin yapılıp yapılmadığı hususunda denetim ve kontrol yükümlülüğü yerine getirilmeyerek kredi finansmanının tamamının davalı Ltd. Şti.'ne verilmek suretiyle davacılar murisinin zarara uğratıldığından bahisle işbu tazminat davası ikame edilmiş ise de; talep edilen tazminatın dayanağının davacılar murisi ... ile davalı Ltd. Şti. arasında 31/05/2021 tarihli Sera İnşa Sözleşmesi isimli eser sözleşmesi ve diğer davalı banka ile yapılan Genel Kredi Sözleşmesi olduğu, Gelir İdaresi Başkanlığı ... Defterdarlığı ... Vergi Dairesi Müdürlüğü'nün 28/11/2024 tarihli müzekkere cevabında; "..yapılan tarh defter kayıtları ve bilgisayar tetkikleri neticesinde söz konusu mükellefin 01/01/1986 ve 31/12/1999 yılları arasında Belirli Bir Mala Tahsis Edilmiş Mağazalarda Gübre Ve Zirai Kimyasal Ürünlerin Perakende Ticareti faaliyetinden Ticari Kazanç gelir türünden vergilendirildiği, esnaf sınırını aşacak düzeyde gelir elde ettiği, son 3 yıllık vergiye esas kazancına dair tarh defter kayıtlarında beyannamesinin olmadığı tespit edilmiş.." şeklinde bildirildiği, davalıların tacir olduğu hususları birlikte değerlendirildiğinde, dava konusu eser sözleşmesinin her iki tarafın ticari işletmesiyle ilgili olması nedeniyle işbu davanın ticari nitelikte sayılan davalardan olduğu, bu haliyle asliye Ticaret mahkemelerinin görevli olduğu kanaatine varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, uyuşmazlığın Asliye Ticaret mahkemesinde görülüp, sonuçlandırılması gerektiği kanaatine varılmış Asliye Ticaret Mahkemesinin yargı yeri olarak belirlenmesine karar vermek gerekmiştir.

KARAR: Yukarıda açıklanan nedenlerle;

1-....Asliye Ticaret Mahkemesinin YARGI YERİ OLARAK BELİRLENMESİNE,

2-Dosyanın merci tayini talep eden mahkemesine İADESİNE,

Dair, dosya üzerinde yapılan ön inceleme sonucunda 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu 362/1-c maddesi uyarınca kesin olarak oybirliği ile karar verildi08/07/2026

**GAZİANTEP BÖLGE
ADLİYE MAHKEMESİ**

11. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2026/720
Karar No. 2026/1199
Tarihi: 01.07.2026

İlgili Kanun/Madde
6100 s. HMK/353
6102 s.TTK/4
213 s. VUK/177

ÖZETİ: *Davacının vergi dairesine yazı yazılarak; davacının .. tarih 19024 sayılı . . yayımlanan .. tarihli . . Kararına göre; Koordinasyon kurulunca tespit edilen gelir vergisinden muaf olup olmadığına, kazançları götürü usulde vergilendirilenlerden olup olmadığına, işletme hesabına göre defter tutup tutmadığına, bilanço esasına göre defter tutup tutmadığına, gelirinin Vergi Usul Kanunu'nun 177. maddesinin 1.fıkrasının 1 ve 3 nolu bentlerinde yer alan limitlerin yarısını, iki numaralı bendinde yazılı nakdi limitin tamamını aşmış olmadığına, Vergi Usul Kanunu'na istinaden birinci sınıf tacir sayılıp sayılmadığına, bildirilmesinin istenilmesi, .. yazı yazılarak davacının kaydının bulunup bulunmadığının bildirilmesinin istenilmesi ve.. yazı yazılarak davacının kaydının bulunup bulunmadığının bildirilmesi, buralardan gelecek cevaba göre karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasa-ya aykırıdır. Davacının tacir olduğunun anlaşılması ve ticaret mahkemesinin görevli olduğunun tespiti durumunda davanın miktarı ve konusuna göre 6102 sayılı TTK m. 4/II'ye göre basit yargılama usulü uygulanacaktır. Dosya .. ve .. tarihlerinde iki kez işlem den kaldırılmış ve yenilenmiş olup 6100 sayılı HMK m. 320/IV'e göre davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesi gerekir. Davacının tacir olmadığına anlaşılması durumunda ise kendi adına vergi kaydının bulunması ve fatura düzenliyor olması dikkate alınarak görevli mahkemenin iş mahkemesi değil, asliye hukuk mahkemesi olduğu dikkate alınmalıdır. Bu nedenlerle davacı tarafın istinaf başvurusunun kabulüne, kararın 6100 sayılı HMK m. 353/I-a-6'ya göre kaldırılmasına karar verilmiştir.*

Taraflar arasında görülen davada yerel mahkemece verilen karar davacı tarafça istinaf edilmekle, dosyadaki tüm belgeler okunup, incelendikten sonra işin gereği görüldüğü, düşünüldü:

DAVA: Davacı . . . vekili sunduğu dava dilekçesinde özetle; Müvekkilinin davalı şirkette bir buçuk ay kurye olarak çalıştığını, davalı şirketin ise çalışma döneminin 2. haftasında fazladan kasa açığı ve haksız şekilde kesinti yaptığını, davacının bu durumu yetkililere ilettiğini, fakat çözüm yolunun bulunmadığını, müvekkilinin davalı firmanın yapmış olduğu haksız kesintiyi sosyal medya platformu üzerinden mesaj yoluyla çalışma arkadaşlarına bildirmesi üzerine bölge müdürü tarafından hiçbir gerekçe gösterilmeden işten çıkarıldığını, bunun üzerine davacı tarafın .. İcra Müdürlüğü'nün.. esas sayılı dosyası ile icra takibi başlattığını, davalı tarafın takibe itiraz ederek durdurduğunu beyanla

itirazın iptalini, davalının asıl alacağını.. den az olmamak kaydıyla icra inkar tazminatına mahkum edilmesini ve yargılama giderleri ile vekalet ücretinin davalı tarafa yükletilmesine karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

CEVAP: Davalı ... Pazarlama Dağıtım Sanayi Ve Ticaret Anonim Şirketi vekili sunduğu cevap dilekçesinde özetle; yetki ve görev itirazlarının bulunduğunu, aralarındaki sözleşmeye göre .. Mahkemelerinin yetki olduğunu, müvekkili ile davacı arasında akdedilen sözleşmenin iş sözleşmesi mahiyetinde değil bir hizmet alım sözleşmesi olup ticari nitelikte bir akit olduğunu, bu nedenle de sözleşmenin feshinin sebep göstermeksizin yapılabildiğini, davacı tarafında bu sözleşmeyi imzalarken bu hususu peşinen kabul ettiğini bu hususa dair herhangi bir talebinin oluşmayacağını, ayrıca müvekkili tarafından davacıya.. tarihli,.. ." konulu olarak sözleşme gereği yansıtmaya yapıldığını beyanla davanın reddini, yargılama giderleri ve vekalet ücretinin davacı üzerinden bırakılmasını talep etmiştir.

YEREL MAHKEME KARARI: İlk derece mahkemesince ;"Somut uyuşmazlıkta her ne kadar taraflar arasında "paket taşıma sözleşmesi" adı altında bir sözleşme çerçevesinde davalı restoran işletmesinin asli işlerinden olan yemeğin müşteriye taşınması işinin davacıya yaptırıldığı, yapılan işin niteliği itibarıyla dışardan temin edilmesini gerektirecek özel bir uzmanlık veya teknik bilgi gerektiren bir iş olmadığı, davacı tarafça sunulan .. içeriği incelendiğinde "maaşımdan haksız yolla .. TL ücret kesilmiştir." ibaresinin kullanıldığı; Dosyaya sunulan sözleşme incelendiğinde; Çalışma saatlerinin ve çalışma yerinin belirlenmesi yetkisinin davalıda olduğu, Davacının paket taşıma işinin yapılması sırasında aynı anda bir başka işletmeye ait gıdaları taşımasının mümkün olmadığı, Davacı kuryenin sadece .. isimli uygulama üzerinden verilen siparişleri teslim edileceği, aksi takdirde cezai şartın öngörüldüğü, Sözleşme konusu işin kurye tarafından herhangi bir şekilde üçüncü kişilere ifa ettirilemeyeceği, .. işe başlamadan önce davalı tarafça düzenlenen eğitimleri almasının zorunlu olduğu, aksi taktirde davalı şirketin tek taraflı fesih hakkının bulunduğu, Davalı şirketin hiçbir sebep göstermeksizin üç gün önceden bildirmek kaydı ile tek başına fesih hakkının bulunduğu, Kuryenin diğer kuryeler ile birlikte toplu şekilde iş bırakması halinde davalının tek başına fesih hakkının bulunduğu, Kuryenin sözleşme kapsamındaki alacaklarının üçüncü kişilere temlik edilmesinin engellendiği, Dosya içerisindeki faturalar incelendiğinde; gıda taşıma çantası, pos cihazı, kurye çantası ve .. Gelsin yeleşinin davalı tarafça davacı kuryeye temin edildiği, bu haliyle davacının sözleşmenin ifası sırasında bağımsız bir tacir olarak hareket etmediği, her iki taraf arasındaki ilişkinin işçi-işveren ilişkisinin tüm unsurlarını barındırdığı görülmüştür. Bu haliyle, her ne kadar taraflar arasında bir paket taşıma sözleşmesi bulunmakta ise de, sözleşmenin davalı işyerinin işverenlik sıfatından kaynaklanan kıdem tazminatı, yıllık izin, fazla mesai, iş güvenliği ve benzeri sorumluluklardan kurtulmak maksadıyla işçiye göre daha güçlü konumun kullanılarak imzalandığı, keza davalı işyerine tek taraflı fesih hakkının tanınmasının da bu yöndeki intibayı güçlendirdiği, son yıllarda ülkemiz genelinde ". ." adıyla şahısların kendi nam ve hesaplarına paket taşıma işi gerçekleştirdikleri, bu uygulamanın aynı işin işçi olarak gerçekleştirilmesi halinde elde edilen gelire oranla daha yüksek kazanç getirisi olması

nedeniyle bu modelde çalışmanın tercih edilebildiği bilinmektedir. (...) Taraflar arasında sözleşme serbestisi çerçevesinde hizmet alım sözleşmesi imzalanmış ise de bu sözleşme ile esasen işçi-işveren ilişkisi kurulduğu ancak işverenlik sıfatından kaynaklanan sorumlulukların önemli ölçüde işçi aleyhinde sınırlandırıldığı, bu haliyle kamu düzenine ayrılıklar içeren sözleşmeye itibar edilerek davacı ile davalı arasında ticari bir ilişki kurulduğunun söylenemeyeceği ve taraflar arasındaki uyuşmazlığın işçi - işveren ilişkisinden kaynaklandığı değerlendirilmiş, mahkememizin görevsizliği ile görevli mahkemenin İş Mahkemesi olduğuna dair aşağıdaki şekilde karar verilmiştir. Bu açıklamalar doğrultusunda da mahkememizin görevsizliğine dair aşağıdaki şekilde hüküm tesis edilmiştir." gerekçesiyle görevsizlik nedeniyle davanın usulden reddine karar verilmiştir.

İSTİNAF NEDENLERİ: Davacı taraf istinaf dilekçesinde; davalı şirkette esnaf kurye olarak çalıştığını, iş ortağı adı altında fatura düzenleyerek, kendi vergisini vererek, motosikletinin bakımını üstlenerek çalıştığını, davalının ekipman vererek işe başlattığını, ancak . kaydının yapılmadığını, davanın iş mahkemesinde görülmesi durumunda davanın usulden reddine karar verileceğini bu nedenlere kararın kaldırılmasına karar verilmesini talep etmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Dava, 6098 sayılı TBK m. 502'ye göre iş görme sözleşmesinden kaynaklı alacak için başlatılan icra takibini itiraz nedeniyle 2004 sayılı İİK m. 67'ye göre itirazın iptali davasıdır.

Taraflar arasındaki uyuşmazlık taraflar arasındaki sözleşmesel ilişkinin işçi işveren ilişkisi mi yoksa TBK m. 502'ye göre iş görme sözleşmesine dayalı ilişki mi olduğu konusundadır.

Taraflar arasında yapılan paket taşıma sözleşmesinin "Konu ve Hizmetler" başlıklı 2'nci maddesinde; "paket servis siparişlerinin tüketiciye teslim edilmesi hizmeti ile sipariş yönetimine bağlı diğer tüm destek hizmetlerinin kurye tarafından verilmesi ile ilgili olarak tarafların hak ve yükümlülüklerinin düzenlenmesinden ibarettir."; "Hizmet Kapsamı" başlıklı 4'üncü maddesinde; "Dağıtım hizmeti verilmesi: ., . . ait her türlü gıda ürünü dahil olmak üzere (...) araçlı araçsız kurye ile taşınması hizmetini verecektir. Teslimatını kapıda ödeme olarak gerçekleştirdiği her türlü gıda, sanayi ve ticari ürün ve sair diğer ürünlerin bedellerinin . .. adına tahsilatından ve tahsil ettiği tutarları . .. hesabına ödemekten sorumludur... ve kurye birbirinden bağımsız taraflar olup, işbu sözleşmenin akdi taraflar arasında bir hizmet akdi, iş sözleşmesi, işçi işveren ilişkisi, acentelik, ortaklık, temsilcilik, işçi işveren veya benzeri bir ilişki doğuracak şekilde yorumlanmayacaktır. .. bu sözleşmenin ifası dışında kalan zamanlarda, sektör sınırlaması olmaksızın, paket dağıtım hizmeti de dahil olmak üzere dilediği işi yapmakta serbesttir."; 5.3 maddesinde; "..., bu sözleşmenin imza tarihinden önce şahıs şirketi kurulmasına yönelik tüm usulü işlemleri tamamlamak zorunda olduğunu kabul beyan ve taahhüt eder."; 5.6 maddesinde "..., bir şahıs şirketi olarak kurulmuş olduğu için, işbu sözleşme konusu işi kendisi haricinde sözleşme dışı üçüncü kişilerle (tüzel veya gerçek kişi) veya alt yüklenicilerle anlaşmak suretiyle ifa etmeyeceğini ve ettirmeyeceğini kabul, beyan ve taahhüt eder."; "Fiyatlandırma ve Ödeme Şekli" başlıklı 7.1 maddesinde ". ., kuryenin yapacağı dağıtım hizmetindeki taşıyacağı paketlerle orantılı olmak

üzere her ay kuryeye ödenmesi gereken toplam bedelin bilgisini kuryeye yazılı olarak bildirecektir. . kendisine bildirilen toplam bedel üzerinden .. dahil olmak üzere fatura düzenleyip bu faturayı . . 'in mail adresine veya orijinal halini fiziki adresine göndereceğini taahhüt eder." düzenlemeleri yer almaktadır. Sözleşmenin 7.2 maddesinde taşınan her paket için ne kadar ücret ödeneceği belirlenmiştir. Sözleşmenin 15.3 maddesinde de İstanbul mahkemelerinin yetkili olduğu belirlenmiştir.

Davacı istinaf dilekçesinde kendisinin fatura düzenlediğini ve vergi kaydı olduğunu belirtmiştir. Dosyaya da düzenlediği faturaları sunmuştur. Faturalar üzerinde davacının vergi numarası olduğu, Şahinbey Vergi Dairesi mükellefi olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda mahkemece öncelikle davacının tacir araştırmasının yapılması gerekmektedir.

Davacının vergi dairesine yazı yazılarak; davacının .. tarih 19024 sayılı . . yayımlanan .. tarihli . . Kararına göre; Koordinasyon kurulunca tespit edilen gelir vergisinden muaf olup olmadığının, kazançları götürü usulde vergilendirilenlerden olup olmadığının, işletme hesabına göre defter tutup tutmadığının, bilanço esasına göre defter tutup tutmadığının, gelirinin Vergi Usul Kanunu'nun 177. maddesinin 1.fıkrasının 1 ve 3 nolu bentlerinde yer alan limitlerin yarısını, iki numaralı bendinde yazılı nakdi limitin tamamını aşıp aşmadığının, Vergi Usul Kanunu'na istinaden birinci sınıf tacir sayılıp sayılmadığının, bildirilmesinin istenilmesi, .. yazı yazılarak davacının kaydının bulunup bulunmadığının bildirilmesinin istenilmesi ve.. yazı yazılarak davacının kaydının bulunup bulunmadığının bildirilmesi, buralardan gelecek cevaba göre karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır.

Davacının tacir olduğunun anlaşılması ve ticaret mahkemesinin görevli olduğunun tespiti durumunda davanın miktarı ve konusuna göre 6102 sayılı TTK m. 4/II'ye göre basit yargılama usulü uygulanacaktır. Dosya .. ve .. tarihlerinde iki kez işlemiden kaldırılmış ve yenilenmiş olup 6100 sayılı HMK m. 320/IV'e göre davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesi gerekir.

Davacının tacir olmadığının anlaşılması durumunda ise kendi adına vergi kaydının bulunması ve fatura düzenliyor olması dikkate alınarak görevli mahkemenin iş mahkemesi değil, asliye hukuk mahkemesi olduğu dikkate alınmalıdır.

Bu nedenlerle davacı tarafın istinaf başvurusunun kabulüne, kararın 6100 sayılı HMK m. 353/1-a-6'ya göre kaldırılmasına karar verilmiştir.

HÜKÜM : Yukarıda Açıklanan Nedenlerle;

1-Davacı tarafın istinaf başvurusunun HMK'nın 353/1-a.(6) maddesi uyarınca KABULÜNE,

2-.. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin .. tarihli, .. Karar sayılı istinafa konu kararının KALDIRILMASINA,

3-Dosyanın yukarıda işaret edilen eksikliklerin ikmalî ile oluşacak sonuca göre karar verilmek üzere yeniden görülmesi için kararı veren mahal mahkemesine iadesine,

4-Davacı tarafça yatırılan peşin harcın yerel mahkemesi tarafından talep halinde iadesine,

5-İstinaf masraflarının mahkemesince yeniden verilecek kararda nazara alınmasına,

6-İstinaf yargılaması duruşmalı yapılmadığından vekalet ücreti tayinine yer olmadığına,

7-HMK'nın 359/4 maddesi gereğince işbu kararın ilk derece mahkemesince taraflara tebliğine,

Dair, dosya üzerinden yapılan tetkikat neticesinde HMK'nın 353. maddesi uyarınca kesin olmak üzere oy birliği ile karar verilmiştir.

**İSTANBUL BÖLGE
ADLİYE MAHKEMESİ
17. HUKUK DAİRESİ**

Esas No. 2026/961
Karar No. 2026/1004
Tarihi: 02.07.2026

İlgili Kanun/Madde
2004 s. İİK/257, 259
6100 s. HMK/96, 353, 355, 357

ÖZETİ: *Hakim, taraflar arasındaki ilişkiye, alacağı doğuran sebebin şekline ve niteliğine göre ibraz edilen delilleri değerlendirerek alacağın varlığı hakkında bir kanaata vardığı takdirde İİK'daki diğer şartlar mevcutsa ihtiyati haciz talebini kabul edecektir. Alacağın varlığına kanaat getirilmesi yaklaşık ispattır. Bununla birlikte hukuki bir işlem söz konusu olduğunda, alacağın varlığının bir belgeye veya belgeler zincirine dayanması tercih edilmesi gereken bir seçenektir. Diğer hukuki himaye tedbirlerinde olduğu gibi İhtiyati hacizde de amaç, davaya ilişkin bir yargılamadan farklı olarak maddi hukuka dayanan hak bakımından nihai bir karar verip uyumsuzluğu sona erdirmek değildir. İhtiyati haciz kararı verilebilmesi için "alacağın yargılamayı gerektirmesi" şeklinde bir koşul kanunda öngörülmemiştir. İhtiyati hacizde teminat İİK 259. maddede düzenlenmiştir. Maddede, ihtiyati haciz isteyen alacaklının hacizde haksız çıktığı takdirde borçlunun veya üçüncü şahsın bu yüzden uğrayacakları bütün zararlardan mesul ve HMK 96'cı maddesinde yazılı teminatı vermeye mecbur olduğu, ancak, alacağın bir ilama müstenid ise teminatın aranmayacağı, ilam mahiyetinde bir vesikaya müstenid ise mahkemenin teminata lüzum olup olmadığını takdir edeceğine yer verilmiştir. Açıklanan yasal düzenlemeler ve genel ilkeler çerçevesinde somut olay değerlendirildiğinde; davacı tarafından ihlalli geçişlere ilişkin listenin, araçların geçiş anına ilişkin görüntülerin ve provizyon sorgularını içeren tablonun dosyaya sunulduğu, buna göre İİK'nun 258. maddesinde yer verilen kanaat getiren delillerin gösterilmiş olduğunun kabulü ile teminat karşılığı ihtiyati haciz kararı verilmesi gerekir*

6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353. maddesi uyarınca dosya incelendi.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; davalının kendisine ait ..., ... ve ... plaka sayılı araçlar ile 28.06.2025- 12.09.2025 tarihleri arasında müvekkili şirketin işletme hakkı sahibi olduğu ... Köprüsü ve ... Otoyolu'ndan geçiş ücreti ödemeksizin ihlalli geçişler yaptığını, davalının otoyolu kullandığı anlarda HGS hesabının müsait olmadığını, HGS hesabını müsait tutmanın ve geçiş ücretini ödemeye yetecek bakiye bulundurmanın davalı borçlunun sorumluluğunda olduğunu, ticari iş nedeniyle alacağın ticari faizi ile birlikte ödenmesi gerektiğini, hükmolunan faiz alacakları katma değer vergisine tabi olduğundan, temerrüt faizi üzerinden katma değer vergisi hesaplanmasının uygun olduğunu, geçiş ücreti ve 4 katı tutarında gecikme cezası ile işlemiş faiz ve KDV alacağının tahsili için davalı aleyhine İstanbul 23. İcra Müdürlüğü'nün ... sayılı dosyası ile takip başlatıldığını, davalının takipte borca ve ferilerine haksız olarak itiraz ettiğini belirterek itirazın iptali ile takibin devamına, alacağın %20'sinden aşağı olmamak üzere icra inkar tazminatına hükmedilmesini ve ihtiyati haciz kararı verilmesini talep ve dava etmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI:Mahkemece 11/05/2026 tarihli ara karar ile; somut durumda dava dilekçesi incelendiğinde; dava konusu alacağın varlığının yargılamayı gerektirdiği, İİK'nun 257/1.fıkrasındaki şartların oluşmadığı, aynı maddenin ikinci fıkrasındaki borçlunun mallarını gizlediği, kaçırdığı, ya da kaçtığı tespit edilemediğinden davacının ihtiyati haciz talebinin reddine karar verilmiştir.

İSTİNAF NEDENLERİ:Karar, yasal süresinde davacı vekili tarafından istinaf edilmiştir.Davacı vekili istinaf nedenleri olarak; davalının kendisine ait araçlar ile müvekkili şirketin işlettiği köprü ve otoyolu ücret ödemeksizin kullanıldığını, sundukları ihlalli geçiş listesi, görüntü ve provizyon kayıtları ile davalıya ait araçların müvekkili şirketin işletme hakkı sahibi olduğu köprü ve otoyoldan ücret ödemeksizin geçiş yaptığını, bu nedenle ihtiyati haczi haklı gösteren sebeplerin ve şartların mevcut olduğunu, yaklaşık ispat kuralının gerçekleştiğini belirterek usul ve yasaya aykırı ara kararın kaldırılarak ihtiyati haciz taleplerinin kabulüne karar verilmesini talep ve istinaf etmiştir.

DELİLLERİN TARTIŞILMASI VE GEREKÇE:HMK'nın 355. ve 357. maddeleri gereğince istinaf dilekçesinde belirtilen sebeplerle bağlı olarak ve kamu düzenine aykırılık hususlarını da gözetilerek yapılan inceleme neticesinde; Dava, ihlalli geçiş ve ceza ücreti ile takip öncesi işlemiş faiz ve KDV alacağının tahsili amacıyla yapılan takibe itirazın iptali istemine ilişkindir.Derdest dava kapsamında ihtiyati haciz talebinin reddine karar verilmesi üzerine davacı tarafından buna yönelik ara karar istinaf edilerek ihtiyati haciz talebinin reddine yönelik ara kararın kaldırılması ile ihtiyati haciz kararı verilmesi talep edilmiştir. İstanbul 23. İcra Müdürlüğü'nün ... sayılı dosyası incelendiğinde; davacının davalı aleyhinde 557.050,00 TL asıl alacak, 84.766,48 TL işlemiş faiz ve 16.953,31 TL KDV olmak üzere toplam 658.769,79 TL alacağın tahsili için takip başlatıldığı, davalının yasal süresi içinde borca ve ferilerine itiraz ettiği görülmüştür.2004 sayılı İİK'nun 257 ve devamında ihtiyati haciz düzenlenmiştir. İhtiyati haciz şartlarına 257. maddede, 258. maddede ise ihtiyati haciz kararına yer verilmiştir. 258. maddenin ilk fıkrasında alacaklının alacağı ve icabında haciz sebepleri hakkında mahkemeye kanaat getirecek deliller göstermeye

mecbur olduğu ifade edilmiştir. İcra ve İflas Kanunun 258. maddesinin 2. cümlesinde "Alacaklı alacağı ve icabında İhtiyati haciz sebepleri (m.257) hakkında mahkemeye kanaat getirecek delilleri göstermeye mecburdur." düzenlemesi yer almaktadır. Kanun, senetlerden değil, delillerden bahsetmektedir. İhtiyati haciz kararı verilebilmesi için bir kimsenin aleyhine delil olmak üzere vücuda getirdiği bir belgenin varlığı şart değildir. İhtiyati haciz kararı verilirken dikkat edilmesi gereken hususun alacağın yazılı delille ispatı değil, alacağın varlığı konusunda hakime kanaat verecek delillerin sunulmasıdır. Hakim, taraflar arasındaki ilişkiye, alacağı doğuran sebebin şekline ve niteliğine göre ibraz edilen delilleri değerlendirerek alacağın varlığı hakkında bir kanaata vardığı takdirde İİK'daki diğer şartlar mevcutsa ihtiyati haciz talebini kabul edecektir. Alacağın varlığına kanaat getirilmesi yaklaşık ispattır. Bununla birlikte hukuki bir işlem söz konusu olduğunda, alacağın varlığının bir belgeye veya belgeler zincirine dayanması tercih edilmesi gereken bir seçenektir. Diğer hukuki himaye tedbirlerinde olduğu gibi İhtiyati hacizde de amaç, davaya ilişkin bir yargılamadan farklı olarak maddi hukuka dayanan hak bakımından nihai bir karar verip uyumsuzluğu sona erdirmek değildir. İhtiyati haciz kararı verilebilmesi için "alacağın yargılamayı gerektirmesi" şeklinde bir koşul kanunda öngörülmemiştir. İhtiyati hacizde teminat İİK 259. maddede düzenlenmiştir. Maddede, ihtiyati haciz isteyen alacaklının hacizde haksız çıktığı takdirde borçlunun veya üçüncü şahsın bu yüzden uğrayacakları bütün zararlardan mesul ve HMK 96'cı maddesinde yazılı teminatı vermeye mecbur olduğu, ancak, alacağın bir ilama müstenid ise teminatın aranmayacağı, ilam mahiyetinde bir vesikaya müstenid ise mahkemenin teminata lüzum olup olmadığını takdir edeceğine yer verilmiştir. Açıklanan yasal düzenlemeler ve genel ilkeler çerçevesinde somut olay değerlendirildiğinde; davacı tarafından ihlalli geçişlere ilişkin listenin, araçların geçiş anına ilişkin görüntülerin ve provizyon sorgularını içeren tablonun dosyaya sunulduğu, buna göre İİK'nun 258. maddesinde yer verilen kanaat getiren delillerin gösterilmiş olduğunun kabulü ile teminat karşılığı ihtiyati haciz kararı verilmesi gerekirken ihtiyati haciz talebinin reddi kararı yerinde görülmediğinden ihtiyati haciz talep eden vekilinin istinaf başvurusunun kısmen kabulü ile ilk derece mahkemesi ara kararının kaldırılmasına ve ihtiyati haciz talebinin asıl alacak 557.050,00 TL üzerinden %15 teminat mukabilinde kısmen kabulüne karar verilmesine dair aşağıdaki hüküm kurulmuştur.

HÜKÜM:Gerekçesi yukarıda izah edildiği üzere:

1-Davacı vekilinin istinaf başvurusunun KABULÜ ile İstanbul 4. Asliye Ticaret Mahkemesi 2026/421 Esas sayılı dava dosyasında verilen 11/05/2026 tarihli ara kararın KALDIRILMASINA,

2-a)Davacının ihtiyati haciz talebinin, İcra ve Kanunun 257/1. fıkrasına uygun görüldüğünden kısmen KABULÜNE,

b)İcra ve İflas Kanununun 258. maddesi uyarınca, ihtiyati haciz isteyen alacaklının hacizde haksız çıktığı takdirde borçlunun ve üçüncü şahsın bu yüzden uğrayabilecekleri muhtemel zarar ve ziyanlarını karşılamak üzere alacağın %15'i oranında nakit veya kesin ve süresiz banka teminat mektubu ibraz olduğunda davalının menkul, gayrimenkul ve üçüncü şahıslarda olan hak ve ala-

caklarının 557.050,00 TL asıl alacak ile sınırlı olmak kaydıyla İcra ve İflas Kanununun 257. maddesi gereğince İHTİYATEN HACZİNE,

c)İhtiyati haciz kararının, teminatın ilk derece mahkemesine ibrazından sonra İcra ve İflas Kanununun 261. maddesi gereğince İstanbul 23. İcra Müdürlüğünün ... sayılı dosyası üzerinden infazına ve kararın infaz edilmek üzere ihtiyati haciz isteyene VERİLMESİNE,

3-Hüküm tarihinde yürürlükte bulunan 492 sayılı Harçlar Kanununa bağlı tarife gereğince alınması gereken 732,00 TL istinaf karar harcı davacı tarafından yatırıldığından başkaca harç alınmasına YER OLMADIĞINA,

4-Davacı tarafça yapılan istinaf yargılama giderlerinin mahkemece verilecek esasa dair kararda değerlendirilmesine,

5-Dosyanın gerekli işlemlerin yerine getirilmesi için ilk derece mahkemesine gönderilmesine,Dosya üzerinde yapılan inceleme neticesinde, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 353/1-b/2 bendi ile aynı kanunun 362/1-f bendi ve İİK'nun 258/son fıkrası gereğince kesin olmak üzere oybirliğiyle karar verildi.

**İSTANBUL BÖLGE
ADLİYE MAHKEMESİ
17. HUKUK DAİRESİ**

Esas No. 2026/1022
Karar No. 2026/1024
Tarihi: 06.07.2026

İlgili Kanun/Madde
6100 s. HMK/352

ÖZETİ: Somut davada, yürürlükte olan 7550 sayılı Kanunun 20. maddesi ile getirilen değişiklik gereği parasal sınırların uygulanmasında davanın açıldığı tarihteki miktarın esas alınması gerekir. Buna göre dava, 2026 yılında açılmış olup yeniden değerlendirme sonucunda 2026 yılı için kesinlik sınırı 50.000,00 TL olmuştur. HMK'nun 352. maddesinde, Bölge Adliye Mahkemesi hukuk dairesince dosya üzerinde yapılacak ön inceleme sonunda karar verilecek haller sayılmış olup bu hallerden birisi de kararın kesin olması olarak gösterilmiştir. İstinaf kanun yoluna başvuru olanağı bulunmayan kesin nitelikteki kararlara ilişkin olarak HMK'nun 346/1 maddesi uyarınca mahkemesince bir karar verilebileceği gibi Bölge Adliye Mahkemeleri tarafından da istinaf isteminin reddine karar verilebileceği belirtilmiştir.Bu açıklamalar ve yasal düzenlemelere göre somut olayda, dava değerinin 32.372,91 TL olduğu dikkate alındığında, mahkemece davacının ihtiyati haciz talebinin reddine ilişkin verilen kararın, dava tarihi itibariyle HMK'nun 341. maddesinde belirtilen kesinlik sınırının (50.000,00 TL) altında kalması sebebiyle kesin nitelikte olduğundan ortada istinafi kabil bir karar bulunmadığı ve davacının istinaf hakkının olmadığı anlaşılmakla karara yönelik istinaf başvurusunun HMK'nun 341. ve 352. maddeleri uyarınca miktar yönünden reddine karar verilmesine dair aşağıdaki hüküm kurulmuştur.

6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353. maddesi uyarınca dosya incelendi.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; davalının kendisine ait ...,...,...,... plakalı araçlar ile 2025 yılında muhtelif tarihlerde müvekkili şirketin işletme hakkı sahibi olduğu... Köprüsü ve ... Otoyolu'ndan geçiş ücreti ödemeksizin ihlalli geçişler yaptığını, davalının otoyolu kullandığı anlarda HGS hesabının müsait olmadığını, HGS hesabını müsait tutmanın ve geçiş ücretini ödemeye yetecek bakiye bulundurmanın davalı borçlunun sorumluluğunda olduğunu, ticari iş nedeniyle alacağın ticari faizi ile birlikte ödenmesi gerektiğini, hükmolunan faiz alacakları katma değer vergisine tabi olduğundan, temerrüt faizi üzerinden katma değer vergisi hesaplanmasının uygun olduğunu, geçiş ücreti ve 4 katı tutarında gecikme cezası ile işlemiş faiz ve KDV alacağının tahsili için davalı aleyhine İstanbul 4. İcra Müdürlüğü'nün ... sayılı dosyası ile takip başlatıldığını, davalının takipte borca ve ferilerine haksız olarak itiraz ettiğini belirterek itirazın iptali ile takibin devamına, alacağın %20'sinden aşağı olmamak üzere icra inkar tazminatına hükmedilmesine ve davalı üzerine kayıtlı mal varlığı üzerine borcun tamamına yetecek miktarda haciz konulmasına karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI:Mahkemece 21/05/2026 tarihli ara karar ile; somut durumda dava dilekçesi incelendiğinde; tahakkuk edecek ücretin miktarına dair yaklaşık ispat bulunmadığı, bu hususun açıklığa kavuşmasının yargılamayı gerektirdiği gerekçesiyle davacının ihtiyati haciz talebinin reddine karar verilmiştir.

İSTİNAF NEDENLERİ:Karar yasal süresinde davacı vekili tarafından istinaf edilmiştir.Davacı vekili istinaf nedenleri olarak; davalının kendisine ait araçlar ile müvekkili şirketin işlettiği köprü ve otoyolu ücret ödemeksizin kullanıldığını, sundukları ihlalli geçiş listesi, görüntü ve provizyon kayıtları ile davalıya ait araçların müvekkili şirketin işletme hakkı sahibi olduğu köprü ve otoyoldan ücret ödemeksizin geçiş yaptığının sabit olduğunu, bu nedenle ihtiyati haczi haklı gösteren sebeplerin ve şartların mevcut olduğunu, yaklaşık ispat kuralının gerçekleştiğini belirterek usul ve yasaya aykırı ara kararın kaldırılarak ihtiyati haciz taleplerinin kabulüne karar verilmesini talep ve istinaf etmiştir.

DELİLLERİN TARTIŞILMASI VE GEREKÇE:Dava, ihlalli geçiş ve ceza ücreti ile takip öncesi işlemiş faiz ve KDV alacağının tahsili için yapılan takibe itirazın iptali istemine ilişkindir. Davacı tarafından, toplam 32.372,91 TL alacağının tahsili amacıyla davalı aleyhine icra takibi başlatıldığı, davalının borca ve ferilerine itirazı üzerine icra takibinin durduğu, akabinde davacı tarafından yasal süresinde eldeki itirazın iptali davasının açıldığı anlaşılmıştır.Talep, İİK'nun 265. maddesi gereğince ihtiyati haciz talebinin reddi kararının kaldırılması ve ihtiyati haciz kararı verilmesi istemine ilişkindir. İstanbul 4. İcra Müdürlüğü'nün ... sayılı dosyası incelendiğinde; davacı tarafından davalı aleyhine 32.372,91 TL alacağın tahsili için takip başlatıldığı, davalının itirazı üzerine takibin durmasına karar verildiği görülmüştür.İtirazın iptali davası ilamsız icra takibine itiraz üzerine duran takibin devamını sağlamaya yönelik açılan bir davadır. Bu nedenle hangi takibe yönelik açılmış ise o takipte belirti-

len alacakla ilgili yargılama yapılarak hüküm kurulması gerekir. Diğer bir ifade ile itirazın iptali davası takibe bağlı bir davadır. Takipte belirtilen miktardan fazlasına karar verilemez. Mahkemece, yukarıda yazılı gerekçeyle davacının ihtiyati haciz talebinin reddine karar verilmiştir. Ara karar, davacı vekili tarafından istinaf edilmiştir. 6100 sayılı HMK'nun 341. maddesinde istinaf yoluna başvurulabilen kararlar gösterilmiştir. Buna göre maddenin 2. fıkrasında, miktar veya değeri üç bin Türk Lirasını geçmeyen malvarlığı davalarına ilişkin kararların kesin olduğu, 3. fıkrasında, alacağın bir kısmının dava edilmiş olması durumunda üç bin Türk Liralık kesinlik sınırının alacağın tamamına göre belirleneceği, 4. fıkrasında ise, alacağın tamamının dava edilmiş olması durumunda, kararda asıl talebinin kabul edilmeyen bölümü üç bin Türk Lirasını geçmeyen tarafın, istinaf yoluna başvuramayacağı düzenlenmiştir. 02/12/2016 tarihinde yürürlüğe giren 6763 sayılı Kanun'un 41. maddesi ile HMK'nun 341. maddesinin 2. fıkrası değiştirilmek suretiyle 3.000,00 TL'yi geçmeyen mal varlığı davalarına ilişkin kararlar kesin hale getirilmiş ve aynı yasanın 44. maddesi ile HMK'ya eklenen ek madde 1 ile de kesinlik sınırı olan 3.000,00 TL'nin her yıl yeniden değerlendirme oranında artışa tabi olduğu kabul edilmiştir. HMK'nun Ek 1. maddesinin 2. fıkrası "200 üncü ve 201 inci maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında hukuki işlemin yapıldığı, 341 inci, 362 nci ve 369 uncu maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında hükmün verildiği tarihteki miktar esas alınır." şeklinde düzenlenmişken 04/06/2025 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 7550 sayılı Kanunun 20. maddesi ile "200 üncü ve 201 inci maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında hukuki işlemin yapıldığı, 341 inci, 362 nci ve 369 uncu maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında davanın açıldığı tarihteki miktar esas alınır." şeklinde değiştirilmiştir. Somut davada, yürürlükte olan 7550 sayılı Kanunun 20. maddesi ile getirilen değişiklik gereği parasal sınırların uygulanmasında davanın açıldığı tarihteki miktarın esas alınması gerekir. Buna göre dava, 2026 yılında açılmış olup yeniden değerlendirme sonucunda 2026 yılı için kesinlik sınırı 50.000,00 TL olmuştur. HMK'nun 352. maddesinde, Bölge Adliye Mahkemesi hukuk dairesince dosya üzerinde yapılacak ön inceleme sonunda karar verilecek haller sayılmış olup bu hallerden birisi de kararın kesin olması olarak gösterilmiştir. İstinaf kanun yoluna başvuru olanağı bulunmayan kesin nitelikteki kararlara ilişkin olarak HMK'nun 346/1 maddesi uyarınca mahkemesince bir karar verilebileceği gibi Bölge Adliye Mahkemeleri tarafından da istinaf isteminin reddine karar verilebileceği belirtilmiştir. Bu açıklamalar ve yasal düzenlemelere göre somut olayda, dava değerinin 32.372,91 TL olduğu dikkate alındığında, mahkemece davacının ihtiyati haciz talebinin reddine ilişkin verilen kararın, dava tarihi itibarıyla HMK'nun 341. maddesinde belirtilen kesinlik sınırının (50.000,00 TL) altında kalması sebebiyle kesin nitelikte olduğundan ortada istinafi kabil bir karar bulunmadığı ve davacının istinaf hakkının olmadığı anlaşılmakla karara yönelik istinaf başvurusunun HMK'nun 341. ve 352. maddeleri uyarınca miktar yönünden reddine karar verilmesine dair aşağıdaki hüküm kurulmuştur.

HÜKÜM:Gerekçesi yukarıda izah edildiği üzere;

1-Davacı vekilinin istinaf kanun yoluna başvuru talebinin, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunun 341/2 ve 352/1-b bentleri gereğince miktar yönünden REDDİNE,

2-İstinaf harçları peşin alındığından yeniden harç alınmasına YER OLMADIĞINA,

3-Davacı tarafından yapılan yargılama giderlerinin kendi üzerinde bırakılmasına,

Dosya üzerinden yapılan inceleme neticesinde, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 352 ve 362/1a Maddesi gereğince kesin olmak üzere oybirliği ile karar verildi.

İZMİR BÖLGE ADLİYE

MAHKEMESİ

8. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2026/1427
Karar No. 2026/1562
Tarihi: 23.06.2026

İlgili Kanun/Madde
213 s. VUK/177
6100 s. HMK/21, 22
6102 s. TTK/16

ÖZETİ: Vergi Usûl Kanununun 177. maddesinde “Birinci Sınıf Tüccarlar” sayılmış olup, bu maddedeki birinci sınıf tacirlerle ilgili şartları taşımayanlar ise ikinci sınıf tacir sayılırlar. İkinci sınıf tacirler ise ticari işletme hesabına göre defter tutarlar. Bir hukukî işlemin veya fiilin TTK'nın kapsamında kaldığının kabul edilmesi için kanunun amacı içerisinde yukarıda tanımları verilen bu kanunda düzenlenen hususlar ile bir ticari işletmeyi ilgilendiren bir hukukî işlemin veya fiilin olması gerekir. Somut olayda, Turgutlu 3. Asliye Hukuk Mahkemesince yapılan araştırmalarda Tokat/Erbaa Vergi Dairesi Müdürlüğüne yazılan 09.02.2026 tarihli yazı cevabı ile, davacı mükellefin işletme hesabı usulüne göre defter tuttuğu, VUK 177/1 bendinin 1 ve 3 numaralı bentlerinde yer alan nakdi limitin yarısını, 2 numaralı bendinde yazılı nakdi limitin tamamını aşmadığının tespit edildiği bildirilmiştir. Bu durumda gelen resmi yazı cevapları esas alındığında; davacının tacir sıfatına haiz olmadığı, faaliyetin esnaf boyutunda olduğu, nispi nitelikteki ticari davanın asliye ticaret mahkemesinde görülmesi için her iki tarafın tacir olması gerektiği anlaşılmakla davanın genel hükümler çerçevesinde Asliye Hukuk Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir. Açıklanan nedenlerle, yargı yeri olarak Turgutlu 3. Asliye Hukuk Mahkemesinin belirlenmesine karar vermek gerekmiştir.

Manisa Asliye Ticaret Mahkemesi ile Turgutlu 3. Asliye Hukuk Mahkemesi arasında oluşan görev uyuşmazlığının yargı yerinin belirlenmesi yoluyla giderilmesi, Manisa Asliye Ticaret Mahkemesi tarafından istenilmekle, dosya heyetçe incelendi;

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ : Dava; davalı tarafından davacıya satılan sarma yaprak şeklindeki ürünlerin ayıplı çıkması nedeniyle ödenen bedelin tahsili amacıyla başlatılan icra takibine itirazın iptali istemidir.

Davacı vekili Turgutlu 3. Asliye Hukuk Mahkemesine tevzi edilen dava dilekçesinde özetle; davalı şirket aleyhine Turgutlu İcra Müdürlüğü'nün 2025/3840 E. sayılı dosyası ile ilamsız icra takibi başlatıldığını, borçlu şirketin söz konusu icra takibine karşı itiraz ettiğini, itirazları sebebiyle davaya konu icra takibi durduğunu, haksız, mesnetsiz ve kötü niyetli olarak yapılan itirazın iptali gerektiğini, müvekkilinin kendi çapında kendi şahsında yaprak alım satım işleri yaptığını, davalı şirketin internet adresinde yazan numaralı telefon ile müvekkil iletişim kurarak yaprak almak istediğini, isimli şirketin yöneticisi olan kişi ile yaptığı görüşmeler sonucu müvekkilinin, davlı şirketten 16.05.2025 tarihinde ilaçsız (tamamen organik), sağlam olması şartı sarma yaprak satın aldığını, davalı tarafından müvekkiline satılan 53 varil yaprağın ayıplı çıktığını, satışa ait 16.05.2025 tarihli irsaliyenin ekte sunulduğunu, irsaliyede müvekkil'ün bilgilerine ürün satıldığı, teslim alanın müvekkilinin tuttuğu nakliyecisi'ün imzasının olduğu karşı tarafta teslim edenin davalı şirket yetkilisi olduğunun net bir şekilde ortada olduğunu, müvekkili ile iletişim kuran.... isimli kişi ile müvekkilinin yapraklar için anlaştığı tutarı davalı şirketin bildirdiği isimli kişinin davalı şirkette yönetici olduğunu, varillerin tanesinin 150 kilo, kilogram fiyatının 95 TL olduğunu, hile ve aldatma yolu ile müvekkile kötü niyetli bir şekilde normal olan yaprakların gösterildiğini, müvekkile 10 varil normal düzgün kullanılabilir yaprak gösterilmiş geriye kalan 53 varil çürük, yırtık, ilaç basılmış zehirli sarma yapraklar verildiğini, müvekkilinin Erbaa 1. Noterliğinden 30.05.2025 tarihinde 05333 yevmiye numarası ile ihtar çektiğini ve kendisine satılan yaprakların ayıplı olduğunu çürük, yırtık, ilaç basılmış zehirli olduğunu davalı şirkete bildirdiğini belirterek, davanın kabulüne, davalı şirketin Turgutlu İcra Dairesi'nin 2025/3840 sayılı icra dosyasında 743.311,50 TL'lik kısmı için yaptığı haksız ve kötü niyetli itirazının iptali ile takibin devamına, takibe itiraz eden borçlu aleyhine %20'den az olmamak üzere icra inkar tazminatına hükmedilmesine karar verilmesini istemiştir.

Turgutlu 3. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2025/244 Esas, 2026/43 Karar sayılı, 19.02.2026 tarihli ilamı ile, somut olayda davacının tüccar olduğu, davalının Limited Şirket olduğu ve işbu davanın da tarafların ticari faaliyetinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Buna göre davacının TTK.16.maddesine göre tacir olduğu, ticari faaliyeti kapsamında iş bu davayı açması nedeniyle söz konusu davanın TTK'nın 4'üncü maddesinin 1'inci fıkrasına göre ticaret mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerektiği belirtilerek, davanın usulden reddine, dosyanın görevli ve yetkili Manisa Asliye Ticaret Mahkemesi'ne gönderilmesine, aksi takdirde davanın açılmamış sayılmasına karar verilmiş, karar 24.03.2026 tarihinde kesinleşmiştir.

Manisa Asliye Ticaret Mahkemesinin 2026/354 Esas, 2026/337 Karar sayılı 07.04.2026 tarihli ilamı ile, uyuşmazlığın ayıplı mal bedelinin tazmini amacıyla başlatılan icra takibine yönelik davalının itirazının iptali istemine ilişkin olduğu, bu uyuşmazlığın 6102 sayılı TTK'da düzenlenen işlerden olmadığı, yine aynı yasanın 4/1 maddesindeki bentler halinde sayılan ya da özel kanunla-

rında belirlenen mutlak ticari davalardan da olmadığı, Gelir İdaresi Başkanlığı'ndan gelen yazı cevabına göre davalının TTK'nın 16/2. maddesi uyarınca tacir olmadığı, dolayısıyla uyuşmazlığın ticari dava niteliğinde olmadığı, dosyaya celbedilen Gelir İdaresi Başkanlığı yazı cevabında " Ödevlinin vergiden muaf olmayıp, Yıllık Gelir Vergisi mükellefi olduğu, işletme hesabı esasına göre defter tuttuğu, VUK 177. maddesindeki hadleri aşmadığı" belirtildiğinden faaliyetin esnaf işletmesi sınırında olduğu, dolayısıyla davada nispi ticari dava koşullarının da oluşmadığı anlaşılmakla davaya bakma görevi Ticaret Mahkemesinin değil Asliye Hukuk Mahkemesinin olduğundan davanın Turgutlu Asliye Hukuk Mahkemesi'nde görülüp sonuçlandırılması gerektiği gerekçesiyle görevli Mahkemenin Turgutlu 3. Asliye Hukuk Mahkemesi olduğuna karar verilmiş ve karar 28.04.2026 tarihinde kesinleşmiştir.

Türk Ticaret Kanununun 4. maddesinde, bu kanundan doğan hukuk davalarının ticari dava sayıldığı, aynı Kanunun 5/2. fıkrasında, bir yerde ticaret mahkemesi varsa asliye hukuk mahkemesinin vazifesi içinde bulunan ve bu Kanunun 4. maddesi hükmünce ticari sayılan davalara ticaret mahkemesinde bakılacağı hususları düzenlenmiştir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK)'nın 3. maddesi hükmüne göre bu Kanunda düzenlenen hususlarla bir ticari işletmeyi ilgilendiren bütün işlem ve fiiller ticari işlerdendir. Bir işin ticari veya adi olması, farklı kuralların uygulanmasını gerektirir. Bir işin ticari olup olmadığını kanunda öngörülen kurallar uyarınca saptamak gerekir. Eğer iş ticari ise özel ticari kuralların uygulanması zorunlu olur. Ticari işletmeyi ilgilendiren bütün işler, yani, haklı veya haksız fiil yahut işletmeyi ilgilendiren her iş ayrık durumlar dışında, ticari iş sayılır. Bu işler, eğer bir ticari işletmeyi ilgilendirmiyorsa, ticari iş sayılmazlar. (ERİŞ Gönen, Gerekçeli- Açıklamalı- İçtihatlı 6335 sayılı Kanunla Güncellenmiş Yeni TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler Ticaret Sicili Yönetmeliği ve İlgili Tebliğler, Seçkin Yayınevi, 1. Baskı, Mart 2013, 1. Cilt, Sh, 323).

Ticari davalar ise aynı Kanunun 4/1 maddesinde tanımlanmıştır. Bu maddeye göre, her iki tarafın da ticari işletmesiyle ilgili hususlardan doğan hukuk davaları ile ticari nitelikteki çekişmesiz yargı işleri ve tarafların tacir olup olmadıklarına bakılmaksızın Türk Medenî Kanunu'nun, rehin karşılığında ödünç verme işi ile uğraşanlar hakkındaki 962 ilâ 969 uncu maddelerinde, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun malvarlığının veya işletmenin devralınması ile işletmelerin birleşmesi ve şekil değiştirmesi hakkındaki 202 ve 203, rekabet yasağına ilişkin 444 ve 447, yayın sözleşmesine dair 487 ilâ 501, kredi mektubu ve kredi emrini düzenleyen 515 ilâ 519, komisyon sözleşmesine ilişkin 532 ilâ 545, ticari temsilciler, ticari vekiller ve diğer tacir yardımcıları için öngörülmüş bulunan 547 ilâ 554, havale hakkındaki 555 ilâ 560, saklama sözleşmelerini düzenleyen 561 ilâ 580 inci maddelerinde; fıkırî mülkiyet hukukuna dair mevzuatta; borsa, sergi, panayır ve pazarlar ile antrepo ve ticarete özgü diğer yerlere ilişkin özel hükümlerde ve bankalara, diğer kredi kuruluşlarına, finansal kurumlara ve ödünç para verme işlerine ilişkin düzenlemelerde öngörülen hususlardan doğan hukuk davaları ticari dava sayılır. Bu maddeye göre bir davanın ticari dava sayılabilmesi için, tarafların her ikisinin tacir olması ve uyuşmazlığın her iki tarafın ticari işletmesiyle ilgili hususlardan doğması veya ticari

nitelikte çekişmesiz yargı işi olması veyaahut da açılan davanın maddede altı bent halinde sayılan davalardan olması gerekir. Taraflardan biri tacir değilse veya tacir olmasına rağmen uyumsuzluğun ticari işletmeyle ilgisi yoksa ticari davanın varlığından söz edilemez.

Ticari davalar, mutlak ticari davalar, nispi ticari davalar ve yalnızca bir ticari işletmeyle ilgili olmasına rağmen ticari nitelikte kabul edilen davalar olmak üzere üç gruba ayrılır;

Mutlak ticari davalar, tarafların tacir olup olmadığına ve işin bir ticari işletmeyi ilgilendirip ilgilendirmedığıne bakılmaksızın ticari sayılan davalardır. Mutlak ticari davalar, TTK'nın 4/1. maddesinde bentler halinde sayılmıştır. Bunların yanında Kooperatifler Kanunu (m.99), İcra İflas Kanunu (m.154), Finansal Kiralama Kanunu (m.31), Ticari İşletme Rehni Kanunu (m.22) gibi bazı özel kanunlarda belirlenmiş ticari davalar da bulunmaktadır. Bu guruptaki davaların ticari dava sayılabilmesi için taraflarının tacir olması veya ticari işletmeleriyle ilgili olması gibi şartlar aranmaz. TTK'nın 4/1. bendinde sınırlı olarak sayılan davalar arasında yer alması veya özel kanunlarda ticari dava olarak nitelendirilmesi yeterlidir. Bu davalar kanun gereği ticari dava sayılan davalardır.

Nispi ticari davalar, her iki tarafın ticari işletmesiyle ilgili olması halinde ticari nitelikte sayılan davalardır. TTK'nın 4/1. maddesine göre, her iki tarafın ticari işletmesiyle ilgili hususlardan doğan ve iki tarafı da tacir olan hukuk davaları ticari dava sayılır. Bu hükme göre bir davanın ticari dava sayılabilmesi için, hem iki tarafın ticari işletmesini ilgilendirmesi hem de iki tarafın tacir olması gereklidir. Bu şartlar birlikte bulunmadıkça, uyumsuzluk konusunun ticari iş niteliğinde olması veya ticari iş karinesi sebebiyle diğer taraf için de ticari iş sayılması davanın ticari dava olması için yeterli değildir. Ticari iş karinesinin düzenlendiği TTK'nın 19/2. maddesi uyarınca, taraflardan biri için ticari iş sayılan bir işin diğeri için de ticari iş sayılması, davanın niteliğini ticari hale getirmez. TTK, kanun gereği ticari dava sayılan davalar haricinde, ticari davayı ticari iş esasına göre değil, ticari işletme esasına göre belirlemiştir. Hal böyle olunca, işin ticari nitelikte olması davayı ticari dava haline getirmez.

Üçüncü grup ticari davalar, yalnızca bir tarafın ticari işletmesini ilgilendiren havale, vedia ve fikri haklara ilişkin davalardır. Yukarıda açıklandığı üzere bir davanın ticari dava sayılması için kural olarak ya mutlak ticari davalar arasında yer alması, ya da her iki tarafın ticari işletmesiyle ilgili bulunması gerekirken havale, vedia ve fikri haklara ilişkin davaların ticari nitelikte sayılması için yalnızca bir yanın ticari işletmesiyle ilgili olması TTK'da yeterli görülmüştür.

6335 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 2. maddesi ile değişik TTK'nın 5/1. maddesinde, aksine hüküm bulunmadıkça, dava olunan şeyin değerine veya tutarına bakılmaksızın, asliye ticaret mahkemesinin tüm ticarî davalar ile ticari nitelikteki çekişmesiz yargı işlerine bakmakla görevli olduğu belirtilmiştir.

5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanununun 3'üncü maddesinde, Esnaf ve sanatkar, ister gezici ister sabit bir mekanda bulunsun, Esnaf ve Sanatkar ile Tacir ve Sanayiciyi Belirleme Koordinasyon Kurulunca

belirlenen esnaf ve sanatkar meslek kollarına dahil olup, ekonomik faaliyetini sermayesi ile birlikte bedeni çalışmasına dayandıran ve kazancı tacir veya sanayici niteliğini kazandırmayacak miktarda olan, basit usulde vergilendirilenler ve işletme hesabı esasına göre deftere tabi olanlar ile vergiden muaf bulunan meslek ve sanat sahibi kimseler olarak ifade edilmiştir.

Bakanlar Kurulu'nun Esnaf ve Sanatkar ile Tacir ve Sanayicinin ayırımı-na ilişkin 21.07.2007 tarihli kararı ile esnaf ve küçük sanatkar ile tacir ve sanayicinin ayırımı dair esaslar tespit edilmiştir. Buna göre; 1- Koordinasyon kurulunca tespit ve yayınlanacak esnaf ve küçük sanatkar kollarına dahil olup ekonomik faaliyetini sermayesi ile birlikte bedeni çalışmasına dayandıran ve kazancı tacir veya sanayici niteliğini kazandırmayacak miktarda olan, basit usulde vergilendirilenler ve işletme hesabına göre deftere tabi olanlar ile vergiden muaf bulunanlardan 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 177/1. fıkrasının (1) ve (3) numaralı bentlerinde yer alan nakdi limitlerin yarısını, (2) numaralı bendinde yazılı nakdi limitin tamamını aşmayanların esnaf ve sanatkâr sayımları, 2- Vergi Usûl Kanununa istinaden birinci sınıf tacir sayılan ve bilanço esasına göre defter tutanlar ile işletme hesabına göre defter tutan ve birinci madde de belirtilenlerin dışında kalanların tacir ve sanayici sayımları kararlaştırılmıştır.

Vergi Usûl Kanununun 177. maddesinde “Birinci Sınıf Tüccarlar” sayılmış olup, bu maddedeki birinci sınıf tacirlerle ilgili şartları taşımayanlar ise ikinci sınıf tacir sayılırlar. İkinci sınıf tacirler ise ticari işletme hesabına göre defter tutarlar.

Bir hukukî işlemin veya fiilin TTK'nın kapsamında kaldığının kabul edilmesi için kanunun amacı içerisinde yukarıda tanımları verilen bu kanunda düzenlenen hususlar ile bir ticari işletmeyi ilgilendiren bir hukukî işlemin veya fiilin olması gerekir.

Somut olayda, Turgutlu 3. Asliye Hukuk Mahkemesince yapılan araştırmalarda Tokat/Erbaa Vergi Dairesi Müdürlüğüne yazılan 09.02.2026 tarihli yazı cevabı ile, davacı mükellefin işletme hesabı usulüne göre defter tuttuğu, VUK 177/1 bendinin 1 ve 3 numaralı bentlerinde yer alan nakdi limitin yarısını, 2 numaralı bendinde yazılı nakdi limitin tamamını aşmadığının tespit edildiği bildirilmiştir.

Bu durumda gelen resmi yazı cevapları esas alındığında; davacının tacir sıfatına haiz olmadığı, faaliyetin esnaf boyutunda olduğu, nispi nitelikteki ticari davanın asliye ticaret mahkemesinde görülmesi için her iki tarafın tacir olması gerektiği anlaşılmakla davanın genel hükümler çerçevesinde Asliye Hukuk Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle, yargı yeri olarak Turgutlu 3. Asliye Hukuk Mahkemesinin belirlenmesine karar vermek gerekmiştir.

HÜKÜM : Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 21.ve 22. maddeleri gereğince Turgutlu 3. Asliye Hukuk Mahkemesinin YARGI YERİ OLARAK BELİRLENMESİNE,

Dosyanın yargı yeri olarak belirlenen mahkemeye gönderilmek üzere yargı yeri belirlenmesini talep eden mahkemesine iadesine,

Dair, dosya üzerinde yapılan inceleme sonucunda 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu 362/1-c maddesi uyarınca kesin olmak üzere oy birliği ile karar verildi. 23.06.2026

5070 Sayılı Yasa gereğince e-imza ile imzalanmıştır.

**KAYSERİ BÖLGE
ADLİYE MAHKEMESİ
6. HUKUK DAİRESİ**

Esas No. 2026/1319
Karar No. 2026/1445
Tarihi: 01.07.2026

İlgili Kanun/Madde
213 s. VUK/523

ÖZETİ: *İspat yükü kendisinde olan davacı tarafın bu yükümlülüğünü yerine getirdiğinin kabul edilemeyeceğini, HMK m. 190 uyarınca, iddiasını somut delillerle ispatlayamayan tarafın, bunun hukuki sonuçlarına katlanmak zorunda olduğunu, belge üzerindeki silik rakamları tahmin yoluyla bir sevk faturasına bağlamanın, hukuki güvenlik ilkesini zedelediği gibi, yargılamayı teknik bir incelemeden çıkardığını, mahkemenin, davacı tarafın müvekkili şirketin vergi kayıtlarını manipüle ettiği ve BA formlarında sonradan düzeltme yaptığı yönündeki soyut, mesnetsiz ve ağır ithamlarını aydınlatmak adına yargılama boyunca ..., ... ve ... Vergi Daireleri ile defatle yazışmalar yaptığını, vergi mevzuatındaki teknik detayları dahi (VUK 523) sorgulayarak davacı iddialarının doğruluğunu araştırdığını, ne var ki, bu titiz ve kapsamlı araştırma neticesinde davacı tarafın söz konusu iddialarının tamamen gerçek dışı olduğunu, resmi vergi dairesi kayıtlarıyla kesin olarak tevsik edildiğini açıkça kanıtladığını, ticari davanın söz konusu olduğunda sevk irsaliyesi hususunun talep dahi edilmeden araştırılması gerekmektedir Yerel Mahkemece eksik araştırma ile hüküm kurulmasının hukuken hatalı olup istinaf kanun yolu ile kararın kaldırılması gerektiğini, alacağın likit olmaması ve yasal şartları oluşmayan icra inkar tazminatına hükmedilmesinin usul ve yasaya aykırı olduğunu ileri sürülmesi hk.*

KAYSERİ 2. ASLİYE TİCARET MAHKEMESİ'nin istinafa konu edilen 05/05/2026 tarih ve 2024/801 E - 2026/408 K kararına karşı süresi içinde davalı tarafça istinaf kanun yoluna başvurulması üzerine yapılan incelemede;

TARAFLARIN İDDİA VE SAVUNMALARININ ÖZETİ:

Davacı vekili tarafından sunulan dava dilekçesinde özetle; borçlu firmanın bu ticari ilişkiye istinaden davacıya 89.700 TL; 96.500 TL, 200.000 TL, 124.500 TL, 556.416 TL ve 462.000 TL tutarlı çeklerle toplam 1.529.116,00 TL ödeme yaptığını, borçlu firma ile müvekkili firma arasında 30.07.2024 tarihi itibarıyla 3.619.222,91 TL üzerinden bakiye borç mutabakatı sağlanmış olduğunu, buna ilişkin "... dosyaya sunduklarını, borçlu firmanın borcunu ödemesi ve işlerini tasfiye girişiminde olduğuna ilişkin emareler bulunması nedeniyle Kayseri 2. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 2024/418 D. İş Esas -

2024/418 D. İş Karar sayılı dosyasından "İhtiyati Haciz Kararı" alınarak, borçlu firma hakkında Kayseri Genel İcra Dairesi'nin ...Esas sayılı dosyası üzerinden yasal takip işlemi başlatıldığını, ancak davalı borçlu firmanın takibe ve borca itiraz ederek takibi durdurduğunu, davalı borçlunun takibe ve borca itirazının haksız, yersiz ve hukuki dayanaktan yoksun olduğunu, davalı borçluya faturada yazılı malların teslim edildiğini, faturaların davalı şirkete usulüne uygun şekilde tebliğ edildiğini ve borçlu şirketin faturalara hiçbir itirazı olmadığını, taraf şirketlerin defter ve kayıtları incelendiğinde davalıya malların teslim edildiğini, yasal takip öncesinde bakiye borç tutarına ilişkin firmalar arasında mutabakat sağlandığının görüleceğini bildirerek davalının icra takibine itirazının iptali ile takibin devamına ve alacağın %20'sinden aşağı olmamak üzere icra inkar tazminatına karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili cevap dilekçesinde özetle; açılan davanın haksız ve mesnetsiz olduğunu, davacının tek taraflı düzenlediği, irsaliyeli dahi olmayan ve davalıya tebliği yapılmayan faturalar ile sahte kaşe ve davalı şirket yetkililerinden hiçbirine ait olmayan imza ile doldurulmuş olan sahte belgelere istinaden ihtiyati haciz kararı alındığını, davacı tarafından Kayseri İcra Müdürlüğü'nün ...Esas sayılı dosyasından takibe konulduğunu icra takibinde karşı tarafın talebi üzerine davalının tüm mal varlığına haksız yere hacizler konulduğunu, ilgili icra dosyasına yapılan itirazlar neticesinde bu davanın açıldığını, mahkemece yapılacak incelemeler neticesinde davalı ve davacı arasında açık hesap ilişkisinin olduğu, cari hesap sözleşmesi bulunmadığı, söz konusu faturaların şirkete tebliği faturalardaki malzemelere ilişkin davalı şirkete teslim edilmeyen ürünlerin olduğunu, davacı tarafından sunulan belgelerdeki kaşe ve imzanın davalı şirket ve yetkililerine ait olmadığını, şirket yetkililerinin bu belgelerden haberlerinin olmadığını, mutabakatın davalı şirket çalışanı olmayan bir kişi tarafından mailden tarama yoluyla gönderildiğini, davalı şirket yetkilisinin imzası bulunmadığını, ayrıca davacı şirket tarafından icra ve ihtiyati haciz dosyasına bu belgenin aslının sunulmadığını, taraflar arasında... yılından bu yana ticari alım satım ilişkisi olduğunu, faturanın tek başına mal teslimini ispatlamayacağını, davacı tarafından ... tarihli fatura ile ... tarihli faturanın aynı nitelikte olduğunu ve mükerrer kesildiğini belirterek davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ:

İlk Derece Mahkeme kararında; "...Davacı vekili dava dilekçesinde icra inkar tazminatı talep etmiştir. İİK 67/2.maddesine göre "Bu davada borçlunun itirazının haksızlığına karar verilirse borçlu; takibinde haksız ve kötü niyetli görülürse alacaklı; diğer tarafın talebi üzerine iki tarafın durumuna, davanın ve hükmolunan şeyin tahammülüne göre, red veya hükmolunan meblağın "yüzde yirmisinden" aşağı olmamak üzere, uygun bir tazminatla mahkum edilir." Buna göre davacı lehine icra inkar tazminatına hükmetmek için İİK 67.maddesindeki itirazın iptaline özgü dava şartlarının yanında, davalının haksız olması, itirazın iptaline karar verilen alacağın likit olması ve davacının talebi gerekir. Yargıtay HGK.nun 2010/19-376-397 E-K sayılı kararında; "Genel bir kavram olarak 'likid (...) alacak' "tutarı belli (muayyen), bilinebilir, hesaplanabilir alacaktır". Likit bir alaktan söz edilebilmesi için; ya alacağın gerçek miktarının belli ve sabit olması ya da borçlusu tarafından belirlenebilmesi için bütün unsurların

bilinmesi veya bilinmesinin gerekmede olması; böylece, borçlunun borç tutarını tahkik ve tayin etmesinin mümkün bulunması; başka bir ifadeyle, borçlunun yalnız başına ne kadar borçlu olduğunu tespit edebilecek durumda olması gerekir. Bu koşullar yoksa, likit bir alacaktan söz edilemez" denilmiştir. Takip dayanağı fatura alacağı olup alacak likit olduğundan itirazın iptaline karar verilen alacağın %20 si oranında icra inkar tazminatına hükmolunmuştur. Davalı tarafça kötüniet tazminatı talebinde bulunulmuş ise de yasal şartlar mevcut olmadığından davacı aleyhine kötüniet tazminatına hükmedilmemiştir. Davanın kısmen kabul, kısmen reddine, Kayseri Genel İcra Dairesi'nin ...E.sayılı dosyasına yaptığı itirazının 3.619.222,38-TL yönünden iptali ile takibin 3.619.222,38-TL üzerinden devamına, fazlaya yönelik talebin reddine, İtirazın iptaline karar verilen 3.619.222,38-TL'nin takdiren %20'si oranında icra inkar tazminatının davalıdan alınarak davacıya verilmesine, Yasal şartlar mevcut olmadığından davacı aleyhine kötüniet tazminatına hükmedilmesine yer olmadığına,..." şeklinde karar verilmiştir.

Bu karara karşı davalı tarafça yasal süresinde istinafa başvurulmuştur.

İSTİNAF SEBEPLERİ :

Davalı vekilince sunulan istinaf başvuru dilekçesinde özetle; 23/05/2024 tarihli 1.330.540,80-TL bedelli fatura ile davacı tarafından ... A.Ş adına düzenlenen 22/05/2024 tarihli 1.440.445,90-TL bedelli faturanın içerik ve tutar bakımından birbiriyle örtüşmediğinin açıkça görüldüğünü, ayrıca söz konusu irsaliye üzerinde, şirket yetkilisine veya yetkilendirilmiş bir temsilciye ait imzanın bulunmamakta olup, "...” isimli, şirket nezdinde herhangi bir yetki veya temsil sıfatı bulunmayan bir kişinin imzası yer aldığını, nitekim bilirkişi raporunda da teslimin müvekkili şirketin yetkilisine yapılmadığı açıkça tespit edildiğini, bu hususun, faturaya konu malın usulüne uygun şekilde teslim edilmediğini ortaya koyduğunu, 28/06/2024 tarihli, ...A.Ş tarafından davacı adına düzenlenen fatura ve irsaliye dosya kapsamında sunulduğunu, yapılan incelemede, söz konusu faturanın tutarının 572.763,67-TL olduğunun görüldüğünü, ancak dava dilekçesinin incelendiğinde, bu tutara ilişkin herhangi bir fatura kaydına yer verilmediği gibi, faturada belirtilen ürün içeriğine dair de hiçbir açıklama veya talep bulunmadığının anlaşıldığını, dolayısıyla, dosyaya sunulan belge ile davacının dava dilekçesindeki iddia ve talepleri arasında açık bir uyumsuzluğun mevcut olduğunu, ayrıca söz konusu irsaliyede ... ismi, imzası ve ... plakasının yer aldığını, "...” isimli kişinin müvekkil şirket yetkilisi olmadığı gibi şirket tarafından yetkilendirilmiş bir kişi de olmadığının açık olduğunu, ... tarihli, ... A.Ş tarafından davacı adına düzenlenen fatura ve irsaliye incelendiğinde, belge tutarının 555.008,47-TL olduğunun görüldüğünü, dava dilekçesinin incelendiğinde, bu tutara ilişkin herhangi bir fatura kaydına yer verilmediği gibi, faturada belirtilen ürün içeriğine dair de herhangi bir açıklama ya da talepte bulunmadığının anlaşıldığını, öte yandan irsaliye üzerinde yer alan imzanın "...” isimli kişiye ait olduğu görülmekte olup, bu kişinin müvekkili şirket yetkilisi olmadığı gibi şirket tarafından yetkilendirilmiş bir kişi de olmadığının açık olduğunu, bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde, söz konusu fatura-

raya konu malların müvekkili şirkete usulüne uygun şekilde teslim edildiğinin kabulünün mümkün olmadığını, davacı tarafından düzenlenen 03/07/2024 tarihli 732.702,91-TL tutarlı ve 08/07/2024 tarihli 732.702,91-TL tutarlı faturaların irsaliyesi dosyaya sunulmadığını, ayrıca söz konusu ... tarihli faturanın mükerrer olarak düzenlendiğini, davacı tarafın, aynı emtiayı iki kez teslim ettiğini iddia etmesine rağmen, bu iki fatura içeriğinin birbirinden bağımsız, gerçek ve geçerli iki ayrı teslimat ile gerçekleştiğini somut bir şekilde ispatlayamadığını, bilirkişinin, bu açık ve teknik mükerrerlik itirazımızı derinlemesine incelemek yerine; ... tarihli fatura için ambar fişi üzerindeki silik, tam okunamayan, soyut ve tahmin edilerek ulaşılmaya çalışan rakamları yorumlayarak geçiştirdiğini, bilirkişinin, bu iki faturanın içeriğindeki malların miktar, cins ve birim fiyatlarını teknik olarak karşılaştırmadığını, sadece "teslim edilmiş olabilir" varsayımıyla rapor tanzim ettiğini, birebir aynı olan bu iki faturanın, davacının kendi kayıtlarındaki çelişkiyi ve haksız alacak talebini ortaya koyduğunu, birbirinin kopyası niteliğindeki bu faturaların, aynı mal teslimine ilişkin mükerrer düzenlenmiş olduğunun açıkça görülmekle birlikte, bilirkişinin tahmin yoluyla teslimat onaylamasının kabul edilemeyeceğini, ...A.Ş. tarafından sunulan ambar tesellüm fişinin incelendiğinde, söz konusu belgenin içeriğinin, faturalarla veya sevk irsaliyeleriyle uyuşmadığını, ayrıca herhangi bir fatura numarası veya tarih bilgisi içermediğini, fişte yalnızca "... kaydı yer almakta olup, bunların hangi ürünlere veya hangi faturaya ilişkin olduğunun belirsiz olduğunu, dolayısıyla, söz konusu ambar tesellüm fişinin, davacının iddialarını destekleyen bir belge niteliği taşımamakta ve dava konusu taleplerle herhangi bir şekilde ilişkilendirilemediğini, bilirkişinin, raporunda bir ambar fişi üzerindeki rakamın "irsaliye numarası olduğu tahmin edilen ... rakamı bulunmaktadır." şeklinde muğlak bir ifade kullandığını, hukukta tahmin veya ihtimal üzerinden milyonluk borç hükmünün kurulamayacağını, davacı tarafın, dava dilekçesinde belirttiği 10 adet faturanın tamamına ilişkin sevk irsaliyesini dahi dosyaya sunmadığını, sunmuş olduğu belgelerdeki mal teslimlerinin hangi faturalara ilişkin olduğunun dahi belli olmadığını, söz konusu faturalar ile sunulan irsaliye adı altındaki belgelerde yer alan ürünlerin içerik, miktar ve nitelik bakımından birbirleri ile dahi örtüşmediği ve müvekkili şirkete düzenlenen ürünlere ait fatura tutarlarından dahi müvekkili şirkete mal tesliminin bulunmadığının anlaşıldığını, söz konusu 4 adet faturanın ürünleri müvekkili şirkete teslim edilmediğini ve davacı tarafından sunulan belgeler de Vergi Usul Kanunu'na göre resmi şartlarda düzenlenmiş irsaliyeler olmadığını, ayrıca, davacı tarafın dava dilekçesinde belirttiği 10 adet faturaya ilişkin irsaliye belgelerini dahi dosyaya sunmadığını, davacı tarafın dayanmış olduğu faturaların içerik, miktar, tutar ve tarihleri birbirleriyle hiçbir şekilde uyuşmadığını, bu durumun, söz konusu faturaların hangi kıstaslara göre düzenlendiğinin ve hesaplamaların neye göre yapıldığının tamamen belirsiz olduğunu gösterdiğini, dolayısıyla, faturaların dayanak olarak kabulünün mümkün olmadığını ve müvekkili şirket aleyhine herhangi bir hukuki sonuç doğuramayacağını, tahmine ve varsayıma dayalı raporların kabul edilemeyeceğini, bilirkişinin uzmanlık alanının dışına çıkarak temsil yetkisi gibi tamamen hukuki nitelikteki bir konuda hüküm kurmaya yönelik kanaat

bildirmesinin usul ve yasaya aykırı olduğunu, bu nedenle yerel mahkeme kararının istinaf kanun yolu ile kaldırılarak davanın tümüyle reddine karar verilmesi gerektiğini, gerekçedeki çelişki ve hukuken geçersizliği tespit edilen belgenin hükme esas alınmasının usul ve yasaya aykırı olduğunu, Yerel Mahkemenin, hükme esas aldığı WhatsApp yazışmasını teslimat olgusunun kesin ispatı olarak nitelendirdiğini, ancak aynı yazışma bütünlüğü içerisinde yer alan ve davacı tarafın mükerrer fatura tanzim ettiğine, ticari kayıtların fiili durumla örtüşmediğine ve vergi yükü nedeniyle fatura tarihlerini manipüle ettiğine ilişkin ikrar niteliğindeki beyanlarını hiçbir hukuki gerekçe göstermeksizin değerlendirmeye dışı bıraktığını, huzurdaki uyuşmazlığın bir ticari dava olup; Türk Ticaret Kanunu ve Vergi Usul Kanunu'nun emredici hükümleri uyarınca emtia tesliminin ispatının, sıkı şekil şartlarına bağlanmış olan sevk irsaliyesi, taşıma senedi ve usulüne uygun onaylanmış ambar tesellüm fişleri ile tevsik edilmek zorunda olduğunu, ticari hayatın hızı ve güvenliği, teslimat gibi borcun doğumuna sebebiyet veren maddi vakıaların, yasal geçerliliği olmayan whatsapp yazışmaları üzerinden değil; yasanın öngördüğü sevk iraliyeleri üzerinden ispat edilmesini gerektirdiğini, mahkemenin, mülkiyetin devrini kanıtlayan yasal irsaliyelerdeki imza eksikliklerini ve belgeler arasındaki maddi çelişkileri gidermek yerine, ticari defter ve belgelerin ispat gücünü zayıflatacak şekilde sadece yazışma kayıtlarına dayanarak hüküm kurduğunu, WhatsApp konuşmalarını kabul anlamına gelmemekle birlikte, mahkemece değerlendirmeye esas alınacağı ihtimalinde ... tarihli WhatsApp yazışmaları, davacı şirket yetkilisi ...'ün, ticari defter ve kayıt disiplinini nasıl yok saydığını ve uyuşmazlık konusu faturaların maddi gerçeğe bağdaşmadığını kendi ikrarıyla ortaya koyduğunu, varsayım ve tahmine dayalı hüküm kurulmasının ispat hukuku ilkeleriyle bağdaşmadığını, mahkemece hükme esas alınan bilirkişi raporunda, dava konusu teslimatın kanıtı olduğu iddia edilen ambar fişi üzerindeki silik ve tahrif olmuş rakamlar için bizzat bilirkişi tarafından "..." ifadesi kullanıldığını, yerel mahkemenin, teknik inceleme makamı olan bilirkişinin dahi tereddütle karşıladığı ve tahmin düzeyinde bıraktığı bu muğlak veriyi, maddi gerçeğin kendisiymiş gibi kabul ederek milyonluk bir borç ilişkisinin temeli yaptığını, hukuk muhakemesi sistemimizde ispat faaliyetinin; varsayımlar, ihtimaller ve kişisel tahminler üzerine inşa edilemeyeceğini, borç ilişkisinin doğumu, özellikle de ticari bir borcun varlığı, şüpheye yer bırakmayacak derecede somut, denetlenebilir ve kesin delillere dayanması gerektiğini, bilirkişinin teknik imkansızlık ve belgedeki tahrifat nedeniyle net bir sonuca varamadığı, sadece olasılık üzerinden görüş bildirdiği bir noktada; ispat yükü kendisinde olan davacı tarafın bu yükümlülüğünü yerine getirdiğinin kabul edilemeyeceğini, HMK m. 190 uyarınca, iddiasını somut delillerle ispatlayamayan tarafın, bunun hukuki sonuçlarına katlanmak zorunda olduğunu, belge üzerindeki silik rakamları tahmin yoluyla bir sevk faturasına bağlamanın, hukuki güvenlik ilkesini zedelediği gibi, yargılamayı teknik bir incelemeden çıkardığını, mahkemenin, davacı tarafın müvekkili şirketin vergi kayıtlarını manipüle ettiği ve BA formlarında sonradan düzeltme yaptığı yönündeki soyut, mesnetsiz ve ağır ithamlarını aydınlatmak adına yargılama boyunca ..., ... ve ... Vergi Daireleri ile defatle yazışmalar yaptığı-

nı, vergi mevzuatındaki teknik detayları dahi (VUK 523) sorgulayarak davacı iddialarının doğruluğunu araştırdığını, ne var ki, bu titiz ve kapsamlı araştırma neticesinde davacı tarafın söz konusu iddialarının tamamen gerçek dışı olduğu, resmi vergi dairesi kayıtlarıyla kesin olarak tevsik edildiğini, dosya kapsamındaki bu hususun davacı tarafın yargılama makamını yanıltma gayesiyle hareket ettiğini ve dürüstlük kuralına aykırı bir tutum sergilediğini açıkça ortaya koyduğunu, mahkemenin davacının resmi kayıtlarla çürütülen bu ağır iddiaları karşısında sergilediği araştırma hassasiyetini; davanın esasına etkili olan sevk irsaliyelerinin araştırılması talepleri konusunda göstermediğini, davacı tarafın en temel iddialarının resmi makamlarca çürütüldüğü bir süreçte, mahkemenin davacının sunduğu diğer şüpheli belgelere (silik ambar fişleri ve çelişkili nüshalar) şüpheyle yaklaşma yükümlülüğünün doğduğunu, buna rağmen mahkemenin, davacının kötü niyetli ve yanıltıcı beyanlarını görmezden gelerek; savunma makamının bilirkişi incelemesine ve imza yetkisine dair esasa etkili itirazlarını karşılamadan hüküm kurduğunu, incelemedeki bu orantısızlık ve savunma delillerinin toplanması konusundaki ihmalin; hükmün eksik incelemeye dayalı olduğunu ve silahların eşitliği ilkesinin davalı aleyhine bozulduğunu açıkça kanıtladığını, ticari davanın söz konusu olduğunda sevk irsaliyesi hususunun talep dahi edilmeden araştırılması gerekmektedirken Yerel Mahkemece eksik araştırma ile hüküm kurulmasının hukuken hatalı olup istinaf kanun yolu ile kararın kaldırılması gerektiğini, alacağın likit olmaması ve yasal şartları oluşmayan icra inkar tazminatına hükmedilmesinin usul ve yasaya aykırı olduğunu ileri sürerek Kayseri 2. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 2024/801 E. - 2026/408 K. sayılı kararının; usule, yasaya ve ispat hukukuna açık aykırılıklar barındırması, kendi içinde esaslı çelişkiler taşıması ve eksik incelemeye dayalı olması sebebiyle istinaf incelemesi neticesinde kaldırılmasına, davanın tamamen reddine, yargılama sürecinde mahkemeyi yanıltıcı beyanlarda bulunduğu resmi kayıtlarla sübut bulan davacı tarafın, takip konusu alacağın %20'sinden az olmamak üzere kötü niyet tazminatına mahkum edilmesine, yasal şartları oluşmayan icra inkar tazminatı talebinin reddine, tüm yargılama giderleri ile vekalet ücretinin karşı tarafa tahmiline karar verilmesini talep etmiştir.

Davacı vekilince sunulan istinafa cevap dilekçesinde özetle; Mal tesliminin ispatlanmış faturalara dayalı alacak talebinde müvekkili şirketin haklı ve samimi olup, işbu borcunu ödememek uğruna, yetkili şirket çalışanı tarafından, şirket kaşe ve imzasına havi olarak alan adına haiz resmi mail adresinden gönderilen mutabakat metninin sahte olduğunun ileri sürülmesinin, şirket çalışanı tarafından teslim alınan malların yetkisiz kişiye teslim edildiğinin iddia edilmesi, şirket yöneticisine ait olduğu resmi olarak tespit edilen ve itiraz edilmeyen telefon numarasına kayıtlı whatsapp yazışmalarındaki içeriklere itiraz edilmeyeceği halde geçersiz olduğunun ileri sürülmesi haksız ve hakkaniyetten uzak olup, usul ve yasaya uygun yerel mahkeme kararının kaldırılması istemiyle yapılan istinaf talebinin reddine karar verilmesini talep etmiştir. .

HUKUKİ NİTELENDİRME, DELİLLERİN VE İSTİNAF SEBEPLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ:

H.M.K 355. Maddesi gereğince inceleme Kamu düzenine aykırılık halleri dışında istinaf dilekçesinde belirtilen sebeplerle sınırlı olarak yapılmıştır.

Dava bakiye fatura alacağının tahsili amacıyla başlatılan takibe yapılan itirazın iptali davasıdır.

Kayseri Genel İcra Dairesi'nin ...Esas sayılı icra dosyasının tetkikinde; alacaklının ... Ltd. Şti, borçlunun ...A.Ş. oldukları davacı tarafından davalı aleyhine 3.619.222,91 TL asıl alacak 107.758,64 Faiz 4700 TL İhtiyatı Haciz Vekalet 1.132,10 TL ihtiyatı haciz vekalet harcı olmak üzere toplam 3.732.813,65-TL alacak üzerinden ilamsız icra takibi başlattığı, takip dayanağı olarak"a- 26.11.2022 tarih ve ... nolu fatura ile 96.571,20 TL'lik, b-01.02.2023 tarih ve ... nolu fatura ile 324.500,00 TL'lik,c-23.02.2023 tarih ve ... nolu fatura ile 89.717,76 TL'lik,d-19.02.2024 tarih ve ... nolu fatura ile 556.416,00 TL'lik,e-05.03.2024 tarih ve ...nolu fatura ile 462.336,00 TL'lik,f-26.03.2024 tarih ve... nolu fatura ile 116.130,00 TL'lik,g-23.05.2024 tarih ve ... nolu fatura ile 1.330.540,80 TL'lik,h-28.05.2024 tarih ve ... nolu fatura ile 706.720,90 TL'lik,i-03.07.2024 tarih ve ...nolu fatura ile 732.702,91 TL'lik,i-08.07.2024 tarih ve ...nolu fatura ile 732.702,91 TL'lik olmak üzere toplam 5.148.338,48 TL tutarında fatura 5.148.338,48 TL " olarak gösterildiği davalı tarafından takibe ve ferilerine itiraz edildiği görülmüştür.

Davacı, davalı ile aralarındaki ticari ilişki kapsamında 5.148.338,48 TL tutarında mal teslim ettiğini buna karşılık davalının toplam 1.529.116,00 TL'lik ödeme yaptığını belirterek eldeki davayı açmıştır.

Davalı ise teslim edilen mallara karşılık ödeme yaptığını 23.05.2024 tarihli 1.330.540,80 TL'lik fatura, 28.05.2024 tarihli 706.720,90 TL'lik fatura, 03.07.2024 tarihli 732.702,91 TL'lik fatura ve 08.07.2024 tarihli 732.702,91 TL'lik faturaya ilişkin mal teslimi yapılmadığını belirterek davanın reddini talep etmiştir.

Kural olarak belli bir olayın gerçekleşip gerçekleşmediğini, tarafların ispat etmesi gerekir. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun "İspat yükü" başlıklı 6. maddesi uyarınca; "Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan her biri, hakkını dayandığı olguların varlığını ispatla yükümlüdür." Aynı yöndeki düzenleme 6100 sayılı Kanunun190. maddesinin birinci fıkrasında, "İspat yükü, kanunda özel bir düzenleme bulunmadıkça, iddia edilen vakıya bağlanan hukukî sonuçtan kendi lehine hak çıkaran tarafa aittir." şeklinde ifade edilmiştir.

Mahkemece aldırılan 20.01.2026 tarihli raporda; Davacı tarafından düzenlenen

- 1)26.11.2022 tarih ve ... nolu fatura ile 96.571,20 TL'lik,
- 2)01.02.2023 tarih ve ... nolu fatura ile 324.500,00 TL'lik,
- 3)23.02.2023 tarih ve ... nolu fatura ile 89.717,76 TL'lik,
- 4)19.02.2024 tarih ve ... nolu fatura ile 556.416,00 TL'lik,
- 5-05.03.2024 tarih ve ...nolu fatura ile 462.336,00 TL'lik,
- 6)26.03.2024 tarih ve... nolu fatura ile 116.130,00 TL'lik,

7)28.05.2024 tarih ve ... nolu fatura ile 706.720,90 TL'lik toplam 2.532.391,86 TL tutarlı faturaların davalının ticari defterlerinde kayıtlı olduğu belirtilmiş olup bu durumda davalı bu faturalar yönünden kendisine mal teslim edilmediğini ispat etmesi gerekmektedir.

Buna karşılık; aynı raporda; 23.05.2024 tarih ve ... nolu fatura ile 1.330.540,80 TL'lik, 9)03.07.2024 tarih ve ...nolu fatura ile 732.702,91 TL'lik, 10)08.07.2024 tarih ve ...nolu fatura ile 732.702,91 TL'lik toplam 2.795.946,62 TL'lik faturalar davalının ticari defterlerinde kayıtlı olmadığı belirtilmiş olup davacı bu faturalar karşılığı malları davalıya teslim ettiğini yazılı kesin deliller ile ispat külfeti altındadır.

Davalı defterlerinde kayıtlı olan toplam 2.532.391,86 TL tutarlı faturalardaki malların davacı tarafından teslim edilmediği yönünden dosyaya yazılı kesin deliller sunmadığı anlaşılmaktadır.

Buna karşılık davacı davalının ticari defterlerinde kayıtlı olmayan 23.05.2024 tarihli 1.330.540,80 TL'lik fatura, 03.07.2024 tarihli 732.702,91 TL'lik fatura ve 08.07.2024 tarihli 732.702,91 TL'lik faturalardaki malların davalı ile olan anlaşması doğrultusunda dava dışı şirketler ... firması ve ... tarafından davalının çalışanlarına teslim edildiğini ileri sürmüş olup bu hususu yazılı şekilde ispat etmek durumundadır.

Davacı cevaba cevap dilekçesinde whatsapp yazışmalarına dayanmıştır.

Yargıtay HGK 2024/7-124 Esas 2025/128 Karar 2025/7-376 Esas 2026/129 Karar sayılı ilamları nda belirtildiği üzere;

"Delil başlangıcı HMK'nın 202. maddesinde senetle ispat kuralının istisnalarından biri olarak,

"(1) Senetle ispat zorunluluğu bulunan hâllerde delil başlangıcı bulunursa tanık dinlenebilir.

(2) Delil başlangıcı; iddia konusu hukuki işlemin tamamen ispatına yeterli olmamakla birlikte, söz konusu hukuki işlemi muhtemel gösteren ve kendisine karşı ileri sürülen kimse veya temsilcisi tarafından verilmiş veya gönderilmiş belgedir" şeklinde hüküm altına alınmıştır. Maddenin 1. bendinde senetle ispatı zorunlu olan bir hukuki işlem hakkında delil başlangıcı bulunması durumunda tanıkla ispat imkânı tanınmış, 2. bendinde ise doğrudan delil başlangıcının tanımına yer verilmiştir.

Söz konusu tanımdan hareketle delil başlangıcından söz edebilmek için öncelikle bir "belge" bulunmalıdır. Belgeden ne anlaşılması gerektiği HMK'nın 199. maddesinde "Uyuşmazlık konusu vakıaları ispata elverişli yazılı veya basılı metin, senet, çizim, plan, kroki, fotoğraf, film, görüntü veya ses kaydı gibi veriler ile elektronik ortamdaki veriler ve bunlara benzer bilgi taşıyıcıları bu Kanuna göre belgedir" şeklinde açıklanmıştır. Dayanılan belgenin uyuşmazlık konusu vakıayı ispata elverişli olması durumunda, diğer bir anlatımla senet niteliğini taşıması hâlinde delil başlangıcı hükmüne gitmeye gerek olmadığı açıktır. Ancak bir belgenin uyuşmazlık konusu vakıanın ispatına elverişli olmaması durumunda delil başlangıcı kabul edilebilmesi için aşağıdaki iki koşulun birlik-

te bulunması (gerçekleşmesi) gerekir. Bunlardan ilki belgenin, aleyhine ileri sürülen veya temsilcisi tarafından verilmesi ya da gönderilmesidir. Bununla birlikte delil başlangıcı olan belgenin mutlaka karşı tarafa yöneltilmiş bir irade açıklamasını içermesinin gerekmediğini belirtmekte fayda vardır. İkinci koşul ise söz konusu belgenin, varlığı iddia edilen hukuki işlemi tam olarak ispata yeterli olmamakla beraber, o hukuki işlemin muhtemelen yapıldığını (onun varlığını) göstermesidir. Kanunun aradığı bu unsurları taşıyan bir belge delil başlangıcı sayılır ve artık senetle ispat zorunluluğunun istisnası olarak o hukuki işlem hakkında tanık dinlenebilir.

Belirtmek gerekir ki, mülga 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun (HUMK) 292. maddesinde delil başlangıcının mutlaka yazılı olması koşulu benimsenmişken, HMK'da kavram daha geniş değerlendirilerek "yazılı" kelimesi benimsememiş ve sadece "delil başlangıcı" ibaresi kullanılarak, bir belgenin delil başlangıcı olabilmesi için mutlaka yazılı olması koşulu kaldırılmış ve ispat kuralları açısından oldukça önemli bir değişiklik yapılmıştır. (Benzer Hukuk Genel Kurulunun 28.12.2005 tarihli ve 2005/14-677 Esas, 2005/774 Karar; 14.11.2019 tarihli ve 2017/1-1254 Esas, 2019/1197 Karar sayılı kararları).

Mahkemece yazışmaların dökümü Bilirkişi marifetiyle yaptırılmış olup davalının yazışmalara ve içeriklerine bir itirazı bulunmamaktadır. Ne var ki davacı tarafça dava dilekçesinde tanık deliline dayanılmış ise de mahkemece 25.02.2025 tarihli oturumda tanıklarının isim ve soy isimlerini bildirmeleri için taraflara iki haftalık kesin süre verildiği, davacı tarafça süresinde mahkeme kararı uyarınca tanık bildirilmediği görülmüştür. Bu durumda bu yazışmaların tek başına hükme esas alınması mümkün değildir.

Bilindiği üzere yazılı delil veya delil başlangıcı yoksa davacının iddiasını yemin gibi kesin delillerle de ispat edilmesi olanaklıdır.

Davacı, dava dilekçesinde yemin deliline dayanmış olup mahkemece davacıya "davalının ticari defterlerinde kayıtlı olmayan 23.05.2024 tarihli 1.330.540,80 TL'lık fatura, 03.07.2024 tarihli 732.702,91 TL'lık fatura ve 08.07.2024 tarihli 732.702,91 TL'lık faturadaki malları davalı ile aralarında yapılan anlaşma uyarınca dava dışı şirketler ... firması ve... firmasından temin ederek davalıya teslim edildiği hususunda yemin delili hatırlatılarak oluşacak duruma göre karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ile karar verilmesi usul ve yasaya aykırı görülmüştür.

Açıklamalar ışığında; Davalı tarafın istinaf başvurusunun kabulü ile; HMK'nın 353/1-a.6 md. gereğince, KAYSERİ 2. ASLİYE TİCARET MAHKEMESİ'nin istinafa konu edilen 05/05/2026 tarih ve 2024/801 E - 2026/408 K sayılı kararın kaldırılmasına, HMK'nın 353/1.a.6 maddesi gereğince Mahkemece, uyuşmazlığın çözümünde etkili olabilecek ölçüde önemli delillerin toplanmamış ve değerlendirilmemiş olması nedeniyle yukarıda belirtilen eksiklikler giderildikten sonra sonucuna göre bir karar verilmek üzere davanın yeniden görülmesi için dosyanın kararı veren mahkemeye gönderilmesine karar vermek gerekmiştir.

HÜKÜM: Yukarıda açıklanan nedenlerle;

1-Davalı tarafın istinaf başvurusunun KABULÜ ile;

2-HMK'nın 353/1-a.6 md. gereğince, KAYSERİ 2. ASLİYE TİCARET MAHKEMESİ'nin istinafa konu edilen 05/05/2026 tarih ve 2024/801 E - 2026/408 K sayılı kararın KALDIRILMASINA,

3-HMK'nın 353/1.a.6 maddesi gereğince Mahkemece, uyuşmazlığın çözümünde etkili olabilecek ölçüde önemli delillerin toplanmamış ve değerlendirilmemiş olması nedeniyle yukarıda belirtilen eksiklikler giderildikten sonra sonucuna göre bir karar verilmek üzere davanın yeniden görülmesi için dosyanın kararı veren mahkemeye GÖNDERİLMESİNE,

4-Davalı tarafça yatırılan istinaf karar harcının talepleri halinde kendilerine iadesine ,

5-İstinaf incelemesi duruşmalı olarak yapılmadığından vekalet ücreti takdirine yer olmadığına,

6-Davalı tarafından yapılan istinaf yargılama giderlerinin ve istinaf kanun yoluna başvurma harcının ilk derece mahkemesince verilecek nihai kararda dikkate alınmasına,

7-H.M.K. 302/5 maddesi gereğince iş bu ilamın kesinleşme kaydı ve kesinleşme kaydı yapılan kararın yerine getirilmesi için gerekli bildirilmelerin, H.M.K. 359/4 maddesi gereğince iş bu kararın taraflarına tebliği işlemlerinin yapılması ve varsa artan gider avansının ilgili tarafa iadesi işlemlerinin İlk Derece Mahkemesi tarafından yapılmasına,

Dair, dava dosyası üzerinden yapılan inceleme sonucunda, HMK'nın 353/1-a.6 maddesi gereğince, KESİN olarak oybirliği ile karar verildi.

İDARİ GÖRÜŞLER

ADMINISTRATIVE OPINIONS

* Sirküler Listesi

Circular List

* Sirkülerler

Circulars

SİRKÜLER LİSTESİ
CIRCULAR LIST

VERGİ USUL KANUNU SİRKÜLERİ

NO	KONU
203	30 Haziran 2026 günü sonuna kadar verilmesi gereken 2024 hesap dönemine ilişkin Küresel Asgari Tamamlayıcı Kurumlar Vergisi Beyannamelerinin verilme süreleri ve bu beyannameler üzerine tahakkuk eden vergilerin ödeme sürelerinin uzatılması

SİRKÜLERLER CIRCULARS

T.C.
HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI
Gelir İdaresi Başkanlığı
VERGİ USUL KANUNU SİRKÜLERİ/203

Konusu: 30 Haziran 2026 günü sonuna kadar verilmesi gereken 2024 hesap dönemine ilişkin Küresel Asgari Tamamlayıcı Kurumlar Vergisi Beyannamelerinin verilme süreleri ve bu beyannameler üzerine tahakkuk eden vergilerin ödeme sürelerinin uzatılması.

Tarihi: 26/6/2026

Sayısı: VUK-203/2026-9

1. Giriş

Bakanlığımıza iletilen talepler nedeniyle, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 28 inci maddesindeki yetkiye dayanılarak 30 Haziran 2026 günü sonuna kadar verilmesi gereken 2024 hesap dönemine ilişkin Küresel Asgari Tamamlayıcı Kurumlar Vergisi Beyannamelerinin verilme süreleri ile bu beyannameler üzerine tahakkuk eden vergilerin ödeme sürelerinin uzatılması bu Sirkülerin konusunu oluşturmaktadır.

2. Küresel Asgari Tamamlayıcı Kurumlar Vergisi Beyannamelerinin Verilme ve Ödeme Sürelerinin Uzatılması

30 Haziran 2026 günü sonuna kadar verilmesi gereken 2024 hesap dönemine ilişkin Küresel Asgari Tamamlayıcı Kurumlar Vergisi Beyannamelerinin verilme süreleri ile bu beyannameler üzerine tahakkuk eden vergilerin ödeme süreleri 31 Temmuz 2026 Cuma günü sonuna kadar uzatılmıştır.

Duyurulur.

Bekir BAYRAKDAR
Gelir İdaresi Başkanı

RESMÎ GAZETE
ÖZETLERİ
ABSTRACTS OF OFFICIAL
GAZETTE

01.06.2026 - 30.06.2026 Tarihleri Arası
Between 01.06.2026 and 30.06.2026

RESMÎ GAZETE ÖZETLERİ
ABSTRACTS OF OFFICIAL GAZETTE

KANUN

No	Adı	R.G.Tarih - Sayı
7582	Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	04.06.2026 33270
7583	Türk Devletleri Teşkilatına Üye Devletlerin Hükümetleri Arasında Dijital Ekonomi Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun	20.06.2026 33286
7584	Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	20.06.2026 33286
7585	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suudi Arabistan Krallığı Hükümeti Arasında Yenilenebilir Enerji Santrali Projelerine İlişkin Hükümetlerarası Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun	27.06.2026 33293

MİLLETLERARASI ANTLAŞMALAR

Adı	R.G.Tarih - Sayı
Küresel Asgari Tamamlayıcı Kurumlar Vergisi Bilgilerinin Değişimine İlişkin Çok Taraflı Yetkili Makam Anlaşmasının İlişik Beyanla Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 11396)	06.06.2026 33272
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suudi Arabistan Krallığı Hükümeti Arasında Diplomatik ve Hususî Pasaport Hamillerinin Vize Yükümlülüğünden Karşılıklı Olarak Muaf Tutulmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 11413)	13.06.2026 33279

YÖNETMELİKLER

Adı	R.G.Tarih - Sayı
Bingöl Üniversitesi Üniversite-Sanayi İş Birliğini Geliştirme Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	01.06.2026 33267
Çukurova Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği	01.06.2026 33267
Haliç Üniversitesi İslam Mimarisi ve Sanatları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	01.06.2026 33267
Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yaz Okulu Yönetmeliği	02.06.2026 33268
Giresun Üniversitesi Teknoloji Transferi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği	02.06.2026 33268

Doğuş Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	03.06.2026 33269
Sakarya Üniversitesi Afrika Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği	03.06.2026 33269
Ankara Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği	05.06.2026 33271
İzmir Ekonomi Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim Yönetmeliği	05.06.2026 33271
Malatya Turgut Özal Üniversitesi Öğretme ve Öğrenme Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği	06.06.2026 33272
Pamukkale Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Ön Lisans ve Lisans Yabancı Dil Hazırlık ve Yabancı Dil Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	06.06.2026 33272
İnönü Üniversitesi İnsan Hakları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği	07.06.2026 33273
KTO - Karatay Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği	08.06.2026 33274
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği	08.06.2026 33274
Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Personelinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	09.06.2026 33275
Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Eğitim Merkezi Komutanlığı Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	09.06.2026 33275
Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Lisans ve Ön Lisans Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	09.06.2026 33275
Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Yeterlilik Sınavı Hakkında Yönetmelik	09.06.2026 33275
Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Fizik Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	09.06.2026 33275
Erciyes Üniversitesi Teknoloji Transferi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	10.06.2026 33276
Kafkas Üniversitesi Önlisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	10.06.2026 33276
Gençlik ve Spor Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	11.06.2026 33277
Elektronik Haberleşme Sektöründe Başvuru Sahibinin Kimliğinin Doğrulanma Süreci Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	11.06.2026 33277
Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Tüketici Hakları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	11.06.2026 33277
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği	12.06.2026 33278

KTO - Karatay Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Yabancı Diller Bölümü Hazırlık Programları Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği	12.06.2026 33278
Ankara Üniversitesi Bütünleşik Teknolojiler Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği	13.06.2026 33279
Erciyes Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	13.06.2026 33279
Kastamonu Üniversitesi İslam Ekonomisi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	14.06.2026 33280
Kastamonu Üniversitesi Orman Ürünleri Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	14.06.2026 33280
Kastamonu Üniversitesi Su Sporları, Su ve Sualtı Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	14.06.2026 33280
Kastamonu Üniversitesi Tabiat Turizmi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	14.06.2026 33280
Kastamonu Üniversitesi Tropik Çalışmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	14.06.2026 33280
Bahçeşehir Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği	15.06.2026 33281
Sabancı Üniversitesi Ana Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	15.06.2026 33281
İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	17.06.2026 33283
Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayın Yönetmeliği	18.06.2026 33284
Sinema Filmlerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	18.06.2026 33284
Sinema Sektörünün Desteklenmesi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	18.06.2026 33284
Gümrük Uzlaşma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	18.06.2026 33284
Gümrüksüz Satış Mağazaları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	18.06.2026 33284
Polis Akademisi Başkanlığı Döner Sermaye İşletmesi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	19.06.2026 33285
Nükleer Tesislerde Bağımsız Gözetim Faaliyetlerine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	19.06.2026 33285
Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Jeofizik Mühendisleri Odası Serbest Müşavirlik Mühendislik Hizmetleri, Büro Tescil ve Meslekî Denetim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	20.06.2026 33286
Orta Doğu Teknik Üniversitesi Lisans Eğitim Öğretim Yönetmeliği	21.06.2026 33287
Gemi Geri Dönüşüm Tesislerinin Yetkilendirilmesi Hakkında Yönetmelik	22.06.2026 33288

İstanbul Kültür Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği	22.06.2026 33288
Evde Sağlık ve Palyatif Bakım Hizmetlerinin Sunumu ve Koordinasyonuna İlişkin Yönetmelik	23.06.2026 33289
Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	23.06.2026 33289
İskân Kanunu Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	24.06.2026 33290
Uzman Erbaş Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	24.06.2026 33290
Motorlu Araçlar ve Römorkları ile Bunların Aksam, Sistem ve Ayrı Teknik Ünitelerinin Tip Onayı ve Piyasa Gözetimi ve Denetimi Hakkında Yönetmelik (AB/2018/858)'te Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	24.06.2026 33290
İkili Menşe Kümülayon Sistemi Kapsamı Ticarete Eşyanın Tercihli Menşenin Tespiti Hakkında Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	24.06.2026 33290
Kuyum Ticareti Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	24.06.2026 33290
Pan-Avrupa-Akdeniz Tercihli Menşe Kurallarına Dair Bölgesel Konvansiyon Ortak Komitesinin 1/2023 Sayılı Kararı Kapsamı Tercihli Menşe Kuralları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	24.06.2026 33290
Elektrik Piyasası Bağlantı ve Sistem Kullanım Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	25.06.2026 33291
Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu Burs Programlarına İlişkin Yönetmelik	25.06.2026 33291
Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu Ödül Programı ve Etkinlik Desteklerine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	25.06.2026 33291
Elektrik Üretim Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü Malzeme-Taşıtlı İş Makineleri Değerlendirme ve Satış Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	25.06.2026 33291
Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü Satınalma ve İhale Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	25.06.2026 33291
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Dış Hekimliği Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği	26.06.2026 33292
Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Kanununa Göre Açılacak Kreş ve Gündüz Bakımevleri Hakkında Yönetmelik	27.06.2026 33293
Tarım ve Orman Bakanlığı Disiplin Amirleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	27.06.2026 33293
Yenilenmiş Ürünler Hakkında Yönetmelik	27.06.2026 33293
Koyun ve Keçi Türü Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	28.06.2026 33294

Sığır Cinsi Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	28.06.2026 33294
Mersin Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği	28.06.2026 33294
KTO-Karatay Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Pilotaj Bölümü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği	29.06.2026 33295
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	30.06.2026 33296

TEBLİĞLER

Adı	R.G.Tarih - Sayı
Parolapara Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri A.Ş.'nin Faaliyet İzninin İptal Edilmesine İlişkin Karar	06.06.2026 33272
Özelleştirme İdaresi Başkanlığının 9/6/2026 Tarihli ve 2026/ÖİB-K-18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25 ve 26 Sayılı Kararları	11.06.2026 33277
Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarında Değişiklik Yapılmasına Dair Genel Şartlar	12.06.2026 33278
Ulusal Meslek Standartlarına Dair Tebliğ (No: 2026/6)	14.06.2026 33280
Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri No: 58)	16.06.2026 33282
Tahsilat Genel Tebliği (Seri:B Sıra No:20)	16.06.2026 33282
Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmeliğin Uygulanmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2019/1)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ	16.06.2026 33282
İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2026/9)	16.06.2026 33282
İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2026/17)	16.06.2026 33282
İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2026/21)	16.06.2026 33282
Mülki İdare Amirleri Atama, Değerlendirme ve Yerdeğiştirme Yönetmeliğinin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ (No: 2026/1)	17.06.2026 33283
Sağlam Ödeme ve Elektronik Para Hizmetleri A.Ş.'ye Elektronik Para Kuruluşu Olarak Faaliyet Göstermek Üzere Faaliyet İzni Verilmesine İlişkin Karar	18.06.2026 33284
İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2026/10)	19.06.2026 33285
İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2026/22)	19.06.2026 33285
İthalatta Kota ve Tarife Kontenjanı İdaresine İlişkin Tebliğ (No: 2026/5)	20.06.2026 33286

2026 Yılı Mayıs Ayına Ait Dahilde İşleme İzin Belgelerinin (D1) Listesi	21.06.2026 33287
2026 Yılı Mayıs Ayına Ait Yurt İçi Satış ve Teslim Belgelerinin (D3) Listesi	21.06.2026 33287
2026 Yılı Mayıs Ayına Ait Hariçte İşleme İzin Belgelerinin (H1) Listesi	21.06.2026 33287
2026 Yılı Mayıs Ayına Ait Firma Talebine İstinaden İptal Edilen Dahilde İşleme İzin Belgeleri Listesi	21.06.2026 33287
Embriyo Üretimine Dair Tebliğ (No: 2026/8)	22.06.2026 33288
İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2026/23)	24.06.2026 33290
Helal Uygunluk Belgeli Ürünlerin İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2026/35)	25.06.2026 33291
İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2025/18)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ	26.06.2026 33292
İşkolu Tespit Kararları (No: 2026/41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49)	27.06.2026 33293
Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği (Sıra No: 19)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 32)	27.06.2026 33293
Ulusal Meslek Standartlarına Dair Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (No: 2026/7)	28.06.2026 33294
Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ	29.06.2026 33295
Sağlık Hizmetleri Fiyatlandırma Komisyonu Kararı	29.06.2026 33295
5201 Sayılı Kanun Gereğince Kontrole Tâbi Tutulacak Harp Araç ve Gereçleri ile Silah, Mühimmat ve Bunlara Ait Yedek Parçalar, Askerî Patlayıcı Maddeler, Bunlara Ait Teknolojilere İlişkin Liste (2026 Yılı Kontrole Tâbi Malzeme Listesi)	30.06.2026 33296

ÖNEMLİ BİLGİLER
IMPORTANT INFORMATION

ÖNEMLİ BİLGİLER
IMPORTANT INFORMATION

TABLO - 1

KIDEM TAZMİNATI TAVANI (TL)	
01.01.2026 - 30.06.2026	64.949,77
01.07.2025 - 31.12.2025	53.919,68
01.01.2025 - 30.06.2025	46.655,43
01.07.2024 - 31.12.2024	41.828,42
01.01.2024 - 30.06.2024	35.058,58
01.07.2023 - 31.12.2023	23.489,83
01.01.2023 - 30.06.2023	19.982,83
01.07.2022 - 31.12.2022	15.371,40
01.01.2022 - 30.06.2022	10.848,59
01.07.2021 - 31.12.2021	8.284,51
01.01.2021 - 30.06.2021	7.638,96
01.07.2020 - 31.12.2020	7.117,17
01.01.2020 - 30.06.2020	6.730,15
01.07.2019 - 31.12.2019	6.379,86
01.01.2019 - 30.06.2019	6.017,60
01.07.2018 - 31.12.2018	5.434,42
01.01.2018 - 30.06.2018	5.001,76
01.07.2017 - 31.12.2017	4.732,48
01.01.2017 - 30.06.2017	4.426,16

TABLO - 2

İŞSİZLİK SİGORTASI PRİMİ ORANLARI (2002'DEN İTİBAREN)	
İşçi Payı	% 1
İşveren Payı	% 2
Devlet Payı	% 1

TABLO - 3

VERGİDEN MÜSTESNA HARCIRAH TAVANI (TL)	
01.01.2026'dan itibaren	900,00
01.01.2025'ten itibaren	686,00
01.01.2024'den itibaren	480,00
01.01.2023'den itibaren	250,00
07.07.2022'den itibaren	149,00
01.01.2022'den itibaren	92,00
01.01.2021'den itibaren	73,50
01.01.2020'den itibaren	66,85
01.01.2019'dan itibaren	61,50
01.01.2018'den itibaren	61,50
01.01.2017'den itibaren	57,50

TABLO - 4

REESKONT VE AVANS İŞLEMLERİNDE UYGULANAN İSKONTO VE FAİZ ORANLARI		
Yürürlük Tarihi	Reeskont İşlem	Avans İşlem
20.12.2025	38,75	39,75
17.09.2015	41,25	42,25
08.03.2025	43,25	44,25
28.12.2024	48,25	49,25
01.04.2024	50,75	51,75
23.12.2023	43,25	44,25
01.12.2023	40,75	41,75
01.11.2023	35,75	36,75
28.09.2023	30,75	31,75
01.09.2023	25,75	26,75
24.06.2023	15,75	16,75
31.12.2022	9,75	10,75
02.01.2022	14,75	15,75
31.12.2021	14,75	15,75
19.12.2020	15,75	16,75
13.06.2020	9	10
21.12.2019	12,75	13,75
11.10.2019	17,25	18,25
29.06.2018	18,50	19,50
31.12.2016	8,75	9,75

TABLO - 5

SİGORTA PRIMİNE TABİ TUTULMAYACAK YEMEK PARASI İLE ÇOCUK VE AİLE ZAMMI TUTARLARI (TL)			
Dönemler	Yemek Parası (Günlük)	Çocuk Zammı (Aylık)	Aile Zammı (Aylık)
01.01.2026-31.12.2026 dönemi	330,00	660,60	3.303,00
01.01.2025-31.12.2025 dönemi	158,00	520,11	2.600,55
01.01.2024-31.12.2024 dönemi	157,69	400,05	2.000,25
01.07.2023-31.12.2023 dönemi	105,75	268,29	1.341,45
01.01.2023-30.06.2023 dönemi	78,90	200,16	1.000,80
01.12.2022-31.12.2022 dönemi	51,01	129,42	647,10
01.07.2022-30.11.2022 dönemi	12,94	129,42	647,10
01.01.2022-30.06.2022 dönemi	10,01	100,08	500,40
01.01.2021-31.12.2021 dönemi	7,16	71,55	357,75
01.01.2020-31.12.2020 dönemi	5,89	58,86	294,30
01.01.2019-31.12.2019 dönemi	5,12	51,17	255,84
01.01.2018-31.12.2018 dönemi	4,06	40,59	202,95
01.01.2017-31.12.2017 dönemi	3,56	35,55	177,75
01.01.2016-31.12.2016 dönemi	3,29	32,94	164,70
01.07.2015-31.12.2015 dönemi	2,55	25,47	127,35
01.01.2015-30.06.2015 dönemi	2,40	24,03	120,15

01.07.2014-31.12.2014 dönemi	2,27	22,68	113,40
01.01.2014-30.06.2014 dönemi	2,14	21,42	107,10

TABLO - 6
SGK GECİKME ZAMMI ORANLARI (AYLIK)

AY/YIL	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Ocak	0,89	0,87	1,06	1,46	0,82	1,21	1,79	0,85	2,93	3,08	2,64
Şubat	0,88	0,90	1,05	1,48	0,81	1,21	1,49	0,85	3,00	3,04	2,55
Mart	0,88	0,92	1,05	1,53	0,88	1,21	1,70	0,79	3,34	-	2,74
Nisan	0,88	0,92	1,05	1,53	0,80	1,21	1,71	0,79	3,40	3,42	3,01
Mayıs	0,75	0,92	1,05	1,95	0,66	1,40	1,86	0,79	3,47	3,42	3,00
Haziran	0,75	0,89	1,46	1,82	0,67	1,44	1,84	0,79	3,43	3,25	2,99
Temmuz	0,73	0,92	1,46	1,59	0,76	1,46	1,84	1,32	3,36	3,09	
Ağustos	0,73	0,92	1,65	1,19	0,76	1,46	1,84	1,32	3,10	2,87	
Eylül	0,69	0,94	1,88	1,18	0,76	1,43	1,16	1,32	3,20	2,87	
Ekim	0,69	0,98	1,88	1,11	0,76	1,43	1,16	1,97	3,31	2,86	
Kasım	0,79	0,98	1,51	0,97	0,76	1,35	1,16	2,85	3,32	2,91	
Aralık	0,79	0,98	1,51	0,90	0,76	1,35	1,16	2,85	3,16	2,83	

TABLO - 7
ASGARİ YILLIK ÜCRETLİ İZİN SÜRELERİ (10.06.2003'TEN İTİBAREN)

HİZMET SÜRESİ	YILLIK İZİN SÜRESİ
1 yıldan 5 yıla kadar (5 yıl dahil) olanlar	14 iş günü
5 yıldan fazla 15 yıldan az olanlar	20 iş günü
15 yıl (dahil) ve daha fazla olanlar	26 iş günü
18 ve daha küçük yaştaki işçiler ile 50 ve daha yukarı yaştakiler	En az 20 iş günü

TABLO - 8
2026 YILINDA TÜRK TİCARET KANUNU'NDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI (TL)

6102 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin;		Türk Lirası
İkinci fıkrasındaki ceza miktarı		22.194
6102 sayılı Kanunun 38 inci maddesinin;		Türk Lirası
Birinci fıkrasındaki ceza miktarı		44.443
6102 sayılı Kanunun 51 inci maddesinin;		Türk Lirası
İkinci fıkrasındaki ceza miktarı		44.443
6102 sayılı Kanunun 562 nci maddesinin;		Türk Lirası
Birinci fıkrasındaki ceza miktarı	(a) bendi	88.997
	(b) bendi	
	(c) bendi	
	(d) bendi	
	(e) bendi	
	(f) bendi	
İkinci fıkrasındaki ceza miktarı		88.997
Onüçüncü fıkrasındaki ceza miktarı	(a) bendi	173.801

TABLO - 9

AYLIK ASGARİ ÜCRET TUTARLARI (NET TL)	
01.01.2026 - 31.12.2026	28.075,50
01.01.2025 - 31.12.2025	22.104,67
01.01.2024 - 31.12.2024	17.002,12
01.07.2023 - 31.12.2023	11.402,32
01.01.2023 - 30.06.2023	8.506,80
01.07.2022 - 31.12.2022	5.500,35
01.01.2022 - 30.06.2022	5.004,00
01.01.2021 - 31.12.2021	3.577,50
01.01.2020 - 31.12.2020	2.943,00

TABLO - 10

ÇIRAKLAR İÇİN AYLIK ASGARİ ÜCRET TUTARLARI (TL)		
Dönemler	Aday Çırak ve Çıraklar için	Kalfalık Yeterliliği Kazanan 12. Sınıf Öğrencileri için
01.01.2026-31.12.2026	8.631,20	14.037,75
01.01.2025-31.12.2025	6.631,40	11.052,33
01.01.2024-31.12.2024	6.000,75	10.001,25
01.07.2023-31.12.2023	4.024,35	6.707,25
01.01.2023- 30.06.2023	3.002,40	5.004,00
01.01.2022-31.12.2022	1.941,30	3.235,50
01.01.2022-30.06.2022	1.501,20	2.502,00

TABLO - 11

SİGORTA PRİMİNE ESAS AYLIK TABAN VE TAVAN ÜCRET TUTARLARI (TL)		
Dönemler	Aylık Taban Ücret	Aylık Tavan Ücret
01.01.2026 - 31.12.2026	33.030,00	297.270,00
01.01.2025 - 31.12.2025	26.005,50	195.041,40
01.01.2024 - 31.12.2024	20.002,50	150.018,90
01.07.2023 - 31.12.2023	13.414,50	100.608,90
01.01.2023 - 30.06.2023	10.008,00	75.060,00
01.07.2022 - 31.12.2022	6.471,00	48.532,50
01.01.2022 - 30.06.2022	5.004,00	37.530,00
01.01.2021 - 31.12.2021	3.577,50	26.831,40
01.01.2020 - 31.12.2020	2.943,00	22.072,50

TABLO - 12

AYLIK ENGELLİLİK İNDİRİMİ TUTARLARI (TL)			
YILLAR	I. Derece Engelliler (Çalışma gücünün asgari % 80'ini kaybetmiş olanlar)	II. Derece Engelliler (Çalışma gücünün asgari % 60'ını kaybetmiş olanlar)	III. Derece Engelliler (Çalışma gücünün asgari % 40'ını kaybetmiş olanlar)
2026	12000	7000	3000
2025	9900	5700	2400
2024	6900	4000	1700
2023	4400	2600	1100
2022	2000	1170	500
2021	1500	860	380
2020	1400	790	350

TABLO - 13

HİZMET SÖZLEŞMESİ SONA ERDİRİLİRKEN DİKKATE ALINACAK BİLDİRİM SÜRELERİ VE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI (*)		
HİZMET SÜRESİ	BİLDİRİM SÜRESİ	İHBAR TAZMİNATI TUTARI
6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık Ücret
6 Aydan 1, 5 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	4 Hafta	4 Haftalık Ücret
1, 5 Yılden 3 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	6 Hafta	6 Haftalık Ücret
3 Yılden Fazla Sürmüş İşçi İçin	8 Hafta	8 Haftalık Ücret
(*) Tabloda belirtilen süreler asgari süreler olup, sözleşme ile artırılabilir. Bu süreler hem işveren hem de işçi açısından bağlayıcıdır. İşveren, işçinin bildirim süresine bağlı ücretlerini peşin ödemek suretiyle sözleşmesini sona erdirebilir.		

TABLO - 14

SS ve GSS Kanununa Göre Uygulanacak İdari Para Cezaları (TL) (01.01.2026 – 31.12.2026 Döneminde)	
Sigortalı işe giriş bildirgesini ve GSS giriş bildirgesini süresinde ve Kurumca belirlenen şekle ve usule uygun vermeyenler hakkında, her bir sigortalı için aylık asgari ücret tutarında(*)	33.030,00
1. Sigortalı işe giriş bildirgesinin verilmediğinin, mahkeme kararından veya Kurumun denetim ve kontrol ile görevli memurlarınca ya da diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarınca yapılan tespitlerden veya bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden anlaşılması halinde,	
— İlk tespitte her bir sigortalı için aylık asgari ücretin iki katı tutarında	66.060,00
— Bir yıl içinde ikinci kez tespitinde her bir sigortalı için aylık asgari ücretin beş katı tutarında	165.150,00
İşyeri bildirgesini yasal süresinde Kurumca belirlenen şekle ve usule uygun vermeyenlere:	
— Kamu idareleri ile bilanço esasına göre defter tutmak zorunda olanlar için asgari ücretin üç katı tutarında(*)	99.090,00
— Diğer defterleri tutmak zorunda olanlar için aylık asgari ücretin iki katı tutarında(*)	66.060,00
— Defter tutmakla yükümlü olmayanlar için aylık asgari ücret tutarında(*)	33.030,00
Aylık prim ve hizmet belgesini süresinde ve Kurumca belirlenen şekil ve usulde vermeyenlere her bir fiil için; aylık asgari ücretin iki katını geçmemek üzere,	
— Belgenin asıl olması halinde, belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin beşte biri tutarında	6.606,00

— Belgenin ek olması halinde her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin sekizde biri tutarında	4.128,00
— Ek belgenin sigortalıların otuz günden az çalıştığını gösteren bilgi ve belgelerin süresi içinde verilmemesi veya verilen bilgi ve belgelerin Kurumca geçerli sayılmamasına bağlı olarak Kurumca re'sen düzenlenmesi halinde her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin yarısı tutarında	16.515,00
Belgenin mahkeme kararı, Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca yapılan tespitler veya diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarınca yapılan soruşturma, denetim ve incelemeler neticesinde ya da bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden hizmetleri veya kazançları kuruma bildirilmediği veya eksik bildirildiği anlaşılan sigortalılarla ilgili olması halinde, belgenin asıl veya ek nitelikte olup olmadığına, işverence düzenlenip düzenlenmediğine bakılmaksızın, aylık asgari ücretin iki katı tutarında	66.060,00
Kurumun defter ve belge incelemeye yetkili denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurları tarafından veya SMMM ile YMM'lerce düzenlenen raporlara istinaden Kuruma bildirilmediği tespit edilen eksik işçilik tutarının mal edildiği her bir ay için, aylık asgari ücretin iki katı tutarında	66.060,00
İşyeri defter, kayıt ve belgelerinin Kurumun denetim ve kontrol memurlarınca incelenmek üzere Kurumca yapılan yazılı ihtar rağmen 15 gün içinde mücbir sebep olmaksızın tam olarak ibraz edilmemesi veya defterlerin tasdiksiz olması halinde:	
— Bilanço esasına göre defter tutmakla yükümlü olanlar için aylık asgari ücretin oniki katı tutarında	396.360,00
— Diğer defterleri tutmakla yükümlü olanlar için aylık asgari ücretin altı katı tutarında	198.180,00
— Defter tutmakla yükümlü olmayanlar için aylık asgari ücretin üç katı tutarında	99.090,00
Defter ve belgelerin tümünü verilen süre içinde ibraz etmekle birlikte, defter kayıtlarının geçersiz sayılması halinde, geçersizlik hallerinin gerçekleştiği her bir takvim ayı için:	
— Bilanço esasına göre defter tutmakla yükümlü olanlar için, asgari ücretin oniki katını aşmamak üzere aylık asgari ücretin yarısı tutarında	16.515,00
— Diğer defterleri tutmakla yükümlü olanlar için, asgari ücretin altı katını aşmamak üzere aylık asgari ücretin yarısı tutarında	16.515,00
— Defter tutmakla yükümlü olmayanlar için, asgari ücretin üç katını aşmamak üzere aylık asgari ücretin yarısı tutarında	16.515,00
Bilanço esasına göre defter tutulması gerekirken işletme hesabı esasına göre defter tutulması halinde, aylık asgari ücretin oniki katı tutarında	396.360,00
Geçersiz sayılan her bir ücret tediye bordosu için aylık asgari ücretin yarısı tutarında	16.515,00
İbraz süresi geçirildikten sonra incelemeye sunulan ve tümünün veya bir bölümünün geçersiz olduğu tespit edilen defter ve belgeler yönünden geçersizlik fiilleri için ayrıca idari para cezası uygulanmaksızın:	
— Bilanço esasına göre defter tutmakla yükümlü olanlar için, aylık asgari ücretin oniki katı tutarında	396.360,00
— Diğer defterleri tutmakla yükümlü olanlar için, aylık asgari ücretin altı katı tutarında	198.180,00
— Defter tutmakla yükümlü olmayanlar için, aylık asgari ücretin üç katı tutarında	99.090,00
Asgari işçilik uygulaması ile ilgili olarak Kurumca istenilecek bilgileri ve belgeleri yazılı olarak en geç bir ay içinde vermeyen kamu idareleri, döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar ile bankalara, aylık asgari ücretin iki katı tutarında	66.060,00
Kendi mevzuatlarına göre kayıt ve tescilini yaptıkları 4/b (Bağ-Kur) kapsamındaki sigortalılar için sigortalı işe giriş bildirgesi düzenleyerek Kuruma vermeyen kurum ve kuruluşlar ile tüzel kişilere aylık asgari ücret tutarında(*)	33.030,00
Faaliyetinin sona erdiğini bildiren 4/b sigortalılarını Kuruma bildirmeyen kuruluşlar ve vergi daireleri ile kendilerine, aylık asgari ücret tutarında(*)	33.030,00
Vazife malûllüğüne sebep olan olayı süresi içinde Kuruma bildirmeyen kamu idarelerine, aylık asgari ücret tutarında(*)	33.030,00
İhale yolu ile yaptıkları her türlü işleri üstlenenleri ve bunların adreslerini süresi içinde Kuruma bildirmeyen kamu idareleri ile döner sermayeli kuruluşlara ve 5411 sayılı Bankacı-	33.030,00

lık Kanunu kapsamındaki kuruluşlara, kanunla kurulan kurum ve kuruluşlara, aylık asgari ücret tutarında(*)	
Kurumca belirlenecek işlemlerde, işlem yaptığı kişilerin sigortalılık bakımından tescilli olup olmadığını kontrol edip, sigortasız olduğunu tespit ettiği kişileri Kuruma bildirmeyen kamu idareleri ile bankalara, sigortalı başına aylık asgari ücretin onda biri tutarında(*)	3.303,00
Şirket kuruluş aşamasında, çalıştıracağı sigortalı sayısını ve bunların işe başlama tarihini ticaret sicili memurluklarına bildiren işverenlerin, bu bildirimlerini süresinde Kuruma bildirmeyen Ticaret sicili memurluklarına, her bir bildirim yükümlülüğü için aylık asgari ücret tutarında(*)	33.030,00
Yapı ruhsatı ve diğer tüm ruhsat veya ruhsat niteliği taşıyan işlemlerine ilişkin bilgi ve belgeler ile varsa bunların verilmesine esas olan istihdama ilişkin bilgileri, süresinde Kuruma bildirmeyen valilikler, belediyeler ve ruhsat vermeye yetkili diğer kamu ve özel hukuk tüzel kişilerine, her bir bildirim yükümlülüğü için aylık asgari ücret tutarında(*)	33.030,00
Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarının 5510 sayılı Kanun'dan doğan inceleme ve soruşturma görevlerini yerine getirmeleri sırasında görevlerini yapmasına engel olan işverenler, sigortalılar, işyeri sahipleri ve bu işle ilgili diğer kişilere, aylık asgari ücretin beş katı tutarında	165.150,00
Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarının görevlerini yapmasını engellemek amacıyla cebir ve tehdit kullanan işverenler, sigortalılar, işyeri sahipleri ve bu işle ilgili diğer kişilere, aylık asgari ücretin on katı tutarında	330.300,00
Kamu idareleri, bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulmuş kurum ve kuruluşlar ile diğer gerçek ve tüzel kişilerden, 5510 sayılı Kanun'un 100. maddesi kapsamında Kurum tarafından istenen bilgi ve belgeleri;	
— Belirlenen süre içinde mücbir sebep olmaksızın vermeyenler hakkında, aylık asgari ücretin beş katı tutarında	165.150,00
— Geç verenler hakkında, aylık asgari ücretin iki katı tutarında	66.060,00
4/a kapsamındaki sigortalılara geçici iş göremezlik ödeneği ödemelerinde 100. maddeye istinaden Kurumca işverenlerden istenilen bildirimlerin;	
— Belirlenen süre içerisinde ve elektronik ortamda yapılmaması halinde sigortalı başına aylık asgari ücretin onda biri tutarında	3.303,00
— Hiç yapılmaması halinde sigortalı başına aylık asgari ücretin yarısı tutarında	16.515,00
4/c kapsamındaki sigortalıların hizmet bilgilerinin 100. madde kapsamında Kurumca oluşturulan yazılım programına bilgi girişinin;	
— Belirlenen süre içinde elektronik ortamda hiç gönderilmemesi halinde, ilgili yılın aralık ayında geçerli olan asgari ücretin yirmi dört katını geçmemek üzere, sigortalı başına aylık asgari ücretin beşte biri tutarında	6.606,00
— Geç gönderilmesi halinde, ilgili yılın aralık ayında geçerli olan asgari ücretin yirmi dört katını geçmemek üzere, sigortalı başına aylık asgari ücretin onda biri tutarında	3.303,00
4/a kapsamındaki sigortalılığı sona erenlere ilişkin bildirim ile 506 sayılı Kanun'un geçici 20. maddesinde yer alan sandıklara, sandık iştirakçiliğinin başlama veya sona ermesine ilişkin bildirim, süresi içinde ya da Kurumca belirlenen şekle ve usule uygun olarak yapmayanlar veya Kurumca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu halde anılan ortamda göndermeyenler hakkında, bir takvim ayında işlenen bu fiillerden dolayı tutmakla yükümlü bulunan defter ve belgelerin ibraz edilmemesi nedeniyle verilmesi gereken ceza tutarını aşmamak kaydıyla her bir sigortalı veya sandık iştirakçisi için asgari ücretin onda biri tutarında	3.303,00
5510 sayılı Kanun'un 100. maddesinin altıncı fıkrasına göre genel sağlık sigortalılarının bakmakla yükümlü oldukları kişilere ait bilgi girişlerini süresinde yapmayanlar ile bakmakla yükümlü olunan kişi olmayanlara ait bilgi girişi yapanlara aylık asgari ücretin yarısı tutarında	16.515,00
5510 sayılı Kanun'un Ek 6. maddesine göre yapılması gereken bildirim veya kontrol yükümlülüğünün yerine getirilmemesi halinde, her bir fiil için aylık asgari ücret tutarında	33.030,00
"Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge"nin;	
— Yasal süresinde verilmemesi halinde her bir sigortalı için asgari ücret tutarında	33.030,00

— Yasal süresi dışında verilmesi halinde Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurları aracılığı ile gerekli inceleme yapıldıktan sonra işleme alınması gerektiğine karar verilenler hakkında, sigortalı çalıştırılan her ay ve her bir sigortalı için ayrı ayrı olmak ve aylık asgari ücretin iki katını geçmemek üzere, ayrıca asgari ücretin beşte biri tutarında	6.606,00
— Yasal süresi dışında verilen bildirgenin ilave olarak çalıştırdığı sigortalı/sigortalılar için verildiğinin anlaşılması halinde, her ay ve her bir sigortalı için ayrı ayrı olmak ve aylık asgari ücretin iki katını geçmemek üzere, asgari ücretin sekizde biri tutarında	4.128,75
— Ev hizmetlerinde 10 gün ve daha fazla süre ile çalıştırılan sigortalının işten ayrılışına ilişkin Bildirgenin süresinde verilmemesi halinde asgari ücretin onda biri tutarında	3.303,00
— Herhangi bir bildirimde bulunulmaksızın, ev hizmetlerinde ay içinde 10 gün ve daha fazla süreyle sigortalı çalıştırıldığına mahkeme kararı, Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca yapılan tespitler veya diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarının kendi mevzuatları gereğince yapacakları soruşturma, denetim ve incelemeler neticesinde ya da bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden tespit edilmesi, hizmetlerin veya kazançların Kuruma bildirilmediği veya eksik bildirildiğinin anlaşılması halinde asgari ücretin iki katı tutarında	66.060,00
Muhtasar ve prim hizmet beyannamesindeki sigortalıların, prime esas kazançlarının veya hizmetlerinin bildirilmediği, eksik ya da geç bildirildiği anlaşılan her bir işyeri için; aylık asgari ücretin iki katını geçmemek üzere,	
— Beyannamenin asıl olması halinde, beyannamede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin beşte biri tutarında	6.606,00
— Beyannamenin ek olması halinde her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin sekizde biri tutarında	4.128,00
— Ek beyannamenin sigortalıların otuz günden az çalıştığını gösteren bilgi ve belgelerin süresi içinde verilmemesi veya verilen bilgi ve belgelerin Kurumca geçerli sayılmamasına bağlı olarak Kurumca re'sen düzenlenmesi halinde her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin yarısı tutarında	16.515,00
Muhtasar ve prim hizmet beyannamesinin mahkeme kararı, Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca yapılan tespitler veya diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarının soruşturma, denetim ve incelemeler neticesinde ya da bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden hizmetleri veya kazançları kuruma bildirilmediği veya eksik bildirildiği ya da sadece hizmetlerinin Kuruma eksik bildirildiği anlaşılan sigortalılarla ilgili olması halinde, beyannamenin asıl veya ek nitelikte olup olmadığı, işverence düzenlenip düzenlenmediği dikkate alınmaksızın, aylık beyannamedeki her bir işyeri için	
— Kamu idareleri ile bilanço esasına göre defter tutmakla yükümlü olanlar için aylık asgari ücretin üç katını geçmemek üzere sigortalı başına aylık asgari ücret tutarında	33.030,00
— Diğer defterleri tutmakla yükümlü olanlar için aylık asgari ücretin iki katını geçmemek üzere sigortalı başına aylık asgari ücretin yarısı tutarında	16.515,00
— Defter tutmakla yükümlü olmayanlar için aylık asgari ücreti geçmemek üzere sigortalı başına aylık asgari ücretin üçte biri tutarında	11.010,00
Muhtasar ve prim hizmet beyannamesindeki her bir işyerinden bildirilen sigortalıların sadece prime esas kazançlarının eksik bildirildiğinin anlaşılması halinde ise beyannamenin asıl veya ek nitelikte olup olmadığı, işverence düzenlenip düzenlenmediği dikkate alınmaksızın, aylık asgari ücretin onda birinden az, iki katından fazla olmamak üzere tespit edilen prime esas kazanç tutarında	
Muhtasar ve prim hizmet beyannamesinde, sigortalıların işyerlerinde fiilen yaptıkları işe uygun meslek adı ve kodunu, gerçeğe aykırı bildirilen her bir işyeri için aylık asgari ücreti geçmemek üzere meslek adı ve kodu gerçeğe aykırı bildirilen sigortalı başına aylık asgari ücretin onda biri tutarında	3.303,00
(*) Mahkeme kararına, Kurumun denetim ve kontrol ile görevli memurlarınca yapılan tespitler veya diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarının kendi mevzuatları gereğince yapacakları soruşturma, denetim ve incelemelere ya da kamu idarelerinden alınan belgelere istinaden düzenlenenler hariç olmak üzere, bildirgenin veya belgenin yasal süresinden sonra ilgililerce kendiliğinden 30 gün içinde verilmesi ve söz konusu cezaların tebliğ tarihini takip eden günden itibaren 15 gün içinde ödenmesi halinde, öngörülen cezalar dörtte bir oranına karşılık gelen tutar üzerinden uygulanır.	

TABLO - 15

2026 YILI GELİR VERGİSİ TARİFESİ	
190.000 TL'ye kadar	% 15
400.000 TL'nin 190.000 TL'si için 28.500 TL, fazlası	% 20
1.000.000 TL'nin 400.000 TL'si için 70.500 TL (ücret gelirlerinde 1.500.000 TL'nin 400.000 TL'si için 70.500 TL), fazlası	% 27
5.300.000 TL'nin 1.000.000 TL'si için 232.500 TL (ücret gelirlerinde 5.300.000 TL'nin 1.500.000 TL'si için 367.500 TL), fazlası	% 35
5.300.000 TL'den fazlasının 5.300.000 TL'si için 1.737.500 TL (ücret gelirlerinde 5.300.000 TL'den fazlasının 5.300.000 TL'si için 1.697.000 TL), fazlası	% 40
2025 YILI GELİR VERGİSİ TARİFESİ	
158.000 TL'ye kadar	% 15
330.000 TL'nin 158.000 TL'si için 23.700 TL, fazlası	% 20
800.000 TL'nin 330.000 TL'si için 58.100 TL (ücret gelirlerinde 1.200.000 TL'nin 330.000 TL'si için 58.100 TL), fazlası	% 27
4.300.000 TL'nin 800.000 TL'si için 185.000 TL (ücret gelirlerinde 4.300.000 TL'nin 1.200.000 TL'si için 293.300 TL), fazlası	% 35
4.300.000 TL'den fazlasının 4.300.000 TL'si için 1.410.000 TL (ücret gelirlerinde 4.300.000 TL'den fazlasının 4.300.000 TL'si için 1.378.000 TL), fazlası	% 40
2024 YILI GELİR VERGİSİ TARİFESİ	
110.000 TL'ye kadar	% 15
230.000 TL'nin 110.000 TL'si için 16.500 TL, fazlası	% 20
580.000 TL'nin 230.000 TL'si için 40.500 TL (ücret gelirlerinde 870.000 TL'nin 230.000 TL'si için 40.500 TL), fazlası	% 27
3.000.000 TL'nin 580.000 TL'si için 135.000 TL (ücret gelirlerinde 3.000.000 TL'nin 870.000 TL'si için 213.300 TL), fazlası	% 35
3.000.000 TL'den fazlasının 3.000.000 TL'si için 982.000 TL (ücret gelirlerinde 3.000.000 TL'den fazlasının 3.000.000 TL'si için 958.800 TL), fazlası	% 40
2023 YILI GELİR VERGİSİ TARİFESİ	
70.000 TL'na kadar	% 15
150.000 TL'nin 70.000 TL'si için 10.500 TL, fazlası	% 20
370.000 TL'nin 150.000 TL'si için 26.500 TL (ücret gelirlerinde 550.000 TL'nin 150.000 TL'si için 26.500 TL), fazlası	% 27
1.990.000 TL'nin 370.000 TL'si için 85.900 TL (ücret gelirlerinde 1.990.000 TL'nin 550.000 TL'si için 134.500 TL), fazlası	% 35
1.990.000 TL'den fazlasının 1.990.000 TL'si için 621.400 (ücret gelirlerinde 1.990.000 TL'ndan fazlasının 1.990.000 TL'si için 607.000 TL), fazlası	% 40
2022 YILI GELİR VERGİSİ TARİFESİ	
32.000 TL'na kadar	% 15
70.000 TL'nin 32.000 TL'si için 4.800 TL, fazlası	% 20

170.000 TL'nin 70.000 TL'si için 12.400 TL (ücret gelirlerinde 250.000 TL'nin 70.000 TL'si için 12.400 TL), fazlası	% 27
880.000 TL'nin 170.000 TL'si için 39.400 TL (ücret gelirlerinde 880.000 TL'nin 250.000 TL'si için 61.000 TL), fazlası	% 35
880.000 TL'den fazlasının 880.000 TL'si için 287.900 (ücret gelirlerinde 880.000 TL'ndan fazlasının 880.000 TL'si için 281.500 TL), fazlası	% 40
2021 YILI GELİR VERGİSİ TARİFESİ	
24.000 TL'na kadar	% 15
53.000 TL'nin 24.000 TL'si için 3.600 TL, fazlası	% 20
130.000 TL'nin 53.000 TL'si için 9.400 TL (ücret gelirlerinde 190.000 TL'nin 53.000 TL'si için 9.400 TL), fazlası	% 27
650.000 TL'nin 130.000 TL'si için 30.190 TL (ücret gelirlerinde 600.000 TL'nin 190.000 TL'si için 46.390 TL), fazlası	% 35
650.000 TL'den fazlasının 650.000 TL'si için 212.190 (ücret gelirlerinde 650.000 TL'ndan fazlasının 650.000 TL'si için 207.390 TL), fazlası	% 40

TABLO - 16

YILLAR	İlgili Vergi Usul Kanunu Tebliğ No.	Yeniden Değerleme Oranı (%)
2025	585	25,49
2024	574	43,93
2023	554	58,46
2022	542	122,93
2021	533	36,20
2020	521	9,11
2019	512	22,58
2018	503	23,73
2017	484	14,47
2016	474	3,83

TABLO - 17
GEÇİCİ VERGİ ORANLARI

Vergi Türü	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Gelir	15	15	15	15	15	15	15
Kurumlar	22	25	23	20 (I-II) 25 (III)	25	25	20

TABLO - 18

BEYANNAMELERİNİ İMZALATMAK ZORUNDA OLANLAR (TL)					
Yıllar	Aktif Toplamı		Net Satışlar Toplamı		Yıllar
2025	115.209.000	ve	230.359.000	aşmayanlar	2026 yılında
2024	91.807.000	ve	183.568.000	aşmayanlar	2025 yılında
2023	63.786.000	ve	127.540.000	aşmayanlar	2024 yılında
2022	40.254.000	ve	80.487.000	aşmayanlar	2023 yılında
2021	18.057.000	ve	36.104.000	aşmayanlar	2022 yılında
2020	13.258.000	ve	26.508.000	aşmayanlar	2021 yılında
2019	12.151.000	ve	24.295.000	aşmayanlar	2020 yılında
2018	9.913.000	ve	19.820.000	aşmayanlar	2019 yılında
2017	8.012.000	ve	16.019.000	aşmayanlar	2018 yılında

TABLO - 19

2026 YILINDA BEYANNAMELERİNİ İMZALATMAK ZORUNDA OLMAYANLAR (TL)	
Noterler	
Özel Kanunlarına Göre Kurulan Kooperatifler ile Bunların Oluşturdıkları Birlikler	
2025 Yılı Satış ve Hasılatları Aşağıda Belirtilen Tutarları Aşmayan Mükellefler	
Serbest Meslek Faaliyetinde Bulunanlardan Hasılat Tutarı	2.688.000
II. Sınıf Tacirlerden Alım - Satım veya İmalat Faaliyetlerinde Bulunanlardan Satışları Tutarı	3.861.000
II. Sınıf Tacirlerden Alım - Satım veya İmalat Dışındaki İlerle Uğraşanlardan Hasılat Tutarı	1.948.000
Zirai Kazancı İşletme Hesabı Esasına Göre Belirlenen Çiftçilerden Hasılat Tutarı	3.861.000

TABLO - 20

AMME ALACAKLARININ TAHSİL USULÜ HAKKINDA KANUN'A GÖRE GECİKME ZAMMI ORANLARI		
Dönemler	Gecikme Zammı Oranı (Aylık)	Yasal Düzenleme
13.11.2025'ten itibaren	%3,7	10556 s. CK
21.05.2024'den itibaren	% 4,5	8484 s. CK
14.11.2023'ten itibaren	%3,5	7782 s. CK
21.7.2022'den itibaren	% 2,5	5801 s.CK
30.12.2019'dan itibaren	% 1,6	1947 s. CK
02.10.2019'dan itibaren	% 2	1592 s. CK
01.07.2019'dan itibaren	% 2,5	1266 s. CK
05.09.2018 tarihinden itibaren	% 2	62 s. CK
19.10.2010 Tarihinden İtibaren	% 1,40	2010/965 s. BKK

TABLO - 21

TECİL FAİZİ ORANLARI			
Dönemler	Faiz Oranı (Aylık)	Faiz Oranı (Yıllık)	Yasal Düzenleme
13.11.2025 tarihinden itibaren	% 3,25	% 39	Seri: C Sıra No: 9 Tahsilat Genel Tebliği
21.05.2024 tarihinden itibaren	% 4	%48	Seri: C Sıra No:9 Tahsilât Genel Tebliği
14.11.2023 tarihinden itibaren	% 3	% 36	Seri: C Sıra No:7 Tahsilat Genel Tebliği
21.7.2022 tarihinden itibaren	% 2	%24	Seri: C Sıra No: 6 Tahsilat Genel Tebliği
30.12.2019 tarihinden itibaren	% 1,25	%15	Seri: C Sıra No: 5 Tahsilat Genel Tebliği
25.10.2019 tarihinden itibaren	% 1,583	%19	Seri: C Sıra No: 4 Tahsilat Genel Tebliği
6.9.2018 tarihinden itibaren	% 1,833	% 22	Seri: C Sıra No:3 Tahsilat Genel Tebliği
21.10.2010 Tarihinden İtibaren	% 1	% 12	Seri: C Sıra No:2 Tahsilat Genel Tebliği

TABLO - 22**EMLAK VERGİSİ ORANLARI**

	KONUT	İŞYERİ	ARSA	ARAZİ
Normal Yörelere	Binde 1	Binde 2	Binde 3	Binde 1
Büyükşehir Sınırları ve Mucavir Alanlar İçin	Binde 2	Binde 4	Binde 6	Binde 2

TABLO - 23**EMLAK VERGİSİ DEĞERİ YILLIK ARTIŞ ORANLARI (%)**

Yıllar	İstisna Tutarı
2026	12,745
2025	21,965
2024	29,23
2023	61,465
2022	Genel Beyan Dönemi
2021	4,555
2020	11,29
2019	11,865
2018	Genel Beyan Dönemi
2017	3,83
2016	2,79

TABLO - 24**KONUT KİRA GELİRİ İSTİSNA TUTARLARI (TL)**

2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
6.600	7.000	9.500	21.000	33.000	47.000	58.000

TABLO – 25

BAZI MENKUL SERMAYE İRATLARINA UYGULANAN İNDİRİM (Enflasyondan Arındırma) ORANLARI (%)	
2024	123,64
2023	352,38
2022	677,67
2021	2,17
2020	85,1

TABLO - 26
MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİ ORANLARI 2026
(I) Sayılı Tarife

			Taşıtların Yaşları İle Ödenecek Yıllık Vergi Tutarı (TL)				
Motor Silindir Hacmi (cm3)	Taşıt Değeri (TL)	Satır Numarası	1 – 3 yaş	4 – 6 yaş	7– 11 yaş	12–15 yaş	16 ve yukarı yaş
1-Otomobil, kaptıkaçtı, arazi taşıtları ve benzerleri							
1300 cm3 ve aşağısı	309.100'ü aşmayanlar	1	5.750	4.010	2.238	1.689	593
	309.100'ü aşp						
	541.500'ü aşmayanlar	2	6.319	4.409	2.459	1.861	655
	541.500'ü aşanlar	3	6.902	4.807	2.693	2.032	706
1301 – 1600 cm3 e kadar	309.100'ü aşmayanlar	4	10.016	7.510	4.354	3.077	1.181
	309.100'ü aşp						
	541.500'ü aşmayanlar	5	11.023	8.264	4.794	3.375	1.290
	541.500'ü aşanlar	6	12.028	9.012	5.220	3.685	1.408
1601 - 1800 cm3 e kadar	775.100'ü aşmayanlar	7	19.472	15.226	8.948	5.458	2.113
	775.100'ü aşanlar	8	21.251	16.600	9.775	5.964	2.307
1801 – 2000 cm3 e kadar	775.100'ü aşmayanlar	9	30.679	23.625	13.886	8.264	3.248
	775.100'ü aşanlar	10	33.474	25.784	15.147	9.012	3.547
2001 – 2500 cm3 e kadar	968.100'ü aşmayanlar	11	46.027	33.413	20.874	12.465	4.930
	968.100'ü aşanlar	12	50.217	36.448	22.768	13.606	5.378
2501 – 3000 cm3 e kadar	1.937.500'ü aşmayanlar	13	64.175	55.837	34.878	18.758	6.875
	1.937.500'ü aşanlar	14	70.018	60.905	38.053	20.466	7.503
3001 – 3500 cm3 e kadar	1.937.500'ü aşmayanlar	15	97.744	87.954	52.976	26.443	9.684
	1.937.500'ü aşanlar	16	106.641	95.940	57.791	28.839	10.578
3501 - 4000 cm3 e kadar	3.101.800'ü aşmayanlar	17	153.684	132.712	78.152	34.878	13.886
	3.101.800'ü aşanlar	18	167.671	144.770	85.271	38.053	15.147
4001 cm3 ve yukarısı	3.683.200'ü aşmayanlar	19	251.554	188.627	111.714	50.206	19.472
	3.683.200'ü aşanlar	20	274.415	205.781	121.873	54.769	21.251
2-Motosikletler							
100 - 250 cm3'e kadar			1.069	799	589	362	136
251 - 650 cm3'e kadar			2.214	1.676	1.069	589	362
651 - 1200 cm3'e kadar			5.719	3.398	1.676	1.069	589
1201 cm3 ve yukarısı			13.876	9.167	5.719	4.540	2.214

(II) Sayılı Tarife

Taşıt Cinsi ve Oturma Yeri /Azami Toplam Ağırlık	Taşıtların Yaşları ile Ödenecek Yıllık Vergi Tutarı (TL)		
	1-6 yaş	7-15 yaş	16 ve yukarı yaş
1) Minibüs	6.875	4.540	2.214
2) Panel van ve motorlu karavanlar (Motor Silindir Hacmi)			

1900 cm3 ve aşağısı	9.167	5.719	3.398
1901 cm3 ve yukarısı	13.876	9.167	5.719
3) Otobüs ve benzerleri (Oturma Yeri)			
25 kişiye kadar	17.370	10.372	4.540
26-35 kişiye kadar	20.831	17.370	6.875
36-45 kişiye kadar	23.182	19.662	9.167
46 kişi ve yukarısı	27.811	23.182	13.876
4) Kamyonet, kamyon, çekici ve benzerleri (Azami Toplam Ağırlık)			
1.500 kg.'a kadar	6.163	4.094	2.004
1.501-3.500 kg.'a kadar	12.488	7.234	4.094
3.501-5.000 kg.'a kadar	18.763	15.616	6.163
5.001-10.000 kg.'a kadar	20.831	17.690	8.292
10.001-20.000 kg.'a kadar	25.036	20.831	12.488
20.001 kg ve yukarısı	31.315	25.036	14.548

(IV) Sayılı Tarife

Taşıt Cinsi ve Azami Kalkış Ağırlığı	Taşıtların Yaşları İle Ödenecek Yıllık Vergi Tutarı (TL)			
	1 – 3 yaş	4 – 5 yaş	6 – 10 yaş	11 ve yukarı yaş
Uçak ve helikopterler				
1.150 kg.'a kadar	116.300	92.991	69.730	55.770
1.151 – 1.800 kg.'a kadar	174.484	139.548	104.654	83.717
1.801 – 3.000 kg.'a kadar	232.681	186.131	139.548	111.644
3.001 – 5.000 kg.'a kadar	290.879	232.681	174.484	139.548
5.001 – 10.000 kg.'a kadar	349.082	279.245	209.403	167.495
10.001 – 20.000 kg.'a kadar	407.275	325.795	244.310	195.393
20.001 kg. ve yukarısı	465.454	372.323	279.245	223.385

TABLO - 27

TEVKİFATA VE İSTİSNAYA KONU OLMAYAN MENKUL VE GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA BEYAN SINIRLARI (TL)	
2026	22.000
2025	18.000
2024	13.400
2023	8.400
2022	3.800
2021	2.800
2020	2.600

TABLO - 28
VERGİDEN MÜSTESNA YEMEK BEDELİ (TL)

2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
23,00	25,00	34,00 1.7'den itibaren 51,00	110,00	170,00	240,00	330,00

TABLO - 29
DEĞER ARTIŞ KAZANÇLARINDA İSTİSNA TUTARLARI (TL)

2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
18.000	19.000	25.000	55.000	87.000	120.000	150.000

TABLO - 30
ARIZÎ KAZANÇLARDA İSTİSNA TUTARLARI (TL)

2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
40.000	43.000	58.000	129.000	200.000	280.000	350.000

TABLO - 31
AMORTİSMAN SINIRI (TL)

2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
1.400	1.500	2.000	4.400	6.900	9.900	12.000

TABLO - 32
FATURA DÜZENLEME SINIRI (TL)

2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
1.400	1.500	2.000	4.400	6.900	9.900	12.000

TABLO - 33
VERGİDEN MÜSTESNA ÇOCUK (6 yaş üzeri) YARDIMI (TL)

01.01.2026-30.06.2026	346,97
01.07.2025-31.12.2025	292,55
01.01.2025-30.06.2025	253,14
01.07.2024-31.12.2024	226,95
01.01.2024-30.6.2024	190,22
01.07.2023-31.12.2023	127,45
01.01.2023-30.06.2023	108,42
01.07.2022-31.12.2022	83,40
01.01.2022-30.06.2022	58,86
01.07.2021-31.12.2021	44,95
01.01.2021-30.06.2021	41,45
01.07.2020-31.12.2020	38,62
01.01.2020-30.06.2020	36,52

TABLO - 34
**50 ve Daha Fazla İşçi Çalıştırılan İşyerleri İçin
Zorunlu İstihdam Oranları**

	Özel Sektör (%)	Kamu Sektör (%)
Özürlü Oranı	3	4
Eski Hükümlü Oranı	-	2
Toplam	3	6

TABLO – 35

USULSÜZLÜK CEZALARINA AİT CETVEL 2026 (TL)		
MÜKELLEF GRUPLARI	BİRİNCİ DERECE USULSÜZLÜKLER İÇİN	İKİNCİ DERECE USULSÜZLÜKLER İÇİN
1. Sermaye Şirketleri	35.000	17.000
2. Sermaye Şirketleri Dışında Kalanlar Birinci Sınıf Tüccar ve Serbest Meslek Erbabı	17.000	8.700
3. İkinci Sınıf Tüccarlar	8.700	6.000
4. Yukarıdakiler Dışında Kalıp Beyanname Usulüyle Gelir Vergisine Tabi Olanlar	6.000	4.000
5. Kazancı Basit Usulde Tespit Edilenler	4.000	2.600
6. Gelir Vergisinden Muaf Esnaf	2.600	1.700

TABLO - 36

2026 YILI ÖZEL USULSÜZLÜK CEZALARI		
MADDE 353	Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması	
	1- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dâhil olmak üzere fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzunun verilmemesi, alınmaması, bu belgelerde gerçek meblağdan farklı meblağlara yer verilmesi, bu belgelerin elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kâğıt olarak düzenlenmesi, bu belgelerin hiç düzenlenmemiş sayılması halinde	%10
	1. Tespit (asgari meblağ)	17.000
	Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	17.000.000
	Kanuna bağlı 2 sayılı cetvel	Asgari
	2. Tespit	35.000
	3. Tespit	53.000
	4. Tespit	70.000
	5. Tespit	87.000
	6. ve Sonraki Tespitler	170.000

	2- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dâhil olmak üzere perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Hazine ve Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması, bulundurulmaması, aslı ile örneğinde farklı meblağlara yer verilmesi, gerçeğe aykırı olarak düzenlenmesi, elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kâğıt olarak düzenlenmesi, hiç düzenlenmemiş sayılması	
	1. Tespit	17.000
	- Her bir belge nevine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	1.700.000
	- Her bir belge nevine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	17.000.000
	Kanuna bağlı 2 sayılı cetvel	
	2. Tespit	35.000
	3. Tespit	53.000
	4. Tespit	70.000
	5. Tespit	87.000
	6. ve Sonraki Tespitler	170.000
	3- 232 nci maddenin birinci fıkrasının 1 ila 5 numaralı bentlerinde sayılanlar dışında kalan kişilerin fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu, perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi ve giriş ve yolcu taşıma biletlerini almaması	8.700
	- Bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	87.000
	4- Hazine ve Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilme mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	3.300
	6- Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolara ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	110.000
	7- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanıma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	3.500
	8- Belge basımı ile ilgili bildirim görevini belirlenen sürede yerine getirmeyen ya da bildirimini eksik veya hatalı yapan matbaa işletmecilerine	11.700
	-Bu bent uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	2.200.000
	9- 4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorun-	15.000

	luluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	
	10- 127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Hazine ve Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	26.000
	11-Tasdik raporu ibraz şartı getirilen mükellef adına	%5
	Alt sınır	400.000
	Üst sınır	4.000.000
MADDE 355	Damga Vergisinde	
	- Her bir kâğıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	70
MÜKERRER MADDE 355	Bilgi vermekten çekinenler ile 107/A, 152/A, 153/A, mükerrer 242,256, 257, mükerrer 257 nci madde ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A maddesi hükmüne uymayanlar için ceza	
	- 86, 148, 149, 150, mükerrer 242, 256 ve 257 nci maddelerde yer alan zorunluluklar ile mükerrer 257 nci maddesi ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A maddesi uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1 - Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	35.000
	2- İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	17.000
	3- Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	8.700
	107/A maddesi uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar:	
	1- Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	12.000
	2- İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	6.000
	3- Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	3.000
	- Mükerrer 257 nci maddenin birinci fıkrasının (7) numaralı bendi uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlara her bir bildirim için (üst sınır)	17.000.000
	-Mükerrer 257 nci maddenin birinci fıkrasının (8) ve (10) numaralı bentleri uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlara (üst sınır)	17.000.000

	- Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	35.000.000
	- Mal teslimi veya hizmet ifalarına ilişkin tahsilatların, banka ve benzeri finans kurumları, ödeme kuruluşları veya Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi aracılığıyla başkalarının adı ve/veya hesabı kullanılarak yapılması durumunda, bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	35.000.000
	- Kredi kartı, banka kartı, ön ödemeli kart, karekod, elektronik cüzdan ve benzeri ödeme araçları kullanılmak suretiyle gerçekleştirilen tahsilatların, kendi mükellefiyeti adına kayıtlı olmayan ödeme sistemleri veya cihazları aracılığıyla yapılması durumunda bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	35.000.000
	- Maddenin onikinci fıkrası uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek özel usulsüzlük cezası	35.000.000

TABLO - 37

Damga Vergisine Tâbi Kâğıtlar-2026

1 Ocak 2026 tarihinden itibaren azami tutar **29.115.961,10 Türk Lirası** olmuştur.

I. Akıtlarla ilgili kâğıtlar	Kanunla Getirilen	Uygulanacak Olan
A. Belli parayı ihtiva eden kâğıtlar:		
1. Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler	(Binde 7,5)	(Binde 9,48)
2. Kira mukavelenameleri (Mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden)	(Binde 1,5)	(Binde 1,89)
3. Kefalet, teminat ve rehin senetleri	(Binde 7,5)	(Binde 9,48)
4. Tahkimnameler ve sulhnameler	(Binde 7,5)	(Binde 9,48)
5. Fesihnameler (Belli parayı ihtiva eden bir kâğıda taalluk edenler dahil)	(Binde 1,5)	(Binde 1,89)
6. (Ek: 28/3/2007-5615/15 md.; Değişik: 4/6/2008-5766/10 md.) Karayolları Trafik Kanunu uyarınca kayıt ve tescil edilmiş ikinci el araçların satış ve devrine ilişkin sözleşmeler	(Binde 1,5)	(Binde 1,89)
7. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) Hazinesinin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazlara ilişkin ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni sözleşmeleri (yatırım taahhüdü bulunanlar dâhil ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni süresine göre bulunacak bedel üzerinden)	(Binde 9,48)	(Binde 9,48)
8. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) Resmî şekilde düzenlenen gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri	(Binde 9,48)	(Binde 0)
9. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) Resmî dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin yaptıkları ihalelerde, ihaleyi yapan idare ile düzenlenen sözleşmeler	(Binde 9,48)	(Binde 9,48)
10. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında düzenlenen:		
a) Taksitle satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)	(Binde 9,48)
b) Ön ödemeli konut satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)	(Binde 0)
c) Devre tatil ve uzun süreli tatil hizmeti sözleşmeleri	(Binde 9,48)	(Binde 9,48)

c) Paket tur sözleşmeleri	(Binde 9,48)	(Binde 9,48)
d) Abonelik sözleşmeleri	(Binde 9,48)	(Binde 9,48)
e) Mesafeli satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)	(Binde 9,48)
11. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) 7/6/2012 tarihli ve 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu kapsamında düzenlenen turist rehberliğine ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)	(Binde 9,48)
12. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu kapsamında düzenlenen:		
a) Toptan elektrik satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)	(Binde 9,48)
b) Perakende elektrik satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)	(Binde 9,48)
13. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu kapsamında düzenlenen:		
a) Toptan doğal gaz satışına ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)	(Binde 9,48)
b) Tüketicilere doğal gaz satışına ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)	(Binde 9,48)
14. (Ek: 23/2/2017-6824/5 md.) Resmi şekilde düzenlenen kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat sözleşmeleri	(Binde 9,48)	(Binde 0)
15. (Ek: 23/2/2017-6824/5 md.) Resmi şekilde düzenlenen kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat sözleşmeleri kapsamında yapı müteahhitleri ile alt yükleniciler arasında düzenlenen inşaat taahhüt sözleşmeleri ^[4]	(Binde 9,48)	(Binde 0)
16. (Ek: 23/2/2017-6824/5 md.) Kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat işlerine ilişkin danışmanlık hizmet sözleşmeleri	(Binde 9,48)	(Binde 0)
17. (Ek: 23/2/2017-6824/5 md.) Yapı denetimi hizmet sözleşmeleri	(Binde 9,48)	(Binde 0)
B. Belli parayı ihtiva etmeyen kâğıtlar:		
1. Tahkimnameler	(18,00 YTL)	(799,80 TL.)
2. Sulhnameler	(18,00 YTL)	(799,80 TL.)
3. Turizm işletmeleri ile seyahat acentelerinin aralarında düzenledikleri kontenjan sözleşmeleri (Belli parayı ihtiva edenler dahil)	(100,00 YTL)	(4.500,10 TL.)
II. Kararlar ve mazbatalar		
1. Meclislerden, resmî heyetlerden ve idarî davalarla ilgili olmayarak Danıştaydan verilen mazbata, ilâm ve kararlarla hakem kararları:		
a) Belli parayı ihtiva edenler	(Binde 7,5)	(Binde 9,48)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler	(18,00 YTL)	(799,80 TL.)
2. (Değişik: 4/6/2008-5766/10 md.) İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların her türlü ihale kararları (Ek hüküm: 15/7/2016-6728/28 md.) (4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kurum ve kuruluşlara şikâyet veya Kamu İhale Kurumuna itirazın şikâyet ya da yargı kararı üzerine ihalenin iptal edilmesi hâlinde, bu (7491 sayılı Kanun'un 21 inci maddesi ile değişik ibare: Yürürlük: 28/12/2023) ihale kararı ve ihaleye ilişkin olarak ihale makamı ile düzenlenen sözleşmenin hükmünden yararlanılmayan kısmına isabet eden damga vergisi ret ve iade olunur. (İptal cümle: Anayasa Mahkemesi'nin 13/12/2022 tarihli ve E.: 2022/125, K.: 2022/162 sayılı Kararı ile.))	(Binde 4,5)	(Binde 5,69)
III. Ticarî işlemlerde kullanılan kâğıtlar		
1. Ticarî ve mütedavil senetleri:		
a) Emtia senetleri:		
aa) Makbuz senedi (Resepise)	(6,50 YTL)	(274,40 TL.)
ab) Rehin senedi (Varant)	(4,00 YTL)	(161,80 TL.)
ac) İyda senedi	(1,00 YTL)	(25,00 TL.)
ad) Taşıma senedi	(0,50 YTL)	(5,70 TL.)
b) Konşimentolar	(4,00 YTL)	(161,80 TL.)
c) Deniz ödücü senedi	(Binde 7,5)	(Binde 9,48)
d) İpotekli borç senedi, irat senedi	(Binde 7,5)	(Binde 9,48)
2. Ticarî belgeler:		
a) Menşee ve Mahreç şahadetnameleri	(6,50 YTL)	(274,40 TL.)

b) Resmî dairelere ve bankalara ibraz edilen bilançolar ve işletme hesabı özetleri:		
ba) Bilançolar	(14,00 YTL)	(616,30 TL.)
bb) Gelir tabloları	(7,00 YTL)	(294,20 TL.)
bc) İşletme hesabı özetleri	(7,00 YTL)	(294,20 TL.)
c) Barnameler	(1,00 YTL)	(25,00 TL.)
d) Tasdikli manifesto nüshaları	(3,00 YTL)	(119,40 TL.)
e) Ordinolar	(0,50 YTL)	(5,70 TL.)
f) Gümrük idarelerine verilen özet beyan formları	(3,00 YTL)	(119,40 TL.)
IV. Makbuzlar ve diğer kâğıtlar		
1. Makbuzlar:		
a) Resmî daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler (avans olarak yapılanlar dahil) nedeniyle kişiler tarafından resmî dairelere verilen ve belli parayı ihtiva eden makbuz ve ibra senetleri ile bu ödemelerin resmî daireler nam ve hesabına, kişiler adına açılmış veya açılacak hesaplara nakledilmesini veya emir ve havaletlerine tediyesini temin eden kâğıtlar	(Binde 7,5)	(Binde 9,48)
b) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (avans olarak ödenenler dahil için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak carî hesaplara nakledildiği veya emir ve havaletlerine tediyeye olunduğu takdirde nakli veya tediyeyi temin eden kâğıtlar	(Binde 6)	(Binde 7,59)
c) Ödünç alınan paralar için verilen makbuzlar veya bu mahiyetteki senetler	(Binde 6)	(Binde 7,59)
d) İcra dairelerince resmî daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar	(Binde 6)	(Binde 7,59)
2. Beyannameler (Bu beyannamelerin sadece bir nüshası vergiye tâbidir):		
a) Yabancı memleketlerden gelen posta gönderilerinin gümrüklenmesi için postanelerce gümrüklere verilen liste beyannamelerinde yazılı her gönderi maddesi için	(0,50 YTL)	(8,30 TL.)
b) Vergi beyannameleri: (Ek hüküm: 15/7/2016-6728/28 md.) ((f) bendi dâhil olmak üzere, beyanname verme süresi içerisinde düzeltme amacıyla verilen beyannameler hariç)		
ba) Yıllık gelir vergisi beyannameleri	(18,00 YTL)	(1.189,50 TL.)
bb) Kurumlar vergisi beyannameleri	(24,00 YTL)	(1.605,80 TL.)
bc) Katma değer vergisi beyannameleri	(12,00 YTL)	(791,00 TL.)
bd) Muhtasar beyannameler	(12,00 YTL)	(791,00 TL.)
be) Diğer vergi beyannameleri (damga vergisi beyannameleri hariç)	(12,00 YTL)	(791,00 TL.)
c) Gümrük idarelerine verilen beyannameler	(24,00 YTL)	(1.605,80 TL.)
d) Belediye ve il özel idarelerine verilen beyannameler	(9,00 YTL)	(588,80 TL.)
e) Sosyal güvenlik kurumlarına verilen sigorta prim bildirgeleri	(9,00 YTL)	(588,80 TL.)
f) (Ek: 18/2/2009-5838/15 md.; Değişik: 15/7/2016-6728/28 md.) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesi ile muhtasar beyannamenin birleştirilerek verilmesiyle oluşturulan beyannameler	(37,40 TL.)	(937,70 TL.)
3. Tabloda yazılı kâğıtlardan aslı 1,00 Türk Lirasından fazla maktu ve nispi vergiye tâbi olanların resmi dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercümeleri	(0,50 YTL)	(5,70 TL.)

TABLO - 38
2026 YILI VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ TARİFESİ

Matrah	Veraset yoluyla intikallerde vergi oranı (yüzde)	İvazsız intikallerde vergi oranı* (yüzde)
İlk 3.000.000 TL için	1	10
Sonra gelen 7.000.000 TL için	3	15
Sonra gelen 15.000.000 TL için	5	20
Sonra gelen 30.000.000 TL için	7	25
Matrahın 55.000.000 TL'yi aşan bölümü için	10	30
2026 YILINDA VERASET VE İNTİKAL VERGİSİNDEN İSTİSNA TUTARLAR Evlatlıklar dahil, fûru ve eşten her birine isabet eden miras hisselerinden 2.907.136 TL'si , fûru bulunmaması halinde eşe isabet eden miras hissesinin 5.817.845 TL'si , İvazsız (yani hibe, hediye, yanışma ve çekilişler ile 5602 sayılı Kanun'da tanımlanan şans oyunlarından kazanılan ikramiyeler vs. yoluyla) intikallerde 66.935 TL'si , veraset ve intikal vergisinden istisnadır. (*) Bir şahsa ana, baba, eş ve çocuklarından (evlatlıktan evlat edinenlere yapılan ivazsız intikaller hariç) ivazsız mal intikali halinde vergi, ivazsız intikallere ilişkin tarifede yer alan oranların yarısı uygulanarak hesaplanır.		

TABLO - 39

ENFLASYON ORANLARI (%) (TÜİK Verilerine Göre)

Üretici Fiyatları Endeksi (ÜFE)		Tüketici Fiyatları Endeksi (TÜFE)	
2025 Yıllık	27,67	2025 Yıllık	30,89
2024 Yıllık	28,52	2024 Yıllık	44,38
2023 Yıllık	44,22	2023 Yıllık	64,77
2022 Yıllık	97,72	2022 Yıllık	64,27
2021 Yıllık	79,89	2021 Yıllık	36,08
2020 Yıllık	25,15	2020 Yıllık	14,60
2019 Yıllık	7,36	2019 Yıllık	11,84
2018 Yıllık	33,64	2018 Yıllık	20,30
2017 Yıllık	15,47	2017 Yıllık	11,92
2016 Yıllık	9,94	2016 Yıllık	8,53
2015 Yıllık	5,71	2015 Yıllık	8,81
2014 Yıllık	6,36	2014 Yıllık	8,17
2013 Yıllık	6,97	2013 Yıllık	7,40
2012 Yıllık	2,45	2012 Yıllık	6,16
2011 Yıllık	13,33	2011 Yıllık	10,45
2010 Yıllık	8,87	2010 Yıllık	6,40
2009 Yıllık	5,93	2009 Yıllık	6,53
2008 Yıllık	8,11	2008 Yıllık	10,06
2007 Yıllık	5,94	2007 Yıllık	8,39
2006 Yıllık	11,58	2006 Yıllık	9,65
2005 Yıllık	2,66	2005 Yıllık	7,72

TABLO - 40
KANUNİ FAİZ ORANLARI

Yürürlük tarihleri	Faiz oranları
01.06.2024'den itibaren	% 24
01.01.2006-31.5.2024	% 9

TABLO - 41
TİCARİ TEMERRÜT FAİZİ ORANLARI

Yürürlük tarihleri	Faiz oranları
01.01.2025'den itibaren	% 49,25
01.07.2024 - 31.12.2024	% 51,75
01.01.2024 - 30.06.2024	% 44,25
01.07.2023 - 31.12.2023	% 16,75
01.01.2023 - 30.06.2023	% 10,75
01.01.2022-31.12.2022	%15,75
01.01.2022-31.12.2022	%15,75
01.01.2021-31.12.2021	%16,75
01.01.2020-31.12.2020	% 13,75
01.07.2018-31.12.2019	% 19,50
01.01.2017-30.06.2018	% 9,75
01.01.2015-31.12.2016	% 10,50
01.01.2014-31.12.2014	% 11, 75
01.01.2013-31.12.2013	% 13, 75
01.01.2012-31.12.2012	% 17, 75
01.01.2011-31.12.2011	%15
01.01.2010-31.12.2010	%16

TABLO - 42
VERGİ KODLARI

VERGİ KODU	VERGİ ADI
0001	YILLIK GELİR VERGİSİ
0002	ZİRAİ KAZANÇ GELİR VERGİSİ
0003	GELİR VERGİSİ S. (MUHTASAR)
0004	GELİR GÖTÜRÜ TİCARİ KAZANÇ
0005	GELİR GÖTÜRÜ SERBEST MESLEK KAZANCI
0006	GELİR GÖTÜRÜ ÜCRET
0007	DAĞITILMAYAN KAR STOPAJI
0010	KURUMLAR VERGİSİ
0011	KURUMLAR VERGİSİ STOPAJI (KVKM24)
0012	GELİR VERGİSİ (GMSİ)
0014	BASIT USULDE TİCARİ KAZANÇ
0015	GERÇEK USULDE KATMA DEĞER VERGİSİ

0017	GÖTÜRÜ USULDE KATMA DEĞER VERGİSİ
0021	BANKA MUAMELELERİ VERGİSİ
0022	SİGORTA MUAMELELERİ VERGİSİ
0027	GELİR VERGİSİ GEÇİCİ VERGİ
0032	GELİR GEÇİCİ VERGİ
0033	KURUM GEÇİCİ VERGİ
0040	DAMGA VERGİSİ (BEYANNAMELİ DAMGA VERGİSİ MÜKELLEFİ)
0046	AKARYAKIT TÜKETİM VERGİSİ
0048	GELİR V. M.TALİH OYUNLARI ASGARİ VERGİ
0049	HER TÜRLÜ İSPİRTOLAR VE FÜZEL YAĞINDAN ALINAN EK VERGİ
0050	KURUMLAR V. M.TALİH OYUNLARI ASGARİ VERGİ
0051	DİĞER ÜCRETLER
0053	KURUMLAR VERGİSİ KURUM GEÇİCİ VERGİ
0056	OYUN KAĞITLARINDAN ALINAN EK VERGİ
0057	RÖNTGEN FİLMLERİNDEN ALINAN EK VERGİ
0060	MÜLGA MADEN FONU
0061	KAYNAK KULLANIMI DESTEKLEME FONU KESİNTİSİ
0062	MÜLGA KOOPERATİFÇİLİK TANITMA VE EĞİTİM FONU
0071	PETROL VE DOĞALGAZ ÜRÜNLERİNE İLİŞKİN ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ
0073	KOLALI GAZOZ, ALKOLLÜ İÇECEKLER VE TÜTÜN MAMÜLLERİNE İLİŞKİN ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ
0074	DAYANIKLI TÜKETİM VE DİĞER MALLARA İLİŞKİN ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ
0091	TÜTÜN MAMÜLLERİNE İLİŞKİN EK VERGİ
0092	HER TÜRLÜ ALKOLLÜ İÇKİLERE İLİŞKİN EK VERGİ
0093	SAİR ŞARAP VE BİRALARA İLİŞKİN EK VERGİ
0094	HER TÜRLÜ ALKOLSÜZ İÇECEKLERDEN ALINAN EK VERGİ
1013	EĞİTİM, GENÇLİK, SPOR VE SAĞLIK HİZMETLERİ VERGİSİ
1018	MAHSUPLARDAN KESİLEN DAMGA VERGİSİ
1020	FON PAYI
1030	PİŞMANLIK ZAMMI
1042	E.KATKI PAYI
1043	ÖZEL İŞLEM VERGİSİ
1047	DAMGA VERGİSİ
1067	VERGİ YARGI HARÇLARI
1084	GECİKME FAİZİ
1086	GECİKME ZAMMI
1087	ERKEN ÖDEME İNDİRİMİ
1089	ALINAN DİĞER FAİZLER
1095	SAVUNMA SANAYİ DESTEKLEME FONU
1096	KONUT FONU

3024	KAYNAK KULLANIMI DESTEKLEME PRİMİ CEZAİ FAİZİ
3061	CEZAİ FAİZ (KAYNAK KULLANIMI DESTEKLEME FONU KESİNTİLERİ)
3073	USULSÜZLÜK CEZASI
3074	ÖZEL USULSÜZLÜK CEZASI
3076	KUSUR CEZASI
3077	AĞIR KUSUR CEZASI
3078	KAÇAKÇILIK CEZASI
3080	VERGİ ZİYAI CEZASI
3099	VUK 112/4 MADDESİ GEREĞİNCE ÖDENEN FAİZ
4001	EK GELİR VERGİSİ
4003	EK ÜCRET GELİR VERGİSİ
4004	EK GÖTÜRÜ TİCARİ KAZANÇ VERGİSİ
4005	EK GÖTÜRÜ SERBEST MESLEK KAZANCI VERGİSİ
4006	FAİZ VERGİSİ
4007	EK EMLAK VERGİSİ
4008	GELİR DAHİLİ TEVKİFAT
4010	EK KURUMLAR VERGİSİ
4012	KURUM DAHİLİ TEVKİFAT
4014	MÜNFERİT GELİR EKONOMİK DENGİ V.
4016	ÜCRETLERDEN ALINACAK E.D.V.
4021	4705 SAYILI KANUNA GÖRE TAHSİL EDİLEN ÖZEL İŞLEM VERGİSİ
4034	MOTORLU TAŞITLAR EK VERGİSİ
4040	MÜLGA TRAFİK HİZMETLERİNİ GELİŞTİRME FONU REKLAM GELİRLERİ
4041	GELİR VE KURUM EKONOMİK DENGİ VERGİSİ
4043	GÖTÜRÜ EKONOMİK DENGİ VERGİSİ
4044	GELİR VE KURUM STOPAJ EKONOMİK DENGİ VERGİSİ
4046	AKARYAKIT FİYAT İSTİKRAR PAYI
4047	TEK BAŞINA ALINABİLEN DAMGA VERGİSİ
4050	TEKEL SAFİ HASILAT
4060	TECİLLİ ALACAKLARDAN TAHSİLAT
4061	İTHALATTA KAYNAK KULLANIMI DESTEKLEME FONU KESİNTİSİ
4063	NOTER HARÇLARI
4072	MOTORLU TAŞIT ARAÇLARINA İLİŞKİN ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ (TESCİLE TABİ OLMAYANLAR)
4073	ERTELENEN GELİR STOPAJ (4325 4.MADDE/4369 GEÇİCİ 5.MADDE)
4074	ERTELENEN GELİR STOPAJ (4747 SAYILI KANUNUNUN 2.MADDESİ)
4077	MÜNFERİT KURUM E. D. V.
4078	NET AKTİF VERGİSİ
4079	KIYMETLİ MADEN VE ZİYNET EŞYASINDAN ALINAN VERGİ

4080	ÖZEL İLETİŞİM VERGİSİ
9001	EMANETEN YAPILAN TAHSİLAT
9002	NÜFUS PARA CEZASI
9003	SEÇİM PARA CEZASI
9004	ASKERLİK PARA CEZASI
9005	MAHKEME PARA CEZASI
9006	1475 SAYILI İÇ KANUNUNA BAĞLI PARA CEZASI
9007	3516 SAYILI KANUNA GÖRE ÖLÇÜ AYAR PARA CEZASI
9008	TRAFİK ZABITASI TESPİTİNE DAYALI ÖZEL USULSÜZLÜK CEZASI
9009	TURİZM PARA CEZASI
9010	TÜKETİCİYİ KORUMA KANUNUNA GÖRE KESİLEN PARA CEZASI
9011	ÇEVRE KİRLİLİĞİ PARA CEZASI
9012	ESNAF S.HARÇ
9013	GÜMRÜK VERGİSİ
9014	YURT DIŞI ÇIKIŞ HARCİ
9016	BİLİRKİŞİ ÜCRETİ
9017	TÜRK ULUSLARARASI GEMİ SİCİL KAYIT HARCİ
9018	YILLIK TONAJ HARCİ
9022	KUR FARKI HESABI
9023	YÜKSEK ÖĞRENİM KREDİ BORCU HESABI
9024	KAYNAK KULLANIMI DESTEKLEME PRİMİ HESABI
9025	İHRACATTA VERGİ İADESİ HESABI
9026	GELİŞTİRME VE DESTEKLEME FONU HESABI
9028	DESTEKLEME VE FİYAT İSTİKRAR FONU HESABI
9029	DİPLOMA HARCİ
9030	EK MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİ
9031	VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ
9032	EK TAŞIT ALIM VERGİSİ
9034	MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİ
9035	TAŞIT ALIM VERGİSİ
9036	YİYECEK BEDELLERİ
9037	TEMİNAT O. YAPILAN THS.
9038	İADELERDEN ALACAKLILAR
9039	HESAP KART VE DEFTERLERİNE İŞLENMEYEN TAHSİLATLAR
9040	MERA FONU
9041	MERA FONU PARA CEZASI
9042	MÜLGA TRAFİK HİZMETLERİNİ GELİŞTİRME FONU TİCARİ PLAKA GELİRLERİ
9045	TAHSİLATI HIZLANDIRMA TEBLİĞİNE GÖRE VERİLEN TAHAKKUK
9051	DIŞ SEYAHAT HARCAMALARI VERGİSİ

9052	TAŞINMAZ MALLAR SATIŞ GELİRLERİ
9054	DİĞER TAŞINMAZ MALLAR İDARE GELİRLERİ
9055	TAŞINIR MALLAR SATIŞ GELİRLERİ
9058	PETROLDEN DEVLET HAKKI
9059	TİCARET SİCİL HARCİ
9060	MADENLERDEN DEVLET HAKKI
9061	OYUN KAĞIDI GELİRLERİ
9062	TAPU VE KADASTRO HARÇLARI
9064	PASAPORT VE KONSOLOSLUK HARÇLARI
9065	TRAFİK HARÇLARI
9066	YARGI HARÇLARI
9068	GEMİ VE LİMAN HARÇLARI
9069	DİĞER HARÇLAR
9070	DEĞERLİ KAĞITLAR GELİRLERİ
9071	TAVİZLERDEN GERİ ALINANLAR
9072	İKRAZLARDAN GERİ ALINANLAR
9073	YEM ANALİZ ÜCRETİ
9074	ŞEKER FİYAT FARKI
9075	AKARYAKIT FİYAT FARKI
9076	BAŞKA VERGİ DAİRESİ MÜKELLEFİ
9077	MOTORLU TAŞIT ARAÇLARINA İLİŞKİN ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ (TESCİLE TABİ OLANLAR)
9080	DİĞER PARA CEZALARI
9081	ZİMMETLERE GEÇİRİLEN PARA VE DEĞERLERDEN BORÇLULAR
9082	FAZLA VE YERSİZ YAPILAN ÖDEMELERDEN BORÇLULAR
9083	SOSYAL DAYANIŞMA VE YARDIMLAŞMAYI TEŞVİK FONU
9085	TRAFİK CEZALARI
9086	ELEKTİRİK ENERJİ FONU
9087	TAKİP GİDERLERİ KARŞILIĞI ALINAN
9088	ÇIRAKLIK FONU
9089	2000/2 SAYILI BKK GEREĞİNCE YATIRIMLARI TEŞVİK FONUNA AKTIRILACAK TUTARLAR
9090	ÇEŞİTLİ GELİRLER
9091	PETROLDEN DEVLET HİSSESİ
9092	YÜKSEK ÖĞRENİM HARÇ KREDİSİ
9093	RESMİ ARABULUCULUK ÜCRETİ
9094	EM.SAN. 17 MAD. GELİRLERİN THK EDİLMEMESİ CEZASI
9096	4369/15 SUÇA İŞTİRAK EDEN KİŞİLER
9097	HAKSIZ ALINAN VERGİ İADESİ
9098	HAKSIZ ALINAN VERGİ İADESİ CEZASI
9099	KALDIRILAN VERGİ ARTIKLARI

**YÜKSEK MAHKEME
KARARLARI
ARAMA DİZİNİ
*INDEX OF HIGH COURTS'
DECISIONS***

* Kanun Maddelerine Göre Arama Dizini
Index of Related Law Code Articles

KANUN MADDELERİNE GÖRE ARAMA DİZİNİ INDEX OF RELATED LAW CODE ARTICLES

**Hukuk Muhakemeleri Kanunu
(6100)**

<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
21	153
22	153
96	147
352	150
353	143, 147
355	147
357	147

İcra ve İflas Kanunu (2004)

<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
257	147
259	147

**İdari Yargılama Usulü Kanunu
(2577)**

<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
14	127
15	127

**Katma Değer Vergisi Kanunu
(3065)**

<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
36	127

Türk Ticaret Kanunu (6102)

<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
16	153
4	139, 143

Vergi Usul Kanunu (213)

<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
177	143, 153
523	158

"2003 yılından beri aralıksız yayın hayatını sürdürmekte olan aylık, hakemli, TR Dizin Hukuk Veri Tabanı'nda dizinlenen hukuk dergimizdir."

LEGAL HUKUK DERGİSİ

LEGAL JOURNAL OF LAW

Detaylı Bilgi için

<https://legal.com.tr/dergiler/kategori/legal-hukuk-dergisi/1093>

